

อนาถภาพและทาง เลือกิ ของอนาถสำหรับกรดำ เนินงานค่านวัณธรรม
ในปี สหศักราช 2540

นายกาสัก เตชะขันหมาก

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาวิจัยการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-568-861-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

SCENARIOS AND ALTERNATIVES IN THE FUTURES
FOR CULTURAL IMPLEMENTATIONS IN THE YEAR B.E. 2540

Mr. Kasak Tekhanmag

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Educational Research

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-568-861-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์	อนาคตภาพและทางเลือกในอนาคตสำหรับการดำเนินงานด้าน วัฒนธรรม ในปี พุทธศักราช 2540
โดย	นายภาสกร เตชะขันทมหาก
ภาควิชา	วิจัยการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัทนา สุวรรณเชตนิคม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัทนา สุวรรณเชตนิคม)

..... กรรมการ
(ดร.เฉลียว มณีเลิศ)

กาลัก เตะขันหมาก : อนาคตภาพและทางเลือกในอนาคตสำหรับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปี พุทธศักราช 2540 (SCENARIOS AND ALTERNATIVES IN THE FUTURES FOR CULTURAL IMPLEMENTATIONS IN THE YEAR B.E. 2540)

อ.ที่ปรึกษา : อ. คร. จุมพล พูลภักธรวิวัฒน์ และผศ. คร. สุวิธนา สุวรรณเขตนิคม, 173 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาอนาคตภาพและทางเลือกในอนาคตสำหรับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ภายในปี พุทธศักราช 2540 โดยใช้เทคนิค BDFR กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม จำนวน 21 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา คำนวณหาค่าร้อยละ คำนัยฐาน ฐานนิยม ทิสัยระหว่างควอไทล์ และผลต่างระหว่างคำนัยฐานและฐานนิยม

ผลการวิจัยพบว่าในอนาคตรัฐบาลมีแนวโน้มจะเห็นความสำคัญของงานวัฒนธรรมมากขึ้น โดยจะมีการจัดองค์การบริหารงานวัฒนธรรมในส่วนกลางให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีเอกภาพ และมีประสิทธิภาพ ในส่วนการปฏิบัติงานวัฒนธรรมในส่วนภูมิภาคนั้น จะมีกรรมการในระดับจังหวัด ซึ่งเป็นการระดมสรรพกำลังจากทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อดำเนินงานด้านนี้ โดยองค์การภาคเอกชน จะให้ความสนับสนุนและร่วมมือกับรัฐบาลมากขึ้น

ภายในปี พุทธศักราช 2540 การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมมีแนวโน้มจะเน้นการให้ความรู้ และความคิดแก่ประชาชนเป็นหลัก มีแนวโน้มที่รัฐบาลจะให้ความสนใจการพัฒนาคนและจิตใจ โดยจัดงบประมาณเพื่อการนี้มากขึ้น ในการจัดการศึกษาทุกระดับทั้งในและนอกโรงเรียนจะมีการสอดแทรกเรื่องการอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของไทย และมุ่งปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ในสังคม นอกจากนี้ มีแนวโน้มว่าจะมีการนำวิธีการทางอุตสาหกรรมและการค้ามาใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรมอย่างแพร่หลาย

ในอนาคตมีแนวโน้มที่จะมีการใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือทางการเมืองระหว่างประเทศ เป็นสื่อในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากขึ้น การแลกเปลี่ยนจะดำเนินการหลายรูปแบบ โดยจะเน้นเยาวชนเป็นหลัก

ภาควิชา ..... ศึกษาศาสตร์
สาขาวิชา ..... ศึกษาศาสตร์
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต 2

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา 2

ศ.ดร. จุมพล พูลภักธรวิวัฒน์

KASAK TEKHNIAJ : SCENARIOS AND ALTERNATIVES IN THE FUTURES FOR CULTURAL IMPLEMENTATIONS IN THE YEAR B.E. 2540. THESIS ADVISOR : MR. JUMPOL POOLPARACHEWIN, Ph.D., AND ASSIS. PROF. SUWATNA SURANKETNIKOM, Ph.D., 173 pp.

The purpose of this study was to identify the scenarios and alternatives for the future trends of cultural implimentation by the year 1977 (B.E. 2540) by using EDPF technique. The sample consisted of 21 cultural experts from various organizations. Questionnaire and interview were employed in this study. The obtained data was analyzed by means of content analysis, percentage, median, mode and interquartile range.

The study revealed that the government would give more priority to culture and cultural development. Working bodies and administration in the central area could be systematically and effectively organized. As for regional administration, committees in provincial level from both government units and private sector would contribute their cooperation at their own limit.

By the year 1997 (B.E. 2540), the Thais would have made to be aware of their own culture by means of education. In every level of both formal and non-formal education, the preservation, promotion and dissemination of Thai culture as well as social values would be officially strengthened. More budget would be provided by the government to develop humanistic value. There was also a trend to adopt the industrial and commercial techniques in the dissemination of culture.

At the end, culture would be a very important tool for international relations. Cultural exchanges, to create better understanding among nations, could be promoted in several media specially among the youth.

ภาควิชา Educational Research
สาขาวิชา Educational Research
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อผู้จัดทำ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยอนาคต ซึ่งยังไม่แพร่หลายในประเทศไทยมากนัก และใช้เทคนิค EDEFB ในการวิจัย ซึ่งเป็นเทคนิคที่ค่อนข้างใหม่ แต่การวิจัยก็สำเร็จด้วยดี ทั้งนี้เพราะได้รับการอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร. จุมพล พูลภัทรชีวิน ผู้แนะนำเทคนิค EDEFB และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือเอาใจใส่ ให้คำแนะนำ ปรีกษา ตลอดจนตรวจแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดมาโดยตลอด ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยสามารถทำงานวิจัยนี้สำเร็จลงได้

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัยทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามจนครบกระบวนการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่าน ดร. เฉลียว มณีเลิศ ที่กรุณาให้คำปรึกษา และร่วมเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณสุทธีณี เสดเคน ที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยเหลือคำปรึกษาอังกฤษ และขอขอบคุณ คุณรัตติกร ทิมเจริญ คุณสนธิยาพร พรจินดา คุณสมพร คัญยะไพบูลย์ คุณนิภา ศรีจำนงค์ คุณบังอร ระวังทุกข์ และคุณอนุชา หลงรัก ที่ช่วยเหลือจนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มได้

กาสัก ตะขันทมาภ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญแผนภูมิและตาราง	ณ

บทที่

1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
	ขอบเขตของการวิจัย	5
	คำถามที่คาดว่าจะใช้ในการวิจัย	6
	ข้อตกลงเบื้องต้น	8
2	วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	9
	มโนทัศน์เกี่ยวกับวัฒนธรรม	9
	ความเป็นมาของงานส่งเสริมวัฒนธรรมไทยโดยสังเขป ..	22
	นโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติและแนวทางในการรักษา	
	ส่งเสริมและฟื้นฟูวัฒนธรรม	30
	การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมและปัญหาของการดำเนินงาน	
	ด้านวัฒนธรรม	38
	ศูนย์วัฒนธรรม	49
	การวิจัยอนาคตและเทคนิค EDFR	54

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 3	
วิธีดำเนินการวิจัย	62
กลุ่มตัวอย่างประชากร	62
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	65
การวิเคราะห์ข้อมูล	68
การรายงานการวิจัย	70
บทที่ 4	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
บทที่ 5	
สรุปอภิปรายผลและขอเสนอแนะ	133
บรรณานุกรม	166
ภาคผนวก	174
ประวัติผู้เขียน	229

สารบัญแผนภูมิและตาราง

	หน้า
แผนภูมิการบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ	29
ตารางที่ 1 แสดงการจำแนกผู้เชี่ยวชาญตามกลุ่ม	65
ตารางที่ 2 ค่าสถิติความเป็นไปได้และประเภทของอนาคตภาพของ แนวโน้มด้านประชากรและระบบครอบครัว	73
ตารางที่ 3 ค่าสถิติความเป็นไปได้และประเภทของอนาคตภาพของ แนวโน้มด้านสังคมและโครงสร้างของสังคม	78
ตารางที่ 4 ค่าสถิติความเป็นไปได้และประเภทของอนาคตภาพของ แนวโน้มของค่านิยมในสังคม	87
ตารางที่ 5 ค่าสถิติความเป็นไปได้และประเภทของอนาคตภาพของ แนวโน้มของการศาสนา	93
ตารางที่ 6 ค่าสถิติความเป็นไปได้และประเภทของอนาคตภาพของ แนวโน้มของชนบทธรรมเนียม ประเพณีและเอกลักษณ์ของ ความเป็นไทย	97
ตารางที่ 7 ค่าสถิติความเป็นไปได้และประเภทของอนาคตภาพของ แนวโน้มของศิลปะและวัฒนธรรม	101
ตารางที่ 8 ค่าสถิติความเป็นไปได้และประเภทของอนาคตภาพของ แนวโน้มขององค์กรบริหารงานวัฒนธรรมในส่วนกลาง	105
ตารางที่ 9 ค่าสถิติความเป็นไปได้และประเภทของอนาคตภาพของ แนวโน้มขององค์กรปฏิบัติงานวัฒนธรรมในส่วนภูมิภาค	110
ตารางที่ 10 ค่าสถิติความเป็นไปได้และประเภทของอนาคตภาพของ แนวโน้มขององค์กรภาคเอกชนที่มีส่วนสนับสนุนการดำเนินงาน วัฒนธรรม	116

สารบัญแผนภูมิและตาราง

หน้า

ตารางที่ 11	ค่าสถิติความเป็นไปได้และประเภทของอนาคตสภาพของ แนวโน้มของงบประมาณและแหล่งสนับสนุนการดำเนินงาน ด้านวัฒนธรรม	121
ตารางที่ 12	ค่าสถิติความเป็นไปได้และประเภทของอนาคตสภาพของ แนวโน้มของการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม	129

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัฒนธรรมเป็นลักษณะที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมหนึ่ง มนุษย์ได้คิดสร้างระเบียบ กฎเกณฑ์ วิธีในการปฏิบัติต่าง ๆ ตลอดจนสร้าง ความเชื่อ ความนิยม ความรู้ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการควบคุมและใช้ประโยชน์จาก ธรรมชาติ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่cingงำทำให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้ อย่างเป็นสุข วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ช่วยให้คนเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง และยังมีวัฒนธรรม มากเพียงใดก็ยิ่งแสดงถึงความเจริญมากเพียงนั้น ชาติใดมีวัฒนธรรมสูงชาตินั้นก็เจริญ ยืนนาน (พูนพิศมัย ทิศกุล, ม.จ. 2518 : 3)

วัฒนธรรมเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของสังคม เป็นแบบแผนการประพฤติ และแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกัน สามารถปฏิบัติและซาบซึ้งร่วมกัน ดังนั้น วัฒนธรรมไทยก็คือ วิถีชีวิตที่คนไทยได้สั่งสม เลือกรสร ปรึบปรุ้ง จนถือว่าเป็นสิ่งที่cingงำเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และได้ใช้ เป็นเครื่องมือ หรือเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในสังคม วัฒนธรรมไทย เป็นเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทย เป็นรากฐานของการสร้างสรรค์ความสามัคคี และความมั่นคงของชาติ เป็นสิ่งที่แสดงถึงศักดิ์ศรี เกียรติภูมิ และความภาคภูมิใจ ร่วมกันของคนไทย เป็นปัจจัยให้คนไทยในชาติได้ประพฤติปฏิบัติในทางที่cingงำ มีคุณธรรม เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาดังคมและประเทศชาติ สมควรต้องรักษา และส่งเสริม วัฒนธรรมอย่างจริงจัง และกว้างขวางเป็นพิเศษ ตามนัยแห่งมาตรา 64 ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ที่ระบุไว้ว่า "รัฐพึงส่งเสริม และรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชาติ" (ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2524)

วัฒนธรรมย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขและกาลเวลา เมื่อมีการประดิษฐ์หรือค้นพบสิ่งใหม่ วิธีใหม่ที่ไขแก้ไขปัญหา และตอบสนองความต้องการของสังคมได้ดีกว่า ย่อมทำให้สมาชิกของสังคมเกิดความนิยม และในที่สุดอาจเลิกใช้วัฒนธรรมเดิม การจะรักษาวัฒนธรรมเดิมไว้จึงต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาวัฒนธรรมนั้นให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพตามยุคสมัย รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหานี้ และเห็นความสำคัญของการมีวัฒนธรรมประจำชาติ จึงประกาศใช้พระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2522 ขึ้นโดยกำหนดให้มีคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีอำนาจและหน้าที่ในการเสนอแนะ และให้ความเห็นเกี่ยวกับนโยบายวัฒนธรรมของชาติ วางแผน ประสานงาน ส่งเสริม และอุดหนุนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของหน่วยงานต่าง ๆ ค้นคว้า วิจัย กำกับ ควบคุม ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม และกำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ทำหน้าที่ปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มอบหมาย และนอกจากนั้น คณะรัฐมนตรีได้กำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2524 เพื่อเป็นหลักให้หน่วยงานของรัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชนร่วมกันรักษา และส่งเสริมวัฒนธรรมอย่างมีเป้าหมายตรงกัน และประสานสอดคล้องต่อกัน (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2529 : 1)

ในการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ นั้น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ใช้วิธีการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาและดำเนินงานให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ว่า วัฒนธรรมไทยเป็นของประชาชนทุกคน ใช้การประสานงาน ร่วมมือ สนับสนุนหน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินการเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่มีอยู่ให้ช่วยกันดำเนินงานด้านวัฒนธรรมตามแผนที่คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกำหนดขึ้น เน้นการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยเฉพาะใช้สถาบันทางการศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน จัดระบบรูปแบบการดำเนินงาน

กำลัง เงิน ภาษีอย่าง เป็นระบบ และยังไม่ได้นำทรัพยากรภาค เอกชนมาใช้ เสริม การดำเนินงานไปไกลอย่าง เต็มที่ ขาดการประสานงานและดำเนินงานวัฒนธรรม อย่างต่อเนื่อง และจริง จัง ในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เกี่ยวกับการติดตาม และ ประเมินผล

คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2529 ในที่ประชุมเรื่อง ใต้ ๒ แนวทางในการรักษา ส่ง เสริมและธำรงวัฒนธรรม พหุชาติกรรณ 2529 ตาม นโยบายวัฒนธรรมแห่งชาตินั้น โดยในการดำเนินงานวัฒนธรรมเป็นการ ระหน้าของ รัฐบาลทุกคน รวมทั้ง องค์การของรัฐและองค์กรของ เอกชน สำหรับองค์กรของรัฐ ที่ มีหน้าที่รับผิดชอบของงานวัฒนธรรมของชาติโดยกรง ๒ ระเบียบกระทรวงคือ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทยและทบวงมหาวิทยาลัย ในระดับกรมคือสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรมศิลปากร และ กรมการศาสนา ส่วนหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ นั้น มีผลงานวัฒนธรรมเป็นหน้าที่ โดยออกมามีส่วนหนึ่งคือ สำหรับองค์กรของ เอกชนที่มีหน้าที่รับผิดชอบ งานวัฒนธรรม ของชาติ คือ มูลนิธิ สมาคม ภาสสถาน และบริษัททาง รานทั้งหลาย ซึ่งสมควร มีโอกาสให้ความร่วมมือสนับสนุนตามกำลังความสามารถ โดยใน ประการสำนัก นายกรัฐมนตรีมีมติ เห็นว่า เพื่อ ในการดำเนินงานวัฒนธรรมเจริญก้าวหน้าอย่าง มีสัมฤทธิ์ ผลควร ส่ง เสริมให้ มีการวางแผนวัฒนธรรม ทั้ง เป็นแผนระยะยาว แผนระยะสั้น แผนระดับชาติ และแผนระดับท้องถิ่น เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ส่ง เสริมและ สนับสนุนให้มีการประสานแผนและระดมสรรพกำลัง เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมระหว่าง หน่วยงานของรัฐ เอกชนและระหว่างประเทศ

เพื่อ เป็นการศึกษาค้นคว้าการวางแผน เกี่ยวกับ การดำเนินงานวัฒนธรรม ในระยะยาว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพความเป็นไป ใดของการดำเนินงานวัฒนธรรม ในอนาคต โดยศึกษา เกี่ยวกับอนาคตภาพและทาง เลือกต่าง ๆ ที่ เป็นไปได้ หรือน่าจะ เป็นของการดำเนินงานวัฒนธรรม โดยใช้การระดมความคิด เห็นที่สอดคล้องกัน

ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เทคนิค EDFR ซึ่ง เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคต หากการ
ผลการวิจัยจะทำให้ทราบอนาคตภายนอกและทาง เล็กในอนาคตกต่าง ๆ ที่ไม่ไปไกล
หรืออาจจะ เป็นของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมอันจะ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อ
การวางแผนในการส่งเสริม เศรษฐกิจ สังคม และรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ดีงาม
ของไทย คงไว้ซึ่ง เอกลักษณ์ ทัศนคติและความภูมิใจของชาติไทย อันจะส่งผลถึง
การพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม การ เมือง ความมั่นคงของชาติ และสอดคล้องกับ
ความตกลงการค้าของสังคมไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาอนาคตภายนอกและทาง เล็กในอนาคตกต่าง ๆ สำหรับการดำเนินงาน
ด้านวัฒนธรรมในไทยพหุศักราช 2540

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัย เกี่ยวกับอนาคตภายนอกและทาง เล็กใน
อนาคตกต่าง ๆ ด้านวัฒนธรรมอันจะ เป็นของงานด้านวัฒนธรรมในไทยพหุศักราช 2540
2. ประชากรของการวิจัย คือผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมที่อยู่ในประเทศไทย
3. วิธีการวิจัยใช้เทคนิค Ethnographic Delphi Futures
Research (EDFR)
4. อนาคตภายนอกและทาง เล็กในอนาคตกสำหรับการดำเนินงานด้าน
วัฒนธรรมกล่าวขอบเขตของการศึกษาในครั้ง นี้ ดังนี้
  - 4.1 ศึกษาสังคมและวัฒนธรรม
    - 4.1.1 ประชากรและระบบครอบครัว
    - 4.1.2 สังคมและโครงสร้างของสังคม
    - 4.1.3 ค่านิยมในสังคม
    - 4.1.4 ศาสนา

- 4.1.5 ทบมธรรมนิยม ประเพณี และ เอกลักษณ์ของความเป็นไทย
- 4.1.6 กติประเพณีวัฒนธรรม
- 4.2 องค์การในการดำเนินงานค่านิยมวัฒนธรรม
  - 4.2.1 องค์การบริหารในส่วนกลาง
  - 4.2.2 องค์การปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค
  - 4.2.3 องค์การภาคเอกชน
- 4.3 งบประมาณและแหล่งสนับสนุนการดำเนินงานค่านิยมวัฒนธรรม
- 4.4 การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

วัฒนธรรมไทย หมายถึงวิถีชีวิตที่คนไทยโดยังสืบ เลือกรับ ปรับปรุงแก้ไข จนถือกันว่ามีสิ่งดีงาม เหมาะสมกับสภาพ ความและจิตใจ เช่น เครื่องมือหรือเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในสังคม (ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องให้ใช้แนวทางในการรักษา ส่ง เสริมและพัฒนาวัฒนธรรม พุทธศักราช 2529)

ศูนย์วัฒนธรรม หมายถึง ศูนย์วัฒนธรรมที่กระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศูนย์วัฒนธรรม พุทธศักราช 2526 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศูนย์วัฒนธรรม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2529

คู่มือว่าด้วยค่านิยมวัฒนธรรม หมายถึง แนวคิดที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับงานค่านิยมวัฒนธรรม แบ่ง เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้กำหนดนโยบายวัฒนธรรม โดยมีผู้รับผิดชอบเพิ่มเติมดังนี้
  - 1.1 เคยหรือดำรงตำแหน่งกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ไม่น้อยกว่า 1 วาระ หรือ 3 ปี หรือ

- 1.2 เกียรติหรือคำร่ำค่าแห่งอนุกรมการในคณะกรรมาการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ ไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือ
- 1.3 คำร่ำค่าแห่งอภิปถหรือรองอภิปถ หรือ เทียบเท่า
2. กลุ่มบริหารงานวัฒนธรรม โดยมีคุณสมบัติเพิ่มเติมดังนี้
  - 2.1 คำร่ำค่าแห่งอนุกรมการวัฒนธรรมจังหวัด หรือ
  - 2.2 คำร่ำค่าแห่งผู้บริหารศูนย์วัฒนธรรม ไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือ
  - 2.3 คำร่ำค่าแห่งผู้บริหารงานระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมาการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ ไม่น้อยกว่า 2 ปี
3. กลุ่มนักวิชาการและ/หรือผู้เชี่ยวชาญงานด้านวัฒนธรรม โดยมีคุณสมบัติ
เพิ่มเติมดังนี้
  - 3.1 สอนหรือวิจัย เกี่ยวกับ เรื่องวัฒนธรรม ในสถาบันอุดมศึกษา
มาไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือ
  - 3.2 มีผลงาน เกี่ยวกับ เรื่องวัฒนธรรม จนเป็นที่ยอมรับกันอย่าง
แพร่หลาย หรือ
  - 3.3 สนใจและใฝ่หาการสนับสนุนงานด้านวัฒนธรรมควยก็เสมอมา

อนาคตภาพที่ถึงประสงค์ หมายถึง สิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ซึ่ง เป็นความนึก เห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่ม เชี่ยวชาญ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ในขอความพินิจเชี่ยวชาญ เห็นว่า เป็นอนาคตภาพที่ถึง ประสงค์

อนาคตภาพที่ไม่ถึงประสงค์ หมายถึง สิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ซึ่ง เป็นความนึก เห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่ม เชี่ยวชาญ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๐ ในขอความพินิจเชี่ยวชาญ เห็นว่า เป็นภาพที่ ไม่ถึงประสงค์

อนาถภาพที่เบียดไปได้อีกที่สุด หมายถึง สิ่ง ที่ต่ำกว่าจะ เกิดขึ้นในอนาถ
 เกี่ยวกับการดำเนินงานตามวัฒนธรรม ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่ม
 ผู้เชี่ยวชาญ ในขอความที่รักษามัธยมตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป (จาก 5 สเกล)
 มีค่าเฉลี่ยระหว่างแถวโหลไม่เกิน 1.50 และค่าความแตกต่างระหว่างมัธยมกับ
 ฐานนิยม ไม่เกิน 1

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. วัน เวลา ในการสัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกัน
 ในแต่ละรอบ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นที่แตกต่างกัน หรือไม่แตกต่างกันในการให้
 สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญในกลุ่ม
2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามมีอิสระในการ
 ให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามของการวิจัย
3. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามมีความเต็มใจ
 ตั้งใจและมั่นใจในการให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงอนาถภาพและทางเลือกในอนาถต่าง ๆ
 สำหรับการดำเนินงานตามวัฒนธรรมภายในประเทศปี 2540 เพื่อประโยชน์
 สำหรับการวางแผนในการดำเนินงานตามวัฒนธรรม ในที่เหมาะสมและสอดคล้อง
 กับสภาพสังคมในอนาถ

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมจากหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ซึ่ง เรียบเรียง 6 ตอน คือ

1. มโนทัศน์เกี่ยวกับวัฒนธรรม
2. ความเป็นเอกของงานด้าน วัฒนธรรมไทยโดยสังเขป
3. นโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติและแนวทางในการรักษา ส่ง เสริม และพัฒนาวัฒนธรรม พุทธศักราช 2529
4. การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมและปัญหาของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม
5. ศูนย์วัฒนธรรม
6. การวิจัยอนาคต และ เทคนิค EDR

ตอนที่ 1 มโนทัศน์เกี่ยวกับวัฒนธรรม

ความสำคัญของวัฒนธรรม

มนุษย์ เป็นสัตว์ชนิดหนึ่งซึ่งมีความรู้สึก ต้องการอาหาร การพักผ่อน สลับนอนและการสืบต่อชีวิต ลักษณะเหล่านี้เป็น เรื่องของสัญชาตญาณซึ่งมนุษย์และสัตว์มีเท่าเทียมกัน แต่มนุษย์มีมากกว่าสัตว์ เพราะมนุษย์มีธรรม คือ การปฏิบัติตนให้พ้นไปจากสภาวะป่าเถื่อน มนุษย์รู้จักการประกอบอาหาร การปรุงหมก การสร้างที่อยู่อาศัย การประดิษฐ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และพยายามรักษาการปฏิบัติตนนั้นไว้ให้เจริญงอกงาม ซึ่ง เรียกว่า วัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ดีงาม ทำให้มนุษยชาติสามารถอยู่ร่วมกันในสังคม
 ใคอย่าง เป็นสุข วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ยั่งยืน เป็นมรดกอย่างแท้จริง และยังมี
 วัฒนธรรมมาก เพียงใด ก็ยิ่งแสดงถึงความเจริญมาก เพียงนั้น ชาติใดมี
 วัฒนธรรมสูง ชาตินั้นก็เจริญยืนนาน หม่อมเจ้าหญิงมณีโรทัย ศิริกุล
 (2518 : 3) ทรงกล่าวไว้ว่า "การ เลิกวัฒนธรรมของตนเอง จะเป็นภัย
 อุนายใจก็ตาม จะเป็นภาระล่มละลายชาติอย่างแน่นอน เพราะวัฒนธรรมเป็น
 เครื่องแสดงให้ เป็นจุดลักษณะของ ชาติ หากวัฒนธรรมของ ชาติ ลดลงแทรกซึม
 เปลี่ยนแปลงให้ เหมือนกับวัฒนธรรมของชาติอื่น อาจกล่าวได้ว่า ชาตินั้นถดถอย
 โดยวัฒนธรรม และในที่สุดก็จะมีอะไร เหลือแสดงถึงความเป็นชาตินั้นเลย"
 ซึ่งในเรื่องความสำคัญของวัฒนธรรมของชาติ นิพนธ์ สุรวาสดี

(2520 : 6 - 7) ไคสรุไปไว้ดังนี้

1. เป็นเครื่องแสดงถึงความเป็นอยู่ ความเจริญ และเชิดชูเกียรติ
 ของบุคคล และชาติใดไม่มีวัฒนธรรมของตนเอง อาจได้รับการดูหมิ่น
 เหยียดหยามได้
2. เป็นเครื่องแสดงถึงคุณลักษณะของ ประชาชาติ และเป็นสิ่งที่
 เชื่อมโยงอายุของชาติเอาไว้
3. เป็นเครื่องมือสำคัญ ในการรื้อถอนแก้ไขประเพณีปฏิบัติให้
 เป็นไปให้เหมาะสมของสังคม รักมนุษยธรรม เสริมความถักดี บำบัดการกระทำ
 และการดำรงอยู่ของชีวิต

ชาติไทย เป็นชาติที่มีมรดกทางวัฒนธรรมอันแสดงถึง เอกลักษณ์
 ของชาติหลายประการ ที่ตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึง
 ศักดิ์ศรีของชาติ เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการพัฒนาจิตใจ เศรษฐกิจ และสังคม
 อันจะ เป็นผลให้เกิดการพัฒนาและความมั่นคง ทั้งในด้านการเศรษฐกิจ สังคม
 และการ เมืองของประเทศไทย ฉะนั้น วัฒนธรรมจึง เป็นเรื่อง ที่ทุกคนในชาติ
 ควรใคร่รวมมือกันทำนุบำรุงรักษา ส่ง เสริมและ เผยแพร่ให้ ชาติ เจริญไปอย่าง
 โดยพลและมีประสิทธิภาพ (คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน
 2513 : 1) เพื่อให้วัฒนธรรมของชาติไทยคงอยู่สืบไปอีกนานเท่านาน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบันได้ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาท
ไว้ว่า "งานตามการศึกษา ศิลปและวัฒนธรรม นั้น เป็นงานสร้างชีวิต
ความเจริญทางปัญญาและทางจิตใจ จึง เป็นทั้งคน เหตุและองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้
ของความเจริญด้านอื่นทั้งหมด และเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้เรารักษาและดำรง
ความเป็นไทยไว้ได้ต่อไป" (กิตติสาร, กรม 2513 : 51)

วัฒนธรรมจะยั่งยืนคงอยู่และมีความเจริญ ออกงามไม่ได้ ถ้าไม่
มีการถ่ายทอดและสืบทอดวัฒนธรรมกันไว้ วัฒนธรรมจะอยู่ได้ เพราะคนในสังคม
ถ่ายทอดให้แก่กันทั้งทางตรง และทาง อ้อม โดยรู้สึกตัว และไม่รู้ตัว
แต่วัฒนธรรมจะมีวิวัฒนาการก้าวหน้าได้ เนื่องจากคนส่วนมากในสังคมสนใจ
เรื่องความเจริญทางจิตใจและมีปัญญาความคิด เพราะถ้าจิตใจและมีปัญญาความคิด
เจริญ สิ่ง ที่ เรา สร้าง เป็นวัฒนธรรมก็ เจริญ ออกงามตามไปควบ เหน็บเคียงกัน และ
ตรงไปทิศทางจำ เป็ยและความต้องการ ใน เรื่องวัฒนธรรมของสังคม เป็นไป
อย่างง่าย ๆ ก็ มี สิ่ง ที่ ต้องการ นอย อย่าง ความเห็น วิถีชีวิตของคนในสังคมนั้น
ก็มีลักษณะสม่ำเสมอ ไม่เปลี่ยนแปลงซึ่ง เป็นสิ่งที่ไม่ดี จึง เป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกคน
ใน แต่ละสังคมต้อง ทำ ให้ สังคมของตน เจริญ ใน เรื่องวัฒนธรรม ควบคู่การปรับปรุง
และ เสริมสร้างวัฒนธรรมให้ สังคมของตนให้ เหนือกว่า

ความหมายของคำว่าวัฒนธรรม

วัฒนธรรม เป็นคำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤตว่า **ว** (รูป) และ **ฒ** (รูป)
รวม (สันสกฤต) แปลว่า ธรรมเป็นเหตุให้เจริญหรือธรรมก็คือความเจริญ
มีประกาศไว้ เป็นหลักฐานครั้งแรกในพระราชบัญญัติว่าด้วยวัฒนธรรมแห่งชาติ
พ.ศ. 2483 (ประสิทธิ์ กาหย็กดอบ 2518 : 1) ส่วนอาบเนห์ อาภาภิรม
(2513 : 9) ได้ให้ความหมายของคำว่า "วัฒนธรรม" ว่า วัฒนธรรมเป็น
คำสมาส คือการรวมคำ 2 คำเข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่คำว่า "วัฒนธรรม" หมายถึง
ความเจริญรุ่งเรืองของออกงาม และ "ธรรม" หมายถึง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ
ข้อปฏิบัติ เมื่อรวมกันแล้ว "วัฒนธรรม" หมายถึง ความเป็นระเบียบ ความเรียบร้อย

ซึ่งความหมายนี้ได้ เป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485 ที่กล่าวถึงวัฒนธรรมว่า (ประสิทธิ์ จำปา 2520 : 4) เป็นลักษณะที่แสดงถึงความเจริญ ความก้าวหน้า ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว กว้างขวางของ ชาติและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน

นอกจากนี้ระยาอนุมาณราชชน (2515 : 104 - 116) ยังให้ความหมายวัฒนธรรมว่า เป็นสิ่งที่มนุษย์ในชนวนรวมผลิตสร้างขึ้นมา โดยการเรียนรู้จากกันและกันคือ เป็นความเจริญก้าวหน้าหรืออาจกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ซับซ้อน ประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ คีอปะ คีลธรรม กฎหมาย ประเพณีและความต่างกรอื่น ๆ ที่มนุษย์ได้มาในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม จึงทำให้มนุษย์ต่างจากสัตว์อื่น เพราะมนุษย์มีภาษา มีสถาบันต่าง ๆ มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาหลายยุคหลายสมัย และทั้งได้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงกันเนืองนิตย์ เพื่อให้เหมาะสมกับยุคสมัย

นอกจากนี้ Webster's New Collegiate Dictionary (1977 : 202) ได้ให้ความรู้ความของคำว่า วัฒนธรรม ไว้ว่า การทำให้สติปัญญาและศีลธรรมเจริญขึ้นโดย เฉพาะอย่างยิ่ง ด้วยการศึกษ

ส่วนคำว่า "วัฒนธรรม" ของไทยนั้น เป็นคำที่ สตรีพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้ากรมหมื่นราวีปรงศ์ประพันธ์ ทรงบัญญัติขึ้น โดยทรงแปลมาจากภาษาอังกฤษว่า CULTURE โดยให้ความหมายว่า ๆ ว่า หมายถึง ความเจริญ อุดมคติที่มนุษย์ทำ ได้เกิดขึ้นและกระทำสืบต่อกันมา เป็นมรดกตกทอด ไปสู่คนรุ่นหลัง

พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485 ได้กำหนดความว่า วัฒนธรรม คือลักษณะที่แสดงถึงความเจริญ ความก้าวหน้า ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว กว้างขวางของ ชาติและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน ซึ่งก็ความหมายครอบคลุมถึง

1. ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม คือ
  - ก. ความเจริญทางวัตถุ หมายถึงการกินที่อยู่ดี มีเครื่องไม้เครื่องมืออำนวยความสะดวก
  - ข. ความเจริญงอกงามทางจิตใจ หมายถึงความซื่อสัตย์สุจริต ความมีเมตตากรุณา ความไม่เห็นแก่ตัว และไม่เพียกเขียนผู้อื่น
2. ลักษณะที่แสดงถึงความป็นระเบียบเรียบร้อย คือ
  - ก. การแต่งกาย กิริยามารยาทเรียบร้อย
  - ข. การปฏิบัติตน เช่น การปฏิบัติตนตลอดจนเกรี้ยว การปรับปรุงงาน เรือของตนให้สะอาด เรียบร้อย
  - ค. การประพฤติตนในการนำเกียรติยศมาสู่ประเทศบ้านเมือง
3. ลักษณะที่แสดงถึงความกลมเกลียวกาวหนาของชาติ คือ
  - ก. ความสามัคคีกลมเกลียวของหมู่คณะ
  - ข. ความนิยมไทยอันเป็นชาติบ้านเมืองของตน
4. ลักษณะที่แสดงถึงศีลธรรมอันดีงามของประชาชน คือ
  - ก. การทำตนให้เป็นที่นับถือ
  - ข. การปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา
  - ค. การรักษาระเบียบประเพณีทางศาสนา

กล่าวโดยสรุปแล้ว วัฒนธรรมที่มีความหมายครอบคลุมถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมใด สังคมหนึ่ง มนุษย์ได้คิดสร้างระเบียบกฎเกณฑ์ วิถีในการปฏิบัติต่าง ๆ ตลอดจนสร้างแนวความคิด ความนิยม ความรู้และเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการควบคุมและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ

ลักษณะของวัฒนธรรม

ลักษณะของวัฒนธรรมโดยทั่ว ๆ ไปนั้น สุภัทรา สุภาพ (2514 : 20 - 22) ใจจำแนกไว้ เป็น 4 ลักษณะ คือ

1. เป็นสิ่งที่ไม่คาดคิดโดยการเรียนรู้และกล้าเรียนรู้ว่าคงมีอะไรอยู่ โดย เฉพาะจากกลุ่มที่ทดลองเป็นสมาชิกอยู่ เช่น การนั่ง การเดิน การแต่งกาย ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ต้อง รั้งการ เรียนรู่มาก่อน เป็นสิ่งที่ไม่ไถ่มาโดยกรรมพันธุ์ แต่ เรา เรียนสิ่งที่ใจชอบในสังคมที่เรา เป็นสมาชิกอยู่
2. เป็นพรรคทางสังคม วัฒนธรรมต้องมีการ เรียนรู้ แนวทางจะเป็น การ เรียนแบบไม่หวังกำไร วัฒนธรรมจะคงมีการสอน แม้จะไม่ตั้งใจก็ตาม ถ้าวัฒนธรรมต้องสิ้นสุดหรือสูญหายไป แสดงว่า คนรุ่นก่อนไม่ถ่ายทอดให้แก กคนรุ่นต่อมา
3. เป็นวิถีชีวิตหรือแนวทางการดำรงชีวิต ความคิดใน เรื่องวัฒนธรรม ทำให้สามารถกำหนดวัฒนธรรมของ สังคมหนึ่ง จากอีกสังคมหนึ่ง เป็นวัฒนธรรม เฉพาะอย่าง เพราะบุคคล เกิดในสังคมใดก็ เรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมนั้น จึงมี วิถีชีวิตที่เป็นลักษณะของตัวเอง
4. เป็นสิ่งไม่คงที่ เพราะขณะมีการก่อตัวสิ่งใหม่ ๆ หรือปรับปรุง ของ เดิมให้ เหมาะกับสภาพ การก่อกำเนิดเปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้วัฒนธรรมมีการ เปลี่ยนแปลงอยู่ เสมอ

ตัวอย่าง ไร่ก็ราบ ลักษณะวัฒนธรรมของแต่ละสังคมจะมีแนวความคิด เป็นหลักใหญ่ มีแนวความคิดจะปรากฏอยู่ในระ เฝียมเปลือกย่อยต่าง ๆ ในวัฒนธรรม นั้น ที่เรียกกันว่า กุศลาทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมไทยมีลักษณะ เฉพาะตัวที่สามารถ แฉงออก เป็น ๒ ลักษณะ (สวัสดิ พรหมมอยู่ 2522 : 39 - 45) คือลักษณะโดยทั่วไป และลักษณะที่แสดง ออกถึงความเจริญงอกงามกาทาง ๆ

ลักษณะโดยทั่วไป วัฒนธรรมไทยมีลักษณะที่ เป็นการถ่ายทอดจากคนรุ่นก่อน มาสู่คนรุ่นหลัง ด้วยการ เรียนรู้ มิได้ถ่ายทอดกันผ่านทางชีววิทยา เช่น เราเรียนรู้วิธี คำนำหวานหวาน ก็เพราะสังคมไทยเดิมของ เรามีอยู่แล้ว และถ่ายทอดกันต่อกันมา เพื่อให้ เป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตในสังคมไทย เพราะสังคมไทย เป็นสังคม เกษตรกรรมต่อมา เมื่อมนุษย์มีการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ หรือปรับปรุงแก้ไขของ เดิม

ได้เฉพาะลักษณะการก่อตัวของวัฒนธรรมไทยที่มีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปทาง
สังคมไทยยุคก่อนมีความคิดเห็นความหวังความใฝ่ฝัน ขยายทำงานนอกงาน
แต่ปัจจุบันหวังทำงานเลี้ยงชีพเพียงไทยก็ขายมากซื้อ เป็นตน

ลักษณะที่แสดงออกถึงความเจริญของสังคมต่าง ๆ ได้แก่ ความเจริญ
ทางวัตถุ หมายถึงการกินดีอยู่ดีของคนไทย เป็นความก้าวหน้าในการกินดีอยู่ดีมา เป็น
เวลานาน เพราะประเทศไทย เป็นเมืองอุตสาหกรรม มีอาหารอุดมสมบูรณ์ในคนไทย
โดยวิโมกขรพหิงหาหยา ความเจริญทางจิตใจ หมายถึงการที่สังคมไทยโดยพยายาม
อบรมลูกหลานให้มีความเมตตากรุณา มีความซื่อสัตย์ ไม่เป็นแก้ว เป็นตน นอกจากนี้
ยังมีลักษณะที่แสดงถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการแต่งกาย จรรยาบรรณ
ในการเคารพ รุกขกถอนนอมกัญชูปัญญา มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการปฏิบัติตน
อันเป็นทางนำทางถึงเกียรติของชาติไทย เช่น การแต่งกาย ประมุขของประเทศ
และสัญลักษณ์ ซึ่งไม่ว่าชนชั้นใด มีความสามัคคีกลมเกลียว เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
ทำตนเป็นกษัตริย์ศานา ควบการรักษาระเบียบประเพณีทางศาสนา ที่รวมวิถีทางศาสนา
ความศรัทธาโอกาส เช่น การทำบุญกัมมัฏฐาน และพยายามปฏิบัติตามหลักธรรมของ
พระพุทธศาสนา

อานนท์ อภากักริม (2515 : 113 - 115) กล่าวถึงลักษณะของ
วัฒนธรรมไทยไว้ว่า วัฒนธรรมไทยมีเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งสามารถแบ่ง เป็นหัวข้อ
ได้ดังต่อไปนี้

1. การทำบุญและการประกอบกรกตคุณ คนไทยส่วนใหญ่นิยมความเชื่อ
ในกฎแห่งกรรม คนไทยจึงนิยมทำบุญและประกอบกรกตคุณโดยทั่วไป เช่น
การทำบุญตักบาตร การถวายเทียนดอกนาคธูป หรือพุทธมณฑล
2. ความเป็นไทย ประเทศไทยไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศใดเลย
ดังนั้น ความเป็นไทยจึง เป็นรากฐานอันมั่นคงของวัฒนธรรมไทย กล่าวคือ คนไทย
มีสิทธิเสรีภาพอย่างกว้างขวางในการเลือกแนวทางการดำเนินชีวิต
3. ความซุกซนขบถ เนื่องจากความเป็นไทย การดำเนินชีวิต
ของคนไทยจึง เป็นไปอย่างเสรี อีกทั้งความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ธัญญาหาร คนไทย
จึงไม่เดือดร้อนใจในการทำมาหากินเป็นชีวิตอยู่ด้วยความเบิกบานใจปราศจากความ

4. วิธีการ คนไทยมักจัดงานพิธีเมื่อแต่งออกถึงความมีหน้ามีตา เช่น พิธีฉลองวันแต่งงาน งานเผาศพ เป็นต้น และยังมีพิธีฝังศพออกในเรื่องของความซึ้ง ความศักดิ์สิทธิ์ และกระบวนการที่ระเบียบระบอบอีกด้วย

จึงพอจะเข้าใจว่าลักษณะของวัฒนธรรมไทยนี้ ก่อนวาง เน้นหนักไปทางกำนัล พุทธศาสนา เพราะประเทศไทยมีพุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติ คนไทยจึงมีจิตใจ อ่อนโยน เมตตากรุณา ถึงแต่งออกในรูปของวัฒนธรรมไทย

องค์ประกอบของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นผลจากการที่มนุษย์ได้เอาความถนัด ภูมิปัญญา และพฤติกรรม ของมนุษย์เอง ทำให้เกิดการจัดระเบียบทางสังคม ระเบียบความเชื่อ ศีลธรรม กฎนิยม และวิถีทางการต่าง ๆ ดังนั้น จึงอาจแบ่งองค์ประกอบของวัฒนธรรมได้ดังนี้ (อานนท์ อาภาภิรม 2515 : 102)

1. **องค์มโนทัศน์ (Concepts)** ได้แก่ ความเชื่อ ความคิด ความเข้าใจ และอุดมการณ์ต่าง ๆ เช่น ความเชื่อในเรื่องพระเจ้าองค์เดียว ความเข้าใจ ในเรื่องราวของมนุษย์ และอุดมการณ์ คือ แผนการที่วางความเจริญของคน
2. **องค์วิถีการใช้ (Usages)** ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยอมรับกัน โดยทั่วไป ซึ่งแต่งออกในรูปวิธีการต่าง ๆ เช่น ประเพณีการโกนผมไป วิธีการสมัคร วิธีการตั้งถิ่น วิธีการแต่งกาย ฯลฯ วิธีการเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคม
3. **องค์การ (Organization)** ได้แก่ องค์การ สถาบัน องค์กร หรือสโมสร สิ่งใดตั้งขึ้นอย่างมีระเบียบและระบบ กล่าวคือมีกฎเกณฑ์หรือระเบียบ ขอบข่าย และวัตถุประสงค์ที่แน่นอน องค์การที่เล็กที่สุดคือ ครอบครัว และองค์การที่ใหญ่ที่สุดก็คือ องค์การสหประชาชาติ
4. **องค์วัตถุ (Instrumental and symbolic objects)** วัตถุวัตถุ ที่ประปรายสามารถจับต้องได้ เรียกว่า วัฒนธรรมทางวัตถุ ได้แก่ เครื่องมือเครื่องใช้ เช่น จาน ถ้วย ช้อน เป็นต้น ตลอดจนวัตถุของมนุษย์ในทางศีลธรรม เช่น ภาพเขียน รูปปั้น ส่วนของวัตถุที่ไม่มีรูปร่างแต่เป็นเครื่องหมายแสดงถึงสัญลักษณ์ ได้แก่ ภาษา และตัวเลข เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบของวัฒนธรรมส่วนที่เป็นองค์กันนั้น เป็นส่วนที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง และแนวคิดที่แน่นอนชัดเจน เป็นสิ่งที่อยู่ในความรู้ที่ฝึกคิดและจิตใจของสมาชิกในสังคม

เชกควาณี่ สมจิตต์ สัทธไชโย (2517 : หน้า 101) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของวัฒนธรรม ว่า มีอยู่ 3 ประการ คือ

1. การรับรู้ คือการที่จะบอกได้ว่าอะไร เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและบ่งชี้ในโลกนี้ ได้แก่ ความรู้ที่บังเกิดจากการศึกษาเล่าเรียน ความเชื่อคือ เทวดา หรือความเชื่อที่นำประโยชน์มาให้ โลก

2. การยอมรับของสมาชิกในสังคม ประกอบด้วยคำนิยมและกฎเกณฑ์สำหรับการประพฤติบางประการ ซึ่งบ่งชี้ยอมรับ เพื่อควบคุมการกระทำของตนเอง ซึ่งบางทีก็เรียกกันว่า "คุณธรรม"

3. องค์ประกอบทางวัตถุ เช่น เครื่องจักร เครื่องมือ เสื้อผ้า เครื่องใช้ต่าง ๆ ฯลฯ ซึ่งมีความหมายทางวัฒนธรรมมากในแง่ของปริมาณและคุณภาพที่แตกต่างกันมาก ยิ่งไปกว่า ที่จะทำให้เรา เรียกสิ่งลุ่มๆ ว่า ไบรอนด์ คราตรี หรือทันสมัย ก้าวหน้า แต่ทั้งนี้กับได้ถึงความเห็นอกว่า หรือค้อยกว่าของสิ่งยี่ใดโดยจากความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ เพราะความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ เป็นแต่เพียงความสำเร็จของมนุษย์ ซึ่งอาจจะไม่ได้นำให้มนุษย์มีความสุข มีศีลธรรมและจิตใจงามเสมอไป

ประเภทของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมนี้มีความแตกต่างกันในหลายแง่ หลายมุม ซึ่งแล้วแต่เราจะมองในแง่มุมใด สังคมวิทยาได้จำแนกวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ (material culture) ได้แก่ วัตถุอันเกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นของมนุษย์ เช่น ถ้วย จาน ช้อน ส้อม ดิกรามทานของ และถนนหนทาง ตลอดจนยลในทางศิลปกรรมของมนุษย์ เช่น ภาพวาด รูปปั้น เป็นต้น

2. วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ (non - material culture) ได้แก่
อุดมการณ์ ค่านิยม แนวความคิด ความเชื่อ ความสนใจ ความรู้ ทัศนคติ
ความสามารถ สิ่งเป็นนามธรรมไม่สามารถมองเห็นได้

วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุนี้ อาจเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า วัฒนธรรม
ทางจิตใจ สิ่งบางอย่างเป็นสาขาต่าง ๆ ใดดังนี้

1. วัฒนธรรมทางการบ้านการ เมือง มีจารีตประเพณี กฎหมายและ
การปกครอง อันเป็นระเบียบของสังคม
2. วัฒนธรรมทางศาสนา มีเรื่องของปริศนาคึ่ง ศีลธรรม และพิธีกรรม
3. วัฒนธรรมทางภาษาและวรรณคดี มีระเบียบการพูด การไวยากรณ์
และการใช้หนังสือ
4. วัฒนธรรมทางศิลปะ มีประติมากรรม จิตรกรรม สถาปัตยกรรม
ดุริยางคศิลป์ วรรณศิลป์ และทัศนศิลป์
5. วัฒนธรรมทางระบบการศึกษาและความคิดเห็น

วัฒนธรรมทั้งสองประเภทนี้ ย่อมต้องสัมพันธ์กัน จะขาดอย่างใดอย่างหนึ่ง
ก็จะไม่สมบูรณ์ ถ้าวัฒนธรรมของชาติใดหนักไปในประเภทใดประเภทหนึ่งก็เกิด
ความไม่สมดุลกัน ถ้าเจริญไปในทางวัตถุเกินไป แต่ทางจิตใจไม่เจริญ ก็จักกลายเป็น
ความขบถและ แต่ถ้าเจริญทางจิตใจเกินไป ทางวัตถุไม่เจริญ ก็เป็น เรื่องของ
การตัดขาดจากสังคม เพราะฉะนั้นวัฒนธรรมทั้ง 2 ประเภทนี้ จึงต้องสัมพันธ์กัน
ตามส่วนที่เหมาะสม อยู่ในดุลยภาพของแต่ละสังคม

นอกจากนี้วัฒนธรรมอาจแบ่งได้เป็น 4 อย่าง คือ ภูมิธรรม เมธีธรรม
วัตถุธรรม และพิธีกรรม

1. ภูมิธรรม เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหลักในการดำเนินชีวิต ส่วนใหญ่
เป็นเรื่องจิตใจ และไต่ถามจากศาสนา การดำเนินชีวิตที่ไม่มีเครื่องหมายทางก็เหมือน
เดินในที่มืด หากความปลอดภัยไต่ถาม เครื่องนำทางที่ดีที่ตนเองมีใจก็คือ ภูมิธรรม

2. เติษกรรม เป็นวัตนธรรมทางกฎหมาย รวมทั้งระเบียบประเพณีที่ยอมรับกันทั่วกันว่ามีค่าสำคัญเสมอ ๆ กับกฎหมาย วัตนธรรมเกี่ยวกับกฎหมายนี้ชุกชุมมาก อาจกล่าวได้ว่าสังคมมนุษย์เจริญมากเพียงใดก็ยิ่งจำเป็นที่จะต้องมีระเบียบข้อบังคับซึ่งมีกฎหมายมากด้วยยิ่งนัก ผู้ที่จะมีผลกับกฎหมายแนวระบอบใด ๆ ก็คือถือว่าเป็นสมาชิกวัตนธรรมนั่นเอง

3. วัตถุธรรม เป็นวัตนธรรมทางวัตถุ เช่น การกินคือยัก เครื่องนุ่งห่ม บ้านเรือน และอื่น ๆ นอกจากนั้นการรู้จักใช้เครื่องใช้ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมถือได้ว่าเป็นวัตนธรรม

4. สหธรรม เป็นวัตนธรรมทางสังคม นอกจากหมายถึงกฎธรรมต่าง ๆ ที่ทำให้คนอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก ตลอดอายุอาศัยกันแล้ว ยังรวมทั้งระเบียบมารยาทที่ติดต่อกันเกี่ยวกับสังคมทุกชนิด สหธรรมเป็นวัตรปฏิบัติที่ทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยงสังคมต่าง ๆ นับแต่บุคคลต่อบุคคล ถึงครอบครัว สังคมชุมชน และประเทศชาติ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดถือการแบ่งประเภทของวัตนธรรมตามคณะกรรมการฝ่ายวัตนธรรมในคณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ และวัตนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (คณะกรรมการวัตนธรรมแห่งชาติ 2521 : 42 - 43) ซึ่งได้แบ่งวัตนธรรมออกเป็น 5 สาขา ดังนี้

1. สาขาศิลปะ (the Arts) ได้แก่ ภาษา วรรณคดี เพลงรา วิจารณ์ศิลป์ สถาปัตยกรรม ละคร ประติมากรรม ฯลฯ
2. สาขามนุษยศาสตร์ (the Humanities) ได้แก่ ชนบทธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา ปรัชญา ประวัติศาสตร์ มารยาทในสังคม ฯลฯ
3. สาขากีฬาและนันทนาการ (the Sports and Recreation) ได้แก่ การละเล่นมวยไทย ยิงธนูแข่งขี่ กระบี่กระบอง ฯลฯ
4. สาขาช่างฝีมือ (the Practical Craft) ได้แก่ การเย็บปักถักร้อย การแกะสลัก การทอผ้า การจักสาน การทำเครื่องเงิน เครื่องทอง เครื่องปั้นดินเผา
5. สาขาเกษตรกรรมศิลป์ (Domestic Arts) ได้แก่ ความรู้เรื่องอาหาร เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ความรู้เรื่องขนาน เรือยนต์ การถอนรั้วแขก มารยาทในการกินอยู่ ความรู้ในการดูแลเด็ก การแก้ปัญหาต่าง ๆ ในครอบครัว ฯลฯ

การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพราะมนุษย์ชอบเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงของเก่าให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป อีกทั้งมนุษย์ก็มีการคิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้น วัฒนธรรมจึงเปลี่ยนตามไปด้วย

สาเหตุที่ทำให้วัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงมีอยู่หลายประการ เช่น จากบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่ง ไปจนถึงปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินไหว แสงที่เห็นได้ชัดและมีมาก คือ "วัฒนธรรม" "เทคโนโลยี" อันได้แก่ เครื่องมือที่มนุษย์นำมา เปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม สิ่งสำคัญ เทคโนโลยีนี้ เป็นสิ่งที่ผลักดัน และกำหนดไปได้ ขอบเขตประการก็เห็นได้ชัด บางประการก็เป็นเรื่องถ้อย ๆ ซ้ำมากกว่าจะได้ ก็กินเวลาหลายปี เช่น การทำระเบิดปรมาณู การเปลี่ยนอวัยวะของคน เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ก็จะเกิดขึ้นอย่างที่มีแผนล่วงหน้า นานัก ทั้ง ๆ ที่ยุคของมันจะคงอยู่กับมนุษย์ชาติ เป็นเวลานาน

นอกจากสาเหตุทางเทคโนโลยีแล้ว ก็ยังมีสาเหตุอื่น ๆ อีก เช่น สาเหตุทางเศรษฐกิจ สาเหตุทางนิเวศของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ของมนุษย์ คือความต้องการอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และงานอาชีพที่จะทำให้มนุษย์มีสิ่งที่จะขายกันได้

สาเหตุทางอุดมการณ์ ตัวอย่างคือ ความเชื่อและการนำตัวเอง เข้าไปผูกพันกับอุดมการณ์อันหนึ่งของสังคม

สาเหตุทางการกระจายตัวของวัฒนธรรมอื่น ก็คือการที่มาริกของสังคมหนึ่งสามารถเห็นและรับรสของวัฒนธรรมหนึ่งได้อย่างง่ายดาย และเป็นประจำทุกวัน ทำให้วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงไป

บรองซิห์ อธิเมนนัธ (2520 : 27) กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้วัฒนธรรมเปลี่ยนแปลง เนื่องจาก

1. การขอยืมจากวัฒนธรรมอื่น เป็นการยอมรับแนวความคิดหรือทัศนคติต่าง ๆ ของสังคมอื่นมาใช้โดยมีวัตถุประสงค์ถึงความเหมาะสมในการรับว่า เกิดขึ้นยอมรับกันเป็นสังคมของตนหรือไม่

2. การกลมกลืน เป็นการหลอมรวมเข้าด้วยกัน เมื่อใดที่องค์ความรู้เดิมและความรู้ใหม่จะกลายเป็นปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

3. การประดิษฐ์ เป็นการริเริ่มความรู้ใหม่โดยองค์ความรู้ที่อื่นเข้ามาเป็นแรงให้ เป็น 2 อย่างคือ การประดิษฐ์ทางวัตถุ เช่น การสร้างอาคาร และการประดิษฐ์ทางอวัตถุ เช่น การสร้างพิธีกรรมใหม่ ๆ ขึ้นมาใช้แทนยอมรับ

4. นวัตกรรม คือการคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้น มีความหมายรวมทั้งการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ด้วย

5. การกระจาย คือการที่วัฒนธรรมมาจากสังคมหนึ่งกระจายไปสู่สังคมหนึ่ง ซึ่งการเผยแพร่ การให้ การยอมรับ ซึ่งเกิดขึ้นได้เพื่อสังคมมีการติดต่อกัน

แก่นรั้ววัฒนธรรมไทยมีการเปลี่ยนแปลงมา เป็นระยะ แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไทย ไคแก (ลุดวิก กัทประยูร 2520 : 19)

1. วัตถุนิยม กล่าวได้ว่าในสมัยก่อนนั้นคนไทยส่วนใหญ่ชีวิตความเป็นอยู่แบบง่าย ๆ ตามธรรมชาติในระยะเวลาเกษตร เครื่องมือ เครื่องใช้ในการประกอบอาชีพก็มีลักษณะง่าย ๆ ครั้นเมื่อความเจริญของอุตสาหกรรมขยายตัวขึ้น ผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรมได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนไทยมากขึ้นโดยลำดับ คนไทยในปัจจุบันมีวัตถุอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้นมากมาย นับตั้งแต่วิทยุ ไปจนถึงรถยนต์ และอื่น ๆ

2. การนิยมวัฒนธรรมตะวันตก การรับเอาการปฏิบัติอย่างแท้จริงในแบบตะวันตก เป็นปรากฏการณ์ที่คนไทยหลงใหลในไทย ฉะนั้นวัฒนธรรมจึงมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมไทยอย่างมาก

3. การไร้หลักวัฒนธรรมสากล ปัจจุบันวัฒนธรรมของสังคมต่าง ๆ ได้เผยแพร่ผ่านนิทรรศการกันมาากมาย ทำให้เกิดแบบของวัฒนธรรมอันมีหลักสากลคือ การปฏิบัติโดยทั่วไป หรือที่เรียกว่า "วัฒนธรรมสากล" เช่น นิยมถือเอาวันที่ 1 มกราคม ของปีเป็นวันเริ่มต้นปีใหม่หรือศักราชใหม่ เป็นต้น

วัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่ออกมาและไหลทั่วไถ่กาย ฉะนั้นการที่สั่งสมลูกกระทิง จากสิ่งภายนอก ไถ่กายจะเรืองใจหรือไถ่คานาใดก็ตาม เช่น เทคโนโลยี ทัศนียภาพวิชาการ เศรษฐกิจ การเผยแพร่ทางานลัทธิการ เมือง อิทธิพลจากต่างประเทศ การแพร่ชื้อม ขอบฟ้าชาย ฯลฯ ไถ่กายจะเป็นสิ่งใดก็ตาม ทั้งดีเป็นวัชกรรรมหรือล้นาบรรรม เมื่อเข้ามา กระทบอวยบอมาทำให้วัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งถือว่า เป็นวัชกรรรมทางานวัฒนธรรม

ตอนที่ 2 ความเป็นมาของงานสง เจริมวัฒนธรรมไทยโดยสัง เเขย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่เจริญรุ่ง เรือง และมีวัฒนธรรมเป็นของตนเองมาแล้ว ในอดีตกาล ไม่น้อยหน่ากว่าชาติใดในสมัย เดียวกัน บัดนี้ราชกรรมาจะวิภคหลายคนที่เขียน เรื่องราวของ ชาติไทยต่างก็ยอมรับใน เรื่องนี้ นอกจากศึกษาประวัติศาสตร์ในสมัยสุโขทัย ทำให้เราทราบว่าวัฒนธรรมมี นามนี้เมื่อแรกฐานอันมั่นคง และมีระดับสูงกว่าในสมัยใด คั้งอื่น แม้ภายหลังต่อมาอาณาจักรสุโขทัยจะ เสื่อมอำนาจไปโดยกำลังของกรุงศรีอยุธยาก็ตาม แต่ก็ไม่ปรากฏว่า กรุงศรีอยุธยาได้รับ เหาว่าวัฒนธรรมของอาณาจักรสุโขทัยหลายประการ เขาไว เป็นองค์ของ ตน แสดงให้เห็นว่ากระแสมเหงวัฒนธรรมในสมัยสุโขทัยยังคงยังยืน สืบต่อมา เช่น นามบัตรโกสินทร์ตอนต้น เกล็ดกลอนในทางศิลปกรรมหลายอย่าง ก็สืบต่อมาจากสมัยกรุงศรีอยุธยา

นอกจากนี้ในระยะต้นรัตนโกสินทร์ฐานะทาง เศรษฐกิจของประเทศจะมั่นคง ก็ตาม แม้แต่ทางานความ วัฒนธรรมก็ทางานประเทศก็ยังคงทางานพร้อมกับมเหงทางาน เมือง ภูมิภาคลัทธิศาจากาณิคม ในระยะนี้เอง ฐานะทางาน เมืองและทางานวัฒนธรรมได้ เปลี่ยนแปลงไป อิทธิพลตะวันตกได้แทรกซึมเข้าไถ่กาย เกิดมเหงทางาน เมืองประเทศไทย ในระยะนี้ก็ เห็น เบื้องการจา เป็นที่ระตองมีการ เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงให้ เหมาะสมกับสภาพ ถาน เมืองหา ไถ่กายจะตองสูง เเขย เอกกรรมา เอน เกี่ยวกัประเทศไทย เป็นนนอน แมกระนั้นความรุ่งโรจน์ในความ เป็น เอกลัทธิของชาติก็ยังคง มีอยู่ คั้งจะ เริ่มไปจากการที่ สมเด็จพระนั่ง เกลา เหาอวยหัว ไถ่พรสิกับสมเด็จพระยามมหาราชศรีสุริยวงศ (วง บุนนาค) ความตอนหนึ่งว่า "กาลตอไปทางาน เติมนต เอง ที่ระรับราชการ เป็นอธิบดีผู้ใหญ่

คือไปฝึกช่างขวานช่างพม่า เห็นจะไม่มีแล้ว จะมีอยู่ที่เขาสงปริงในระวางไม้สัก อโยธยา
 เสียที่แก่เขาได้ การงานสิ่งใดของเขาที่ควรจะรับเอาไว้ ก็ให้เอาอย่างเขา
 แต่อย่าไปนับถือ เลื่อมใสไปเสียทีเดียว" ตอนทศวรรษ ภาคที่ 4 ได้โปรดให้ตราการ
 ควบคุมเรือในเวลา เขา เข้า ในรัชกาลที่ 5 ได้โปรดให้ยก เลิกประ เหว็ดของเก่า
 ยก เลิกประ เหว็ดใหม่ทรงมณฑล ภาย เป็นขบวนรถ ทรงควบคุมการ เปลี่ยนแปลง ราชการแผ่นดิน
 อย่างอื่นที่ทรงดำริอยู่ เสมอมา เพื่อให้เหมาะสมกับกาลสมัยภายใต้ที่เสด็จประพาส
 ทางประเทศมาแล้ว ในรัชกาลนี้พระราชกรณียกิจที่มีว่าสำคัญและสำคัญ ออกถึงความ เป็น
 "ผู้นำ" ที่สำคัญในการ เปลี่ยนแปลงครั้งนี้ เขา ไปแล้วก็ เลิกทาสจะ เกิดขึ้นไม่ใคร่เลย
 สรุปลงความแล้ว การ เปลี่ยนแปลงไป มันนี้เข้าไปเพื่อการปฏิวัติ เพื่อความอดปรองของ
 ชาติทั้งปวง รวมทั้งการยอมเสียอธิปไตยบางส่วนของไทย ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นว่า ไทยเรา
 มีความเจริญทัดเทียมอารยประเทศแล้วนั่นเอง ในรัชกาลที่ 6 ได้เริ่มตระหนักถึงภัย
 แห่งการถูกกลืนทางวัฒนธรรม โดยทรงมีพระราชดำริว่า อธิปไตยทาง ชาติ
 กาลังรุดดำหนัก เขามาอย่างรวดเร็ว จึงทรงปรับปรุง ส่ง เสริมและปลูกฝังวัฒนธรรมไทย
 ความการปลูกใจคนใหม่ให้รักชาติ ในรัชกาลนี้ปรับปรุงวัฒนธรรมทาง ประเทศให้สอดคล้อง
 กับวัฒนธรรมไทย มีคำว่าชาตินิยมความรับผิดชอบของชาติ และนิยมไทยมากขึ้น

ในปี พ.ศ. 2480 ทรงวินิจฉัยว่าทหารไทยเสกสถาปนาขึ้นเรื่อง
 "วัฒนธรรมสู่ชีวิต" ๑. กรมโฆษณาการ ความตอนหนึ่งว่า "ตามข้อที่ได้เปลี่ยนแปลง
 การปกครอง เขาสู่ระบอบรัฐธรรมนูญแล้ว รัชกาลใหม่ เร่งรักผดุงความวัฒนาให้ก้าวหน้า
 ไปพร้อมกับความถาวรของประเทศ จึงไปเกิดมีการปรับปรุงใจวัฒนธรรมของชาติกัน
 อย่างใจจดใจจ่อ"

กล่าวได้ว่า ในสมัยประชาธิปไตยรัชกาลในระบอบนั้นได้ให้ความสนใจต่อวัฒนธรรม
 เป็นอย่างมาก และตระหนักดีว่าไม่มีชาติใด จะสามารถปลุกตัวอยู่โดยไม่มีเกี่ยวข้องกับ
 ชาติอื่น ๆ ซึ่ง เป็นเพื่อนร่วมโลก เราจึงเป็นต้องมีการติดต่อทางกลมกลืนและสังกลม
 ในทางที่ดีต่อกันชาติทั้งหลายนั้น เราจึงเป็นต้องนำวัฒนธรรมที่ เหมาะกับชาติอื่น ๆ
 มีฉะนั้นก็ไม่มีใครอยากมาติดต่อกันเลย หรือตามติดต่อกันในนามะที่ เป็นแต่ความเจริญ
 มากกว่า เรา กระทำให้เรา เป็นชาติที่ปราศจาก เกียรติยศ อยู่ในฐานะที่ต่ำต้อยละในที่สุด

ก็ถูกจับไป อยู่ไม่นาน... ปรากฏว่าพระบิณฑกัณท์ เขาก็เข้ามากระทำความ เกี่ยวลัดลัด
 ความเป็นเอกราชของชาติไว้ได้ ตั้ง เป็นในตอนต้นระยะสงครามโลกครั้งที่สอง ญี่ปุ่น
 ได้พยายามแผ่อิทธิพลทางวัฒนธรรมของคนเขาเข้าไปในประเทศไทย รัฐบาลไทยจึงพยายาม
 คอยรักษาโดยปรับปรุงให้สูง เจริญวัฒนธรรมไทยขึ้น รัฐบาลไทยตราพระราชบัญญัติว่าด้วย
 วัฒนธรรมแห่งชาติฉบับแรกโดยมีชื่อเรียก เป็นกฎหมาย เมื่อพุทธศักราช 2483 ฉบับที่ 2 เมื่อ
 พุทธศักราช 2485 และเมื่อความเหมาะสมยิ่งขึ้นจึง ได้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วย
 วัฒนธรรมแห่งชาติ ฉบับใหม่ ซึ่งนอกจากจะยกเลิกเลือกพระราชบัญญัติว่าด้วย
 วัฒนธรรมแห่งชาติทั้งฉบับฉบับแรกแล้ว ยังมีบทบัญญัติ เรื่องว่าด้วยวัฒนธรรมพื้นบ้านที่เหมาะสม
 กับกาลสมัย ลงมาในพระราชบัญญัติว่าด้วยวัฒนธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 เมื่อพุทธศักราช
 2486 และได้มีบทบัญญัติอื่น เช่น พระราชกฤษฎีกา กฎสำนักนายกรัฐมนตรี ประกาศ
 สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ กำหนดระเบียบราชการของกรมวัฒนธรรมแห่งชาติ
 โดยรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีที่ดี พร้อมกับได้สถาปนาสภาวัฒนธรรมแห่งชาติขึ้น
 เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2485 โดยความมุ่งหมายจะให้ประชาชนปฏิบัติตามวัตถุประสงค์
 ดังกล่าว

สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ดำเนินงานก้าวหน้ามาด้วยดีมีวาระถึง คอมา
 ระหว่างสงครามมหาเอเซียรวม ประเทศไทยคงถูกกระทบกระเทือนในเหตุการณ์
 ของสงครามดังกล่าว ทำให้งานตามปรับปรุงส่งเสริมวัฒนธรรมคงจะงัดอง ก้าวไกล
 สงครามโลกครั้งที่สองนั้น วัตถุประสงค์ของประ กาศคนไทยอันมากคือธรรมและวัฒนธรรม
 ลงอย่างมาก แม้สงครามจะสงบลงแล้วผลแห่งสงครามยัง ได้ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรม
 ในศีลธรรมและวัฒนธรรมแก่ชนทุกประเทศ แต่ต่างก็ เริ่มชวยกลับสงครามที่เกิดขึ้น
 จริงอยู่สมัยในระยะนั้นสงครามทางอาวุธหรือสงครามยิง ระลันสุดของแล้ว แต่ก็ เกิด
 สงครามเศรษฐกิจและการรุกรานทางวัฒนธรรม ซึ่งสิ่ง ความหมายนี้ เป็นอันตราขไม่ยอม
 กว้างสงครามทางอาวุธเท่าใดก็ เพราะ เป็นสงครามที่รัก เจริญ ละอ่อน เสียความเป็นชาติ
 โดยไม่รู้จัก ความเห็นของมนุษย์ในอดีตนั้น เห็นว่าสันติภาพจะมีขึ้นได้ก็ด้วยวัฒนธรรมที่ร
 ณีหนึ่ง วัฒนธรรมจะเป็นเครื่องมือที่นำมาซึ่งสันติภาพของโลก จึงได้จัดตั้งองค์การ
 สหประชาชาติขึ้น มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมเผยแพร่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

นรอมกันนั้นก็มีการประกาศอิสรภาพซึ่งมีข้อความที่ความเล่ห์ลับ-กลับของ ๒ ภูมิภาค
 วัฒนธรรม และในวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการระงับสงคราม จึงจะเห็นได้จาก
 อารมณ์ของกฎบัตรองค์การศึกษาระดับนานาชาติและวัฒนธรรมว่า "เมื่อสงครามได้
 เริ่มต้นจากวิญญูชนของมนุษย์ ฉะนั้นการที่จะป้องกันสงครามจึงควรที่จะเริ่มจากวิญญูชน
 ของมนุษย์เช่นเดียวกัน"

รัฐบาลในระบอบนี้จึงได้ระงับการงานตามปรกติของ ๒ ภูมิภาคและวัฒนธรรมนั้น
 มีความสำคัญต่อประเทศชาติเป็นอย่างมาก และเมื่อความรุ่งเรืองของประเทศชาติ
 ประมวลถึงเหตุผลต่าง ๆ ถึงความมาตลอดทางนั้น จึงได้สถาปนากระทรวงวัฒนธรรม
 ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2495 และแบ่งส่วนราชการโดยรวมหน่วยงานที่มีลักษณะเป็นอุปสรรค
 ขัดกันและกันขึ้นอยู่ในสังกัดคือ กรมการวัฒนธรรม กรมการศาสนา และกรมศิลปากร
 สำหรับสภาวัฒนธรรมแห่งชาตินั้น ได้มีอำนาจและหน้าที่เป็นหน่วยงานที่แนะนำสภาวัฒนธรรม
 ชาติสู่ประชาชนอีกทอดหนึ่ง เป็นการประสานกับองค์การกรมการวัฒนธรรม กรมการ
 ศาสนา และกรมศิลปากร อย่างใกล้ชิด

ประเทศไทยได้มีสถาบันวัฒนธรรมของชาติขึ้นตั้งแต่วันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. 2485 มาจนถึง
 พ.ศ. 2501 นั้นเป็นเวลาได้ 16 ปี และเรามีบทบาทนอกทางประเทศในทวีปเอเชีย
 ใฝ่ลึก ต่อจากนั้นมาได้เกิดการปฏิวัติขึ้นในปี พ.ศ. 2501 ภายใต้การนำของ
 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ อันเป็นเหตุให้คณะรัฐมนตรีสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ
 สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ และกระทรวงวัฒนธรรม เป็นการยุบสถาบันสำคัญของชาติ
 สองแห่ง ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านทั่วโลก ต่างกำลังจัดสร้างหรือตั้งสถาบันทาง
 วัฒนธรรมขึ้น นอกจากนั้น ยังมีอีกหลายประเทศต่าง ได้มุ่งนโยบายทางวัฒนธรรม
 ตามโครงการระยะยาว รวมทั้งไม่ว่าการทำด้วยใจและความตกลงใจ ๆ ในปัจจุบัน
 จะต้องมีลักษณะทางวัฒนธรรมรวมอยู่ด้วย เป็นส่วนหนึ่งที่รวมความว่า วัฒนธรรมเกือบจะ
 แทรกซึมไปจนเกือบทุกวงการไม่ว่าจะเป็นกีฬาโต ยูเนสโก หรือหน่วยงานเล็กของวิ
 ก็มุ่งงานหลักทางวัฒนธรรมรวมอยู่ด้วยทั้งสิ้น เหตุผลในการยุบสถาบันทั้งสองแห่งนี้
 ไม่เป็นที่ประจักษ์ นอกจากจะปกปิดเป็นที่โจษขานกันว่า เป็นผลจากการกดดันแก่ง
 หรือหักล้างกันไปในทางการเมืองนั้นเอง การยุบเลิกสถาบันทั้งสองแห่งในระบอบนั้น

ได้รับคำสั่งจากยุทธศาสตร์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นหลายแห่ง หลายทาง
เห็นจำนวนมาก แต่ก็ยังเป็นยุคใหม่

การประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการ
รับสมัคร และนำนักเรียนเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ร.บ. 2501 เป็นผล
ให้สถานมัธยมศึกษา และกรรมการมัธยมศึกษา ไปตั้งที่ในสำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2505 ได้มีการจัดตั้งศูนย์ชุมนุมสงเคราะห์มัธยมศึกษา
ในอยู่ในความดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานตั้งอยู่ที่กองมัธยมศึกษา
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ บริหารงานโดยคณะกรรมการอำนวยการศูนย์
ชุมนุมสงเคราะห์มัธยมศึกษา โดยมีปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานคณะกรรมการ
ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 กองมัธยมศึกษาเสนอขอแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการ
ชุดใหม่ โดยมีปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานคณะกรรมการประกอบด้วย
กรรมการอื่น ๆ และยุบหมดด้วยเพราะเหลืออีก 23 คน

และในปี พ.ศ. 2515 นี้ ได้เกิดการปฏิวัติโดยจอมพลถนอม กิตติขจร
มีการประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 217 ประกาศ ณ วันที่ 29 กันยายน 2515
ว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งหากคณะปฏิวัติ มีคำสั่งให้กองมัธยมศึกษา
ไปสังกัดกรมศาสนา

หลังจากที่กองมัธยมศึกษา สังกัดกรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการแล้ว
ได้มีการประชุมคณะกรรมการอำนวยการศูนย์ชุมนุมสงเคราะห์มัธยมศึกษา ที่ประชุม
ลงมติให้ปรับปรุงคณะกรรมการชุดใหม่ขึ้น ดำเนินการ เพื่อความเหมาะสม โดยมี
อธิบดีกรมศาสนา เป็นประธานคณะกรรมการ ประกอบด้วยกรรมการผู้แทนอีก
25 คน

ในระยะต่อมาในปี พ.ศ. 2522 รัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์
ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการมัธยมศึกษา พ.ศ. 2522
ขึ้น ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 96 ตอนที่ 40 เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2522

ให้มีคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรองประธานฯ ปลัดทบวง
มหาวิทยาลัย อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมการศาสนา
อธิบดีกรมการกีฬา และอธิการบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียนและประธานงานเยาวชนแห่งชาติ
และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นไม่เกินแปดคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง เพื่อดำเนินการในเชิงวิชาการ
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจและหน้าที่
ดังนี้ คือ

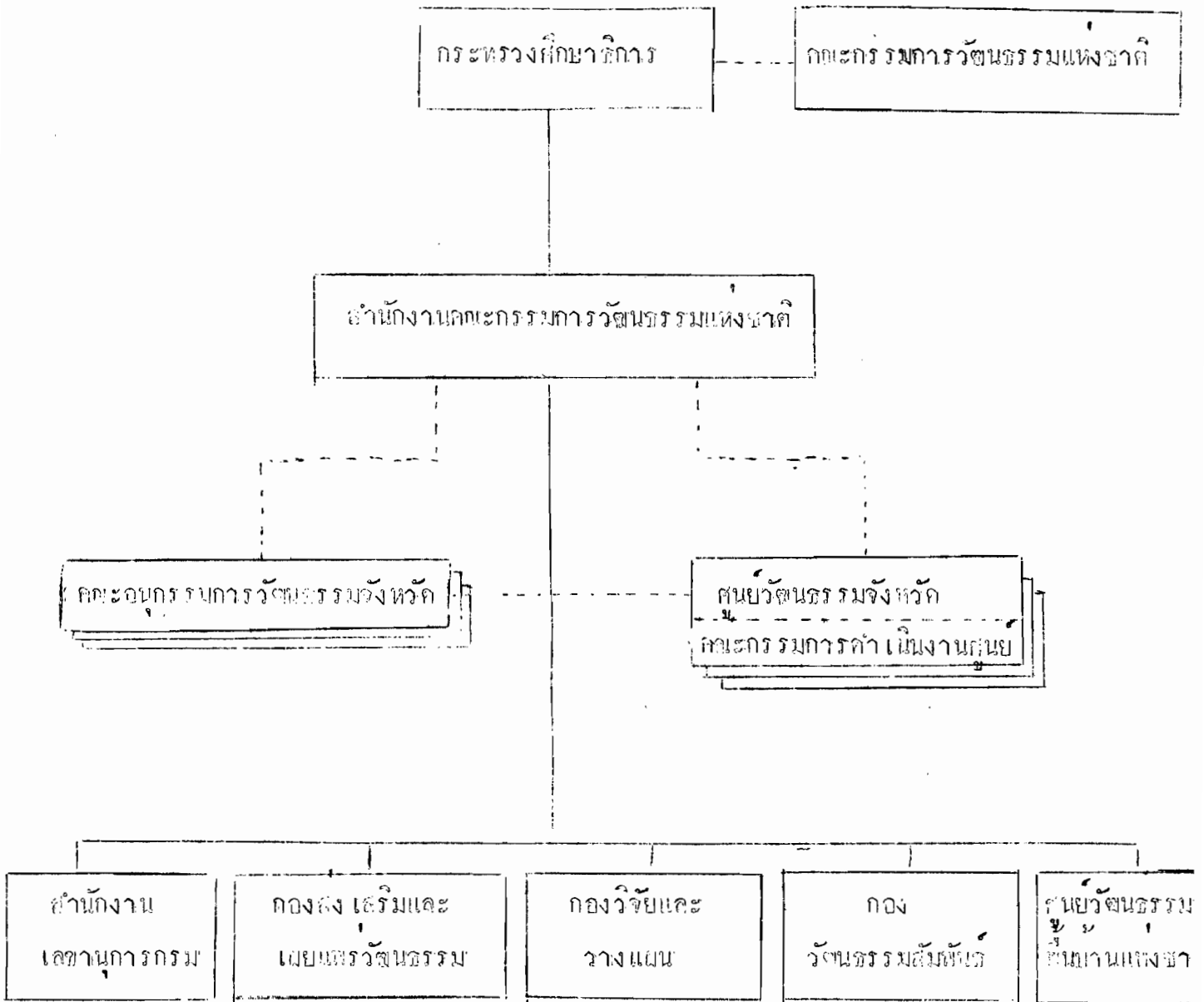
1. เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับนโยบายวัฒนธรรมและการปรับปรุงแก้ไข กฎหมายว่าด้วยวัฒนธรรมแห่งชาติของรัฐมนตรี
2. วางแผนและประสานงานด้านวัฒนธรรมระหว่างส่วนราชการ
รัฐวิสาหกิจ และเอกชน
3. ส่งเสริมและอุดหนุนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของหน่วยงานต่าง ๆ
4. ค้นคว้า วิจัย กำหนด และบำรุงรักษาวัฒนธรรมแห่งชาติ
5. กำกับ ควบคุม ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม
6. ติดต่อและเผยแพร่งานด้านวัฒนธรรมกับต่างประเทศ
7. พิจารณา เรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับงานด้านวัฒนธรรม ตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย
จากรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีฐานะเป็นกรม ตั้ง
สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นอวัยวะที่ช่วย
การดำเนินงานนโยบายและคำ ำเนินงานด้านวัฒนธรรมแห่งชาติ มีหน้าที่ดังนี้ (เอกสาร เก็บถาวร
ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ)

1. ปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
2. ศึกษาและวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรม เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม
วัฒนธรรมตลอดจนการป้องกันและแก้ไขข้อขัดแย้ง เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาติ
3. จัดทำโครงการและแผนงานส่งเสริมและป้องกันเกี่ยวกับวัฒนธรรม
แห่งชาติ

4. จัดทำโครงการและแผนงานป้องกัน และแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมแห่งชาติ
5. ริเริ่มและเร่งรัดให้มีการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมที่จะเป็นประโยชน์ในการศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง และสังคมระหว่างประเทศ
6. ฝึกอบรมผู้ร่วมงานด้านวัฒนธรรม ตลอดจนร่วมมือกับเอกชน ในการฝึกอบรมผู้ดูแลกิจการ
7. ร่วมมือและประสานงานกับส่วนราชการวิสามัญ และเอกชน ในการดำเนินการตามคุณหมาย เกี่ยวกับวัฒนธรรม
8. พยายามที่จะเป็นศูนย์กลางในการประสานงานเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ งานและกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมแห่งชาติ
9. ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการแผนงานที่จะไปขยาย เกี่ยวกับวัฒนธรรมแห่งชาติ และรายงานให้คณะกรรมการทราบ
10. ปฏิบัติการอื่นใด ที่ความที่กฎหมายกำหนดให้ เป็นหน้าที่ของสำนักงาน คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนราชการ ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค แบ่งเป็นดังนี้

ที่มา : สรุปผลการดำเนินงานที่สำคัญในรอบปี 2528 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการอาชีวศึกษา
2529, หน้า 3

ตอนที่ 3 นโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติและแนวทางในการรักษา ส่ง เสริมและพัฒนา
วัฒนธรรมไทย พุทธศักราช 2529

เนื่อง จากวัฒนธรรมไทย เป็นเอกลักษณ์ของความ เป็นชาติไทย เป็นรากฐานของการสร้างสรรคความสามัคคีและความมั่นคงของชาติ เป็นสิ่งที่ต้อง ดึงดูดักดิ์ศรีเกียรติภูมิ และความภาคภูมิใจร่วมกันของคนไทย เป็นปัจจัยยึดเหนี่ยวในชาติโดยประจักษ์ในทางที่ดีงาม มีคุณธรรม เพื่อพัฒนาตนเอง รักษาสังคม และประเทศชาติ สมควรต้องรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมไทยอย่างจริงจังและกว้างขวาง เป็นไปตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติของราชอาณาจักรไทย ที่ระบุไว้ว่า "รัฐพึงส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชาติ" และ เมื่อ เป็นเอกลักษณ์หน่วยงานของรัฐและ เอกชน รวมทั้งประชาชนรวมทั้งรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมของคนไทยอย่างมีเป้าหมายตรงกัน และประสานสอดคล้องกัน คณะรัฐมนตรีจึงกำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ ดังนี้ (ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2524)

1. ส่ง เสริมการบำรุงรักษาวัฒนธรรมไทยทุกด้านให้เจริญด้วยการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ปั้น และพัฒนาวัฒนธรรมไทยให้ดีขึ้นเป็น เครื่องมือสำคัญสำหรับการแก้ปัญหาการค้า เป็นวิถีชีวิต การพัฒนาประเทศตามสังคม เศรษฐกิจ การ เมือง และการป้องกันประเทศ ปองกัน การทำลายวัฒนธรรมและศาสนา และทำนุบำรุงศาสนาไทยไว้ ทั่วๆ ไป เมื่อ เป็นเอกลักษณ์ในการพัฒนาจิตใจประชาชน
2. แยกแยะวัฒนธรรมไทยทุกด้านนำไปสู่ประชาชนถึงขั้นปฏิบัติให้แพร่หลายยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดความมั่งคั่ง ความเข้าใจ กระตือรือร้นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีต่อ เอกลักษณ์ ศักดิ์ศรี ความสามัคคี และความมั่นคงของชาติ ตลอดจนเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศ
3. ส่ง เสริมวัฒนธรรมพื้นบ้านและวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจ เห็นคุณค่าและยอมรับวัฒนธรรมของท้องถิ่นซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่การยอมรับกันอย่างมีอันติสุขในชาติ และมีความรัก ห่วงแหน วัฒนธรรมไทยยิ่งขึ้น

4. สันนิบาตแห่ง เอธิโอเปีย ได้มีการยกเลิก เปลี่ยนวันขึ้นตรุษร่วมกับทาง ประเทศ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและมิตรระหว่างภาคีรวมทั้งรัฐผู้เลือกสรรวันขึ้นตรุษของ ทางภาคใต้เยเมน ประเทศไทยหรือลดจากการลด เปลี่ยนวันขึ้นตรุษ โดยนำมากำหนดปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้เหมาะสมกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทย และความมั่นคงปลอดภัยของภาคี

5. สันนิบาตแห่ง เอธิโอเปีย หน่วยงานของรัสเซียและเยอรมัน ที่ค้าเป็นเงาแก่ การวันขึ้นตรุษมโกลีประสาณงานกับอย่าง กัดมีก โดยการระดมเศรษฐกิจทั้งจาก ภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมไทยมั่นคง เป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตของประชาชน ตลอดจนรวมกับแก้ไขปัดเทาที่เกี่ยวกับวันขึ้นตรุษ เมื่อวันขึ้นตรุษมีบทบาทสนับสนุนการรักษาสันติภาพประเทศไทยอย่างแท้จริง

และ เนื่องจากสังคมโลกปัจจุบัน เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทุก ๆ ด้าน จึงสมควรยั้งขยาย จึงคงปรับแก้ตัวอย่างเหมาะสมตามไปด้วย มิฉะนั้นแล้ว ความขัดแย้ง ความวุ่นวายและโศกนาฏาการจะบัง เกิดขึ้นในปริมาณที่ระดับไฮโซโดยยาก ดังนั้น เพื่อให้สังคมไทยดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และรักษาแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ สอดคล้องกับกระแสความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างไม่หยุดยั้งถึงคราว หอระสังฆะตรี หิงได้ประกาศแนวทางการรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวันขึ้นตรุษ พุทธศักราช 2529 ตามนโยบายชาวันตรุษแห่งชาติขึ้น เพื่อเห็นนโยบายระยะยาวของชาติ สำหรับ หน่วยงานของรัสเซีย เยอรมัน และประเทศอื่น จะโดยถือถือเป็นหลักในการกาเป็นงาน ทางวันขึ้นตรุษร่วมกับ (ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2529)

หมวด ๓ ความหมาย ธรรมเนียม และความสำคัญของวันขึ้นตรุษ

1.1 วันขึ้นตรุษเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของสังคมเป็นแบบแผนการประเพณี ปฏิบัติและการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดใน การเคารพต่าง ๆ ที่สืบทอดกันมาซึ่งคง เกี่ยวกันข้ามครดชาติ และกาลซึ่งรวมกัน ดังนั้น วันขึ้นตรุษไทยถือ วิถีชีวิตที่คนไทย ไคสังขม เลือกสรร ปรับปรุง แก้ไข จนดัดกันว่าเป็นสิ่งดีงามเหมาะสม กับสภาพแวดล้อม และโลกไม่ เป็น เครื่องมือหรือ เป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัดเทา สังคม

1.2 วัฒนธรรมเกิดขึ้นจากการประจักษ์ปฏิบัติร่วมกัน เป็นแนวเดียวกัน อย่างตอ เบื้องหลังสมาชิกในสังคม มีการยื่นทอก เป็นมรดกทางสังคมต่อกันมาจากอดีต หรืออาจ เป็นสิ่งประจักษ์คิดบนร่างสรรคสมาชิกใหม่ หรืออาจรับเอาสิ่งทีเคยมีมาจาก สังคมอื่น ทั้งหมัดนี้หากสมาชิกยอมรับ และยึดถือ เป็นแบบแผนประจักษ์ปฏิบัติร่วมกัน ก็ ขอมติควา เป็นวัฒนธรรมของสังคมนั้น

1.3 วัฒนธรรมยอมเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขและกาลเวลา เมื่อมี การประจักษ์หรือการเปลี่ยนแปลง วิธีใหม่หรือแก้ไขข้อหาและเงื่อนไขของสภาพของการ อองสังคมใดก็ตาม ยอมรับว่าสมาชิกของสังคมเกิดความนิยม และยึดถือค่างเล็กใช้ วัฒนธรรมเดิม การจะรักษาวัฒนธรรมเดิมไว้ จึงต้องปรับ รุ่ง เปลี่ยนแปลง หรือ ใช้นาวัฒนธรรมนี้ให้เหมาะสมกับประสทธิภาตามยุคสมัย

1.4 วัฒนธรรมของแคะกลุ่มชนในสังคมมีหลายรูปแบบ ฐานะ ฐานะ ฐานะ และหน้าที่แตกต่างกันไป หากว่าความแตกต่างนี้ไม่ก่อให้เกิดผลเสียหาย ต่อสังคมโดยรวม ดังที่กล่าวไว้ กลุ่มชนหนึ่ง หลากมีโอกาส เริ่มรับวัฒนธรรมของกัน และกัน อภา ความแตกต่าง เช่นนี้ เป็นธรรมชาติของวัฒนธรรม

1.5 วัฒนธรรมอาจจำแนกได้ เป็นหลายประเภท เช่น วัฒนธรรมประจำชาติ วัฒนธรรมสากล และวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับกรอบของความคิดและวิถีประสทธิ ภา การประจักษ์ ของสมาชิกและการรักษาคุณค่าของวัฒนธรรมเพื่อความอดักใน การเพื่อความและการประสานงาน จึง เป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินวัฒนธรรม

1.6 วัฒนธรรมเป็นทั้ง ฐานะและ เครื่องมือสร้างสร้าง เสริมความก้าวหน้า ก่อเกิด และความเปลี่ยนแปลงในหมู่ประชาชน วัฒนธรรมมาช่วยรักษาให้คนประจักษ์ ก่อ ปฏิบัติธรรม และรวมพิระ เวนิดชีวิตรวมกันบนแผนเดียวกันทั้ง นยามศัจะ ยามทุกข

1.7 วัฒนธรรมเป็นกรอบและ เป็นแนวทางในการดำ เป็นวิถีทีเหมาะสม กับสภาพแวดล้อม จึงถือได้ว่าวัฒนธรรมเป็น หลักในการประจักษ์ของสมาชิกของสังคม ซึ่งอาจช่วยป้องกันและแก้ไขข้อหา หลอกหลอนของสภาพของการของสมาชิก และของสังคมได้

1.8 วัฒนธรรม เป็นเอกลักษณ์ เป็นลักษณะ เศรษฐกิจ หรือประเพณี
 หนึ่งซึ่งมีคุณค่าที่พบในชาติมีความรู้สึก เป็นพวกเดียวกัน อันจะทำให้เกิด
 ความรักสามัคคีกัน และจะส่งผลกระทบต่อความรุ่งเรืองของมนุษยชาติซึ่งความมั่นคง
 ของชาติ

หมวด แนวทางในการรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรม

การกำหนดแนวทางวัฒนธรรมระดับ ชาติ วัฒนธรรม ระดับภาค และอย่างมีคุณค่าใน

2.1 แนวทาง ส่งเสริมให้มีการวางแบบวัฒนธรรม ทั้ง เป็นแผนระยะยาว
 แผนระยะสั้น แผนระยะชาติ และแผนระดับท้องถิ่น เรือมโยงกันอย่าง เป็นระบบ

2.2 การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการประสานงานและระดมสรรพกำลัง
 ภาครัฐและภาคเอกชนมาพัฒนาวัฒนธรรมระหว่างหน่วยงานของรัฐ เอกชน และ
 ระหว่างประเทศ

2.3 ในการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมทุกระดับ ให้ถือว่าวัฒนธรรมเป็น
 มโนทัศน์ของการพัฒนาวิถีชีวิต และการดำเนินชีวิตของประชาชนเป็นเรื่องสำคัญ
 ยิ่งในระนาบที่เป็นพื้นฐานและเป็นแนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ

2.4 ในการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมในวาทศิลป์แต่ ละภาคการศึกษารัฐ
 รักงานรกรกทางวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียว การพัฒนาความรู้ความเข้าใจ
 ความตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีคุณภาพชีวิตที่
 เหมาะสมแก่ยุคสมัยก็เป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง

หมวด เรื่องที่ควรพัฒนาวัฒนธรรมไทย

ในการพัฒนาวัฒนธรรมทั้งระดับนี้เห็นแก่ไป ปีความต้องการ เน้นหนัก เป็น
 วิถีชีวิต วิถีมาวิถี ในสังคมไทยมีความรู้ ความเข้าใจและมีการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง
 ถึงมาใน เรื่องวัฒนธรรมประจำชาติ โดยส่วนรวมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่องต่อไปนี้

3.1 การเลี้ยงดูอบรมเด็กในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของ
 สมาชิกในครอบครัว สมาชิกในสังคม และชนต่างชาติ

3.2 การทำงาน การประกอบอาชีพ และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

3.3 ความสะอาด สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม อาหาร โภชนาการ และยารักษาโรค

3.4 ภาษาไทย การสื่อความ และจรรยาบรรณ

3.5 การรับฟัง การศึกษา การรักษามรณอนิจ และสุขภาพจิต

3.6 การอนุรักษ์และรักษามรดกทางวัฒนธรรมทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ

แบบ ที่ศิลปกรรมสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรม จิตรกรรม วรรณกรรม สุนทรียศาสตร์ นาฏศิลป์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งประวัติศาสตร์ ศรัทธา ความผูกพันอ่อนน้อม ความเมตตา

3.7 การรักษาเอกลักษณ์ วัฒนธรรม และเกียรติภูมิของวัฒนธรรมไทย ในชุมชนโลก

3.8 การสร้างสรรคและการแสวงหาความรู้ ความเข้าใจลงลงงามทาง วิชาการและทางวัฒนธรรมตลอดจนคงกับสังคมไทย

3.9 สถานภาพระชาชาติ สถานาที่ตั้งมั่นในประเทศไทย ปรารถนา ระ เจริญวิชัย ขบพระธรรมเนี่ยมประเทศไทย กานิยม และความเป็นไทย

3.10 สถาบันการศึกษา การแบ่ง การปกครอง คุกคาม และความเข้มแข็ง ของชาติ

หมวด วิธีการในการรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรม

การรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรมมีหลายรูปแบบ อาจใช้วิธีต่อไปนี้คือ

4.1 การสร้างสรรคทางวัฒนธรรม คือการจัดกิจกรรมหรือดำเนินการที่มี การริเริ่มสร้างสรรคบุกเบิก การประณีตพิถีพิถัน การวิจัย และการพัฒนาทางวัฒนธรรม

4.2 การส่งเสริมและสนับสนุน คือการวัดกิจกรรมหรือดำเนินการที่ ที่ร่วมมือกับบริการ นักวิชาการ หรือผู้ประกอบการทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน สามารถดำเนินการวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีงินสนับสนุน การจัดงบประมาณ สนับสนุน การจัดกิจกรรมวัฒนธรรมตามทาง การยกย่อง เชิดชูเกียรติ และการอุปถัมภ์ ที่สนับสนุน นักประณีตพิถีพิถัน และบุคคลที่มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม

4.3 การ เสนอแนะและการประสานงานกับภาครัฐ กิจการจิตกิจกรรม หรือคำ เนิบการ เพื่อนำตัวธรรมไปให้ประชาชนทางสื่อมวลชนทุกรูปแบบ เช่น การจัดทำนิตยสาร การเผยแพร่ การจัดการโครงการโทรทัศน์และวิทยุ การให้สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ไปเฝ้าถามหาทาง วัฒนธรรม

4.4 การ รั้งรักษาทางวัฒนธรรม กิจการจิตกิจกรรมหรือคำ เนิบการ เพื่อไม่ให้ประชาชนไทยมีโอกาสสัมผัสกับวัฒนธรรม ในที่ความรุดความเข้าใจ ความหมาย ใจ และการประ ฤทธิภูมิทัศน์แบบกะสมิ ถูกหลง เช่น การจัดการทาง เขียวทางวัฒนธรรม การจัดการสอง มุก การจัดการแหล่งมรดก การสร้างกิจการจิตงานมรดก วัฒนธรรมทาง เทศกาลและขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนกิจกรรมอื่น ๆ ที่สามารถ ใ้ประชาชนไทยรับบริการต่าง ๆ เหล่านี้

4.5 การ รุ้กับ ห้างบูเร้ง และ ิวัยธรรม กิจการจิตกิจกรรมหรือ คำ เนิบการ เพื่อการให้ศึกษารักความรุดทางวัฒนธรรมให้โดยสัมพันธ์ตลอดมาจกอดีต อนาคต และทางอากวไมให้ ประโยชน์ใ้ปัจจุันและลูกหลาน เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ มรดกโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ในแง่อุ เพื่อประโยชน์ใ้การศึกษาความรุด รอด ความ รุดทางวัฒนธรรมในอดีต รวมไปถึงการตั้งศูนย์วัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ และสถานอื่น ๆ อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม

4.6 การ เสริมสร้าง ความเข้าใจประชาชนใ้โดยทางวัฒนธรรม กิจการจิต กิจกรรมหรือคำ เนิบการใ้ ประชาชนส่วนนี้ หลงหรือหลงใ้โดยโอกาสที่วัฒนธรรม และการ แสดงความนึกเห็น การทำนุใจ การจิตกิจกรรม และการคำ เนิบการทางวัฒนธรรม ตลอดจนให้เยาวชนใ้บริการประฤทธิภูมิทัศน์แบบกะสมิ นการ คุ้จักธรรมวัฒนธรรม และการ ส่ง เสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรม

4.7 การ เสริมสร้าง ความเข้าใจใ้ในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน กิจการจิต กิจกรรมหรือคำ เนิบการใ้ ก ๆ ทางวัฒนธรรมใ้ ประชาชนใ้ความรุดความเข้าใจและใ้ การยอมรับวัฒนธรรมของกันหรือวัฒนธรรมของกันมี ภูมิภากลาง ๆ ใ้ใ้กันและกัน ทั้งนี้เมื่อ ใ้เป็นการชว้หรือลดภาวะความขัดแย้งระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมเหล่านั้น ในการ เสริมสร้าง ความเข้าใจนี้ นอกจากการใ้ในทุกกลุ่มมีความรุดความเข้าใจ และสามารถ

ในวัฒนธรรมของกันและกันแล้ว ขอบข่ายไปตั้งการ เปิดโอกาสให้บุคคลหรือประชาชน
มีสิทธิเสรีภาพในการประพฤติปฏิบัติความแนวทางวัฒนธรรมที่กลุ่มของตนได้เลือกสรร
แล้วหากการประพฤติปฏิบัตินี้ไม่เหมาะสม เป็นภัยหรือกระทบกระเทือนความมั่นคงของ
สังคมไทยโดยรวม

4.8 การจัดการศึกษา เพื่อวัฒนธรรม คือการจัดการกิจกรรมและดำเนินการ
เพื่อพัฒนาให้ประชาชนมีความรู้ความฉลาดอันออกเห็นได้ ชื่อความไปโดยทางนี้ประสิทธิภาพ
เช่น การลดอัตราการโยกย้ายถิ่น การบริหารการศึกษาอย่างทั่วถึง การจัดเนื้อหา
ทางวัฒนธรรมในหลักสูตร การเริ่มการช่วยโดยตรงและโดยอ้อม การเตรียมและ
พัฒนาบุคลากรโดยจัดการศึกษา เพื่อฝึกอบรมนักบริหาร นักวิชาการ ศิลปิน และนักเขียน
นักศึกษาคณะวิศวกรรมในระบบและนอกระบบโรงเรียน รวมทั้งการจัดการกิจกรรมทางศิลปะ
ทุกแขนง สำหรับเด็กและเยาวชน

4.9 การปรับปรุงวัฒนธรรมในชีวิตประจำวัน คือการจัดการกิจกรรมหรือ
ดำเนินการในการปรับปรุงชุมชน คือสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม เร่งรัดอำนาจความสะอาด
และสาธารณสุขไปทั่ว รวมทั้งการบริการอนามัย การเริ่มสนใจสิ่งง่ายและสิ่งบันเทิงใจ
ในชีวิตประจำวันของคนประชาชน การจัดระเบียบงานและสิ่งแวดล้อมในที่ทำงาน
ในโรงงาน ในเรือกลไฟในเรือท่า ตลอดจนสภาพที่สาธารณะต่าง ๆ ให้เรียบร้อยสะอาด
สวยงามและมีความแข็งแรงทั้งในทางปริมาณและคุณภาพ

4.10 การเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ คือการจัดการกิจกรรมหรือดำเนินการ
ให้ประชาชนมีสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ มีความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เด่นของหมู่คณะ
และสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และชักนำให้ประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้อง
สอดคล้องกับลักษณะเด่น อันเป็นเอกลักษณ์ของหมู่คณะและของประเทศ

4.11 การสร้างไว้ซึ่งคุณภาพและมาตรฐานของวัฒนธรรม คือการจัด
กิจกรรมหรือดำเนินการให้ประชาชนรักษาไว้ซึ่งคุณภาพและมาตรฐานของความดีงาม
ทางวัฒนธรรม ควบการจัดการประกวดการแข่งขัน และกิจกรรมอื่น ๆ รวมทั้งการ
ป้องกันไม่ให้ความดีงาม เหล่านั้นถูกย่ำยีทำลาย

4.12 การเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างชาติ คือ การจัดกิจกรรมหรือดำเนินกิจกรรมและเปลี่ยนวัฒนธรรมกับนานาชาติ การศึกษา ภาษาและวรรณกรรมของต่างชาติ การศึกษาภาษาไทยและวรรณกรรมของชนเผ่าไทยในประเทศต่าง ๆ การแลกเปลี่ยนกิจกรรมและบุคลากรทางวัฒนธรรม การส่งเสริม การท่องเที่ยว และการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ โดยไม่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติ การสนับสนุนให้มีการศึกษาวัฒนธรรมของชาติอื่น เพื่อให้เห็นถึงความคล้ายคลึงและความแตกต่างกับของไทย โดยหวังผลว่าดีในการสร้างอรรถกวีใหม่ที่มีคุณภาพในสังคมไทยและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชาติ

หมวด องค์การและระบอบงานในการพัฒนาวัฒนธรรม

การดำเนินงานวัฒนธรรมเป็นภาระหน้าที่ของประชาชนทุกคน รวมทั้งองค์การของรัฐและองค์การของเอกชน

5.1 องค์การของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานวัฒนธรรมของชาติโดยตรง ในระดับกระทรวง คือ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย และทบวงมหาวิทยาลัย ในระดับกรมคือ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรมศิลปากร และกรมการศาสนา ส่วนหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ นั้น ให้อำนาจงานวัฒนธรรมเป็นหน้าที่โดยอ้อมอีกส่วนหนึ่งด้วย

5.2 องค์การของเอกชนที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานวัฒนธรรมของชาติคือ มูลนิธิ สมาคม ศาสนสถาน และบริษัทห้างร้านทั้งหลายซึ่งสมควรมีโอกาสให้ความร่วมมือสนับสนุนตามกำลังความสามารถ

5.3 องค์การต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานวัฒนธรรม ทั้งปฏิบัติอย่างมีระบบและหลวม ๆ โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบายเสนอต่อรัฐมนตรีและประสานการปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ตามแนวทางแห่งพระราชบัญญัติ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2522 และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ หากมีการเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติดังกล่าว ก็ให้ร่วมกับหน่วยงานอื่นที่ทำหน้าที่เช่นนั้น หรือกำหนดจะกำหนดขึ้นใหม่

5.4 องค์การทั้งหลายตลอดจนบุคลากรที่ดำเนินงานวัฒนธรรม ควรได้รับการพัฒนา เพื่อให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เหมาะสมกับกาลสมัยและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ตอนที่ 4 การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

การดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

การดำเนินงานวัฒนธรรมในแต่ละสังคม แห่งหนึ่ง เป็นหน้าที่ของทุกคน และทุกหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน สำหรับประเทศไทย เรามี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่กำหนดไว้ว่า รัฐพึงรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งหมายความว่า นอกจากประชาชนชาวไทยและหน่วยงานทั้งหลายจะได้รับการส่งเสริมการดำเนินงานวัฒนธรรมแล้ว รัฐเองก็มีหน้าที่ที่จะต้องรักษาวัฒนธรรมของชาติไปพร้อม ๆ กับประชาชนด้วย นั่นคือทุก ๆ กระทรวง ทบวง กรม จะต้องป็นหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาวัฒนธรรมของชาติ

ปัจจุบันมีหน่วยงานของรัฐและเอกชนร่วมดำเนินงานวัฒนธรรมอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งรวมทั้งหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่โดยตรงและโดยอ้อม หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงด้านวัฒนธรรม ก็คือกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน่วยงานระดับกรมดำเนินงานวัฒนธรรมถึง 3 กรม คือสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรมศิลปากร และกรมการศาสนา นอกจากนี้กรมอื่น ๆ อีก 11 กรม ก็ดำเนินงานวัฒนธรรมในแง่ที่เกี่ยวข้องของอีกหลาย เพราะกระทรวงศึกษาธิการ ถือว่าการศึกษานั้น คือกระบวนการถ่ายทอดและสร้างสืบทอดวัฒนธรรม หน่วยงานอื่น ที่ถือว่ามีความเกี่ยวข้องก็ วัฒนธรรมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย และทบวงมหาวิทยาลัย สำหรับสำนักงานนายกรัฐมนตรีนั้น หน่วยงานคือสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

และมีกองกลาง ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีปฏิบัติหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการส่งเสริมที่ดธรรมวัฒนธรรมและวินัยแห่งชาติ สำนักวิชาหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งปฏิบัติงานเกี่ยวกับวัฒนธรรมนั้นได้แก่ มุขนิธิ และสมาคมกอลอกแห่งประเทศไทย เอกชน วิทยาลัยอาวราม อื่น เป็นจำนวนมาก

หน้าที่และภารกิจหลักของหน่วยงานวัฒนธรรมโดยสรุป

1. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2522 หน้าที่และภารกิจหลักก็คือการดำเนินงานพัฒนาวัฒนธรรมแห่งชาติโดยหมายซึ่ง เกี่ยวข้อง เรื่อง นโยบาย วางแผน ส่ง เสริม ประสานงาน และติดตามการดำเนินงานวัฒนธรรมทั้งประเทศ จึง เป็นแม่ทัพหน่วยเสนาธิการด้านวัฒนธรรม ไม่ใช่เป็นหน่วยปฏิบัติการทางด้านวัฒนธรรม ดังนั้น โครงการต่าง ๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ดำเนินการนั้น จึง เป็นโครงการในเชิงนโยบายวางแผน ส่ง เสริม ประสานงาน และติดตามตลอดทั้งสิ้น และถ้าจะมีเศษหางก็โดยกลโครงการในลักษณะริเริ่ม หรือทดลอง เท่านั้น

2. กรมศิลปากร เป็นหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่ระดับปฏิบัติการในการอนุรักษ์รักษา ส่ง เสริม เผยแพร่ศิลปวิทยาการ และวัฒนธรรมของชาติในทางศิลปกรรมวรรณกรรม การศึกษาทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ การจดหมายเหตุชาติ และมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาบูรณะโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุของชาติ

3. กรมการศาสนา เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศาสนาและวัฒนธรรมและ เป็นเจ้าพนักงาน เชาชาธิการมหา เกรสมภกม กามบูร ราชธรรมกิจของสงฆ์ พ.ศ. 2505 จึงมีหน้าที่มีค้ำชูทำนุบำรุง และส่งเสริมเผยแผ่ธรรมะพุทธศาสนาให้ลลววมัยคง ทำหน้าที่สำนักงาน เชาชาธิการมหา เกรสมภกม การปกครองคณะสงฆ์ได้ เป็นไปโดยเรียบร้อย ตามพระธรรมกิติ์ กฎหมาย กฎระ เป็นน ทำสัง และมติของมหา เกรสมภกมจวดยกความอุปถัมภ์ดูแลสงฆ์ไทย เป็น ความหน้าที่ดำเนินการ

เกี่ยวกับการร่างข้อบัญญัติ ข้าราชการ ข้าราชการ การดูแลรักษาและจัดการ
ศาลากลางากลาง เมื่อเริ่มร่างหรือก่อนของพระมหากษัตริย์ เป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการ
เกี่ยวกับศาลากลางของจังหวัดกรมกษัตริย์ชั้นกลาง และอธิบดีกรมกษัตริย์ชั้นกลาง
ต่าง ๆ ในประเทศไทยและจัดการวิจัยศึกษา แกนนักเรียน นักศึกษา และประชาชน

4. สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ เป็นหน่วยงานระดับกอง
ในสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่และภารกิจหลัก เกี่ยวกับการดำรงรักษา เอกลักษณ์ของชาติ
ในเรื่อง ภาษา ชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ศีลธรรม และประเพณีไทย และผลงานของ
คณะกรรมการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งรัฐบาลคณะรัฐมนตรีพิจารณาแต่งตั้ง
เป็นคราว ๆ ไป หากรัฐบาลชุดใดไม่แต่งตั้งคณะกรรมการคณะนี้ สำนักงานก็ไปของ
ปฏิบัติหน้าที่ไป ๆ ผลงานของสำนักงานจึง เป็นผลงานของคณะกรรมการซึ่งมีผลออกมา
เป็นเอกสาร ซึ่งนิยม เผยแพร่ทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ

5. คณะกรรมการส่งเสริมศีลธรรม และวินัยแห่งชาติ คณะกรรมการชุดนี้
อาศัยกองกลาง สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นเลขานุการ มีภารกิจ เกี่ยวกับการ
การกำหนดและเสนอแนะนโยบายในการส่งเสริม ศีลธรรม วัฒนธรรมและวินัย โดยพิจารณา
วินัยในสังคมและศีลธรรมของประชาชน ซึ่งที่เสนอแนะ กำหนดให้เป็นนโยบายนั้น
มีเป็นประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นเรื่อง ๆ และ เป็นคราว ๆ ไป วิธีการก็คล้าย ๆ
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการชุดนี้ วิจารณ์
แต่งตั้งโดยรัฐบาลคณะรัฐมนตรี เกี่ยวกับการเสริมสร้าง เอกลักษณ์ของชาติ
หากรัฐบาลชุดใดไม่แต่งตั้ง คณะกรรมการชุดนี้ก็สลายไปโดยปริยาย

การวิเคราะห์นโยบายด้านวัฒนธรรม

ผลการวิเคราะห์นโยบายด้านวัฒนธรรม มีรายละเอียดโดยสังเขป คือ

1. นโยบาย ขณะนี้ไม่มีนโยบายชัดเจน ทั้งระดับชาติ ระดับกระทรวง
และนโยบายปฏิบัติระดับกรม โดยที่ นโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ นโยบายวัฒนธรรม
ในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 นโยบายวัฒนธรรมของกระทรวง
ศึกษาธิการ นโยบายของมหาวิทยาลัย และนโยบายปฏิบัติของกรมศิลปากร

กรมการศาสนา สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรมอื่น ๆ ใน กระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม ซึ่งทำให้ มองเห็นว่า หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแล้วแต่มีนโยบายเกี่ยวกับ วัฒนธรรมของชาติอยู่ด้วย สำหรับหน่วยงานอื่น ๆ ปรากฏว่า กระทรวงมหาดไทย รัฐวิสาหกิจ สำนักนายกรัฐมนตรี ตลอดจนภาคเอกชน อันได้แก่ ศูนย์วัฒนธรรม สถานวัฒนธรรมและมูลนิธิ สมาคม ต่างก็มีนโยบายวัฒนธรรมของตนเอง

ปัจจุบันนโยบายมีอยู่อย่างกระจัดกระจาย ในหลาย เรื่อง และหลายระดับ แต่เมื่อพิจารณาจากความสอดคล้องหรือความขัดแย้งของนโยบายส่วนนี้ โดยแล้วพิจารณา นโยบายเหล่านั้นไม่มีความขัดแย้งกัน เลย นโยบายส่วนมากมีความสอดคล้องกัน ในเนื้อหาสาระ แต่มุ่งการอนุรักษ์หรือการรักษาของ เก่าในสังคมที่ เปลี่ยนแปลง ไป เสียส่วนมาก ซึ่งการที่ต่างหน่วย ต่างมีทิศทางและจุดยืนที่ ไม่ตรงกัน จึงมองเห็น ใคว่าต่างหน่วยต่างมีอิสระไม่ใ้แก่การประสานงานกันมากนัก

การมีนโยบายมากมายดังกล่าวแล้ว ทำให้การดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ไม่อยู่ในกรอบและทิศทางเดียวกัน ไม่มีพลังในการผลักดันให้เกิดผลด้านวัฒนธรรม อยู่อย่าง เด่นชัด เปรียบเสมือนการบรรเลง เพลงหลาย เพลง และหลายทำนอง รวม ๆ กัน ยากแก่ฝ่ายบริหารที่จะดำเนินงานอย่างมีความหมายมีผลต่อประเทศชาติ อย่างชัด เจม สำหรับเหตุผลปัญหาที่สืบเนื่องมาจากบทบาทของหน่วยงานกลาง คือ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ยังไม่เป็นที่ทราบและยังไม่เป็นที่ยอมรับ อย่าง เต็มที่ประการหนึ่ง และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติยังไม่ได้ ทำเนิการ เกี่ยวกับ เรื่อง น้อย่างจริงจังอีกประการหนึ่ง นอกจากนั้นการที่หน่วยงานและ องค์กรทั้งหลาย มีความรู้สึกว่าเป็นที่ระคายคายใจของชายและรอบ เขต ความรับผิดชอบของหน่วยงาน จึงต้องมีนโยบายขึ้น เป็นกรอบ และทิศทางตามปรัชญา และความถักเห็นของหน่วยงานนั้น ๆ เสียเอง นี้คือสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับ การประสานงานวัฒนธรรมในกานนโยบาย

2. แผนและแผนงานวัฒนธรรม การศึกษาและวิเคราะห์ เรื่องแผนและ แผนงาน ทั้ง แผนงานหลักและแผนงานย่อยด้านวัฒนธรรมพบว่า นอกจากกระทรวง ศึกษาธิการแล้ว มีแผนงานวัฒนธรรมอยู่ในสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย

กระทรวงอุตสาหกรรม หน่วยงานวิศวะ วิทยาลัย รัฐวิสาหกิจ และส่วนราชการที่ไม่สังกัด
 สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง เช่น ราชบัณฑิตยสถาน สำนักราชไมตรี การ
 และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น แผนและแผนงานวัฒนธรรมเหล่านี้เป็นไป
 ตามนโยบายวัฒนธรรมของหน่วยงานนั้นๆ เป็นแผนที่สนองนโยบายอื่น ๆ ของ
 หน่วยงานนั้น ๆ บาง ครั้งนั้น เรื่องแผนและแผนงานด้านวัฒนธรรม ที่อยู่จริง เป็น
 ลักษณะของ แผนที่กระจัดกระจาย เป็นอิสระแก่กันไม่ทันลง เกี่ยวกับกันนโยบายวัฒนธรรม
 จึงกล่าวมาแล้ว

๒. เนื่องจากกรณีนโยบายมากมายและหลากหลายดังกล่าว หน่วยงานที่
 กำหนดงานด้านวัฒนธรรมจำเป็นจะต้องมีแผนงานและโครงการ สอนนโยบายที่
 กำหนดไว้ เมื่อมีนโยบายไม่เหมือนกัน แผนงานและโครงการ จึงมีมากมายแตกต่างกัน
 กันไปคละ ในการพิจารณาแผนงานและโครงการ จะมอง เห็นแผนงานและโครงการ
 ที่ซ้ำซ้อน และหลายครั้งก็น้อยมาก เพียงแต่กล่าวทางหน่วยงานต่างและไม่ประสานกัน
 แต่ในขณะเดียวกันก็จะพบว่า มีนโยบายหลาย ๆ นโยบายของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ไม่มี
 แผนงานและโครงการโครงการ จึง เป็นนโยบายที่เกือบด้อยไร้ความหมาย สำหรับ
 แผนแม่บทด้านวัฒนธรรมไทย จึงมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5
 เป็นครั้งแรก แต่การกำหนดแผนนี้ ยังไม่ค่อยมีประสิทธิภาพมากนัก เพราะเป็นแผน
 แรกขาดข้อมูล และขาดความถูกต้องเข้าใจ เกี่ยวกับระบบวัฒนธรรมไทยมาก ดังนั้น
 หากจะพิจารณาหาสาเหตุของปัญหาที่ระบอบวัฒนธรรมไทย ในขณะนั้น การศึกษา
 และฝึกอบรมเกี่ยวกับความรู้ทางวัฒนธรรมในสังคมไทยมาก่อนและประกอบกับในวง
 การศึกษาประเทศที่ผ่านมากการวางแผนวัฒนธรรมเป็นเรื่องปกติ และไม่ถือว่าเป็นเรื่อง
 การศึกษาที่สำคัญ และจำเป็น จึงไม่มีแผนแม่บทแผนงานหรือโครงการที่มีเนื้อหา
 ต่อการพัฒนาประเทศภาค นี้คือ ขีดขาดเกี่ยวกับการจัดการประสานงานในเรื่องของ
 แผนและแผนงาน

3. คณะกรรมการและอนุกรรมการ) ด้านวัฒนธรรม ในทำนอง
 เกี่ยวกับเรื่องนโยบาย และแผนงานด้านวัฒนธรรม คณะบุคคลอันหมายถึง คณะ
 กรรมการและคณะอนุกรรมการ ทั้งแห่งตั้งตามกฎหมายและแต่งตั้งโดยนโยบาย

มองหน่วยงานด้านวัฒนธรรมมีอยู่มากในระดัชนาติที่นี้ เกิดได้ก็มีคณะกรรมการ
เอกลักษณ์แห่งชาติ คณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรม และวิหิตแห่งชาติ และ
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ในแต่ละคณะกรรมการ เหล่านี้มีความอนุกรรมการ
และอนุกรรมการ เวลาจะกิจลึกลึกมาก นอกจากยังมีคณะกรรมการระดับกระทรวงที่
รัฐมนตรีบางถึงอยู่อีกจำนวนมาก และอาจจะพิจารณาถึงคณะกรรมการและ
อนุกรรมการ ซึ่งบางถึงโดยมูลนิธิสมาคม และองค์การระหว่างาณกิจ และ เอกชนอื่น ๆ
และจะมีผลลดทอนวัฒนธรรมที่ไม่ควน

การมีคณะกรรมการหรือการมีคณะกรรมการ อนุกรรมการ เป็นจำนวนมาก เป็น
เรื่องดี หากพิจารณาทั้งในแง่ปริมาณและการแบ่งชั้นกันทำงานนั้น เป็นสิ่งที่ไม่ประโยชน์
หาก เป็นการแบ่งชั้นอย่างประหลาดและไม่รู้ วัตถุประสงค์การวิ ญญปฏิบัติกัน เกี่ยวกับหรือ
หน่วยงานเดียว แต่ในเชิงคุณภาพและประสิทธิภาพนั้น อาจจะกลโดยเขาาาิ ระดับสูง
อาจจะก่อให้เกิดปัญหาอยู่บาง กล่าวคือ การมีคณะกรรมการหรือคณะกรรมการวัฒนธรรม
ระดับชาติอยู่มาก เป็นฝ่ายก้าวกานนโยบายและทิศทาง การค้ เนิงงานวัฒนธรรม
ฝ่ายปฏิบัติจะเสียเวลามากมายพอสมควร เพราะไม่แน่ใจว่าจะต้องมองนโยบายของกคณบค
และวิถกอย่างไรกันแน่ และการควบคุมของทุก ๆ นโยบายของทุกคณะก็ เป็นการที่ต้องทำ
ภารกิจมากมาย และอาจจะไม่ประสบความสำเร็จทุกอย่างใด นอกจากนี้ ใน
คณะอนุกรรมการซึ่ง เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ตามความว่า เป็นองกรรมการระดับชาติ
นี้ ก็ต้องเสียเวลามากไปถอย เพราะบางคณะที่มีความรู้และความเข้าใจทางาน
วัฒนธรรมนั้น ในขณะนี้มีไม่มากนัก จึงต้อง เสียสละ เวลาไปร่วมงานกันหลาย ๆ คณะ
จนไม่มีเวลาที่จะศึกษา เรื่องใดอย่าง ลึกซึ้ง เพียงพอในวงที่ เกี่ยวกับการปฏิบัติ ตามมิ
คณะกรรมการและอนุกรรมการนั้น หากมีมคิอยู่มากมาย ฝ่ายปฏิบัติก็เสียเวลามากมาย
คามไปถอย และในที่สุดผลที่ตามมาก็คือความ เมื่อนาย เออมระอาของฝ่ายปฏิบัติจนไม่
สามารถหวังผลอะไรที่เกิดขึ้นจากมคิต่าง ๆ ของคณะอนุกรรมการและคณะกรรมการ
เหล่านั้น ถ้า เหตุของ เรื่องนี้อาจจะเป็นเพราะในช่วง เวลาอันยาวนานกว่า 20 ปี
นี้ตั้งแต่การยุบเลิกกระทรวงวัฒนธรรมไม่ม้องคกรวิถที่เป็นองค์กรหลักระดับชาติที่
รับผิดชอบ เกี่ยวกับงานวัฒนธรรมของชาติ ฉะนั้น องค์กรหรือหน่วยงานทาง ๆ

ที่ประสบปัญหาหนักที่ทางวัฒนธรรมและ เกิดความต้องการที่จะดำเนินงานด้าน
วัฒนธรรม จึงต้องคงคณะกรรมการหรืออนุกรรมการต่าง ๆ ขึ้นดำเนินการ นี้คือบทบาท
การขาดประสานงานในเรื่องของคณะกรรมการที่ประกอบขึ้นเพื่อกำเนินการด้านวัฒนธรรม

4. หน่วยงานด้านวัฒนธรรม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์กร และหน่วยงาน
ด้านวัฒนธรรมนั้น ถ้าพิจารณาอย่างกว้างแล้วถือได้ว่าทุกหน่วยงานไม่ว่าหน่วยงาน
เอกชน หรือหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าในวงกลางหรือส่วนภูมิภาค ล้วนแล้ว เป็น
หน่วยงานด้านวัฒนธรรม และ/หรือ เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของชาติทั้งสิ้น ตามมา
ในแง่ของวัฒนธรรมกันเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่มีนัยสำคัญต่อกระบวนการปลูกฝัง และ
ถ่ายทอดวัฒนธรรมแล้ว หน่วยงานวัฒนธรรมในสังคมไทย ก็คือวัดวาอารามภาคีสถาบัน
และสถานศึกษาทุกประเภทและทุกระดับ แต่ตามองในแง่ของกฎหมายแล้ว หน่วยงาน
ของสังคมไทยที่มีบทบาททางวัฒนธรรมแล้ว ได้แก่ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง
ศึกษาธิการ ททบ. มหาวิทยาลัย ซึ่งรวมเอาหน่วยงานระดับกรม เกี่ยวข้องทั้ง โดยตรง
และโดยอ้อมในกระทรวงและหรือทบวงนั้น ๆ เช่น ไร่ควาย สำนักศิลปากร เอกอัครราชทูต
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมโดยตรง ได้แก่ มูลนิธิ สมาคม ที่มีวัตถุประสงค์
เกี่ยวกับวัฒนธรรม ใน เรื่อง ที่มีสนธิและสมาคมเหล่านี้สนใจ แต่การพิจารณาองค์กร
หรือหน่วยงานภาค เอกชนแล้ว หากกล่าว มูลนิธิและสมาคมมีถึงมีจำนวนตามทะเบียน
ประมาณ 9,000 แห่ง จำนวนร้อยละ 80 เป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม
เรื่องหนึ่ง เรื่องใดโดยตรง ทั้งนี้ ถ้าพิจารณาในแง่องค์กรโดยตรงแล้ว งานวัฒนธรรม
มีเพียง อยุ่หมากค่าและถ้าพิจารณาองค์กรโดยอ้อมด้วยแล้ว ไม่ว่าคณะครู นักแสดง
ศิลปิน-กวีผู้แปล ธรรมศาสตร์ ๆ ล้วนแล้ว เป็นหน่วยงานด้านวัฒนธรรมทั้งสิ้น

การที่มีหน่วยงานด้านวัฒนธรรมอยู่ เป็นจำนวนมาก ทั้งหน่วยงานโดยตรง
และโดยอ้อม แต่มีใ้แก่การพิจารณาระบบวิธีการบริหาร วิธีการวางแผน และประสานงาน
เป็นเวลายาวนาน หน่วยงานดังกล่าวจึงขาดความรู้ ความเข้าใจในภาระหน้าที่
ถูกต้อง และโดย เฉพาะความรู้ที่ทันสมัย การทำงานจึงมีผลไม่คุ้มกับการลงทุน
หน่วยงานส่วนใหญ่ทำงานในลักษณะประจำ ไม่เพียงแต่ประเภทชำนาญการนัก
งานวัฒนธรรมในหลาย ๆ สถาบัน และหลายสาขาจึง อยู่ในสภาพที่ไม่มีการวิจัยหรือ

ปัญหาตามหน่วยงานที่ลดลงอีกก็มีขึ้น เกิดขึ้น ที่สภารัฐจักษุแพทย์และความรับผิดชอบ
 ตลอดทั้งการบริหาร และการพัฒนาวัฒนธรรม สำหรับหน่วยงานประเภทสถานศึกษา
 ซึ่งสถานีออกมศึกษาส่วนใหญ่มีหน้าที่ด้านวัฒนธรรมตามกฎหมายอยู่ด้วย แต่การทำงาน
 ด้านนี้มักจะ เป็นอันล้มเหลว หรือทำงานเป็นงานประหลาด จากสภาพดังกล่าวนี้
 สาเหตุสำคัญของปัญหาคือ การที่องค์กรกลางระดับชาติยังมีโครงสร้างแบบที่ใด เป็นที่
 ยอมรับยอมรับประการหนึ่ง และการไม่เข้าใจบทบาทของหน่วยงานด้านวัฒนธรรม
 ต่าง ๆ ของรัฐกันและกัน หรือบ่อยครั้งไม่เข้าใจบทบาทของตนทางวัฒนธรรม หรือ
 ทรายนึ่งบทบาท คือไม่มีองค์กรหรือหน่วยงาน ตลอดจนบุคลากรที่จะดำเนินงาน
 ด้านนี้ นอกจากนั้นการขาดความรับผิดชอบหรือการขาดแผนบริหารและ
 วางแผนวัฒนธรรมเป็นเอก เกิดอันสำคัญในการบริหาร หน่วยงานดังกล่าว นี้คือปัญหา
 เกี่ยวกับการขาดการประสานงานในเรื่องของหน่วยงานด้านวัฒนธรรม

5. การดำเนินงานวัฒนธรรม นี้ตั้งแต่การยุบเลิกกระทรวงวัฒนธรรม
 เป็นคนมา งานวัฒนธรรมส่วนใหญ่ตก เป็นภาระหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ
 กล่าวคือ งานในความรับผิดชอบของกรมศิลปากร และกรมการศาสนา ว่าโดย
 ธรรมชาติของงานวัฒนธรรมแล้ว หน่วยงานอื่นโดย เฉพาะสำนักนายกรัฐมนตรี
 ควรจะกองดำเนินงานวัฒนธรรมด้วย ทั้งนี้เพื่อ เป็นการ เติมเต็มนโยบายของรัฐบาล
 ในการแก้ปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้นตลอดเวลา แต่ เนื่องจากระยะเวลาที่ผ่านมา
 ในระยะของแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้ง 4 ฉบับ นั้น งานวัฒนธรรม
 ไม่ได้อยู่ ในขอบข่ายของงานพัฒนา ทั้งนี้การดำเนินงานในระยะนั้นจึง เป็นลักษณะ
 งานประจำ

สรุปว่า หน่วยงานวิรัชดิคยอม และมีอำนาจทางกฎหมายวัฒนธรรมมีสภาพ
 เพียงระดับกอง เท่านั้น องค์การทางภาค เอกชนอันใดแก่ มุขนิธิ สมาคม จึง ไม่มี
 หน่วยงานใดที่กล้าตั้ง เบียงขอ เขา ไปทำหน้าที่นี้ และ เสริมประสานหรือประสานงาน
 ด้งนี้ๆ ถึงแม้จะมีองค์กร เหล่านี้ๆ เป็นจำนวนมาก แต่ในสภาพไร้ประสิทธิภาพในการ
 ดำเนินงาน เสีย เป็นส่วนมาก ถึงแม้จะมีสถานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจดำเนินการใด ๆ

ตามข้อผูกมัดใด แต่ความเป็นจริงหน่วยงานส่วนนี้ เป็นจำนวนน้อย เท่านั้นที่ได้ช่วย เหลือ ประเทศชาติ ทางด้านวัฒนธรรม รมกอย่าง มีความหมาย ทางรัฐบาลจึง ได้ตั้ง เห็นปัญหา ทาง ๆ เพิ่มขึ้นมาก ประกอบกับสังคมของโลกโดยส่วนรวม มอง เห็นคุณค่าของงาน วัฒนธรรมมากขึ้น จึงทำให้รัฐบาลของภาคีต่าง ๆ สนใจความสนใจทำงานวัฒนธรรม

งานด้านวัฒนธรรมจึง เป็นความปรารถนาให้หน่วยงานนี้ขึ้น เป็นหน่วยงาน ระดับกรม ในมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการนโยบายชัดเจน และการประสานงานองค์กร กิจกรรมที่มีอยู่ เป็นจำนวนมากขึ้น ในกระทรวง เคียง เคียง ขึ้นอีกระยะหนึ่ง แต่อย่างไร ก็ตามงานวัฒนธรรมของหน่วยงานจะ ได้จัด เน้นขึ้นมาก และต้อง ทำหน้าที่ ในบทบาท ดังกล่าวจะคงใช้เวลาอีกมาก ดังนั้น งานวัฒนธรรมโดยส่วนรวมจึง กระจุกกระจาย ขาดการวางแผนร่วมกัน ขาดการมีต้นองค์กร ขาดการชี้ นำ และขาดการควบคุม อีกมาก ถ้าให้งานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่ง เป็นหน่วยงานใหม่ ในบุคลากรนี้ ขาดองค์กรและบุคลากรรองรับการปฏิบัติในฐานะองค์กรกลาง ในฐานะผู้ประสานงาน จึง ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่รัฐบาลมุ่งหวังให้ มีผลการดำเนินงานวัฒนธรรมโดยทั่วไป

การดำเนินงานวัฒนธรรมในชีวิตประจำวัน หรือการดำเนินงานวัฒนธรรมโดยปกติ ในวงประมาณประจำมี ได้ดำเนินการกันอยู่แล้ว กล่าวคือ การส่งเสริมการปฏิบัติคน ตามวัฒนธรรมประเพณี และการดำเนินชีวิตประจำวันที่ดีที่รอบของทุกคนในชาติ เท่ากับ เป็นการดำเนินงานวัฒนธรรมในความหมายที่กว้าง แต่การดำเนินงานวัฒนธรรม ในลักษณะการมีต้นองค์กรและหน่วยงานคงมีการลงทุนให้เกิดการมีต้นต่าง ๆ ในขณะนั้นตัวอย่าง เช่น งานด้านวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่ง เป็นภาระหน้าที่ อย่างหนึ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 เป็นต้นมา ในอัตราส่วนเปรียบเทียบประมาณ ภาคการศึกษาแล้ว และเป็นมาเรื่อย ๆ ทั้ง ที่มีอยู่แล้ว กล่าวคือในปี พ.ศ. 2525 กระทรวงมีงบประมาณเพียงร้อยละ 1.3 เท่านั้น เทพวงมหาวิทยาลัย ทั้ง เขารับ ค่า เน้นการศึกษา เกือบทุกคนส่งโดยกฎหมาย แต่ในงบประมาณ 2525 ได้เปรียบกับ ส่วนงบประมาณทั้งหมดที่เทพวงมหาวิทยาลัยแล้ว คิด เป็นเงินร้อยละ 1.3 เชนเดียวกับ งบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพขององค์กรแล้ว ดังได้ กล่าวมาแล้ว ตอนต้น กล่าวคือ ขาดแคลนความรู้ เกี่ยวกับการบริหารงานวัฒนธรรม

และการพัฒนาวัฒนธรรม เป็นอย่างยิ่ง ถ้า เหตุของ ปัญหา การดำเนินการดำเนินงานวัฒนธรรม หากจะพิจารณาจากนัยที่การ มอง เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมว่า เป็น เรื่อง เล็กน้อย นานาน และนอกเหนือการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ และการขาดแคลนงบประมาณ ในการพัฒนาวัฒนธรรมอย่างรุนแรง

สรุปปัญหาวัฒนธรรมที่สำคัญ

เมื่อกล่าวโดยสรุป ปัญหาใหม่ที่กำลัง เจริญอยู่ในปัจจุบันในการดำเนินงาน วัฒนธรรม มีรวม 3 ด้านด้วยกันคือ ด้านนโยบาย ด้านการบริหาร และด้านการปฏิบัติตามลำดับ

ก. ปัญหาตามนโยบาย

1. มีหน่วยงานที่คนนโยบายวัฒนธรรมหลายหน่วยงาน ทำให้นโยบาย วัฒนธรรมไม่มีเอกภาพและการ ปฏิบัติตามนโยบายวัฒนธรรมไม่โดยตลอด

2. นโยบายตามวัฒนธรรมที่หน่วยงาน ๆ กำหนดออกมา นั้น มีรายละเอียดมากเกินไป และยังไม่มีความสอดคล้องนโยบาย เหล่านั้น เขาควรมุ่งให้ เห็น นโยบายที่สามารถนำไปปฏิบัติได้โดยตลอดอย่างแท้จริง พึ่งยังมีลักษณะ เป็นทาง ฝ่าย ต่างทำ ขาดการประสานนโยบายที่ดี และการแบ่งงานกันทำยังไม่เหมาะสม ตลอดจน การตัดสินใจแบบสรรถวิทยาการในแต่ละหน่วยงานนำไปปฏิบัติยังไม่โดยตลอดเท่าที่ควร

3. นโยบายตามวัฒนธรรมของ หน่วยงานต่าง ๆ มีหลายกรณีที่ไม่สอดคล้องกับนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ เช่น การ เผยแพร่ เพื่อประโยชน์ทางการค้าหรือการบันเทิง

4. นโยบายวัฒนธรรมมีขึ้นแปร ไปทำให้มีเหตุการณ์ทางการเมือง ทำให้ทิศทางการดำเนินงานวัฒนธรรมไม่ต่อเนื่อง

5. กฎหมาย เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่สนับสนุนองค์กรหรือหน่วยงาน วัฒนธรรมมีหลายฉบับ ยังไม่มีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมแก่กาลสมัย หรือมี กฎหมายแต่ยังไม่ได้ ใช้ ให้เกิดประโยชน์ต่อการ เผยแพร่วัฒนธรรมอย่างจริงจัง

ข. ปัญหาด้านการบริหาร

1. การบริหารงานวัฒนธรรมภาคเอกชน และไม้อำนาจควบคุมการไหลรวมมือประสานงานของหน่วยราชการและหน่วยงานภาคเอกชน เช่น หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เข้าทำสนธิสัญญา ส่งเสริมการค้าเป็นงานทางวัฒนธรรมยังไม่ทราบแน่ชัดว่าจะเข้าทำหน่วยงานวัฒนธรรมอย่างไร และที่ดำเนินการอยู่แล้วก็ต่างฝ่ายต่างทำตามความคิดและประสบการณ์

2. โครงสร้างของหน่วยงานที่รับผิดชอบงานวัฒนธรรมโดยตรงยังไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารงานวัฒนธรรมให้เป็นที่ไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกันทั้งระบบ เช่น คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ไม่สามารถอำนวยความสะดวกงานในหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม อื่น ๆ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องงานวัฒนธรรมได้อย่างเต็มที่

3. การบริหารงานด้านวัฒนธรรมยังขาดการนำทรัพยากรกำลังคนกำลังเงินที่กระจัดกระจายอยู่ในที่ต่าง ๆ มาใช้อย่างเป็นระบบ และยังไม่ได้นำทรัพยากรภาคเอกชนมาใช้เสริมให้โดยตลอดอย่างเต็มที่

4. โดยธรรมชาติการบริหารงานวัฒนธรรมย่อมเป็นงานที่ยากเพราะต้องเกี่ยวข้องกับสถาบัน องค์การและบุคคลหลายฝ่าย ทั้งต้องเผยแพร่และขอความร่วมมือจากประชาชน ฉะนั้นจึงไม่สามารถใช้วิธีการบริหารของทางราชการได้แต่เพียงอย่างเดียว

ค. ปัญหาด้านการปฏิบัติ

1. ขาดบุคลากรทางวัฒนธรรมที่มีคุณภาพและขาดการสร้างสรรค์ภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง

2. ขาดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ

3. ขาดโครงการที่เข้มแข็ง เพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรม

4. ขาดการค้าเป็นงานวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง และจริงจังใน

ทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เกี่ยวกับการติดตามประเมินผล

5. จากการประชุมความร่วมมือของราชการและ เอกชนในหน่วยงาน
วัฒนธรรม อย่าง เต็มที่

6. ไม่ใช้งบประมาณ เพื่อวัฒนธรรมในเชิงของการกระจาย
งบประมาณ และอย่างมีสัดส่วนที่เหมาะสม

7. จากการประชุมสัมมนานักคิด และการดำเนินการประชาสัมพันธ์
วัฒนธรรม ก็ไม่ได้เป็นไป ในลักษณะที่น่าเบื่อ

จึงสรุปได้ว่า ปัญหา เกี่ยวกับนโยบาย ปัญหาการบริหาร และปัญหา
ด้านการปฏิบัติ เป็นปัญหาใหญ่ที่เกี่ยวข้องของสัมมนานักคิด จำเป็นต้อง แยกปัญหา แยกงาน
วิธีการทางวัฒนธรรม เพื่อให้หน่วยงานวัฒนธรรมสามารถดำเนินการต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ
เป็นผลดีแก่ประชาชน และเป็นพื้นฐานของความมั่นคงของชาติ

ตอนที่ 5 ศูนย์วัฒนธรรม

การดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในยุทธศาสตร์ได้ประมาณมีส่วนร่วมใน
การพิจารณาและดำเนินงานที่ มากที่สุด เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ว่า วัฒนธรรมเป็นของ
ประชาชนทุกคน ในการประสานงานร่วมมือสนับสนุนหน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินงาน
เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่มีอยู่แล้ว หรือร่วมกันดำเนินงานด้านวัฒนธรรมตามแผนที่กำหนด
แผนการให้ทรัพยากรร่วมกันโดย เฉพาะในสถานศึกษา เป็นหน่วยงานหลัก
ในการดำเนินงานโดยจัดรูปแบบบริหารงานวัฒนธรรมของชาติให้ขยายกว้างขวาง
ออกไปทั่วประเทศ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
ว่าด้วยศูนย์วัฒนธรรม พ.ศ. 2526 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย
ศูนย์วัฒนธรรม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2529 เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง
ศูนย์วัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง และสามารถปฏิบัติงานประสานสัมพันธ์กับหน่วยงาน
อื่นใดอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงได้มีคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัด ทำหน้าที่
กำหนดนโยบายและแผนงานระดับจังหวัดให้สอดคล้องกับนโยบายหลัก ของคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ และสนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานของศูนย์วัฒนธรรมให้ดำเนินการ
ไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

ผู้ว่าราชการจังหวัด	เป็นประธานอนุกรรมการ
ปลัดจังหวัด	เป็นอนุกรรมการ
ประธานสภาจังหวัด	เป็นอนุกรรมการ
นายกเทศมนตรี	เป็นอนุกรรมการ
นายกสมาคมสตรีหรือนายกสโมสร— สง เจริญวัฒนธรรมจังหวัด	เป็นอนุกรรมการ
ประธานศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด	เป็นอนุกรรมการ
ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด	เป็นอนุกรรมการ
ศึกษาธิการจังหวัด	เป็นอนุกรรมการ
หัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	เป็นอนุกรรมการ
หัวหน้ากลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา (1 คน)	เป็นอนุกรรมการ
ผู้อำนวยการศิลปากร (1 คน)	เป็นอนุกรรมการ
ผู้อำนวยการกรมหรือมูลนิธิ (ทั้งผู้ว่าราชการ จังหวัดเห็นชอบไม่เกิน 5 คน)	เป็นอนุกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ (ทั้งผู้ว่าราชการจังหวัดเสนออีก ไม่เกิน 3 คน)	เป็นอนุกรรมการ
ศึกษาธิการจังหวัด	เป็นอนุกรรมการและ เลขาธิการ
เลขาธิการศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขาธิการ

ให้ศึกษาธิการจังหวัดเสนออนุกรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ โดยได้รับ
ความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดอีก 1 คน และให้มีอนุกรรมการที่ปรึกษาซึ่ง
ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนออีกไม่เกิน 3 คน

ศูนย์วัฒนธรรมนี้ หมายถึงศูนย์วัฒนธรรมที่กระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้น
ทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค มีหน้าที่ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าและวิจัยงานด้านวัฒนธรรม

2. ออมรักบี้ ดึง เฮอร์บี ไซนา และ เยเยแคว่ วัฒนธรรม
3. ปีกอมรมวิฑายกร และ เมลลาคกรคานววัฒนธรรม
4. จั๊กและกำเนินการทอวัฒนธรรม
5. สนิทเสนช่วย เหลือการค้ำ เนิ่งงานของศูนย์วัฒนธรรมอื่น หรือ
หน่วยงานอื่น
6. ลมำทอน ๆ ที่ไกรรับมอบหมายจากคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัด
หรือสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

สำหรับกรบริหารงานของศูนย์วัฒนธรรมนี้ ให้คณะกรรมการค้ำ เนิ่งงาน
ศูนย์วัฒนธรรม โดยศูนย์วัฒนธรรมที่จัดตั้งขึ้นในสถานศึกษา ให้หัวหน้าสถานศึกษาค้ำ
ค้ำ เนิ่งงาน ประธานกรรมการศูนย์วัฒนธรรม สำหรับ ศูนย์วัฒนธรรมที่ตั้งจัดตั้งขึ้นใน
สถานศึกษาในสวนภูมิภาคใ ประธานกรรมการวัฒนธรรมจังหวัด เลือกประธาน
กรรมการค้ำ เนิ่งงานศูนย์วัฒนธรรมในสวนกลางให้สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติ เลือกประธานค้ำ เนิ่งงานศูนย์วัฒนธรรม

ในจังหวัดหนึ่ง ๆ ให้ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดแห่งหนึ่งหรือปลายแห่ง และมี
ศูนย์วัฒนธรรมตำบล อำเภอ ละละ ๑ แห่ง หรือหลายแห่งโดยคณะกรรมการวัฒนธรรม
จังหวัดจัดตั้ง หรือคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เห็นสมควรให้จัดตั้ง โดย
พิจารณาจัดตั้งในสถานที่มีคามรวมมในสวนต่าง ๆ ดังนี้

1. กวร เป็นสถานการศึกษา หรือสถานอื่นใด คณะกรรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติ เห็นสมควร
2. มีสวนที่ขะบุกลลาคกรพร้อมที่จะปฏิบัติงานคานววัฒนธรรม โดยถือว่า
เป็นส่วนหนึ่งของราชการและอาสาสมัคร

สภากรรมการค้ำ เนิ่งงานของศูนย์วัฒนธรรมและวิฑาย

เมื่อสิ้นยุคแผนพัฒนาสวนาและสวนวัฒนธรรม ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 -
2529) ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีศูนย์วัฒนธรรมทั้งสิ้น 96 แห่ง

กระจายอยู่ในทุกจังหวัด และตามแผนพัฒนาฯ และถือปฏิสัมพันธ์ ระยะเวลาที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ นั้น กำหนดจะจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมอำเภอเพิ่มขึ้นปีละ 1 อำเภอ ต่อจังหวัด รวมทั้ง ศูนย์วัฒนธรรมเพิ่มขึ้นปีละ 72 ศูนย์ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2529 : 46)

สำหรับกรอบนโยบาย และโครงการของศูนย์วัฒนธรรมนั้น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีความประสงค์ที่จะให้ศูนย์วัฒนธรรมได้มีแนวทางการดำเนินงานวัฒนธรรมเป็นไปในทิศทางเดียวกันทุกศูนย์ ทั้งนี้เพื่อความ เป็นเอกภาพ และสนองนโยบายและแผนงานวัฒนธรรมของชาติ จึงได้กำหนดกรอบนโยบาย สำหรับศูนย์วัฒนธรรมไว้

นั่นคือ กระเป๋ายกร่างศึกษาศึกษา ว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนา วัฒนธรรม พ.ศ. 2523 มีถ้อยคำไว้เช่น ได้มีการประเมินผลการดำเนินงานของ ศูนย์วัฒนธรรมไว้คือ บำรุง ส่งเสริม (2525) ได้ศึกษา เรื่อง "บทบาทและผลการ ปฏิบัติงานของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมในการเผยแพร่ "ใน" พัฒนาการความคิด จิตใจ และส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นต่อประชาชนในชนบท" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษา และประเมินผลโครงสร้าง หน้าที่ บทบาท และประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมในการเผยแพร่ทางความคิด พัฒนาการ จิตใจ และวัฒนธรรมท้องถิ่นต่อประชาชนในชนบท พบว่า ความร่วมมือของประชาชนใน การร่วมดำเนินการให้ความร่วมมือกันมากในทุกด้านที่ดำเนินงานสำหรับปัญหาและ อุปสรรคในการดำเนินงานนั้น พบว่า มีปัญหาความขาดแคลนงบประมาณ ขาดเจ้าหน้าที่ ขาดการสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรม ส่วนในด้านปัจจัยที่ช่วย ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน นั้น มีปัจจัยที่จะเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน ของศูนย์ฯ นั้น พบว่า ข้อใดที่กำหนดนโยบายที่แน่นอน สนับสนุนนโยบายให้มากขึ้น มีการดำเนินงานโดยต่อเนื่อง ได้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานระดับจังหวัดที่แน่นอน และควรมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ให้มากขึ้น

ศูนย์วิจัย วิทยาลัยกรมทหารอากาศ (2525) ได้ประเมินโครงการและ
กิจกรรมของศูนย์วัฒนธรรมในเขตการศึกษา 10 ซึ่งประกอบด้วยศูนย์วัฒนธรรม
จังหวัด 6 จังหวัด คือ มหาสารคาม กาฬสินธุ์ นครพนม อุบลราชธานี ยโสธร
และร้อยเอ็ด โดยศึกษา เกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในของศูนย์วัฒนธรรม
จังหวัดดังกล่าว พบว่าปัญหาที่มีความฉะฉานที่สุดคือ บุคลากรของศูนย์วัฒนธรรมมีงานประจำ
เต็มที่อยู่แล้วทำให้ไม่สามารถปฏิบัติกิจงานของศูนย์วัฒนธรรมได้เท่าที่ควร ส่วนปัญหา
รองลงมา ก็งบประมาณที่โครมไม่ เพียงพอและสถานที่ตั้งของศูนย์วัฒนธรรมมีขนาดเล็ก
และบริเวณไม่เหมาะสม ส่วนสภาพการทำงานเมื่อ เริ่มต้นโครงการและตอนจบการ
ดำเนินงานของศูนย์วัฒนธรรม พบว่าอยู่ในสภาพปานกลาง

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2528) ได้ประเมินผลการ
ดำเนินงานศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดทั่วประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ เป็นข้อมูลสำหรับ
ผู้บริหารและปฏิบัติ สำหรับปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานโครงการตลอดจน
ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงานของศูนย์วัฒนธรรม พบว่าจำนวน
โครงการที่ศูนย์วัฒนธรรมดำเนินการ โดยเฉลี่ยแล้วปีละ 7 โครงการ โดยอัตราส่วน
ระหว่างโครงการภายในศูนย์และภายนอกศูนย์ เป็น 1 : 3 งบประมาณในการ
ดำเนินงานนั้น ส่วนใหญ่ได้มาจาก งบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติ โดยโครงการส่วนใหญ่ได้งบประมาณไม่ เพียงพอสำหรับการดำเนินงาน
ตามตรงตามแผนนั้น ศูนย์ส่วนมากดำเนินการโดยตรงตามแผนงานของสำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ บุคลากรที่ดำเนินงานในศูนย์วัฒนธรรม มีรายงานว่า
ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานและผลการดำเนินงานตามปริมาณและคุณภาพของ
ศูนย์วัฒนธรรมนั้นอยู่ในเกณฑ์

โดยสรุปแล้ว การดำเนินงานของศูนย์วัฒนธรรมนั้นอยู่ในเกณฑ์ดี ทั้งด้าน
ปริมาณและคุณภาพ แต่การดำเนินงานยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ โดยเฉพาะคือ

1. สถานบุคลากรที่ดำเนินงานภายในศูนย์วัฒนธรรม ซึ่งใช้บุคลากรจาก
ส่วนอื่นที่คง ของศูนย์วัฒนธรรมมีงานประจำทำอยู่แล้ว จึงทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงาน
ได้เท่าที่ควร

2. ความไม่ประมาทจึงได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งไม่มากนัก จึงทำให้ไม่เรียงร้อยในการดำเนินงาน

ตอนที่ 6 การวิจัยอนาคต และ เทคนิค EDFR

การวิจัยอนาคต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2529 : 22 - 24) อธิบายว่า การวิจัยอนาคต
(Futures Research) เป็นการวิจัยที่ตั้งอยู่บนแนวคิดตามปรัชญา "อนาคตนิยม"
(Futurism) ซึ่งเป็นแนวความคิดความเชื่อเกี่ยวกับทางเลือกอนาคตต่าง ๆ
(Alternative Futures) ซึ่งครอบคลุมประชากร หรือกลุ่มสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
โดยเป็นแนวความคิดที่เพิ่ง เกิดใหม่และแพร่หลายเมื่อไม่นานมานี้ โดยมีความเชื่อว่า
อนาคต เป็นเรื่องที่สามารถจะศึกษาได้โดยง่าย การคิดเกี่ยวกับอนาคตของ
มนุษย์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ มนุษย์เป็นผู้สร้างอนาคต มนุษย์จึงต้องคิด
เลือกทำอนาคตที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้น ในขณะที่เกี่ยวกับถกเถียงคิดและหาทางป้องกัน
ทางเลือกอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ หรือถ้าหากอนาคตที่ไม่พึงประสงค์
เกิดขึ้น จะต้องมีการ เตรียมตัวอย่างไรจึงจะเผชิญกับมันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด
นอกจากนั้นอนาคตนิยมยัง เชื่อว่า การคิดถึงทางเลือกต่าง ๆ ในอนาคตช่วยให้นักมนุษย
มีความพร้อมที่จะเผชิญกับอนาคตและเข้าใจสถานการณ์ของมนุษย์ในปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้น
การเตรียมตัว เผชิญกับอนาคตตามแนวของอนาคตนิยมก็คือ การคิดและสร้างอนาคต
เสียตั้งแต่ปัจจุบัน ดังที่นักอนาคตนิยมพูดอยู่เสมอว่า "The Future Is Now"
ดังนั้นกระบวนการในการแก้ปัญหาของนักอนาคตนิยม จึงมีลักษณะที่เป็น "preactive"
มากกว่า "reactive"

การศึกษาและ/หรือการวิจัยอนาคต เน้นไปที่การศึกษาทางเลือกอนาคต
ต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ (Possible) หรือน่าจะเป็น (Probable) หลายทาง
ไม่ใช่ทางเดียว การทำนายอนาคตของนักอนาคตนิยมจึงไม่มีลักษณะเหมือน
การทำนาย (Prediction) ในวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีอำนาจในการทำนายในแง่ของ

สถิติสูงกว่าการทำนายอนาคตที่นักอนาคตนิยม) และการทำนายอนาคต (Futures forecasting) เปิดโอกาสใหม่ที่มีความผิดพลาดสูงกว่า ดังนั้น นักอนาคตนิยมจึงนิยมใช้คำว่า Forecast มากกว่าคำว่า Predict ทั้งนี้เพราะสิ่งที่ทำนายไว้มักจะเกิดก่อนระยะเวลาที่เราทำนายอยู่เสมอ เพราะเมื่อมาเขี่ยยังคิดเกี่ยวกับอนาคตที่สิ่งประสงคที่เป็นไปได้มากเท่าใดเขาก็จะพยายามที่จะทำให้เกิดขึ้นเร็วขึ้น

การวิจัยอนาคตนั้น มีการ เน้นข้อมูล (Data - oriented) และมีระยะเวลาเป็น วิจัย ซึ่งอาจให้คำจำกัดความอย่างกว้าง ๆ ได้ว่า การวิจัยอนาคตหมายถึงวิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบ เกี่ยวกับทางเลือกอนาคตต่าง ๆ ที่เป็นไปได้หรืออาจจะ เป็นของกลุ่มประชากร หรือกลุ่มสังคมใดสังคมหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะ

1. บรรยายอนาคตรูปแบบต่าง ๆ (Alternative Futures) ที่จะเป็นไปได้ หรืออาจจะ เป็นของกลุ่มประชากรที่ศึกษา
2. ประเมินสถานการณ์ในปัจจุบัน เกี่ยวกับความรู้อย่าง ๆ ที่เรามีอยู่เกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้แต่ละทาง
3. มุ่งชี้ผลกระทบและผลต่อเนื่องที่เป็นไปได้ต่าง ๆ ของแต่ละอนาคต
4. ให้ความสำคัญเตือนภัยล่วงหน้าเกี่ยวกับอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้
5. เข้าใจเบื้องหลังของกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

เทคนิค EDFR

EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตอีกเทคนิคหนึ่ง ที่พัฒนาขึ้นเพื่อช่วยเพิ่มศักยภาพของทั้ง เทคนิค BFR และ เกลสาย ได้รับการถกเถียงและพัฒนาขึ้นโดย ดร. จุมพล พูลภัทรชีวิน ในฤดูใบไม้ร่วง ปี 1979

EDFR เป็น เทคนิคการวิจัยอนาคตที่พัฒนาขึ้นโดยการนำจุดเด่นที่เป็นส่วนหนึ่งของทั้ง BFR และ เกลสาย มาใช้ประกอบกัน ส่วนนี้ของทั้งสอง เทคนิคช่วยแก้ไข

วิธีการที่เป็นจุดอ่อนของแต่ละเทคนิคนั้น โดยทั่วไปแล้วขั้นตอนและวิธีการของ EDFR คล้ายกับ เทคนิค เกสหาย จุดเด่นที่ทำให้ EDFR แตกต่างจาก เกสหาย คือการใช้ EFR ในรอบแรกของ เกสหาย และให้โอกาสผู้เชี่ยวชาญโดยพิจารณาข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากรอบแรกของ EDFR และรอบอีก 2 - 3 รอบ ตามที่คณะกรรมการวิธีการของ เกสหาย ซึ่ง เป็นจุดที่ทำให้ EDFR แตกต่างจาก EFR

ใน EFR ระหว่างการสัมภาษณ์ นักชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographer) ในเวลาที่เหมาะสม สรุปผลทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์ แล้วขอให้นักสัมภาษณ์ตรวจสอบแก้ไขข้อผิดพลาด หรือทำให้ถูกต้องมากยิ่งขึ้นในคำตอบเหล่านั้น ใน EDFR ผู้เชี่ยวชาญไม่เพียงตอบตอบรับและชี้แจงคำตอบของคนใน EFR เท่านั้น แต่ยังสามารถยอมรับคำตอบของกลุ่ม โดยพิจารณาคำตอบของกลุ่ม (ซึ่งมักจะเสนอโดยสามัญ) และกลับไปพิจารณาคำตอบของตนเอง ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะได้รับการร้องขอให้ตอบและประเมินคำตอบที่รวบรวมไว้ในรอบแรกของ EDFR (สัมภาษณ์ของ EFR) ซึ่งอาจจะไม่อยู่ในความคิดของตนเอง วิธีการนี้จะกระทำ 2 - 3 รอบ เพื่อจะทำให้เกิดความสอดคล้องของกัน (Consensus) ของกลุ่ม

สำหรับขั้นตอนการวิจัยตามเทคนิค EDFR นั้น จุมพล พงษ์อักษรวิวัฒน์ (2525 : 13) ได้ทำการวิจัยนำร่อง เรื่อง The Future of Thai Universities within the next 20 years โดยใช้เทคนิค EDFR ในการวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนของการวิจัย 5 ขั้นตอน และจุมพล พงษ์อักษรวิวัฒน์ (2530 : 37 - 51) ได้ขยายเพิ่มเติมไว้ดังนี้คือ

ขั้นที่ 1 การเตรียมผู้เชี่ยวชาญ

การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เรื่องหนึ่งของการวิจัยอนาคต ทั้งนี้เพราะเรื่องของการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคตนั้นเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะสลับซับซ้อน มีความเป็นไปได้หลายรูปแบบ ดังนั้นกลุ่มบุคคลที่จะมองหรือคาดการณ์อนาคตได้อย่างชัดเจนถูกต้องจึงจำเป็นต้องเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เป็นตัวอย่างในการศึกษาอนาคต ซึ่งตามองในแง่ของสถิติ ก็มีความเชื่อว่า

การคาดการณ์ของกลุ่มเป้าหมายนั้น น่าจะเชื่อถือได้มากกว่าการคาดการณ์ของ
 คนทั่วไป และเหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือว่า การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ
 ที่เกิดขึ้นในสังคม หรือในหน่วยงานหนึ่ง หน่วยงานใด คนหนึ่ง บุคคลหนึ่ง เมื่อหลังการ
 เปลี่ยนแปลงที่เราปฏิบัติแล้ว ไม่นานก็จะ เป็นกลุ่มเป้าหมายนั้นเอง ซึ่งอาจจะหมาย
 รวมถึงกลุ่มของผู้บริหาร กลุ่มนิสิต นักศึกษา ผู้ที่เรารู้จักดี ผู้ที่เป็นผู้นำ ซึ่งนักศึกษากลุ่ม
 เป้าหมายในการศึกษา นอกจากนั้นแล้ว เราอาจแต่ละคนก็มีความต้องการที่จะรับรู้
 ข้อมูลแลกเปลี่ยนความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน เพื่อประกอบการตัดสินใจ เมื่อประกอบ
 การวางแผน การกำหนดนโยบาย เป็นต้น

สำหรับ เทคนิคในการ เลือกกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยอนาคตนั้น จะมีลักษณะ
 ที่แตกต่างไปจากการวิจัยทั่ว ๆ ไป เพราะต้อง เน้นผู้เกี่ยวข้อง ดังนั้น การ เลือก
 กลุ่มเป้าหมาย จึงมีลักษณะเป็นแบบเจาะจงเลือก (Purposive Sampling
 มากกว่าการสุ่ม (Random Sampling) และถ้าการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายที่จะให้
 เกิดผลในการ เปลี่ยนแปลงองค์การ หน่วยงาน หรือสังคมที่กำลังศึกษาอยู่ ก็จะต้องมี
 trick ในการ เลือกผู้เกี่ยวข้องพอสมควร เช่น ต้อง เลือกผู้บริหารในหน่วยงาน
 นั้น ๆ เป็นต้น โดยการเจาะจง เลือกเลย หรือจะใช้วิธีโยนลูก Snowball
 ซึ่งมีระยะระยะ เยี่ยมมากขึ้น ทำให้สามารถคลอบคลุม เรื่องความสับสนไปได้ ส่วนจะ
 ใช้ผู้เกี่ยวข้องจำนวนเท่าใดนั้น ไม่มีเกณฑ์แน่นอน แต่ควรจะมีจำนวนมาก เขาไว
 ยอมรับดีกว่า

การ เตรียมตัวกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง (Preparing Subjects) เป็นเรื่อง
 ที่สำคัญมาก เพราะมีผลกระทบต่อการวิจัยตลอด เวลา เนื่องจากการวิจัยอนาคต
 โดยเฉพาะ EDFR หรือ Delphi นั้นกินเวลามาก จึงจำเป็นต้องใช้ความ
 ร่วมมืออย่าง เต็มที่จากกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ดังนั้นจะต้องมีการศึกษาค้นคว้าก่อนเสมอ
 จะต้องอธิบายถึงจุดมุ่งหมาย ขั้นตอนและระยะ เยี่ยมวิธี เวลาที่จะใช้ในแต่ละรอบ
 ย้ำให้เห็นความสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ให้ชัดเจนว่า มีจุดมุ่งหมายและประโยชน์
 อย่างไรบ้าง หลังจากนั้น ถ้าผู้เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือกันดีแล้ว เวลา สถานที่

ในการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 ได้เรียนรู้เกี่ยวกับเจตนา การเตรียมตัวผู้เชี่ยวชาญที่
นอกจากจะเป็นเรื่องยืนยันว่าจะได้รับความร่วมมือแล้ว ยังเปิดโอกาสให้
ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านได้ให้ความเห็นส่วนตัวเพิ่มเติมที่มีเวลาถึงดวงหนาวจะให้
สอดคล้องกับเราในลักษณะที่ทาง

ขั้นที่ 2 การสัมภาษณ์แบบ EDR

อาจจะยึดตามรูปแบบของ EDR ที่เริ่มสัมภาษณ์จาก Optimistic
Realistic Scenario และตามด้วย Pessimistic Realistic Scenario
แล้วก็ตามด้วย Most Probable Scenario ซึ่งมีข้อดีคือ ช่วยเตือนใจ
ผู้เชี่ยวชาญนั้น คิดหลายแง่มุม จะคิดถึงถึง 3 ภาวะเป็นอย่างต่ำ และก็มีมอง
อย่าง เป็นระ เถียบ แต่อาจจะถือเสียคือ ถ้าผู้เชี่ยวชาญเลือกมองภาวะใดภาวะหนึ่งก่อน
ก็มักจะหลงใหลเต็มที่ แต่โดยรวมถึงภาวะอื่น ๆ อาจจะตอบว่าไม่มีแล้ว หลบแล้ว ก็ไป
จึงทำให้ได้ภาวะไม่ครบทั้ง 3 ภาวะ ที่ต้องการ

การสัมภาษณ์แบบ EDR อาจจะสัมภาษณ์โดยข้อดี ผู้เชี่ยวชาญพูดถึง
แนวโน้มที่เป็นไปได้หรือน่าจะ เป็น ไม่น่าจะเป็น แนวโน้มที่ส่งประสงค์ หรือไม่
ส่งประสงค์ ขุดถามออกมาให้ราว เดียวกัน โดยผู้เชี่ยวชาญมีสิทธิที่จะ เลือก เรื่องใด
ที่เห็นว่ามีความเป็นไปได้มากที่สุด ทั้งนี้เพราะใน EDR เราสามารถจำแนก
อนาคตภาวะที่ส่งประสงค์หรือไม่ถึง ประสงค์ได้ โดยวิธีดังต่อไปนี้ ในรอบที่ 2
และ 3 หรือในรอบถัด ๆ ไปได้

นอกจากนี้ในการสัมภาษณ์แบบ EDR นี้ยัง เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยหรือ
ผู้สัมภาษณ์สามารถ เติบโต ประเด็น แนวโน้มที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญคนแรก ๆ
จนวกเข้าไปกับการสัมภาษณ์คนต่อไป ๆ ได้ เพราะจุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคต
คือ การศึกษาแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นในมากที่สุดเท่าที่จะมากได้

เนื่องจากในการสัมภาษณ์แบบ EDR นี้ เราสามารถให้ผู้เชี่ยวชาญ
พูดถึงแนวโน้มใดที่เห็นว่า เป็นไปได้มากที่สุด ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้

ในระดัหนึ่ง จึงต้องมีการตรวจสอบโดยวิธีการสรุปสะสม (Cumulative Summarization technique) ในทุกขั้นตอน หรือจะใช้วิธีการตรวจสอบโดยใช้แบบบันทึกการสังเกต (Protocol) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องของตนเองอีกครั้งหนึ่งก็ได้

ขั้นที่ 3 สังเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะทอนำข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ ปรอบที่ 1 ของ EDRF มาสังเคราะห์และวิเคราะห์อย่างละเอียดและระมัดระวัง แล้วนำข้อมูลที่สังเคราะห์และวิเคราะห์แล้วไปเขียนเป็นประเด็นหรือแนวโน้มนโยบายออกมาต่อไป

ขั้นที่ 4 พัฒนาแบบสอบถาม

นำประเด็นหรือแนวโน้มนโยบายที่สังเคราะห์แล้วมาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยควรจะใช้ภาษาที่สั้น กระชับ ชัดเจน โดยพยายามถ่วงความหมายเกินของ ผู้เชี่ยวชาญไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ คือ ถ้าผู้เชี่ยวชาญใช้ภาษาที่ชัดเจนอยู่แล้วก็ไม่ค่อยปรับปรุงแก้ไข แต่ถ้าไม่คอยชัดเจนและเราว่าในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเคยได้ยินอะไร เราก็ต้องยกตัวอย่างคนที่ไม่ตรงประเด็นมากที่สุด และจะต้องเขียนแนวโน้มนโยบายที่ประเด็นแนวโน้มนโยบายเดียวคือ 1 ข้อ อย่าให้มีแนวโน้มนโยบายอื่น ๆ เล็ก ๆ โนแนวโน้มนโยบาย พยายามหลีกเลี่ยงอย่าทำกลุ่มเกร็ด เช่น ถิ่น แหล่ง เพิ่มขึ้น ควรใช้ภาษาที่แสดงความเป็นกลางมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ พยายามหลีกเลี่ยงภาษาที่สื่อถึงทัศนคติ หรือความลำเอียงของผู้วิจัย

ขั้นที่ 5 ในวิธีการของ เกลซาย

ในขั้นนี้ผู้เชี่ยวชาญจะได้อ่านแบบสอบถามที่สมบูรณ์และตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาขอความแนวโน้มนโยบายต่าง ๆ เหล่านี้ โดยผู้เชี่ยวชาญจะถูกขอความเห็นพิจารณาและเลือกว่าถ้าขอความแนวโน้มนโยบายนั้น เกิดขึ้นจริง ๆ จะเป็นอนาคตภาพที่พึงประสงค์หรือไม่ถึงประสงค์ และถ้าพิจารณาโอกาสที่ขอความเหล่านั้นจะเป็นไปได้ภายในเวลาที่กำหนด

สำหรับจำนวนรอบที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย งบประมาณ เวลา และกำลังคนของการวิจัย โดยที่การจะหยุดที่รอบหนึ่งรอบใดก็ตาม ควรจะพิจารณาคุณค่าของที่ได้ในรอบต่าง ๆ ว่า มีความเป็นเอกภาพ (Homogeneity) แล้วหรือยัง หรือมีความสอดคล้องกัน (Consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่รอบคลุม เรื่องที่เราศึกษา มากพอหรือไม่ ถ้ามีมากพออาจจะหยุดในรอบที่ 2 หรือรอบที่ 3 ก็ได้ เรื่องจำนวนรอบนี้เป็นตัววิจัยศึกษาไว้ โดยพบว่าการทำจำนวนรอบ 3 รอบ เป็นจำนวนรอบที่สอดคล้อง กับความคลาดเคลื่อนจะมีไม่มาก ตั้งแต่รอบที่ 3 ขึ้นไป ความแตกต่างของผลที่ได้ ไม่มีนัยสำคัญ (จุฑาลักษณ์ทรวิวัฒน์ , 2530 : 48)

EDFR และ เครือข่าย

ในเทคนิค เครือข่าย คำถามต่าง ๆ จะถูกสร้างและควบคุมโดยผู้วิจัย เพื่อใช้ในการสอบถามรอบแรก ทำให้ความตรงความแม่นยำของผลผู้เชี่ยวชาญจำกัดไว้ แต่เฉพาะความถี่ที่อยู่ในกรอบเท่านั้น แต่ยังมีพิกัดอื่นที่ตกไปซึ่งสามารถจะละเอียดโดยผู้วิจัยเอง ตัวอย่างเช่น ในการใช้เทคนิค เครือข่าย ถ้าผู้วิจัยต้องการศึกษาทางเลือกในขนาดของปัญหา A ซึ่งผู้วิจัยจะต้องสร้างและจัดทำคำถามหรือหัวข้อที่เชื่อว่าสำคัญและเกี่ยวข้องกับปัญหา A เช่น A1, A2, A3, A4, ... และส่งคำถามเหล่านั้นไปยังผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งแน่นอนว่าถ้าผู้เชี่ยวชาญส่งแบบสอบถามของ 4 คำถาม ย่อมใดก็ตามคำตอบที่อยู่ในรอบรายชื่อของ 4 คำถามนี้

จากจุดนี้ผู้วิจัยอาจไม่หรือละทิ้ง A5, A6, ... ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาเห็นว่าสำคัญและ เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัญหา A

ใน EDFR ทุกความถี่ (ประเด็นปัญหา และสะท้อนกลับและอื่น ๆ) จะถูกเก็บโดยผู้วิจัยในรอบที่ 1 ที่ 2 และที่ 3 ในรอบแรกของ EDFR ผู้เชี่ยวชาญจะถูกสำรวจให้วางแผน และผูกเกี่ยวกับทางเลือกในขนาดของการศึกษาปัญหา A ผู้เชี่ยวชาญอิสระที่จะพูดและอภิปรายทุกความถี่ที่เห็นว่าสำคัญและสัมพันธ์กับปัญหา A เช่น A5, A6, ... ซึ่งจะรวมเขาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาโดยตรง ถ้าผู้เชี่ยวชาญไม่พูดถึง A1, A2, A3, A4 ซึ่งผู้วิจัยสนใจแล้ว ผู้วิจัยก็สามารถจะสอบถามผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับเรื่องนี้ได้

EDFR และ EFR

ใน EDFR การเก็บอนาคตภาพ จะเริ่มต้นจากวิธีการของ EFR และ ข้อมูลสถิติที่เก็บรวบรวมในรอบที่ 2 และที่ 3 โดยใช้วิธีการของเคลฟาย ซึ่งวิธีการนี้ เห็นถือว่า EFR ในการเอื้อให้ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวโน้มได้มากกว่าที่จะได้จากการ วิจัยแบบ

เนื่องจากเทคนิคการสัมภาษณ์แบบ EFR เป็นเทคนิคที่ยืดหยุ่นได้มาก แนวโน้มต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะสัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์แต่ละคนจะไม่พูดถึงปัญหาที่จะศึกษา ในเหตุผลเดียวกันหรือสรุปในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ถ้าผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่ง กล่าวถึงแนวความคิดพิเศษเพียง 1 แนว หรือแนวคิดอื่นที่ไม่ได้รับการกล่าวถึงโดย ผู้ให้สัมภาษณ์คนอื่น ๆ ในกรณีนี้ แนวความคิดเหล่านั้นจะต้องถูกละเลยหรือถูกลบทิ้ง เพราะไม่มีความสอดคล้องต่อกันในกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ แต่ใน EDFR ทุก ๆ แนวโน้ม และความคิดจะถูกเสนอไปยังผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ในกระบวนการนี้แนวความคิดที่ถูกกล่าวถึงในรอบที่ 1 อาจจะมีการเห็นพ้องต่อกัน จากผู้เชี่ยวชาญก็ได้

ใน EFR อนาคตภาพที่เป็นไปได้มากที่สุดยากที่จะได้ แต่ใน EDFR เราจะ ได้อนาคตภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด โดยการใช้เทคนิคเคลฟาย และคำสถิติอย่างง่าย ๆ

โดยสรุปแล้ว EDFR เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่ได้รับความนิยมสูงที่สุดที่เป็นส่วนดี ของทั้งเทคนิคเคลฟายและ EFR ไว้ โดยใช้ส่วนดีของแต่ละเทคนิคช่วยแก้ปัญหาและ แก้ไขจุดอ่อน ของกันและกัน อย่างไรก็ตาม EDFR ไม่เพียงแต่จะเป็นเทคนิคที่สมบูรณ์ สำหรับการวิจัยอนาคตเท่านั้น แต่ยังใช้ได้กับสังคมศาสตร์สาขาอื่น ๆ ได้อีกด้วย โดย สามารถใช้ได้กับการศึกษาสาเหตุของการขัดแย้งทางนโยบาย การแลกเปลี่ยนทาง วัฒนธรรม การศึกษาเปรียบเทียบและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ใด ๆ ก็ดี EDFR ก็เป็นเทคนิคที่ใช้เวลาในการวิจัยมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มุ่งศึกษาถึงอนาคตภาพและทางเลือกในอนาคตต่าง ๆ สำหรับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540 โดยใช้เทคนิค EDR ในการวิจัย ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์และใช้ เป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปัจจุบันและในอนาคต ในสอดคล้องกับสิ่งที่ควรจะเป็น โดยดำเนินการวิจัยดังนี้

ก. กลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากร

คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมที่อยู่ในประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Purposive Sampling) โดยเลือกผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ที่ประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านวัฒนธรรม แบ่ง เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้กำหนดนโยบายวัฒนธรรม โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้
  - 1.1 เคยหรือดำรงตำแหน่งกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ไม่น้อยกว่า 1 วาระ หรือ 3 ปี หรือ
  - 1.2 เคยหรือดำรงตำแหน่งอนุกรรมการในคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือ
  - 1.3 ดำรงตำแหน่งอธิบดีหรือรองอธิบดี หรือเทียบเท่า

2. กลุ่มผู้บริหารงานวัฒนธรรม โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้
  - 2.1 คำร่งตำแหน่งผู้บริหารศูนย์วัฒนธรรมไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือ
  - 2.2 คำร่งตำแหน่งผู้บริหารงานระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ไม่น้อยกว่า 2 ปี
3. กลุ่มนักวิชาการ และ/หรือ ผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 3.1 สอบหรือวิจัย เกี่ยวกับ เรื่องวัฒนธรรมในสถานับนุคุณศึกษามา ไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือ
- 3.2 มีผลงานเกี่ยวกับ เรื่องวัฒนธรรมจนเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย หรือ
- 3.3 สนใจและให้การสนับสนุนงานด้านวัฒนธรรมด้วยดีเสมอมา

ผู้วิจัย เลือกผู้ เข้าร่วมรายการที่มีคุณสมบัติดังกล่าวข้าง นึกอ

1. ในกลุ่มผู้กำหนดนโยบายวัฒนธรรมนั้น เนื่องจากผู้ เข้าร่วมรายการ นี้มีจำนวนไม่มากนัก ผู้วิจัย จึง เลือกผู้ เข้าร่วมรายการที่มีคุณสมบัติตาม เกณฑ์ที่กำหนดไว้ และ ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมทั้งขอ เขาชวย เพื่อแจ้งรายละเอียด การวิจัยด้วยตนเอง จนโดย เข้าร่วมรายการที่พร้อมและสมัครใจจะรวมการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 6 คน ซึ่ง ล้วนมีคุณสมบัติตาม เกณฑ์ที่กำหนดไว้ข้างคน

2. ในกลุ่มผู้บริหารงานวัฒนธรรมนั้น มีกลุ่มผู้ เข้าร่วมรายการ 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

2.1 กลุ่มผู้บริหารงานระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย เลขาธิการ รอง เลขาธิการ ผู้อำนวยการกอง และ หัวหน้างาน ตั้งแต่ระดับ 7 ขึ้นไป ผู้วิจัย ได้ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจาก บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมทั้ง เขาชวยและมีแจ้งรายละเอียดด้วยตนเอง โดยเรียงลำดับจากระดับสูงลงมา จนโดย เข้าร่วมรายการที่พร้อมและสมัครใจจะรวมการวิจัยครั้งนี้ 4 คน ซึ่ง ล้วนมีคุณสมบัติตาม เกณฑ์ที่กำหนดไว้ข้างคน

2.2 กลุ่มบริหารงานวัฒนธรรมในหน่วยงานภาคและภาค เอกชน
ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 4 กลุ่ม คือ

2.2.1 ศึกษาธิการจังหวัด ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง
อย่างง่าย และทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย พร้อมทั้ง เขารับและมีแจ้งรายละเอียดด้วยตนเอง จนได้ผู้เชี่ยวชาญ
ที่พร้อมและสมัครใจจะร่วมการวิจัยครั้งนี้ 1 คน

2.2.2 ประธานศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในวิทยาลัยครู
ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายและทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจาก
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมทั้ง เขารับและมีแจ้งรายละเอียดด้วย
ตนเอง จนได้ผู้เชี่ยวชาญที่พร้อมและสมัครใจจะร่วมการวิจัยครั้งนี้ 1 คน

2.2.3 ประธานศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด ที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยม
ถึงมัธยมศึกษาผู้ศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายและทำหนังสือขอความร่วมมือ
ในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมทั้ง เขารับและมีแจ้ง
รายละเอียดด้วยตนเอง จนได้ผู้เชี่ยวชาญที่พร้อมและสมัครใจจะร่วมการวิจัยครั้งนี้ 1 คน

2.2.4 ผู้บริหารศูนย์สังกัดสสวท ภาควิชาการกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยเลือก
ผู้บริหาร 1 คน และทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมทั้ง เขารับและมีแจ้งรายละเอียดด้วยตนเองจนได้
ผู้เชี่ยวชาญที่พร้อมและสมัครใจจะร่วมการวิจัยครั้งนี้ 1 คน

3. กลุ่มนักวิชาการและ/หรือผู้สนใจงานด้านวัฒนธรรม ผู้วิจัยเลือก
ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติดังกล่าว จำนวน 3 คน 1) เป็นผู้เชี่ยวชาญจากคนอื่น ๆ
ตามเกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว กนละ 5 ชื่อ แลวนำรายชื่อที่โครงการ เสนอให้
บงชก เรียงลำดับผู้ที่โครงการ เสนอชื่อด้วยความดีจากมากไปหาน้อยตามลำดับ จนได้
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน แลขอความร่วมมือในการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ
ดังกล่าว โดยผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย พร้อมทั้ง เขารับและมีแจ้งรายละเอียดด้วยตนเอง จนได้ผู้เชี่ยวชาญที่
พร้อมและสมัครใจจะร่วมการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 7 คน ซึ่งล้วนเป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
ที่เลือกให้โดยท่านผู้วิจัย ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจำนวนนี้ตามกลุ่มใดก็ตาม

ตารางที่ 1 แสดงการจำแนกผู้เชี่ยวชาญตามกลุ่ม

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ	จำนวน
1. กลุ่มกำหนดนโยบายวัฒนธรรม	6
2. กลุ่มบริหารงานวัฒนธรรม	8
3. กลุ่มนักวิชาการและ/หรือผู้สนใจงานด้านวัฒนธรรม	7
รวม	21

โทมัส ที แมคมิลแลน (Thomas T. Macmillan) อ่างใน เกมม บุกูออน 2522 : 28) ได้ศึกษาและเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยตามเทคนิคเฉพาะว่าควรเป็นจำนวนเท่าไรจึงจะเหมาะสม เขาพบว่าผู้เชี่ยวชาญมีจำนวนตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความผิดพลาดจะน้อยมาก เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นวิชาชีพใช้เทคนิค EDR ในการวิจัย ซึ่งมีการใช้เทคนิคเฉพาะในการรวบรวมข้อมูล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ผลการศึกษารองโทมัส ที แมคมิลแลน เป็นแนวทางในการกำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญ และถือว่า จำนวนผู้เชี่ยวชาญ 21 คนนี้ เหมาะสมในการเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้

ข. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือของการวิจัยตามเทคนิค EDR ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกระบวน การวิจัยโดยใช้เทคนิค EDR แล้วทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ตามขั้นตอนดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์รอบที่ 1 โดยผู้สัมภาษณ์มองอนาคตภาพและทางเลือก
ในอนาคตสำหรับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540 โดยผู้มองทั้ง
อนาคตที่มองประสงค (Optimistic Realistic : O - R) ,มองอนาคตภาพ
ที่ไม่มองประสงค (Pessimistic Realistic : P - R) และภาพที่เห็นไม่ได้
มากที่สุด (Most Probable : M - P) ผู้สัมภาษณ์เมื่อครั้งที่มองภาพใดก็ตามที่
และให้กรอกรวมได้หาที่ต้องการศึกษาควย คือ

1. สภาพสังคมและวัฒนธรรม
  - 1.1 ประนากรและระบบครอบครัว
  - 1.2 สังคมและโครงสร้างของสังคม
  - 1.3 กานิยมในสังคม
  - 1.4 ศาสนา
  - 1.5 จนวนธรรมนิยม ประเพณี และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย
  - 1.6 ศึกปะและวัฒนธรรม
2. องค์กรในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม
  - 2.1 องค์กรบริหารในส่วนกลาง
  - 2.2 องค์กรปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค
  - 2.3 องค์กรภาค เอกชน
3. งบประมาณและแหล่งสนับสนุนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม
4. การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม

นอกจากนี้ยังมีอนาคตภาพที่ผู้สัมภาษณ์พูดถึง แนวโน้มที่อยู่นอกเหนือจาก
ปัญหาที่ต้องการศึกษาก็เก็บรวบรวมมาควย ทั้งนี้ เพราะการสัมภาษณ์ใน EDRF มี
ลักษณะที่ยืดหยุ่นไคมาก และเป็นเพียงทางเลือกของผู้สัมภาษณ์ที่จะเริ่มมองอนาคตภาพ
ที่แต่ละคนเห็นว่าจะเกิดขึ้นเท่านั้น ผู้สัมภาษณ์ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น
ของข้อมูลโดยการสรุปสะสม (Cumulative Summarization) โดยในแต่ละช่วง
ผู้สัมภาษณ์ได้สรุปพบทวนข้อมูลที่ไคจากการสัมภาษณ์ใหญ่ เว็วราตึง เพื่อใหญ่ เว็วราตึง
บทไว เติมเติมหรือตัด เกลาใจความที่ หลกตอง กระบวนการนี้จะกระทำซ้ำ ๆ ตลอด
การสัมภาษณ์

2. แบบสอบถามรอบที่ 1 ผู้วิจัยรวบรวมความนึกเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์
ในรอบแรกมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์อย่างรอบคอบ แล้วสร้าง เป็นแบบสอบถาม
ความนึกเห็นเกี่ยวกับอนาคตภาพและทาง เลือกในอนาคตสำหรับการดำเนินงานด้าน
วัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540 แบบเลือกตอบและแบบประมาณค่า (Rating Scale)
จำนวน 107 ข้อ ใหญ่ เกี่ยวกับชาวแต่ละคนตอบโดย

2.1 พิจารณา เดือดวาทาของความนึกเห็นเกิดขึ้นจริงในปี พ.ศ. 2540
จะเป็นอนาคตภาพที่พึง ประสงค์ หรือไม่พึง ประสงค์

2.2 พิจารณา ีระดับความนึกเห็นไปไกลที่แนว โนนปี นแต่ละวาทาความ
จะเกิดขึ้นจริง ภายในปี พ.ศ. 2540

3. แบบสอบถามรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง มากำหนด
หาความนึก เห็นมัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างกวอไลล์ (Interquarile
Range) ของแต่ละขอแนว โนน แล้วสร้าง เป็นแบบสอบถามฉบับใหม่ ที่ไรขอความนึก
เห็นแต่ เพิ่มข้อมูลทางสถิติ เกี่ยวกับผู้ เชี่ยวชาญที่เลือกตอบว่า เป็นอนาคตที่พึง ประสงค์ และ
ไม่พึง ประสงค์ ค่าแทนของมัธยฐาน ตรงของพิสัยระหว่างกวอไลล์ และค่าแทนที่
ผู้ เชี่ยวชาญคนนั้น ๆ ตอบ ในการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 1 แล้ว ใหญ่ เกี่ยวกับชาว
แต่ละคนพิจารณาแนว โนนจะคำตอบ ทั้งของตนเองและของกลุ่มในรอบที่ 1 ก่อนตอบใหม่
อีกครั้งหนึ่ง

ในการตอบแบบสอบถามรอบนี้ ผู้ เชี่ยวชาญแต่ละคนจะทราบวาทาคามี
ความนึก เห็นแตกต่างหรือไม่แตกต่าง ไปจากความนึก เห็นของกลุ่มผู้ เชี่ยวชาญทั้งหมด
เพียงไร และจะวิ ทิพิจารณาว่า เห็นควยกับความสอดคล้องของวาทาคีเห็นของผู้ เชี่ยวชาญ
คนอื่น ๆ หรือไม่ หากไม่เห็นควยก็ ีแสดง เหตุผลประกอบการยืนยันคำตอบ เก็บที่อยู
นอกพิสัยระหว่างกวอไลล์นั้น

ผู้วิจัยได้นำคำคอบที่มี ผู้เชี่ยวชาญ เลือกคอบในการคอบแบบสอบถามรอบที่ 2 นี้ มาคำนวณหาความถี่ ความชยฐาน ฐานนิยม ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และผลคางระหว่างควมกับฐานและฐานนิยมแล้ว เห็นว่าไม่แตกต่างจากคำคอบในการคอบแบบสอบถามรอบที่ 1 มากนัก และคำคอบของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องคองกัน จึงหยุดการ เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ และผู้วิจัยแปลผลจากคำคอบในรอบสุดท้ายนี้สรุป เป็นอนาคตภาพและทาง เลือกที่ อนาคต สำหรับการดำเนินงาน ภาวการณ์ในปี พ.ศ. 2540

ก. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ด้วยตนเอง โดยใช้การสัมภาษณ์ในรอบแรก ตามเทคนิค EDFR โดยใช้สัมภาษณ์มองอนาคตภาพ 3 ภาพ คือ อนาคตภาพที่พึงประสงค์ (O - R) อนาคตภาพที่ไม่พึงประสงค์ (P - R) และ อนาคตภาพที่เป็นไปไคมากที่สุด (M - P) เกี่ยวกับอนาคตภาพและทาง เลือกที่ อนาคต สำหรับการดำเนินงานภาวการณ์ในปี พ.ศ. 2540 แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากผลการสัมภาษณ์ในรอบแรกแล้วนำมาสร้าง เป็นแบบสอบถามรอบที่ 1 ในแบบ เลือกคอบและแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำคำคอบจากแบบสอบถามรอบที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์หาความถี่ ค่ามัชฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ และค่าเฉลี่ยที่มี ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนคอบในการคอบแบบสอบถามรอบที่ 1 ของแต่ละข้อคำถาม สร้าง เป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 ซึ่ง เป็นรอบสุดท้ายของการวิจัยครั้งนี้ จากคำคอบของแบบสอบถามรอบที่ 2 นี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์หาความถี่ รอยละ มัชฐาน ฐานนิยม ความแตกต่างระหว่างควมกับฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วนำมาแปลผล ดังนี้

1. รอยละ

ผู้วิจัยนำความถี่จากจำนวน เลือกคอบว่า เป็นอนาคตภาพที่พึงประสงค์ หรืออนาคตภาพที่ไม่พึงประสงค์มาคำนวณหาการรอยละ แล้วแปลความว่า ดาผู้เชี่ยวชาญ เลือกคอบว่า เป็นอนาคตภาพที่พึงประสงค์ หรืออนาคตภาพที่ไม่พึงประสงค์ ดังแต่รอยละ 90 ขึ้นไป แสดงว่าชอความมั่นคงลุ่มมือผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน และถ้า

ผู้วิจัยฯ ได้เลือกตอบว่า เป็นอนาคตภาพที่พึงประสงค์ หรืออนาคตภาพที่ไม่พึงประสงค์
น้อยกวาร้อยละ 90 แสดงว่าข้อความนั้นกลุ่มผู้วิจัยฯ มีความเห็นไม่สอดคล้องกัน

2. มัชยฐาน

จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 สเกล ใ้หน้าหนัก
คะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 1 คะแนน สำหรับข้อความที่เป็นไปได้น้อยที่สุด
- 2 คะแนน สำหรับข้อความที่เป็นไปได้น้อย
- 3 คะแนน สำหรับข้อความที่เป็นไปได้พอควร
- 4 คะแนน สำหรับข้อความที่เป็นไปได้มาก
- 5 คะแนน สำหรับข้อความที่เป็นไปได้มากที่สุด

การมีมัชยฐานที่คำนวณได้จากค่าตอบของกลุ่มผู้วิจัยฯ แปลความหมาย
ตามเกณฑ์ คือ ดังนี้

การมีมัชยฐานต่ำกว่า 1.50 หมายความว่า กลุ่มผู้วิจัยฯ เห็นว่า
ข้อความนั้น เป็นไปได้น้อยที่สุด

การมีมัชยฐานอยู่ในช่วง 1.50 ถึง 2.49 หมายความว่า กลุ่มผู้วิจัยฯ
เห็นว่าข้อความนั้น เป็นไปได้น้อย

การมีมัชยฐานอยู่ในช่วง 2.50 ถึง 3.49 หมายความว่า กลุ่มผู้วิจัยฯ
เห็นว่าข้อความนั้น เป็นไปได้พอควร

การมีมัชยฐานอยู่ในช่วง 3.50 ถึง 4.49 หมายความว่า กลุ่มผู้วิจัยฯ
เห็นว่าข้อความนั้น เป็นไปได้มาก

การมีมัชยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายความว่า กลุ่มผู้วิจัยฯ เห็นว่า
ข้อความนั้น เป็นไปได้มากที่สุด

3. ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

คำนวณค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยการคำนวณค่าความแตกต่าง
ระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1 แล้วแปลความดังนี้ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ของข้อความ มีค่าในมากกว่า 1.50 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้น สอดคล้องกัน แต่ตามผลการคำนวณค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มากกว่า 1.50 แปลความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นไม่สอดคล้องกันเกี่ยวกับข้อความนั้น

4. ความแตกต่างระหว่างฐานนิยมและมัธยฐาน

คำนวณค่าฐานนิยมของแต่ละข้อความแล้วนำมาหาค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับความมัธยฐานของแต่ละข้อความ แล้วแปลความดังนี้ ถ้าข้อความใดมีผลต่างระหว่างฐานนิยมกับความมัธยฐานไม่เกิน 1 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน แต่ข้อความใดมีผลต่างระหว่างฐานนิยมกับความมัธยฐานมากกว่า 1 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้น ไม่สอดคล้องกัน

นำข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันทั้งในส่วนของ รอยละ (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90) ส่วนของมัธยฐาน (ไม่น้อยกว่า 3.50 จาก 5 สเกล) พิสัยระหว่างควอไทล์ (ไม่มากกว่า 1.50) และความแตกต่างระหว่างฐานนิยมและมัธยฐาน (ไม่เกิน 1) มาสรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะ เป็นอนาคตภาพและทาง เลือกในอนาคต สำหรับการดำเนินงานคานวชั่นธรรมิ ในปี พ.ศ. 2540

ง. รายงานการวิจัย

การรายงานการวิจัย ผู้วิจัยจะรายงานอนาคตภาพและทาง เลือกในอนาคต สำหรับการดำเนินงานคานวชั่นธรรมิ ในปี พ.ศ. 2540 โดยการวิเคราะห์เนื้อเรื่อง แยกสภาพการที่ออก เป็นประเด็นต่าง ๆ โดยจะรายงานเป็น 3 ภาพ คือ อนาคตภาพที่พึงประสงค์ อนาคตภาพที่ไม่พึงประสงค์ และอนาคตภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องอนาคตภาพและทางเลือกในอนาคตสำหรับการดำเนินงาน
ด้านวัฒนธรรมภายในปี พ.ศ. 2540 นี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาอนาคตภาพและ
ทางเลือกในอนาคตต่าง ๆ ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในปี พ.ศ. 2540
โดยใช้เทคนิคการ ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรม ผู้วิจัยทำการ
วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาการอยุ่ละ ความถี่ฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ และ
ฐานนิยมของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัย
ได้เสนอผลเป็น 4 ด้าน คือ

1. สภาพสังคมและวัฒนธรรม
  - 1.1 ประชากรและระบบครอบครัว
  - 1.2 สังคมและโครงสร้างของสังคม
  - 1.3 ค่านิยมในสังคม
  - 1.4 ศาสนา
  - 1.5 ขนบธรรมเนียม ประเพณีและเอกลักษณ์ของความเป็นไทย
  - 1.6 ศิลปะและวัฒนธรรม
2. องค์กรในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม
  - 2.1 องค์กรบริหารในส่วนกลาง
  - 2.2 องค์กรปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค
  - 2.3 องค์กรภาคเอกชน

3. งบประมาณและแหล่งสนับสนุนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม
4. การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

1. แนวโน้มของสภาพสังคมและวัฒนธรรมภายในปี พ.ศ. 2540 ปรากฏผล
ดังรายละเอียดแยกเป็นด้าน ๆ ดังต่อไปนี้

1.๙ แนวโน้มของประชากรและระบบครอบครัวภายในปี พ.ศ. 2540

ตารางที่ 2 ค่าสถิติความเป็นไปได้และประเภทของอนาคตภาพของแนวโน้มค่าประชากรและระบบครอบครัว

ข้อที่	แนวโน้ม	ความเป็นไปได้		รายละเอียดของข้อมูลโดยที่ถือว่าเป็น				
		จำนวน ผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่มิพึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่มิพึง ประสงค์	
1.1.1	การวางแผนครอบครัวและการคุม กำเนิดจะเป็นที่เข้าใจและยอมรับ กันอย่างกว้างขวาง	21	4.076	4.055	4.807	20	100	0
1.1.2	ความสัมพันธ์ในระหว่างเครือญาติ จะมีความกระชับแน่นอวยลง จะ ดำรงชีวิตในลักษณะต่างคนต่างอยู่	21	3.909	3.916	1.011	20	5	95
1.1.3	สามีและภรรยาจะออกไปประกอบ อาชีพนอกบ้านมากขึ้น	21	4.181	4.166	1.046	220	65	35
1.1.4	ครอบครัวไทยจะเป็นครอบครัวเดี่ยว	20	4.000	4.021	0.715	20	65	35
1.1.5	รายได้ของครอบครัวจะสูงขึ้น	21	3.555	3.868	1.166	20	100	0

ข้อ ข้อที่	แนวโน้ ม	ความเป็นไปได้			ร้อยละของตัวอย่างที่เป็น			
		จำนวน ผู้ตอบ (คน)	มัธยฐาน ฐานนิยม ค่าเฉลี่ย, ระหว่าง ควอไทล์	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่ไม่ พึง ประสงค์		
1.1.6	ประชาชนจะมีความรู้การศึกษาและสถานะนิยม สมัยใหม่มากขึ้น	21	3.846	3.868	0.875	20	90	10
1.1.7	ความรักและความอบอุ่นในครอบครัว จะน้อยลง	21	3.625	3.700	0.979	20	0	100
1.1.8	การอบรมเลี้ยงดูบุตรจะมุ่งแต่ให้ ความสะอาดสวยงามทางวัตถุ	21	3.727	3.712	1.048	20	0	100
1.1.9	การอบรมเลี้ยงดูบุตรจะยึดหลักของ เหตุผล ประสิทธิภาพ การรับผิดชอบ และการพึ่งตนเองมากขึ้น	20	3.500	3.590	1.056	20	95	5

ข้อที่	แนวโน้ม	ความเป็นไปได้		รอยละของผู้ตอบที่เห็นว่า				
		จำนวนผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ	จำนวนผู้ตอบ (คน)	อนาคตกภาพดี	อนาคตกภาพพอ	อนาคตกภาพไม่ดี	
1.1.10	จำนวนเกษตรกรผู้ไร้อากาศ และปัจจัยการผลิตอื่น ๆ จะเพิ่มมากขึ้น	20	4.300	4.400	1.075	19	0	100
1.1.11	จะมีการอพยพเข้าสู่เมืองใน ลักษณะของแรงงานไร้ฝีมือ	21	4.000	3.973	0.807	20	0	100
1.1.12	การว่างงานจะเพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัด โดยจะมีการแย่งแย่งในปัจจัย การผลิตและการประกอบอาชีพ	21	4.333	4.500	1.166	20	5	95
1.1.13	จะมีการใช้ทรัพยากรและกำลัง สิ่งแวดล้อมขนาดใหญ่	21	3.571	3.300	1.349	20	0	100

จากตารางแสดงว่า แนวโน้มของประชากรและระบบครอบครัว ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเป็นไปได้มาก ในปี พ.ศ. 2540 ใดแกแนวโน้มทั้ง 13 ข้อ คือ

แนวโน้มข้อที่ 1.1.1 การวางแผนครอบครัวและการคุมกำเนิดจะเป็นที่เข้าใจและยอมรับกันอย่างกว้างขวาง

แนวโน้มข้อที่ 1.1.2 ความสัมพันธ์ในระหว่างเครือญาติจะมีความกระชับแน่น น้อยลงจะดำรงชีวิตในลักษณะต่างคนต่างอยู่

แนวโน้มข้อที่ 1.1.3 สามเษภรรยาจะออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านมากขึ้น

แนวโน้มข้อที่ 1.1.4 ครอบครัวไทยจะเป็นครอบครัวเล็ก

แนวโน้มข้อที่ 1.1.5 รายได้ของครอบครัวจะสูงขึ้น

แนวโน้มข้อที่ 1.1.6 ประชาชนจะมีการศึกษาและค่านิยมสมัยใหม่มากขึ้น

แนวโน้มข้อที่ 1.1.7 ความรักและความอบอุ่นในครอบครัวจะมีน้อยลง

แนวโน้มข้อที่ 1.1.8 การเลี้ยงบุตรจะมุ่งแต่ให้ความสะดวกสบายทางวัตถุ

แนวโน้มข้อที่ 1.1.9 การอบรมเลี้ยงบุตรจะยึดหลักของเหตุผล ประสบการณ์ การรับผิดชอบ และการพึ่งตนเองมากขึ้น

แนวโน้มข้อที่ 1.1.10 จำนวนเกษตรกรผู้ไร้ที่ทำกินและปัจจัยการผลิตอื่น ๆ จะเพิ่มมากขึ้น

แนวโน้มข้อที่ 1.1.11 จะมีการอพยพเข้าสู่เมืองในลักษณะของแรงงานไร้ฝีมือ

แนวโน้มข้อที่ 1.1.12 การวางแผนงานจะเพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัดโดยจะมีการแก่งแย่ง ในปัจจัยการผลิต และการประกอบอาชีพ

แนวโน้มข้อที่ 1.1.13 จะมีการใช้ทรัพยากรและทำลายสิ่งแวดล้อมขนาดใหญ่

แนวโน้มที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นอนาคตที่พึงประสงค์ มีจำนวน 4 ข้อ ใดแก

แนวโน้มข้อที่ 1.1.1 การวางแผนครอบครัวและการคุมกำเนิดจะเป็นที่เข้าใจ และยอมรับกันอย่างกว้างขวาง

แนวโน้มข้อที่ 1.1.5 รายได้ของครอบครัวจะสูงขึ้น

แนวโน้มข้อที่ 1.1.6 ประชาชนจะมีการศึกษาและค่าเทอมสมัยใหม่มากขึ้น

แนวโน้มข้อที่ 1.1.9 การอบรมเลี้ยงดูบุตร จะมีหลักการของเหตุผล ประสบการณ์ การรับผิดชอบ และการพึ่งตนเองมากขึ้น

แนวโน้มที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นอนาคตภาพที่ไม่พึงประสงค์ มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่

แนวโน้มข้อที่ 1.1.2 ความสัมพันธ์ในระหว่างเครือญาติจะมีความกระชับแน่น น้อยลง จะดำรงชีวิตในลักษณะต่างคนต่างอยู่

แนวโน้มข้อที่ 1.1.7 ความรักและความอบอุ่นในครอบครัวจะมีน้อยลง

แนวโน้มข้อที่ 1.1.8 การอบรมเลี้ยงดูบุตรจะมุ่งแต่ให้ความสะดวกสบายทางวัตถุ

แนวโน้มข้อที่ 1.1.10 จำนวนเกษตรกรผู้ไร้ที่ดินทำกินและปัจจัยการผลิตอื่น ๆ จะเพิ่มมากขึ้น

แนวโน้มข้อที่ 1.1.11 จะมีการอพยพเข้าสู่เมืองในลักษณะของแรงงานไร้ฝีมือ

แนวโน้มข้อที่ 1.1.12 การว่างงานจะเพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัดโดยจะมีแรงงาน ปัจจัยการผลิต และการประกอบอาชีพ

แนวโน้มข้อที่ 1.1.13 จะมีการใช้ทรัพยากรและทำลายสิ่งแวดล้อมขนาดใหญ่

1.2 แนวโน้มของสังคมและโครงสร้างของสังคมภายในปี พ.ศ. 2540

ตารางที่ 3 ภาวทัศน์ความเป็นไปได้อันหลากหลายของอนาคตภาพของแนวโน้มด้านสังคมและโครงสร้างของสังคม

ข้อที่	ความเป็นไปได้			รอยละของผู้ตอบที่เห็นว่า		
	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1.2.1	21	3.846	3.921	20	90	10
1.2.2	21	3.750	3.722	20	50	50
1.2.3	21	3.850	3.833	20	95	5
1.2.4	21	4.363	4.333	20	5	95

ข้อที่	แนวโน้มน	ความเป็นไปได้			ร้อยละของผู้ตอบที่เห็นว่า		
		จำนวน ผู้ตอบ (คน)	มัธยฐาน ฐานนิยม ควอไทล์	พิสัย ระหว่าง ควอไทล์	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่ไม่พึง ประสงค์
1.2.5	สังคมไทยจะมีความเหลื่อมล้ำต่าง เศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น	21	4.066 3.714	0.700	20	0	100
1.2.6	สภาพสังคมจะมีลักษณะวุ่นวาย ขาดระเบียบ เติบโตด้วยความเห็น แก่ตัว ขาดความรับผิดชอบ ไร้เหตุผล ข่มเหง	21	3.350 3.250	1.210	20	0	100
1.2.7	สังคมไทยจะมีลักษณะสังคมหลงทางวัตถุ ไร้ทิศทาง	21	3.791 3.875	1.021	20	0	100
1.2.8	คนจะห่างเหินจากหลักทางศีลธรรม และจริยธรรม	21	3.650 3.666	1.144	20	0	100

ข้อ ขอ	แนวโน้ม	ความเป็นไปได้			รอยละของผู้ตอบที่เห็นว่า			
		จำนวน ผู้ตอบ (คน)	มัธยฐาน ฐานนิยม ร้อยละ	วิสัย ระหว่าง ควอไทล์	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่ไม่พึง ประสงค์	
1.2.9	คนไทยจะขาดความภูมิใจใน ความเป็นไทย ละทิ้งความเป็นอยู่ อย่างไทย	21	3.111	3.214	1.223	20	0	100
1.2.10	การดำเนินชีวิตในสังคมจะรีบร้อน รุนแรง คือผลประโยชน์ส่วนใหญ่ มีความเห็นอกเห็นใจ ตัดสินใจเร็ว และขัดแย้งรุนแรง	21	3.750	3.800	1.168	20	0	100
1.2.11	ความไม่เป็นธรรมในสังคมจะเพิ่ม มากขึ้น ทั้งในทางกฎหมายและ ทางปฏิบัติ	21	3.363	3.166	1.239	20	0	100

ชื่อ ของ แนวโน้	ความเป็นไปได้		รายละเอียดของข้อมูลที่เห็นว่าเห็น			
	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ จำนวน	วิธี สำรวจ	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่ ประสงค์	อนาคตภาพ ที่ ไม่พึง ประสงค์
1.2.12 ระเบียบและกฎเกณฑ์ของสังคม จะถูกละเลย	21	3.363	3.111	1.149	0	100
1.2.13 ผู้คนจะช่วยความสลาย และ ความสับสนอันเฉพาะหน้า	21	3.583	3.277	1.552	0	100
1.2.14 สังคมจะยกย่องคนมีเงิน คนมีอำนาจ และอิทธิพลในสังคม โดยไม่คำนึงถึง ภูมิหลังและความประพฤติของบุคคล ผู้ คน	21	3.950	4.000	1.125	0	100

ข้อ ข้อที่	แนวโน้ม	ความเป็นไปได้				รายละเอียดของผู้ออกความเห็นว่าเป็น			
		จำนวน ผู้ตอบ (คน)	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัย, ระหว่าง ควอไทล์	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่มุ่ง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่มุ่ง ประสงค์	0
1.2.15	จะมีการยกย่องและส่งเสริมบุคคล ผู้กระทำความดีและบำเพ็ญประโยชน์ แก่ประเทศชาติ เพื่อเป็นแบบอย่าง ในการทำความดี	21	3.727	3.900	1.254	20	100	0	
1.2.16	ระบบสังคมไทยจะเพิ่มความ สลับซับซ้อน มีความทันสมัย และความหลากหลายมากขึ้น	21	3.968	3.981	0.656	20	60	40	
1.2.17	จะมีการขยายตัวของอาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะอาชีพที่ไม่เกี่ยวกับ การบริหารราชการมากขึ้น	21	4.454	4.416	0.998	20	95	5	

ข้อ ขอ	แนวโน้ ม	ความเป็นไป			รายละเอียด			รายละเอียดของผู้ตอบที่เห็นว่าเป็ น		
		จำนวน ผู้ตอบ (คน)	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัย, ระหว่าง ควอไทล์	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	
1.2.18	ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์และวิทยาการต่าง ๆ จะมีมากขึ้น	21	4.545	4.653	1.050	20	100	0		
1.2.19	ผู้ตอบโอดายโอกาสในสังคมจะได้รับการ เหลียวแลเอาใจใส่จากรัฐบาล มากขึ้น ทั้งในด้านสวัสดิการทางสังคม โอกาสทางการศึกษา โอกาสทาง เศรษฐกิจและการเมือง	21	3.545	3.653	1.050	20	100	0		

จากการแสดงว่าแนวโน้มของสังคมและโครงสร้างของสังคมที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
เห็นว่ามีความเป็นไปได้มาก ในปี พ.ศ. 2540 ได้แก่

แนวโน้มข้อที่ 1.2.1 สังคมที่สังคมจะเป็นสังคมอุตสาหกรรมที่เอื้อต่อการส่งออก

แนวโน้มข้อที่ 1.2.2 จะมีการอพยพย้ายถิ่นไปทำงานและตั้งถิ่นฐานบริเวณ

โรงงานอุตสาหกรรม

แนวโน้มข้อที่ 1.2.3 คนจะต้องพึ่งตนเองและแก้ปัญหาด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่

แนวโน้มข้อที่ 1.2.4 ภาวะความกดดันในการดำรงชีพและความกดดันทางจิตใจ

จะเพิ่มสูงขึ้น

แนวโน้มข้อที่ 1.2.5 ประเทศไทยจะมีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม

มากขึ้น

แนวโน้มข้อที่ 1.2.7 สังคมไทยจะมีลักษณะที่ลุ่มหลงทางวัตถุ

แนวโน้มข้อที่ 1.2.8 คนจะห่างเหินจากหลักทางศีลธรรมและจริยธรรม

แนวโน้มข้อที่ 1.2.10 การดำเนินชีวิตในสังคมจะรีบร้อน รุนแรง ถือผลประโยชน์

เป็นใหญ่ มีความเห็นแก่ตัวสูง คัดสินใจเร็วและขัดแย้งรุนแรง

แนวโน้มข้อที่ 1.2.14 สังคมจะยกย่องคนมีเงินคนมีอำนาจและอิทธิพลในสังคม

โดยไม่คำนึงถึงภูมิหลังและความประพฤติของบุคคลผู้นั้น

แนวโน้มข้อที่ 1.2.15 จะมีการยกย่องและส่งเสริมบุคคลผู้กระทำดีและบำเพ็ญ

ประโยชน์แก่ประเทศชาติเพื่อเป็นแบบอย่างในการทำดี

แนวโน้มข้อที่ 1.2.16 ระบบสังคมไทยจะเพิ่มความสลับซับซ้อน มีความทันสมัย

และความหลากหลายมากขึ้น

แนวโน้มข้อที่ 1.2.17 จะมีการขยายตัวของอาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะอาชีพที่

ไม่เกี่ยวกับการรับราชการมากขึ้น

แนวโน้มข้อที่ 1.2.18 ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และวิชาการ

วิทยาการต่าง ๆ จะมีมากขึ้น

แนวโน้มข้อที่ 1.2.19 ผู้คอยโอกาสในสังคมจะได้รับการเหลียวแลเอาใจใส่จาก

รัฐบาลมากขึ้น ทั้งในแง่สวัสดิการทางสังคม โอกาสทางการศึกษา โอกาสทางเศรษฐกิจและ
การเมือง

แนวโน้มที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นอนาคตภาพที่พึงประสงค์
มีจำนวน 6 ข้อ ได้แก่

- แนวโน้มข้อที่ 1.2.1 สภาพสังคมจะเป็นสังคมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก
- แนวโน้มข้อที่ 1.2.3 คนจะพึ่งตนเองเป็นส่วนใหญ่
- แนวโน้มข้อที่ 1.2.15 จะมีการยกย่องและส่งเสริมบุคคลผู้กระทำดีและบำเพ็ญ
ประโยชน์แก่ประเทศชาติเพื่อเป็นแบบอย่างในการทำดี
- แนวโน้มข้อที่ 1.2.17 จะมีการขยายตัวของอาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะอาชีพที่
ไม่เกี่ยวกับการรับราชการมากขึ้น
- แนวโน้มข้อที่ 1.2.18 ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และ
วิทยาการต่าง ๆ จะมีมากขึ้น
- แนวโน้มข้อที่ 1.2.19 ผู้ค้อยโอกาสในสังคมจะได้รับการเหลียวแลเอาใจใส่จาก
รัฐบาลมากขึ้น ทั้งในแง่สวัสดิการทางสังคม โอกาสทางการศึกษา โอกาสทางเศรษฐกิจและ
การเมือง

แนวโน้มที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นอนาคตภาพที่ไม่พึงประสงค์มี
จำนวน 13 ข้อ ได้แก่

- แนวโน้มข้อที่ 1.2.4 ภาวะความกดดันในการดำรงชีพและความกดดันทางจิตใจ
จะเพิ่มสูงขึ้น
- แนวโน้มข้อที่ 1.2.5 ประเทศไทยจะมีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม
มากขึ้น
- แนวโน้มข้อที่ 1.2.6 สภาพสังคมจะมีลักษณะขุนวายชาตระเบียบ เต็มไปด้วย
ความเห็นแก่ตัว ขาดความรับผิดชอบไร้เหตุผล พุ่มเฟิ่ย
- แนวโน้มข้อที่ 1.2.7 สังคมไทยจะมีลักษณะที่ลุ่มหลงวัตถุ
- แนวโน้มข้อที่ 1.2.8 คนจะห่างเหินจากหลักทางศีลธรรมและจริยธรรม
- แนวโน้มข้อที่ 1.2.9 คนไทยจะขาดความภูมิใจในความเป็นไทย ละทิ้งความเป็นอยู่
อย่างไทย

แนวโน้มน้อยที่ 1.2.10 การดำเนินชีวิตในสังคมจะรับรันทนรุนแรง ถัดผลประโยชน์
เป็นใหญ่ มีความเห็นแก่ตัวสูง คัดสินใจเร็วและขัดแย้งรุนแรง

แนวโน้มน้อยที่ 1.2.11 ความไม่เป็นธรรมในสังคมจะเพิ่มมากขึ้น ทั้งในทาง
กฎหมายและทางปฏิบัติ

แนวโน้มน้อยที่ 1.2.12 ระเบียบและกฎเกณฑ์ของสังคมจะถูกละเลย

แนวโน้มน้อยที่ 1.2.13 ผู้คนจะชอบความสบายและความสนุกสนานเฉพาะหน้า

แนวโน้มน้อยที่ 1.2.14 สังคมจะยกย่องคนมีเงิน คนมีอำนาจและอิทธิพลในสังคม
โดยไม่คำนึงถึงภูมิลำเนาและความประพฤติของบุคคลผู้นั้น

1.3 แนวโน้มของคำนิยมในสังคมภายในปี พ.ศ. 2540
 ตารางที่ 4 การวัดความเข้าใจและประเภทของอนาคตภาพของแนวโน้มของคำนิยมในสังคม

ข้อที่	แนวโน้ม	ความเข้าใจ			รอยละของผู้ตอบที่เห็นว่า			
		จำนวน ผู้ตอบ (คน)	มีพื้นฐาน สามัญม ระหวาง คาวไพล	ได้ดี	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่ไม่พึง ประสงค์	
1.3.1	คนไทยจะมุ่งมั่นทำงานเพื่อ ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ	21	3.846	3.888	0.875	20	100	0
1.3.2	คนไทยจะยึดถือความสามารถ และความเท่าเทียมกันของ บุคคล	21	3.272	3.250	1.048	20	100	0
1.3.3	คนไทยจะละเลยในเรื่อง ของความกตัญญู	21	2.888	3.000	1.322	20	0	100
1.3.4	คนไทยจะเป็นคนที่มีเหตุผลและ ความดีที่ทางวิทยาคาสตร์มาถกชน	21	3.625	3.750	1.031	20	100	0

ข้อที่	แนวโน้	ความเป็นไปได้			รายละเอียดของผู้ออกความเห็นว่าเป็น			
		จำนวน ผู้ตอบ (คน)	มัธยฐาน ฐานนิยม	ร้อยละ	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่ไม่พึง ประสงค์	
1.3.5	คนไทยจะเห็นความสำคัญของการรับผิดชอบต่อส่วนรวมและสังคม	21	3.208	3.166	0.980	20	100	0
1.3.6	คนไทยจะเห็นความสำคัญองงานและยึดถือผลสำเร็จของงานเป็นใหญ่	21	3.444	3.375	1.232	20	100	0
1.3.7	จะมีการรับกานิยมใหม่อย่างขาดสมดุลโดยเฉพาะการเน้นหนักด้านวัตถุ	21	3.571	3.088	1.296	20	5	95

ข้อที่	แนวโน้มน		ความเป็นไปได้		รายละเอียดของผู้ตอบที่เห็นว่า เป็น	
	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	มีอยู่ฐาน ฐานนิยม	ที่เสีย, ระหว่าง ควอไทล์	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ไม่พึง ประสงค์
1.3.8	21	3.571	3.300	20	0	100

1.3.8 จมมีการเรียนแบบค่านิยม ประเพณี
และวัฒนธรรม จากต่างประเทศ
ละทิ้งค่านิยมเดิมและเอกลักษณ์
ของไทยที่สืบทอดกันมานาน

จากตารางแสดงว่า แนวโน้มของงานนิยมนในสังคมที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเป็นไปได้มากในปี พ.ศ. 2540 ได้แก่

แนวโน้มข้อที่ 1.3.1 คนไทยจะมุ่งมั่นทำงานเพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ

แนวโน้มข้อที่ 1.3.4 คนไทยจะเป็นคนที่มีความรู้และความคิดทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น

แนวโน้มข้อที่ 1.3.7 จะมีการรับค่านิยมใหม่อย่างขาดสัมภุศล โดยเฉพาะการเน้นหนักด้านวัตถุ

แนวโน้มข้อที่ 1.3.8 จะมีการเลียนแบบค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรมจากต่างประเทศ ละทิ้งค่านิยมเดิมและเอกลักษณ์ของไทยที่สืบทอดกันมานาน

แนวโน้มข้อที่ 1.3.9 จะมีการสร้างค่านิยมพื้นฐานของสังคมไทย เพื่อให้คนไทยได้ใช้เป็นเครื่องมือในการอยู่ร่วมกันในสังคม

แนวโน้มที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นอนาคตภาพที่พึงประสงค์มีจำนวน ๕ ข้อ ได้แก่

แนวโน้มข้อที่ 1.3.1 คนไทยจะมุ่งมั่นทำงานเพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ

แนวโน้มข้อที่ 1.3.2 คนไทยจะยึดถือความสามารถและความเท่าเทียมกันของบุคคล

แนวโน้มข้อที่ 1.3.4 คนไทยจะเป็นคนที่มีความรู้และความคิดทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น

แนวโน้มข้อที่ 1.3.5 คนไทยจะเห็นความสำคัญของการรับผิดชอบต่อส่วนรวมและสังคม

แนวโน้มข้อที่ 1.3.6 คนไทยจะเห็นความสำคัญของงานและยึดถือผลสำเร็จของงานเป็นใหญ่

แนวโน้มข้อที่ 1.3.9 จะมีการสร้างค่านิยมพื้นฐานของสังคมไทย เพื่อให้คนไทยได้ใช้เป็นเครื่องมือในการอยู่ร่วมกันในสังคม

แนวโน้มที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นอนาคตภาพที่ไม่พึงประสงค์
มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่

แนวโน้มข้อที่ 1.3.3 คนไทยจะละเลยในเรื่องของความกตัญญู

แนวโน้มข้อที่ 1.3.7 จะมีการรับค่านิยมใหม่อย่างขาดสัมคฤย์ โดยเฉพาะ
การเนรหนักดานวัตถุ

แนวโน้มข้อที่ 1.3.8 จะมีการเลียนแบบค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรม
จากต่างประเทศ ละทิ้งค่านิยมเดิมและเอกลักษณ์ของไทยที่สืบทอดกันมานาน

1.4 แผนภูมิของการศาสนา ภายในปี พ.ศ. 2540

ตารางที่ 5 ถ้าสถิติความเป็นไปได้และประเภทของขนาดภาพของแนวโน้มของการศาสนา

ชนิดของแนวโน้ม	ความเป็นไปได้			ร้อยละของผู้ตอบที่เห็นว่า		
	จำนวนผู้ตอบ (คน)	มัธยฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ขนาดภาพที่พึงประสงค์	ขนาดภาพที่มองว่าไม่พึงประสงค์
1.4.1 จะมีการศึกษาศาสนาธรรมและฝึกปฏิบัติธรรมกันอย่างกว้างขวาง	21	3.650	1.203	20	100	0
1.4.2 จะมีการศึกษาทัศนคติและประมุขธรรมให้เข้ากับสภาพการของสังคมเพื่อโน้มนำให้ศาสนาเป็นที่พึ่งทางจิตใจของประชาชน	21	3.650	1.092	20	100	0
1.4.3 คนจะหันเหไปจากหลักของศีลธรรมและคุณธรรมทางศาสนา	20	3.450	1.253	20	0	100

ข้อที่	แนวโน้มน	ความเป็นไปได้		รายละเอียดของผู้ออกความเห็นว่าเป็น				
		จำนวนผู้ตอบ (คน)	มัธยฐานฐานนิยม	พิสัยระหว่างค่าเฉลี่ย	จำนวนผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพที่มุ่ง		
1.4.4	สถาบันศาสนาจะกำหนดให้เป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับการค้าเงินชีวิตที่มีคุณภาพและมีความสุ่ย และเป็นที่ยอมรับกลางจรรยาบรรณวิชาชีพของวิชาชีพโดยทั่วไป	20	3.350	3.250	1.210	20	อนาคตภาพที่มุ่งประสงค์ ประสงค์	
1.4.5	ศาสนาจะได้รับการยอมรับในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการบรรเทาปัญหาของสังคมที่เกิดจากผลกระทบในการพัฒนาเศรษฐกิจ	21	3.333	3.357	1.218	20	100	0

ข้อที่	แนวโน้มน	ความเป็นไปได้			รายละเอียดของเหตุการณ์ที่พบว่าเป็น			
		จำนวน ผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ ผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ รวม (คน)	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตกภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตกภาพ ที่ไม่พึง ประสงค์	
1.4.6	คุณธรรมของศาลน่าจะเป็กรอบ ในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ให้สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิต ในสังคมได้อย่างมีความสุข	21	3.350	3.318	1.143	20	100	0
1.4.7	ศาลน่าจะเป็แหล่งในการหาคำตอบ เชิงเหตุผล และเป็นวิธีการที่จะนำ ไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสุ่ซทางใจ อย่างแท้จริง	21	3.222	3.214	1.254	20	100	0

จากตารางแสดงว่าแนวโน้มของการศาสนาที่กลุ่มผู้เฒ่าอายุเห็นว่ามีความเป็นไปได้มากในปีพ.ศ. 2540 ได้แก่

แนวโน้มข้อที่ 1.4.1 จะมีการศึกษาศาสนาธรรมและฝึกปฏิบัติธรรมกันอย่างกว้างขวาง

แนวโน้มข้อที่ 1.4.2 จะมีการศึกษา ค้นคว้าและประยุกต์ธรรมให้เข้ากับสภาพการณ์ของสังคม เพื่อโน้มนำให้ศาสนาเป็นที่พึ่งทางจิตใจของประชาชน

แนวโน้มที่กลุ่มผู้เฒ่าอายุเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นอนาคตภาพที่พึงประสงค์มีจำนวน 6 ข้อ ได้แก่

แนวโน้มข้อที่ 1.4.1 จะมีการศึกษาศาสนาธรรมและฝึกปฏิบัติธรรมกันอย่างกว้างขวาง

แนวโน้มข้อที่ 1.4.2 จะมีการศึกษา ค้นคว้าและประยุกต์ธรรมให้เข้ากับสภาพการณ์ของสังคม เพื่อโน้มนำให้ศาสนาเป็นที่พึ่งทางจิตใจของประชาชน

แนวโน้มข้อที่ 1.4.4 สถาบันศาสนาจะทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพและมีความสุขและเป็นศูนย์กลางจริยธรรมให้กับประชาชนโดยทั่วไป

แนวโน้มข้อที่ 1.4.5 ศาสนาจะได้รับการยอมรับในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการบรรเทาปัญหาของสังคมที่เกิดจากผลกระทบในการพัฒนาเศรษฐกิจ

แนวโน้มข้อที่ 1.4.6 คุณธรรมของศาสนาจะเป็นกรอบในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมให้สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

แนวโน้มข้อที่ 1.4.7 ศาสนาจะเป็นที่พึ่งในการหาคำตอบเชิงเหตุผลและเป็นวิธีการที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสุขทางใจอย่างแท้จริง

แนวโน้มที่กลุ่มผู้เฒ่าอายุเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นอนาคตภาพที่ไม่พึงประสงค์มี 1 ข้อ ได้แก่

แนวโน้มข้อที่ 1.4.3 คนจะห่างเหินจากหลักของศีลธรรมและคุณธรรมทางศาสนา

ข้อ ย ย แ น ว โ น ม	ความเป็นไปได้		ร้อยละของผู้ตอบที่เห็นว่า			
	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ ฐานนิยม	ห ี ส ย , ร ะ ห ว าง ค ว อ ไ ท ล	จ ุ น า น ว น ผู้ ค อ บ (คน)	อ น า ค ก ภ า พ ห ี ส ย , ร ะ ห ว าง ค ว อ ไ ท ล	อ น า ค ก ภ า พ ห ี ส ย , ร ะ ห ว าง ค ว อ ไ ท ล

1.5.3 วัฒนธรรมและประเพณีที่มีความสวยงามแสดงออกถึงลักษณะประจำชาติไทยอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับสภาพสังคม จะได้รับการยกย่องและไม่สอดคล้องกับสภาพสังคม จะไม่ได้รับการยกย่อง

21	3.850	3.833	1.125	20	100	0
----	-------	-------	-------	----	-----	---

ข้อ ข้อที่	แนวโน้มน	ความเป็นไปได้		ร้อยละของคำตอบที่เห็นว่า		
		จำนวน ผู้ตอบ (คน)	พิสัย ระหว่าง ค่าเฉลี่ย กับ ค่าเฉลี่ย	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่ ไม่พึง ประสงค์	
1.5.4	วัฒนธรรมและประเพณีไทย จะมี บทบาทสำคัญในการส่งเสริมและ สนับสนุนอุตสาหกรรมของเที่ยว	21	4.444	4.590	100	0
1.5.5	ภาษาไทยจะยังคงใช้กันอยู่ตลอดไป แต่จะมีการยอมรับคำศัพท์บางคำ จากภาษาต่างชาติมาใช้อย่าง	21	4.545	4.583	95	5

1.6 แนวโน้มของศิลปะและวัฒนธรรมภายในปี พ.ศ. 2540

ตารางที่ 7 ค่าสถิติความเป็นไปได้และประเภทของอนาคตศึกษาของแนวโน้มของศิลปะและวัฒนธรรม

ข้อที่	แนวโน้ม	ความเป็นไปได้			ร้อยละของผู้ตอบที่เห็นว่า			
		จำนวนผู้ตอบ (คน)	มัธยฐาน	พิสัยระหว่างค่าเฉลี่ย	จำนวนผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพที่พึงประสงค์	อนาคตภาพที่ไม่พึงประสงค์	
1.6.1	จะมีการค้นคว้าวิจัยเพื่อหาความหมายและความสำคัญอย่างแท้จริงของวัฒนธรรมต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ และประยุกต์ต่อไป	21	4.000	4.000	9.807	20	100	0
1.6.2	จะมีการปฏิรูปทางศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อผสมผสานกับค่านิยมที่ยึดถือความรู้และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	21	3.450	3.318	1.168	20	90	10

ข้อที่	ความเป็นไปได้			ร้อยละของผู้ตอบที่เห็นว่า		
	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	มัธยฐาน ฐานนิยม	พิสัย, ระหว่าง ควอไทล์	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่ไม่พึง ประสงค์
แนวโน้มน						

1.6.3 ประเทศไทยจะพบกับความเสื่อม
ของศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์
ของความเป็นไทย อันสืบเนื่องมาจาก
ภาวะชาตระเบียนทางสังคมและ
รัฐบาลที่ไร้ประสิทธิภาพ

21 2.875 2.911 0.962 20 0 100

ข้อที่	แนวโน้มน	ความเป็นไปได้			ร้อยละของผู้ตอบที่เห็นว่า		
		จำนวนผู้ตอบ (คน)	มัธยฐาน	หิสัย, ระหว่างควอไทล์	จำนวนผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพที่พึงประสงค์	อนาคตภาพที่ไมพึงประสงค์
1.6.4	จะมีการรักษาฟื้นฟูและพัฒนาโบราณสถานที่สำคัญ ขบธรรมเนียม						
	คิดว่าจะมีธรรมอันดีงาม ตลอดจนเอกลักษณ์ที่แสดงความเป็นไทย						
	ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น	21	3.933	3.958	0.600	100	0
1.6.5	จะมีการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น						
	เพื่อความเข้าใจกันของคนในชาติ	21	3.791	3.833	0.979	100	0

จากตารางแสดงว่าแนวโน้มของศิลปะและวัฒนธรรมที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเป็นไปได้มากในปี พ.ศ. 2540 ได้แก่

แนวโน้มข้อที่ 1.6.1 จะมีการค้นคว้า วิจัย เพื่อหาความหมายและสำคัญอย่างแท้จริงของวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ และประยุกต์ต่อไป

แนวโน้มข้อที่ 1.6.4 จะมีการรักษา ฟื้นฟูและพัฒนาโบราณสถานที่สำคัญ ขนบธรรมเนียม ศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม ตลอดจนเอกลักษณ์ที่แสดงความเป็นไทยทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น

แนวโน้มข้อที่ 1.6.5 จะมีการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น เพื่อความเข้าใจกันของคนในชาติ

แนวโน้มที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นอนาคตภาพที่พึงประสงค์มีจำนวน 4 ข้อ ได้แก่

แนวโน้มข้อที่ 1.6.1 จะมีการค้นคว้า วิจัย เพื่อหาความหมายและความสำคัญอย่างแท้จริงของวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ และประยุกต์ต่อไป

แนวโน้มข้อที่ 1.6.2 จะมีการปฏิรูปทางศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อผสมผสานกับค่านิยมที่ยึดถือความรู้และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

แนวโน้มข้อที่ 1.6.5 จะมีการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น เพื่อความเข้าใจกันของคนในชาติ

แนวโน้มที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นอนาคตภาพที่ไม่พึงประสงค์มีจำนวน 1 ข้อ ได้แก่

แนวโน้มข้อที่ 1.6.3 ประเทศไทยจะพบกับความเสื่อมของศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของความเป็นไทยอันสืบเนื่องมาจากภาวะขาดระเบียบทางสังคมและรัฐบาลที่ไร้ประสิทธิภาพ

2. แนวโน้มขององค์กรในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมภายในปี พ.ศ. 2540
ผลตั้งรายละเอียดแยกเป็นด้าน ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 แนวโน้มขององค์กรบริหารงานวัฒนธรรมในส่วนกลางภายในปี พ.ศ. 2540

ตารางที่ 8 ค่าสถิติความเป็นไปได้และประเภทของอนาคตภาพของแนวโน้มนขององค์กรบริหารงานวัฒนธรรมในส่วนกลาง

ข้อที่	แนวโน้ม			ความเป็นไปได้			รอยละของผู้อตอบที่เห็นว่า		
	จำนวน ผู้อตอบ (คน)	มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง ฐานนิยม	พิสัย ระหว่าง ควอไทล์	จำนวน ผู้อตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่ไม่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่ไม่พึง ประสงค์

2.1.1 รัฐบาลจะเห็นความสำคัญของงานวัฒนธรรมโดยจะกำหนดให้มีคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับชาติ และมีนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน เป็นผู้อำนวยการวัฒนธรรมแห่งชาติ และมีกระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ

21	3.923	3.944	0.807	20	95	5
----	-------	-------	-------	----	----	---

ข้อที่	แนวโน้มน	ความเป็นไปได้			ร้อยละของผู้ตอบที่เห็นว่า			
		จำนวน ผู้ตอบ (คน)	มัธยฐาน ฐานนิยม ควอไทล์	พิสัย ระหว่าง ควอไทล์	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่ไม่พึง ประสงค์	
2.1.2	จะมีกระทรวงวัฒนธรรมซึ่งรวม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการศาสนา กรมศิลปากร สำนักงานส่งเสริมและประสานงาน เยาวชนแห่งชาติและอื่น ๆ เป็นผู้กำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ และดำเนินการให้เป็นไปตาม นโยบายนั้น	21	3.777	3.785	1.254	20	90	10

ข้อ ขอ แนะ นโยบาย	ความเป็นไปได้		รายละเอียดของผู้ตอบที่เห็นว่า เป็นไปได้	
	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ ผู้ตอบ (คน)	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ ผู้ตอบ (คน)
2.1.3 จะมีทบวงวัฒนธรรมในกระทรวง ศึกษาธิการ โดยรวมเอาหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมศิลปากร กรมศาสนา เป็นต้น เป็นผู้แทน นโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ และ ดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายนั้น	21	3.562	3.785	1.510
2.1.4 จะมีการกำหนดค่า "วัฒนธรรม" ในชื่อของกระทรวงศึกษาธิการ โดยตั้งขึ้นกระทรวงศึกษาธิการ การศาสนาและศิลปวัฒนธรรม เพื่อ เน้นให้เห็นความสำคัญของงาน วัฒนธรรมของชาติ	21	3.050	3.038	1.162
				65
				35

ข้อ ขอ	ความเป็นไปได้				รายละเอียดของผู้อุปถัมภ์เห็นว่า		
	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	มัธยมศึกษา ฐานนิยม	พิสัย ระหว่าง กวดไหล	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่ไมพึง ประสงค์	ร้อยละ
2.1.5	จะมีคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ในกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้เสนอ แผนนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติต่อ คณะรัฐมนตรีและสำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ เป็น เป็นหน่วยงานระดับกรมในกระทรวง ศึกษาธิการ						
	21	3.727	3.857	20	50	50	50
2.1.6	จะมีหน่วยงานทางวัฒนธรรมกระจาย อยู่ในกระทรวงศึกษาธิการ และสำนัก นายกรัฐมนตรี เช่น คณะกรรมการ เตรียมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ คณะกรรมการเตรียมสร้างวินัยและ ศีลธรรมแห่งชาติ เป็นต้น						
	20	3.181	3.115	20	10	10	90

จากตารางแสดงว่าแนวโน้มขององค์การบริหารงานวัฒนธรรมในส่วนกลาง
ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเป็นไปได้มากในปี พ.ศ. 2540 ได้แก่

แนวโน้มข้อที่ 2.1.1 รัฐบาลจะเห็นความสำคัญของงานวัฒนธรรมโดยกำหนด
ให้มีคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานระดับชาติ มีนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน
เป็นผู้กำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ และมีกระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานที่จะดำเนินการ
ให้รุดหน้าไปตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาตินั้น

แนวโน้มข้อที่ 2.1.2 จะมีกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
เช่น กรมการศาสนา กรมศิลปากร สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
และอื่น ๆ เป็นผู้กำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ และดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายนั้น

แนวโน้มข้อที่ 2.1.5 จะมีคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ในกระทรวงศึกษาธิการ
เป็นผู้เสนอแนะนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ ต่อคณะรัฐมนตรีและมีสำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานระดับกรมในกระทรวงศึกษาธิการ

แนวโน้มที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นอนาคตภาพที่พึงประสงค์มีจำนวน
2 ข้อ ได้แก่

แนวโน้มข้อที่ 2.1.1 รัฐบาลจะเห็นความสำคัญของงานวัฒนธรรมโดยจะกำหนด
ให้มีคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานระดับชาติ มีนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน
เป็นผู้กำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ และมีกระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานที่จะดำเนินการ
ให้เป็นไปตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ นั้น

แนวโน้มข้อที่ 2.1.2 จะมีกระทรวงวัฒนธรรมซึ่งรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น
กรมการศาสนา กรมศิลปากร สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ และอื่น ๆ
เป็นผู้กำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ และดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายนั้น

แนวโน้มที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นอนาคตภาพที่ไม่พึงประสงค์มี 1 ข้อ
ได้แก่

แนวโน้มข้อที่ 2.1.6 จะมีหน่วยงานทางวัฒนธรรมกระจายอยู่ในกระทรวง
ศึกษาธิการ และสำนักนายกรัฐมนตรี เช่น คณะกรรมการส่งเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
คณะกรรมการส่งเสริมสร้างวินัยและศีลธรรมแห่งชาติ เป็นต้น

2.2 แนวโน้มขององค์กรปฏิบัติงานวัฒนธรรมในส่วนภูมิภาคภายในปี พ.ศ. 2540

ตารางที่ 9 ถ้าสถิติความเป็นไปได้และประเภทของอนาคตภาพของแผนวโนะขององค์กรปฏิบัติงานวัฒนธรรมในส่วนภูมิภาค

ข้อที่	ความเป็นไปได้				รอยละของผู้ตอบที่เห็นว่า			
	จำนวนผู้ตอบ (คน)	มัธยม	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	จำนวนผู้ตอบ (คน)	อนาคตกภาพที่พึงประสงค์	อนาคตกภาพที่ไม่พึงประสงค์	อนาคตกภาพที่ประสงค์
2.2.1	จะมีคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัด เป็นผู้กำหนดแผนงานตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติของจังหวัด โดยมีศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนงานนั้น ๆ							
2.2.2	จะมีคณะกรรมการการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรมจังหวัด เป็นผู้กำหนดแผนงานตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติของจังหวัด							
	21	3.850	3.900	1.167	20	90	10	

ข้อ ขอ	แนวโน้มน	ความเป็นไปได้			รายละเอียดของผู้ตอบที่เห็นว่า			
		จำนวน ผู้ตอบ (คน)	มัธยฐาน ฐานนิยม ควอไทล์	พิสัย ระหว่าง ควอไทล์	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่ไม่พึง ประสงค์	
2.2.3	จะมีวัฒนธรรมจังหวัด เป็นตัวแทน ของกระทรวงวัฒนธรรมในระดับ จังหวัด เพื่อรับนโยบายสู่การปฏิบัติ ในจังหวัดนั้น ๆ	20	3.500	3.500	1.429	20	90	10
2.2.4	ในระดับอำเภอจะมีศูนย์วัฒนธรรม อำเภอ เป็นศูนย์ปฏิบัติให้เป็นไปตาม แผนงานด้านวัฒนธรรมของจังหวัด ในอำเภอ	21	3.687	3.666	1.379	20	90	10
2.2.5	จะมีวัฒนธรรมอำเภอเป็นตัวแทน กระทรวงวัฒนธรรมในระดับอำเภอ เพื่อปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม ในอำเภอ	21	3.214	3.000	1.600	20	80	20

ข้อที่	แนวโน้	ความเป็นไปได้			ร้อยละของผู้ตอบที่เห็นว่า			
		จำนวนผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ	
2.2.6	ในระดับตำบล จะมีคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาตำบล เพื่อปฏิบัติงานตามวัฒนธรรมของตำบลให้เป็นที่พอใจตามแผนงานของจังหวัด	20	3.500	4.000	2.048	20	90	10
2.2.7	ในระดับหมู่บ้าน จะมีกรรมการฝ่ายการศึกษาและศิลปวัฒนธรรม เป็นผู้ปฏิบัติงานให้เป็นที่พอใจตามแผนงานของจังหวัด	20	3.357	3.500	1.429	20	95	5
2.2.8	จะมีการตั้งกลุ่มทางวัฒนธรรม เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน เป็นต้น เพื่อทำงานและปฏิบัติกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกัน	21	3.909	3.961	1.036	20	100	0

ข้อที่	แนวโน้มน	ความเป็นไปได้		รอยละของผู้ตอบที่เห็นว่า				
		จำนวนผู้ตอบ (คน)	มัธยฐาน	ร้อยละ	จำนวนผู้ตอบ (คน)	อนาคตกภาพที่พึงประสงค์	อนาคตกภาพที่ไม่พึงประสงค์	
2.2.9	วัดและทำสถานะจะเป็นสถาบันที่สำคัญทางวัฒนธรรม โดยจะเป็นศูนย์กลางของการยึดถือและเป็นหลักยึดในการดำเนินชีวิตของคนไทย	21	3.666	3.625	1.219	20	100	0
2.2.10	วัดและทำสถานะจะมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของไทย	20	3.450	3.250	0.253	20	100	0

จากตารางแสดงว่าแนวโน้มขององค์กรปฏิบัติงานวัฒนธรรมในสงวนภูมิภาค
ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าน่าสังเกตว่ามีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นปี พ.ศ. 2540 ได้แก่

แนวโน้มข้อที่ 2.2.1 จะมีคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัดเป็นผู้กำหนด
แผนงานตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติของจังหวัด โดยมีศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติ
ให้เป็นไปตามแผนงานนั้น ๆ

แนวโน้มข้อที่ 2.2.3 จะมีวัฒนธรรมจังหวัดเป็นตัวแทนของกระทรวงวัฒนธรรม
ในระดับจังหวัด เพื่อบริหารนโยบายสู่การปฏิบัติในจังหวัดนั้น ๆ

แนวโน้มข้อที่ 2.2.4 ในระดับอำเภอจะมีศูนย์วัฒนธรรมอำเภอเป็นผู้ปฏิบัติ
ให้เป็นไปตามแผนงานด้านวัฒนธรรมของจังหวัดในอำเภอนั้น ๆ

แนวโน้มข้อที่ 2.2.8 จะมีองค์กรกลางกลุ่มท่างวัฒนธรรม เช่น กลุ่มแม่บ้าน
กลุ่มเยาวชน เป็นต้น เพื่อร่วมกันทำงานและปฏิบัติกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกัน

แนวโน้มข้อที่ 2.2.9 วัดและศาสนสถานจะเป็นสถาบันที่สำคัญทางวัฒนธรรม
โดยจะเป็นศูนย์กลางของการยึดถือและเป็นหลักยึดในการดำเนินชีวิตของคนไทย

แนวโน้มที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นอนาคตภาพที่พึงประสงค์มีจำนวน
8 ข้อ ได้แก่

แนวโน้มข้อที่ 2.2.1 จะมีคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัดเป็นผู้กำหนด
แผนงานตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ ของจังหวัด โดยมีศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติ
ให้เป็นไปตามแผนงานนั้น ๆ

แนวโน้มข้อที่ 2.2.3 จะมีวัฒนธรรมจังหวัด เป็นตัวแทนของกระทรวงวัฒนธรรม
ในระดับจังหวัด เพื่อบริหารนโยบายสู่การปฏิบัติในจังหวัดนั้น ๆ

แนวโน้มข้อที่ 2.2.4 ในระดับอำเภอจะมีศูนย์วัฒนธรรมอำเภอเป็นผู้ปฏิบัติให้เป็น
ไปตามแผนงานวัฒนธรรมของจังหวัดในอำเภอนั้น ๆ

แนวโน้มข้อที่ 2.2.6 ในระดับตำบลจะมีคณะกรรมการด้านวัฒนธรรมในสภาตำบล
เพื่อปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมของตำบลให้เป็นไปตามแผนงานของจังหวัด

แนวโน้มนข้อที่ 2.2.7 ในระดับหมู่บ้านจะมีกรรมการฝ่ายการศึกษาและ
ศิลปวัฒนธรรมเป็นผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงานของจังหวัด

แนวโน้มนข้อที่ 2.2.8 จะมีการตั้งกลุ่มทางวัฒนธรรม เช่น กลุ่มแม่บ้าน
กลุ่มเยาวชน เป็นต้น เพื่อทำงานและปฏิบัติกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกัน

แนวโน้มนข้อที่ 2.2.9 วัดและศาสนสถานจะเป็นสถาบันที่สำคัญทางวัฒนธรรม
โดยจะเป็นศูนย์กลางของการยึดถือและเป็นหลักยึดในการดำเนินชีวิตของคนไทย

แนวโน้มนข้อที่ 2.2.10 วัดและศาสนสถานจะมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์
ส่งเสริม และเผยแพร่วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั้งเดิมของไทย

2.3 แผนวโณขององคกรภาคเอกชนที่ส่วนส่นการดำเนางานวัฒนธรรมภายในปี พ.ศ. 2540

ตารางที่ 10 คาสถิติตามเป็นไปไดและประภะของอนาคตภาพของแผนวโณขององคกรภาคเอกชนที่ส่วนส่นการดำเนางานวัฒนธรรม

ข้อ ขอ	แผนวโณ		ความเป็นไปได		รอยละของผูตอบที่เทนาว่าเป็น		
	จำนวน ผูตอบ (คน)	มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง ดาอไหล	จำนวน ผูตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่ไมพึง ประสงค์	
2.3.1 ทวองานและองคกรภาคเอกชน จะให้ความรวมมือกับรัฐบาลในการ รักษาวัฒนธรรมที่ต่งางของชาติไว้	20	3.727	3.730	1.048	20	100	0
2.3.2 รัฐบาลจะเรงเราไปประปาน เห็นความสำคัญและประโยชนของ วัฒนธรรมไทย	20	3.909	3.928	1.036	20	100	0
2.3.3 ฝัฒนาขานจนเห็นความสำคัญองงาน คานววัฒนธรรม และจะรวมมือกับอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่โดยมี ส่วนราชการคอยให้การช่วยเหลือ และสนับสนุน	20	3.350	3.227	1.210	20	100	0

ข้อ เลข	แนวโน้ ม	ความเป็ นไปได้			รายละเอียดของผู็ ตอบที่เทววาเป็ น		
		จำนวน ผู็ ตอบ (คน)	มัช ยฐาน	จิส สัย, ระหว าง คว อไ ทล	จำนวน ผู็ ตอบ (คน)	อนาค ตภาพ ที่ ไม่ ตง ประ สงค์	อนาค ตภาพ ที่ ไม่ ตง ประ สงค์
2.3.4	ประชาชนจะมีความรู้สึกลัว งานด้านวัฒนธรรมเป็นเกณฑ์	20	3.350	1.300	20	25	75
2.3.5	ควรประกอบกิจกรรมทางวัฒนธรรม จะเริ่มจากความนึกคิดของประชาชน โดยทางการจะมีบทบาทเพียงเล็กน้อย การช่วยเหลือ ส่งเสริมแทน	21	3.066	0.700	20	85	15
2.3.6	เอกชนจะมีบทบาทในการดำเนินงาน ด้านวัฒนธรรมของชาติมากขึ้น โดย จะมีการตั้งองค์กรทางวัฒนธรรม เช่น สภาสตรีแห่งชาติ สภาคนและมูลนิธิ เพิ่มมากขึ้น	20	3.727	1.048	20	95	5

ข้อ แนวโน้มน	ความเป็นไปได้			ร้อยละของผู้ตอบที่เห็นว่า เป็น		
	จำนวน ผู้ตอบ ประสงค์	มัธยฐาน ฐานนิยม ควอไทล์	พิสัย ระหว่าง ควอไทล์	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่ไม่พึง ประสงค์
2.3.7 การดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ของชาติ จะเป็นการนำไปสู่ ประชาชนเป็นหลักโดยการเร่งเรา ให้ประชาชนเห็นความสำคัญและมี ส่วนร่วมมากที่สุด	21	3.892	3.928	20	100	0
2.3.8 จะมีการกระตุ้นและเร่งเรา ให้ประชาชนในท้องถิ่นสนใจ และศึกษาดูวัฒนธรรมของตนเอง และบรรพบุรุษ เพื่อจะได้รู้และ เกิดความภูมิใจ และทางเดิน วัฒนธรรมนั้น ๆ	21	3.933	3.980	20	100	0

ข้อที่	แนวโน้มน	ความเป็นไปได้		รายละเอียดของผู้ตอบที่เห็นว่า			
		จำนวนผู้ตอบ (คน)	มัธยฐานฐานนิยม	ร้อยละ	จำนวนผู้ตอบ (คน)	อนาคตกภาพที่พึงประสงค์	
2.3.9	สื่อมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์และวิทยุโทรทัศน์ จะให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่วัฒนธรรมที่ดีงามของไทยมากขึ้น โดยการเสนอผลงานและบทวิเคราะห์วิจารณ์ที่กระทบประโยชน์มากขึ้น	21	3.846	3.888	20	100	0
2.3.10	จะมีการยกย่องเชิดชูและประกาศเกียรติคุณของบุคคลและองค์กรที่ผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรม เช่น การยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ เป็นต้น	21	4.208	5.166	20	100	0

จากตารางแสดงว่าแนวโน้มขององค์กรภาคเอกชนที่มีส่วนสนับสนุนการดำเนินงาน
วัฒนธรรมในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นไปได้มากในปี พ.ศ. 2540 ได้แก่

แนวโน้มข้อที่ 2.3.1 ทบวงงานและองค์กรภาคเอกชนจะให้ความร่วมมือกับ
รัฐบาลในการรักษาวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของชาติไว้

แนวโน้มข้อที่ 2.3.2 รัฐบาลจะเร่งเร้าให้ประชาชนเห็นความสำคัญและ
ประโยชน์ของวัฒนธรรมไทย

แนวโน้มข้อที่ 2.3.6 เอกชนจะมีบทบาทในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม
ของชาติมากขึ้น โดยจะมีการตั้งองค์กรทางวัฒนธรรม เช่น สภาสตรีแห่งชาติ สมาคมและ
มูลนิธิเพิ่มมากขึ้น

แนวโน้มข้อที่ 2.3.7 การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของชาติ จะเน้นการนำ
ไปสู่ประชาชนเป็นหลัก โดยการเร่งเร้าให้ประชาชนเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมมากที่สุด

แนวโน้มข้อที่ 2.3.8 จะมีการกระตุ้นและเร่งเร้าให้ประชาชนในท้องถิ่นสนใจ
และศึกษาวัฒนธรรมของตนเองและบรรพบุรุษ เพื่อจะได้รู้และเกิดความภูมิใจและหวงแหน
วัฒนธรรมนั้น ๆ

แนวโน้มข้อที่ 2.3.9 สื่อมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์ และวิทยุ โทรทัศน์ จะให้
ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของไทยมากขึ้น โดยการ
เสนอผลงานและบทวิเคราะห์วิจารณ์ที่เกื้อประโยชน์มากขึ้น

แนวโน้มข้อที่ 2.3.10 จะมีการยกย่องเชิดชูและประกาศเกียรติคุณของบุคคล
และองค์กรที่มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรม เช่น การยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ เป็นต้น

ซึ่งแนวโน้มที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นไปได้มากในปี พ.ศ. 2540 นี้
กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้เห็นสอดคล้องกันว่าเป็นอนาคตภาพที่พึงประสงค์ นอกจากนี้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
ยังเห็นสอดคล้องกันว่า แนวโน้มข้อที่ 2.3.3 ประชาชนจะเห็นความสำคัญของงานด้าน
วัฒนธรรมและจะร่วมมือกับอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่โดยมีส่วนร่วมราชการคอยให้การ
ช่วยเหลือและสนับสนุน เป็นอนาคตภาพที่พึงประสงค์อีกด้วย

3. แผนนโยบายและแหล่งสนับสนุนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมภายในปี พ.ศ. 2540

ตารางที่ 11 ศาสติความเข้าใจและประเภทของอนาคตภาพของแนวโน้มของงบประมาณและแหล่งสนับสนุนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

ข้อที่	แนวโน้ม	ความเข้าใจ			รอยละของผู้ตอบที่เห็นว่า			
		จำนวน ผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ ฐานนิยม	พิสัย, ระหว่าง ควอไทล์	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่ใหม่ ประสงค์	
3.1	รัฐบาลจะเห็นความสำคัญและให้ความสำคัญในการพัฒนาและจิตใจ โดยจะเร่งรัดให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม ดำเนินการทางด้านนี้	21	3.727	3.807	1.097	20	100	0
3.2	รัฐบาลจะให้ความสนใจแก่การ อนุรักษ์และประยุกต์ศิลปวัฒนธรรม เพิ่มขึ้น โดยการจัดสร้างงบประมาณ เพื่อการนี้เพิ่มขึ้น	21	3.636	3.730	1.082	20	100	0
3.3	จะมีการใช้มาตรการทางกฎหมาย เพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย	21	3.291	3.147	1.104	20	100	0

ข้อ ชื่อ	แนวโน้ม	ความเป็นไปได้			ร้อยละของผู้ตอบที่เห็นว่า			
		จำนวน ผู้ตอบ (คน)	มีฐาน ฐานนิยม	พิสัย, ระหว่าง ควอไทล์	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่ไม่พึง ประสงค์	
บ.4	รัฐจะเห็นความสำคัญของการปลูกฝัง สร้างเสริมและปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐาน 5 ประการ และคุณธรรม ทางศาสนาโดยจะมีการบรรจุไว้ใน หลักสูตรการศึกษาทุกระดับ	21	3-950	4.000	1.125	20	100	0
บ.5	ในการจัดการศึกษาทุกระดับทั้งใน และนอกระบบโรงเรียน จะมีการ สอดแทรกเรื่องการสอนรัก ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม ที่ดีงามของไทย	21	3-958	3.966	0.875	20	100	0

ข้อที่	แนว โนม	ความเป็นไปได้			รายละเอียดของบุคคลที่เห็นว่า เป็น			
		จำนวน ผู้ตอบ (คน)	มัธยม ฐานนิยม	พิสัย, ระหว่าง ควอไทล์	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่ไม่พึง ประสงค์	
3.6	จะมีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยการสอดแทรกการพัฒนาจิตใจ คุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ไว้ในหลักสูตรการศึกษาและการ อบรม	21	3.850	3.835	1.125	20	100	0
3.7	จะมีการส่งเสริมบทบาทของทำนุสถาน ให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาจิตใจ คุณธรรม และศิลปวัฒนธรรมทางชุมชน	20	3.909	3.884	1.011	20	100	0
3.8	สถาบันทางการศึกษา จะมีการจัดกิจกรรม เพื่อปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมที่ พึงประสงค์ คุณธรรมทางศาสนา และ การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม	21	4.000	4.000	0.700	20	100	0

ข้อที่	แนวโน้มน	ความเป็นไปได้		รอยละของผู้ตอบที่เห็นว่า	
		จำนวนผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ
3.9	จะมีการวางแผนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทั้งเป็นแผนระยะยาว แผนเฉพาะหน้า แผนระดับยาคี ระดับท้องถิ่นเชื่อมโยงกัน อย่างเป็นระบบ	21	3.866	20	100
3.10	จะมีการพัฒนาองค์กรและบุคลากร ผู้ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมให้มี คุณธรรมและประสิทธิภาพเหมาะสมกับสภา กัมปภาสัมปทีและสภาสังคัม	21	3.636	20	100

ข้อที่	แนวโน้	ความเป็นไปได้			รายละเอียดของผู้ตอบที่เห็นว่า			
		จำนวนผู้ตอบ (คน)	มัธยมฐาน	ฐานนิยม	เฉลี่ย, ระหว่าง	จำนวนผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ	อนาคตภาพที่ใหม่
3.13	จะมีการนำวิธีการทางอุตสาหกรรมและการนำมาใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรมกันอย่างแพร่หลาย เช่น การพิมพ์หนังสือ การใช้เทปบันทึกเสียง เป็นต้น	21	4.107	4.090	0.750	20	อนาคตภาพที่ใหม่	อนาคตภาพที่ใหม่
3.14	บริษัทและห้างร้านเอกชนจะเห็นความสำคัญของงานด้านวัฒนธรรม เช่น การตั้งศูนย์ หรือมีแผนงานด้านวัฒนธรรมชน	21	3.208	3.125	1.021	20	ประสงค์	ประสงค์

จากตารางแสดงว่าแนวโน้มของงบประมาณและแหล่งสนับสนุนการดำเนินงาน
ด้านวัฒนธรรมที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า เป็นไปได้มากในปี พ.ศ. 2540 ได้แก่

แนวโน้มข้อที่ 3.1 รัฐบาลจะเห็นความสำคัญและให้ความสนใจการพัฒนาคน
และจิตใจโดยจะเร่งรัดให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม ดำเนินการด้านนี้

แนวโน้มข้อที่ 3.2 รัฐบาลจะให้ความสนใจแก่การอนุรักษ์และประยุกต์
ศิลปวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นโดยการจัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้เพิ่มขึ้น

แนวโน้มข้อที่ 3.4 รัฐบาลจะเห็นความสำคัญของการปลูกฝังสร้างเสริม และ
ปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการและคุณธรรมทางศาสนา โดยจะมีการบรรจุไว้ใน
หลักสูตรการศึกษาทุกระดับ

แนวโน้มข้อที่ 3.5 ในการจัดการศึกษาทุกระดับ ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน
จะมีการสอดแทรกเรื่องการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมที่งดงามของไทย

แนวโน้มข้อที่ 3.6 จะมีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการโดยสอดแทรกการพัฒนาจิตใจ
คุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ไว้ในหลักสูตรการศึกษาและการอบรมนั้น

แนวโน้มข้อที่ 3.7 จะมีการส่งเสริมบทบาทของศาสนสถานให้ เป็นศูนย์กลาง
การพัฒนาจิตใจ คุณธรรมและศิลปวัฒนธรรมของชุมชน

แนวโน้มข้อที่ 3.8 สถาบันทางการศึกษาจะมีการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและ
สร้างเสริมค่านิยมที่พึงประสงค์ คุณธรรมทางศาสนาและการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

แนวโน้มข้อที่ 3.9 จะมีการวางแผนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ทั้งเป็น
แผนระยะยาว แผนเฉพาะหน้า แผนระดับชาติ ระดับท้องถิ่น เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

แนวโน้มข้อที่ 3.10 จะมีการพัฒนาองค์กรและบุคลากรผู้ดำเนินงานด้านวัฒนธรรม
ให้มีคุณธรรมและประสิทธิภาพเหมาะสมกับกาลสมัยและสภาพสังคม

แนวโน้มข้อที่ 3.11 การพัฒนาวัฒนธรรมจะเน้นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ
ชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการทำงาน การประกอบอาชีพ การแก้ปัญหิต่าง ๆ เป็นต้น

แนวโน้มนโยบายที่ 3.12 จะมีการนำเนื้อหาทางวัฒนธรรมไปสอนในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียนอย่างกว้างขวาง และสถาบันการศึกษาชั้นสูง จะมีการศึกษาวิจัย และเผยแพร่วัฒนธรรมควย

แนวโน้มนโยบายที่ 3.13 จะมีการนำวิธีการทางอุตสาหกรรมและการค้ามาใช้ ในการเผยแพร่วัฒนธรรมกันอย่างแพร่หลาย เช่น การพิมพ์หนังสือ การใช้แถบบันทึกเสียง เป็นต้น

ซึ่งแนวโน้มนโยบายที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นไปได้มากในปี พ.ศ. 2540 นี้ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นอนาคตที่พึงประสงค์ นอกจากนั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ยังเห็นสอดคล้องกันว่า อนาคตภาพที่พึงประสงค์อีก 2 ข้อ ได้แก่

แนวโน้มนโยบายที่ 3.3 จะมีการใช้มาตรการทางกฎหมาย เพื่อการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมไทย

แนวโน้มนโยบายที่ 3.14 บริษัทและห้างร้านเอกชนจะเห็นความสำคัญของงาน คำนวณวัฒนธรรม เช่น การตั้งศูนย์ หรือมีแผนงานคำนวณวัฒนธรรมขึ้น

4. แนวโน้มของการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในปี พ.ศ. 2540

ตารางที่ 12 คำสถิติความเป็นไปได้และประสมภาพของอนาคตภาพของแนวโน้มของการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

ข้อที่	แนวโน้ม			ความเป็นไปได้			รอยละของผู้ตอบที่เห็นว่า			
	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัย ระหว่าง ควอไทล์	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่มิพึง ประสงค์	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่มิพึง ประสงค์
4.1	จะมีการใช้วัฒนธรรมเป็นสื่อในการ									
	สร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ									
	21	3.909	4.088	1.029	20	100	0			
4.2	จะมีการใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ									
	ทางการเมืองระหว่างประเทศ									
	21	3.892	3.928	0.750	20	100	0			
4.3	จะมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม									
	ในหลายรูปแบบ เช่น การกีฬา									
	ขณะนันทศิลป์ และอื่น ๆ เพื่อ									
	ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ									
	21	4.041	4.033	0.875	20	100	0			
4.4	จะมีการแลกเปลี่ยนและร่วมมือ									
	ทางวัฒนธรรมมากขึ้น ทั้งในระดับ									
	ทวีภาคีและพหุภาคี									
	21	4.035	4.023	0.750	20	100	0			

ข้อที่	แนวโน้มน	ความเป็นไปได้			รายละเอียดของคู่ตอบที่แทนว่าเป็น			
		จำนวน ผู้ตอบ (คน)	มัถฐาน ฐานนิยม ควาไต่ล	พิสัย ระหวาง ควาไต่ล	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่ไม่พึง ประสงค์	
4.5	การแลกเปลี่ยวัฒนธรรมจะเนน เขาวชนเป็นหลัก เช่น โครงการ เรือเขาวชนหรือักเรียนแลกเปลี่ย เป็นตน	21	3.866	3.958	0.700	20	100	0
4.6	จะมีการส่งทูตทางวัฒนธรรม เพื่อการแลกเปลี่ยวัฒนธรรม ในหลายรูปแบบ เช่น นักเรียนทุน แลกเปลี่ยคณะนักเสดง เป็นต้น	21	3.964	3.976	0.750	20	100	0

ข้อ ชอ พ	แนวโน้ม	ความเป็นไปได้			ร้อยละของผู้ตอบที่เห็นว่า			
		จำนวน ผู้ตอบ (คน)	มัธยม ฐานนิยม	พิสัย ระหว่าง ควอไทล์	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	อนาคตภาพ ที่พึง ประสงค์	อนาคตภาพ ที่ไม่พึง ประสงค์	
4.7	จะมีการส่งผู้วัฒนธรรมไปประจำ ในสถานทูตประเทศต่าง ๆ เพื่อ ประสานงานและศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ นิสัยใจคอ ตลอดจนความเชื่อของ ประชาชนในประเทศนั้น ๆ	21	3.111	3.214	1.223	20	100	0
4.8	องค์กรระหว่างประเทศ เช่น ยูเนสโก อาเซียนและอื่น ๆ จะมี บทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ และ ศึกษาค้นคว้าทางวัฒนธรรม เช่น การให้ทุนการศึกษา ทุนวิจัย และ ให้งบประมาณในการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมของไทยมากขึ้น	21	3.375	3.100	1.031	20	100	0

จากตารางแสดงว่าแนวโน้มของการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า
เป็นไปได้มากในปี พ.ศ. 2540 ได้แก่

แนวโน้มข้อที่ 4.1 จะมีการใช้วัฒนธรรมเป็นสื่อในการสร้างความสัมพันธ์
ระหว่างประเทศ

แนวโน้มข้อที่ 4.2 จะมีการใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในทางการเมือง
ระหว่างประเทศ

แนวโน้มข้อที่ 4.3 จะมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในหลายรูปแบบ เช่น การกีฬา
คณะนาฏศิลป์ และอื่น ๆ เพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

แนวโน้มข้อที่ 4.4 จะมีการแลกเปลี่ยนและร่วมมือทางวัฒนธรรมมากขึ้น
ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี

แนวโน้มข้อที่ 4.5 การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจะเน้นเยาวชนเป็นหลัก เช่น
โครงการเรือเยาวชนหรือนักเรียนแลกเปลี่ยน เป็นต้น

แนวโน้มข้อที่ 4.6 จะมีการส่งทูตทางวัฒนธรรมเพื่อการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม
ในหลายรูปแบบ เช่น นักเรียนทุนแลกเปลี่ยนและคณะนักแสดง เป็นต้น

ซึ่งแนวโน้มที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นไปได้มากในปี พ.ศ. 2540 นี้ กลุ่ม
ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นอนาคตภาพที่พึงประสงค์ นอกจากนี้ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
ยังเห็นสอดคล้องกันว่า ยังมีอนาคตภาพที่พึงประสงค์อีก 2 ข้อ ได้แก่

แนวโน้มข้อที่ 4.7 จะมีการส่งทูตวัฒนธรรมไปประจำในสถานทูตประเทศต่าง ๆ
เพื่อประสานงานและศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ นิสัยใจคอ ตลอดจนความเชื่อของประชาชนในประเทศ
ในประเทศนั้น ๆ

แนวโน้มข้อที่ 4.8 องค์การระหว่างประเทศ เช่น ยูเนสโก อาเซียนและอื่น ๆ
จะมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์และศึกษาคุณค่าทางวัฒนธรรม เช่น การให้ทุนการศึกษา
ทุนวิจัย และให้งบประมาณในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยมากขึ้น

สรุป อภิปรายผลและขอเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาอนาคตภาพและทาง เลือקי นอนาคค สำหรับการค้า เนินงานวัฒนธรรมกายภาพใน ปี พ.ศ. 2540 โดยใน เทคนิค BDFR ซึ่ง เป็น เทคนิคการวิจัยอนาคต กลุ่มตัวอย่าง เป็น ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม จำนวน 21 คน เกรียงมือที่ใเรในการ เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ที่วิจัยสร้างวันจำนวน 3 รอบ รอบแรก เป็นการสัมภาษณ์ตาม เทคนิค BDFR ให้ ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ โดยการสร้างอนาคตภาพ เกี่ยวกับการค้า เนินงาน วัฒนธรรมและอนาคตภาพที่พึงประสงค์ อนาคตภาพที่ไม่พึงประสงค์ และอนาคตภาพ ที่เป็นไปโดยมากที่สุด ในการค้า เนินงานวัฒนธรรมใน ปี พ.ศ. 2540 นำผลการ วิเคราะห์ เนื้อ เรื่องจากคำตอบในการสัมภาษณ์มาสร้าง เป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 แบบ เลือกตอบและมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำคำตอบจากแบบสอบถามรอบที่ 2 มาคำนวณหาความถี่ ความถี่ฐาน และพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วสร้างแบบสอบถาม รอบที่ 3 โดยใช้ขอความเดิม เพิ่มจำนวนความถี่ ค่าเฉลี่ยมัธยฐาน ช่วงพิสัยระหว่าง ควอไทล์ที่คำนวณได้ และค่าแทน ที่ผู้ เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบใน รอบที่ 2 ในผู้ เชี่ยวชาญ กนเดิมตอบกลับมาก็อีกครั้ง จากคำตอบใน รอบที่ 3 นี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์หาการรอยละ มัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ ฐานนิยม และผลต่าง ระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม เพื่อศึกษาความถี่ เห็นที่สอดคล้องกันของผู้ เชี่ยวชาญ ในแต่ละข้อความ แล้วแปลผลจาก การวิเคราะห์ดังกล่าว เป็นอนาคตภาพและทาง เลือקי นอนาคคสำหรับการค้า เนินงาน วัฒนธรรมกายภาพใน ปี พ.ศ. 2540

อนาคตภาพและทาง เลือקי นอนาคคสำหรับการค้า เนินงานวัฒนธรรม กายภาพใน ปี พ.ศ. 2540 มีดังนี้

อนาคตภาพที่พึงประสงค์

1. สภาพสังคมและวัฒนธรรม

1.1 ประชากรและระบบครอบครัว

ประชาชนจะมีการศึกษาสูงขึ้น รายได้ของครอบครัวจะสูงขึ้น และมีค่านิยมสมัยใหม่มากขึ้น การวางแผนครอบครัวและการคุมกำเนิดจะเป็นที่เข้าใจ และยอมรับกันอย่างกว้างขวาง การอบรมเลี้ยงดูบุตรจะยึดหลักของ เหตุผล ประสิทธิภาพ การรับผิดชอบ และพึ่งตนเองมากขึ้น

1.2 สังคมและโครงสร้างของสังคม

สังคมไทย ในปี พ.ศ. 2540 จะเป็นสังคมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก มีความเจริญทางานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและวิทยาการต่าง ๆ เพิ่มขึ้น มีการขยายตัวของอาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะที่ไม่เกี่ยวกับการรับราชการมากขึ้น คนจะพึ่งตนเองและแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นส่วนใหญ่ จะมีการยกย่อง และส่งเสริมบุคคลที่กระทำดีและนำเพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติ เพื่อเป็นแบบอย่างในการกระทำดี บุคคลโอกาสในสังคมจะได้รับการ เคารพและเอาใจใส่จากรัฐบาลมากขึ้น ทั้งในโอกาสสวัสดิการทางสังคม โอกาสทางการศึกษา โอกาสทาง เศรษฐกิจ และการ เมือง

1.3 ค่านิยมในสังคม

ในปี พ.ศ. 2540 คนไทยจะเป็นคนที่มีความเฉลียวฉลาดและความถึกทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น จะมุ่งมั่นทำงานเพื่อความก้าวหน้าทาง เศรษฐกิจ ยึดถือความซื่อสัตย์และความเท่าเทียมกันของบุคคล เห็นความสำคัญองงานและยึดถือผลสำเร็จองงานเป็นใหญ่ และจะเห็นความสำคัญองการรับผิดชอบต่อส่วนรวม และสังคม ตลอดจนจะมีการสร้างค่านิยมพื้นฐานของสังคมไทย เพื่อให้นักคนไทยได้ใช้ เป็นเครื่องมือในการอยู่ร่วมกันในสังคม

1.4 ศาสนา

ศาสนาจะได้รับการยอมรับในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการบรรเทาปัญหาของสังคมที่เกิดจากผลกระทบในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยศาสนาจะเป็นที่พึ่งในการหาคุณค่าของสิ่ง เหตุผลและเป็นวิธีการที่จะนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความสุขทางใจอย่างแท้จริง คุณธรรมของศาสนาจะเป็นกรอบในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมนี้ และสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยสถาบันศาสนาจะทำหน้าที่เป็นผู้นำให้ความรู้ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพและมีความสุข และยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางจริยธรรมที่ทุกประชาชนโดยทั่วไป นอกจากนั้นจะมีการศึกษาคุณค่าศาสนธรรมและประยุกต์หลักธรรมให้เข้ากับสภาพการณ์ของสังคมเพื่อนำศาสนาให้เป็นที่พึ่งทางจิตใจของประชาชนอย่างแท้จริง และจะมีการปฏิบัติธรรมกันอย่างกว้างขวาง

1.5 ขนบธรรมเนียม ประเพณีและเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

สถาบันที่เป็นสัญลักษณ์ในการแสดงออกถึงความเป็นไทยอย่างเด่นชัด เช่น สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันพระพุทธศาสนา จะยังคงเป็นหลักยึดของคนไทยทั้งชาติ วัฒนธรรมและประเพณีที่มีความสวยงาม แสดงออกถึงลักษณะประจำชาติไทยอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับสภาพสังคมจะได้รับการรักษาไว้ และจะมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม และสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ส่วนประเพณีเก่าที่ล้าสมัยและไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมจะไม่ได้รับการรักษาไว้ ภาษาไทยจะยังคงไร้นักน้อยตลอดไป แต่จะมีการยอมรับคำศัพท์บางคำจากภาษาต่างชาติมาบ้าง นอกจากนั้นอนุทินชัย เอื้อเฟื้อ เผื่อนแผ้ว โอบกอมอารี และมีน้ำใจของคนไทยจะยังคงอยู่

1.6 ศิลปะและวัฒนธรรม

จะมีการปฏิรูปทางศิลปะ และวัฒนธรรมเพื่อผสมผสานกับค่านิยมที่ยึดถือความรู้อย่างดีและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยจะมีการรณรงค์หา วิจัย เพื่อหาความหมายและความสำคัญอย่างแท้จริงของวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ

เพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์ ส่ง เสริม เผยแพร่และประยุกต์ต่อไป ตลอดจนจะมีการศึกษา วิจัยและพัฒนาโบราณสถานที่สำคัญ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม ตลอดจนเอกลักษณ์ที่แสดงความเป็นไทยทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น และจะมีการส่ง เสริม และ เผยแพร่วัฒนธรรมของกลุ่มป็นท้องถิ่น เพื่อความเข้าใจกันของชนในชาติ

2. องค์การในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

2.1 องค์การบริหารงานวัฒนธรรมใน ส่วนกลาง

รัฐบาลจะ ให้ความสำคัญของงานวัฒนธรรมโดยกำหนดให้ คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานระดับชาติ มีนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน เป็นผู้กำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ และมีกระทรวงวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานที่จะ ดำเนินการให้ เป็นไปตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ นั้น หรือมีกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการศาสนา กรมศิลปากร สำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ และอื่น ๆ เป็นผู้กำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ และดำเนินการให้ เป็นไปตาม นโยบายนั้น

2.2 องค์การปฏิบัติงานวัฒนธรรมใน ส่วนภูมิภาค

การดำเนินงานวัฒนธรรมใน ระดับจังหวัดจะมีคณะกรรมการ วัฒนธรรมจังหวัด เป็นผู้กำหนดแผนงานตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติของจังหวัด โดยมีศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติตามแผนงานนั้น ๆ และจะมีวัฒนธรรมจังหวัด เป็นตัวแทนของกระทรวงวัฒนธรรมใน ระดับจังหวัด ใน ระดับอำเภอจะมีศูนย์วัฒนธรรม อำเภอ เป็นผู้ปฏิบัติ ให้ เป็นไปตามแผนงานวัฒนธรรมของจังหวัด ใน อำเภอ นั้น ๆ ใน ตำบล จะมีคณะกรรมการด้านวัฒนธรรมในสภาตำบล และจะมีกรรมการฝ่ายการศึกษาและ ศิลปวัฒนธรรมในหมู่บ้าน เป็นผู้ปฏิบัติงานให้ เป็นไปตามแผนงานของจังหวัด วัดและ ศาสนสถานจะเป็นสถาบันที่สำคัญทางวัฒนธรรม โดยจะ เป็นศูนย์กลางของการยึดถือและ

เป็นหลักยึดในการดำเนินชีวิตของคนไทย และจะอีกเท่าตัวสำคัญในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของไทย นอกจากนี้ประชาชนจะมีการตั้งกลุ่มทางวัฒนธรรม เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน และอื่น ๆ เพื่อทำงานและปฏิบัติกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกัน

2.3 องค์กรภาค เอกชนที่มีส่วนสนับสนุนการดำเนินงานวัฒนธรรม

การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของชาติจะ เน้นการนำไปสู่ประชาชนเป็นหลัก โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด รัฐบาลจะ เร่ง เร้าให้ประชาชนเห็น ความสำคัญ และประโยชน์ของวัฒนธรรมไทย โดยจะกระตุ้นให้ประชาชนในท้องถิ่น สนใจและศึกษาวัฒนธรรมของตนเองและบรรพบุรุษ เพื่อจะใคร่และ เกิดความภูมิใจ และห่วงแหนวัฒนธรรมนั้น ๆ ประชาชนจะ เห็นความสำคัญของงานด้านวัฒนธรรม และจะร่วมมือกันอนุรักษ์ ส่งเสริม และ เผยแพร่วัฒนธรรม โดยมีส่วนราชการกอयी การช่วยเหลือและสนับสนุนหน่วยงานและองค์กรภาค เอกชนจะมีบทบาทในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมมากขึ้น โดยจะให้ความร่วมมือกับรัฐบาลและจะมีการตั้ง องค์กร ทาง วัฒนธรรม เช่น สภาศรีแห่งชาติ สมาคมและมูลนิธิ เพิ่มมากขึ้น เพื่อรักษาวัฒนธรรม ที่ดีงามของ ชาติ บุคคลและ / หรือ องค์กร ที่มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรมจะได้รับการยกย่อง เชิดชูและประกาศ เกียรติคุณ เพื่อ เป็นแบบอย่างของ คนระทำดี นอกจากนี้ สื่อมวลชน ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ จะให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ ส่งเสริมและ เผยแพร่ วัฒนธรรมที่ดีงามของไทยมากขึ้น โดยการ เสนอผลงานและบทวี เถระหวีจารถที่ เกิดประโยชน์มากขึ้น

3. งบประมาณและแหล่งสนับสนุนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

ในปี พ.ศ. 2540 รัฐบาลจะเห็นความสำคัญและให้ความสำคัญในการพัฒนา คนและจิตใจ โดยจะเร่งรัดให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม ดำเนินการด้านนี้ จะให้ ความสนใจในการอนุรักษ์และประยุกตส์ศิลปวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น โดยการจัดสรร งบประมาณเพื่อการนี้เพิ่มมากขึ้นและจะมีการริเหมายมาตรการทางกฎหมายในการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้รัฐจะเห็นความสำคัญของการปลูกฝัง สร้างเสริม

และปฏิบัติตามกานินยมนั้นฐาน 5 ประการ และนครรวมทางศาสนา โดยจะมีการบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ ในการจัดการศึกษาทุกระดับทั้งในและนอกระบบโรงเรียน จะมีการสอดแทรกเรื่องการอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่วัฒนธรรมที่งดงามของไทย แม้แต่การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการก็จะสอดแทรกการพัฒนาจิตใจ คุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ไว้ในหลักสูตรการศึกษาและอบรมนั้นด้วย สถาบันการศึกษาจะมีการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมที่พึงประสงค์คุณธรรมทางศาสนา และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

จะมีการวางแผนดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทั้งแผนระยะยาว แผนเฉพาะหน้า แผนระดับชาติ ระดับท้องถิ่น เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ จะมีการพัฒนาองค์กรและบุคลากรดำเนินงานด้านวัฒนธรรมให้มีความพร้อม และประสิทธิภาพเหมาะสมกับกาลสมัย และสภาพสังคม ส่งเสริมศาสนสถานให้มีความเป็นศูนย์กลางการพัฒนาคิดใจ คุณธรรม และศิลปวัฒนธรรมของชุมชน โดยการพัฒนาวัดธรรมจะเน้นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการทำงาน การประกอบอาชีพ การแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นต้น

จะมีการนำเนื้อหาทางวัฒนธรรมไปสอนในในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนอย่างกว้างขวาง และส่วนสภาระในการศึกษานั้นสูงจะมีการศึกษาวิจัย และเผยแพร่วัฒนธรรมด้วย วิทยุและทางวิทยุโทรทัศน์ จะเห็นความสำคัญของงานด้านวัฒนธรรม เช่น มีการตั้งศูนย์หรือมีแผนงานด้านวัฒนธรรมขึ้น นอกจากนั้นจะมีการนำวิธีการทางอุตสาหกรรมและการกานาใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรมกันอย่างแพร่หลาย เช่น การพิมพ์หนังสือ การโฆษณาบนที่กเสียง เป็นต้น

4. การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

จะมีการใช้วัฒนธรรมเป็นสื่อในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และเป็นเครื่องมือทางการ เมืองระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยน และความร่วมมือทางวัฒนธรรมจะมีมากขึ้น ทั้งในระดับทวิภาคี และพหุภาคี โดยจะมีการแลกเปลี่ยนหลายรูปแบบและแนวเขาวรรณเป็นหลัก เช่น โครงการเรือเขาวรรณ นักเรียนแลกเปลี่ยน กตนะนักศึกษา คณะนักกีฬาและอื่น ๆ และจะมีการส่งทูตวัฒนธรรมไปประจำในสถานทูตประเทศต่าง ๆ เพื่อประสานงานและศึกษาชีวิต และศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ นิสัยใจคอ

ตลอดจนความเชื่อของประชาชนในประเทศนั้น ๆ นอกจากนั้น องค์การระหว่างประเทศ เช่น ยูเนสโก อาเซียน และอื่น ๆ จะมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ และศึกษาค้นคว้าทางวัฒนธรรม เช่น การให้ทุนการศึกษา ทูตวิจัย และโอบอุ้มประเพณี ในการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมของไทยมากขึ้น

อนาคตภาพที่ไม่ถึงประสงค์

1. สภาสังคมและวัฒนธรรม

1.1 ประชากรและระบบครอบครัว

ความรัก ความอบอุ่นในครอบครัวและความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติจะมีน้อยลง วัตถุประสงค์ในลักษณะต่างคนต่างทำ การอบรมเลี้ยงดูบุตรจะมุ่งแต่ให้ความสะดวกสบายทางวัตถุ การว่างงานจะเพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัด จำนวนเกษตรกรรวมไรที่ทำกินและปัจจัยการผลิตอื่น ๆ จะเพิ่มมากขึ้น จะมีการอพยพเข้าสู่มือง ในลักษณะของแรงงานไร้ฝีมือ แย่งกันประกอบอาชีพ นอกจากนั้นจะมีการไร้ทรัพย์สินการ และทำลายสิ่งแวดล้อมขนาดใหญ่

1.2 สังคมและโครงสร้างของสังคม

สังคมไทยจะมีความเหลื่อมล้ำทาง เศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น ระเบียบและกฎเกณฑ์ของสังคมจะถูกละเลย ความไม่เป็นธรรมในสังคมจะเพิ่มมากขึ้น ทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ สังคมจะวุ่นวายและขาดระเบียบ เต็มไปด้วยความเห็นแก่ตัว

1.3 ค่านิยมในสังคม

จะมีการรับค่านิยม หมดอย่างขาดสมดุล โดยเฉพาะการเน้นหนักด้านวัตถุ โดยจะมีการเลียนแบบค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรมจากต่างประเทศ ละทิ้งค่านิยมดั้งเดิมและเอกลักษณ์ของไทยที่สืบทอดกันมานาน และคนไทยจะละเลยในเรื่องของความภาคภูมิใจ

1.4 ศาสนา

คนไทยจะห่างเหินจากหลักของศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา

1.5 ศิลปะและวัฒนธรรม

ประเทศไทยจะพบกับความเสื่อมของศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของความเป็นไทย อันสืบเนื่องมาจากภาวะชาคระ เที่ยงทางสังคมและรัฐบาลที่ไร้ประสิทธิภาพ

2. องค์การในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

2.1 องค์การบริหารงานวัฒนธรรมในชนบท

จะมีหน่วยงานทางวัฒนธรรมกระจายอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักนายกรัฐมนตรี เช่น คณะกรรมการส่งเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ คณะกรรมการส่งเสริมสร้างวินัยและศีลธรรมแห่งชาติ เป็นต้น

อนาคตภาพที่ความเป็นไปไกลมากที่สศคภายในปี พ.ศ. 2540

1. สภาพสังคมและวัฒนธรรม

1.1 ประชากรและระบบครอบครัว

ประชาชนจะมีการศึกษาและค่าเฉลี่ยมีปีหม่มากขึ้น ครอบครัวไทยจะเป็นครอบครัวเล็ก สามีและภรรยาจะออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านมากขึ้น รายได้ของครอบครัวจะสูงขึ้น ความรักและความอบอุ่นในครอบครัวจะมีน้อยลง ความสัมพันธ์ในระหว่างเครือญาติจะมีความกระชับแน่นน้อยลง จะดำรงชีวิตในลักษณะคางคกคางคกอยู่ การวางแผนครอบครัวและการคุมกำเนิดจะเป็นที่เข้าใจและยอมรับกันอย่างกว้างขวาง การอบรมเลี้ยงดูบุตรจะเป็นไปโดยพึ่งมุงแต่ให้ความสะดวกสบายทางวัตถุ และยึดหลักของเหตุผล ประสิทธิภาพ การรับผิดชอบ และการพึ่งตนเองมากขึ้น

การว่างงานจะเพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัด โดยจะมีการแก่งแย่งในปัจจัยการผลิตและการประกอบอาชีพ จะมีการใช้ทรัพยากรและทำลายสิ่งแวดล้อมขนาดใหญ่ จำนวนเกษตรกรผู้ไร้ที่ทำกินและปัจจัยการผลิตอื่น ๆ จะเพิ่มมากขึ้น และจะมีการอพยพเข้าสู่เมืองในลักษณะของแรงงานไร้ฝีมือ

1.2 สังคมและโครงสร้างของสังคม

สังคมไทยจะเป็นสังคมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก การอพยพย้ายถิ่นไปทำงานและตั้งถิ่นฐานบริเวณโรงงานอุตสาหกรรมจะมีมากขึ้น ระบบสังคมจะเพิ่มความสลับซับซ้อน มีความทันสมัย และหลากหลายมากขึ้น ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมจะมีมากขึ้น ความไม่เป็นธรรมในสังคมจะเพิ่มขึ้นทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ ระเบียบของสังคมจะลOOSE การดำเนินชีวิตในสังคมจะรีบร้อน รุนแรง ดื้อดงประโยชน์เป็นใหญ่ มีความเห็นแก่ตัวสูง ทัศนใจเร็ว และซัดแซงรุนแรง ภาวะความกดดันในการดำรงชีพ และความกดดันทางจิตใจจะเพิ่มสูงขึ้น คนไทยจะต้องพึ่งตนเองและแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นส่วนใหญ่ คนไทยจะชอบความสบายและความสนุกสนานเฉพาะหน้า เห็นจากหลักทางศีลธรรมและจริยธรรมคลุมหลงทางวัตถุ สังคมจะยกย่องคนมีเงิน คนมีอำนาจและอิทธิพลในสังคม โดยไม่คำนึงถึงภูมิหลังและความประพฤติของบุคคลนั้น ทางตรงกันข้ามก็จะมีกรยกย่องและส่งเสริมบุคคลผู้กระทำความดี และบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ เพื่อเป็นแบบอย่างในการทำดี

วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและวิทยาการต่าง ๆ จะเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว จะมีการขยายตัวของอาชีพต่าง ๆ มากขึ้นโดยเฉพาะอาชีพที่ไม่เกี่ยวกับการรับราชการ ฝูคอยโอกาสในสังคมจะได้รับการเหลียวแลเอาใจใส่จากรัฐบาลมากขึ้น ทั้งในด้านการสวัสดิการ ทางสังคมโอกาสทางการศึกษา โอกาสทางเศรษฐกิจและการเมือง

1.3 ค่านิยมในสังคม

คนไทยจะเป็นคนมีเหตุผลและมีความคิดทางวิทยาศาสตร์ จะมุ่งมั่นทำงานเพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกัน ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรมจากต่างประเทศ อย่างขาดสมดุล ละทิ้งค่านิยมเดิม และเอกลักษณ์ของไทยที่สืบทอดกันมานาน และจะมีการสร้างค่านิยมพื้นฐานของสังคมไทย เพื่อให้คนไทยได้รู้ เป็นเครื่องมือในการอยู่ร่วมกันในสังคม

1.4 ศาสนา

การศึกษาศาสนธรรมและฝึกปฏิบัติธรรมจะมีกันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในเรื่องคานคันทวา และประยุกต์ศาสนธรรมให้เข้ากับสภาพการณ์ของสังคม เพื่อโน้มนำศาสนาให้เป็นที่พึ่งทางจิตใจของประชาชน

1.5 ขนบธรรมเนียม ประเพณีและเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

สถาบันที่เป็นสัญลักษณ์ในการแสดงออกถึงความเป็นไทย อย่าง เคนวัก เบน สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันพระพุทธศาสนา จะยังคง เป็น หลักยึดของคนไทยทั้งชาติ วัฒนธรรมและประเพณีที่ให้ความสวยงาม แสดงออกถึง ลักษณะประจำชาติไทยอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับสภาพสังคมจะได้รับการรักษาไว้ ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีเหล่านี้จะมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุน อุดมการณ์การทอง เทียว สวนประเพณีที่ล้ำสมัย และไม่สอดคล้องกับสภาพสังคม จะไม่ได้รับการรักษาไว้ ภาษาไทยจะยังคงใช้กันอยู่แต่จะมีการยอมรับคำศัพท์บางคำ จากภาษาต่างประเทศมาใช้อย่าง อุ่นนัย เอื้อเอื้อ เอื้อเอื้อ โอบอ้อมอารีและมีน้ำใจของ คนไทยจะยังคง เป็น เอกลักษณ์อย่างหนึ่งของคนไทย

1.6 ศิลปะและวัฒนธรรม

โบราณสถานที่สำคัญ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ที่แสดงความเป็นไทย ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น จะได้รับการ อนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาอย่างจริงจัง ในด้านวัฒนธรรมจะมีการศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อ หาความหมายและความสำคัญที่แท้จริง เพื่อ เป็นแนวทางในการอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ และประยุกต์ต่อไป นอกจากนี้วัฒนธรรมของกลุ่มชนในท้องถิ่นจะได้รับการ ส่งเสริมและ เผยแพร่ เพื่อความเข้าใจกันของชนในชาติ

2. องค์กรดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

2.1 องค์การบริหารงานวัฒนธรรมในส่วนกลาง

รัฐบาลจะเห็นความสำคัญของงานวัฒนธรรมโดยจะกำหนดให้ปีละกรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับชาติ มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เป็นผู้อำนวยการนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ และมีกระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานที่จะดำเนินการให้ เป็นไปตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ นั้น หรือมี เช่นนั้นก็จะมีการตั้งวัฒนธรรมซึ่งรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการศึกษากรมศิลปากร สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ และอื่น ๆ เป็นผู้อำนวยการนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ และดำเนินการให้ เป็นไปตามนโยบายนั้น หรืออาจจะเป็นไปได้ที่การบริหารงานวัฒนธรรมในส่วนกลางจะเป็นในลักษณะ เช่นเดียวกับปัจจุบัน คือ มีสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ในกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้อำนวยการนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ ต่อคณะรัฐมนตรี และมีสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานระดับกรมในกระทรวงศึกษาธิการ

2.2 องค์การปฏิบัติงานวัฒนธรรมในส่วนภูมิภาค

ในระดับจังหวัดจะมีคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัด เป็นผู้อำนวยการแผนงานตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติของจังหวัด โดยมีศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเป็นปฏิบัติให้ เป็นไปตามแผนงานนั้น ๆ และถ้ามีกระทรวงวัฒนธรรมจะมีวัฒนธรรมจังหวัด เป็นตัวแทนของกระทรวงวัฒนธรรมในระดับจังหวัด เพื่อรับนโยบายสู่การปฏิบัติในจังหวัดนั้น ๆ

ในระดับอำเภอจะมีศูนย์วัฒนธรรมอำเภอ เป็นปฏิบัติให้ เป็นไปตามแผนงานด้านวัฒนธรรมของจังหวัดในอำเภอ นั้น ๆ

ในระดับประชาชนจะมีการตั้งกลุ่มทางวัฒนธรรม เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน เป็นต้น เพื่อทำงานและปฏิบัติกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกัน นอกจากนั้นวัดและศาสนสถานจะเป็นสถานที่ที่มีบทบาทสำคัญทางวัฒนธรรม โดยจะเป็นศูนย์กลางของการยึดถือและเป็นหลักยึดในการดำเนินชีวิตของคนไทย

2.3 องค์การภาคเอกชนที่มีส่วนสนับสนุนการดำเนินงานวัฒนธรรม การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของชาติจะเน้นการนำไปสู่ ประชาชนเป็นหลักโดยรัฐบาลจะเร่งเร้าให้ประชาชนเห็นประโยชน์และความสำคัญ ของวัฒนธรรม และกระตุ้นให้ประชาชนในท้องถิ่น สนใจและศึกษาวัฒนธรรมของตนเอง และบรรพบุรุษ เพื่อจะไ้รู้และ เกิดความภาคภูมิใจ และหวงแหนวัฒนธรรมของตนเอง หน่วยงานและองค์การภาคเอกชนจะให้ความร่วมมือกับรัฐบาลในการรักษาวัฒนธรรม ที่สืบทอดมาของชาติไว้ โดยจะมีการตั้งองค์การทางวัฒนธรรม เช่น สมาคม มูลนิธิและอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น

สื่อมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์และวิทยุ โทรทัศน์ จะให้ความสำคัญ ต่อการอนุรักษ์ ส่งเสริมและ เผยแพร่วัฒนธรรมที่งดงามของไทย โดยการ เสนอผลงาน และบทวิเคราะห์วิจารณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนั้นจะมีการยกย่อง เชิดชู และประกาศเกียรติคุณบุคคลและองค์กรที่มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรม เช่น การยกย่อง เป็นศิลปินแห่งชาติ เป็นต้น

3. งบประมาณและแหล่งสนับสนุนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

รัฐบาลจะให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ และประยุกต์ศิลปวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น และจัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้เพิ่มขึ้น นอกจากนั้นรัฐบาลจะเห็นความสำคัญและให้ ความสนใจการพัฒนาคนและจิตใจ โดยจะเร่งรัดให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม ดำเนินการ เพื่อการนี้อย่างจริงจัง จัดการปลูกฝังและสร้างเสริมการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ และคุณธรรมของศาสนาโดยการบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ

ในการจัดการศึกษาทุกระดับทั้งในและนอกระบบโรงเรียนจะมีการ สอดแทรกเรื่องการอนุรักษ์ ส่งเสริมและ เผยแพร่วัฒนธรรมที่งดงามของไทย สถาบัน การศึกษาจะมีการจัดกิจกรรมเพื่อการปลูกฝัง และสร้างเสริมค่านิยมที่พึง ประสงค์ คุณธรรมทางศาสนาและการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และนำเนื้อหาทางวัฒนธรรมไป สอนในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนอย่างกว้างขวาง และในสถาบัน การศึกษาระดับสูงจะมีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่วัฒนธรรมด้วย นอกจากนั้น จะมีการ

ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยการสอดแทรก การพัฒนาจิตใจ คุณธรรมและค่านิยม ที่พึงประสงค์ไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรมนั้น

องค์กรและบุคลากรผู้ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมจะได้รับการพัฒนา ใ้มีคุณธรรมและประสิทธิภาพเหมาะสมกับสภาพสังคม และศาสนสถานจะได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้ เป็นศูนย์กลางการพัฒนาจิตใจ คุณธรรมและศิลปวัฒนธรรม ของชุมชน นอกจากนั้นมีแผนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทั้ง แผนระยะยาว แผนเฉพาะหน้า แผนระดับชาติ ระดับท้องถิ่น เชื่อมโยงกันอย่าง เป็นระบบ โดยการสังเกาวัฒนธรรมนั้นจะ เน้น เรื่องที่ เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการ ทำงาน การประกอบอาชีพ การแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นต้น และจะมีการนำวิธีการ ทางอุตสาหกรรมและการคมนาคมในการ เผยแพร่วัฒนธรรมอย่างแพร่หลาย เช่น การพิมพ์หนังสือ การโฆษณาบันทึกเสียง เป็นต้น

4. การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

วัฒนธรรมจะถูกใช้ เป็นเครื่องมือทางการ เมืองระหว่างประเทศ เป็นสื่อ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จะมีการแลกเปลี่ยนและร่วมมือ ทางวัฒนธรรมมากขึ้น ทั้งในระดับทวีปชาติ และสหภาค โดยการแลกเปลี่ยน วัฒนธรรมนั้น จะดำเนินการหลายรูปแบบ ในรูปของทุกทางวัฒนธรรม เช่น การกีฬา คณะนาฏศิลป์ และอื่น ๆ และจะ เน้นเยาวชนเป็นหลัก

ลัทธิปราชญ์

1. วัฒนธรรมเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของสังคม เป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติและการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจและซาบซึ้งร่วมกัน ดังนั้น วัฒนธรรมไทย คือวิถีชีวิตที่คนไทยได้สั่งสมเลือกสรร ปรับปรุง แก้ไข จนถือกันว่าเป็นสิ่งดีงามเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิต เป็นเครื่องมือ หรือ เป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม วัฒนธรรมเกิดขึ้นจากการประพฤติปฏิบัติร่วมกัน เป็นแนวเดียวกันอย่างต่อเนื่องของสมาชิกในสังคม มีการสืบทอดเป็นมรดกทางสังคมตกทอดมาจากอดีต หรืออาจเป็นสิ่งประดิษฐ์ กิจกนสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ หรืออาจรับเอาสิ่งที่เผยแพร่มาจากสังคมอื่น

วัฒนธรรมย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขและกาลเวลา เมื่อมีการประดิษฐ์หรือค้นพบสิ่งใหม่ วิธีทำใหม่ ที่แก้ไขและพัฒนาและตอบสนองความต้องการของสังคมได้ดีกว่า ย่อมทำให้สมาชิกของสังคมเกิดความนิยมและในที่สุดอาจเลิกใช้วัฒนธรรมเดิม การจะรักษาวัฒนธรรมเดิมไว้จึงต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือสืบทอดวัฒนธรรม นั้น ๆ ให้เหมาะสมกับประเพณี วิถีชีวิต สภาพภูมิ

สังคมโลกปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทุก ๆ ด้าน สังคมย่อยทั้งหลายจึงต้องปรับตัวอย่างเหมาะสมไปด้วย มิฉะนั้นแล้ว ความล้มเหลวและปัดท้านานาประการจะบังเกิดสืบเป็นปรปักษ์ที่จะแก้ไขได้ก็ยาก สภาพแห่งวัฒนธรรมไทยทุกวันนี้ กล่าวได้ว่าเสื่อมมากและดูเหี่ยวห่อหุ้มมากที่สุด ในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย (กฤตฤทธิ์ ปราโมช : บ.ร.ว. 2527 : 1) ดังนั้น การศึกษาทางเลือกในอนาคตสำหรับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อจะได้ใช้ เป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินการด้านวัฒนธรรมให้เหมาะสมและมีประสิทธิผล สามารถรักษาความเป็นชาติไทย ซึ่งเป็นชาติที่มีเอกลักษณ์ ศักดิ์ศรี มีวัฒนธรรมที่ดีงามตลอดไป

2. โครงสร้างของสังคมซึ่งสอดคล้องกับระบบ เศรษฐกิจและการปกครอง ของแต่ละยุคสมัยย่อมต้องเปลี่ยนแปลงไป เมื่อระบบ เศรษฐกิจและการปกครอง เปลี่ยนไป ในโครงสร้างของสังคมปัจจุบัน ส่วนที่เกี่ยวข้อง เนื่องกับการ เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง ผลิตผลทั้งทางการ เกษตรและอุตสาหกรรม สังคมที่พัฒนาความทันสมัยของสังคมอุตสาหกรรม ย่อมมีแนวโน้มเป็นสังคม เมืองแบบชนานิยมและอุตสาหกรรมมากขึ้น ระบบการผลิตและระบบ เศรษฐกิจใหม่ เมืองของสังคมแบบอุตสาหกรรมไม่ว่าจะพัฒนาสมบูรณ์แบบแล้วหรือกำลัง พัฒนา เปลี่ยนแบบ หมายถึงการแบ่งหน้าที่การงานตามความชำนาญพิเศษ ทำให้แต่ละ บุคคลมีความรู้ความถนัด เฉพาะในสาขาวิชาที่ของตน ไม่สนใจลักษณะที่ทำการงาน และความ เป็นอยู่ของผู้อื่น ไม่จำเป็นต้องพยายามมีกิจกรรมและปฏิสัมพันธ์กับ รวบรวมกันทำให้สังคม เมืองไม่มีวัฒนธรรม เป็น เนื้อ เกี่ยวควยแบบอย่าง เกี่ยวกับโคสสิท (พิทยา ภาณุ 2526 ; 160)

ในสมัยหนึ่งถึงแม้สังคมชนานิยม หรือยัง เป็นสังคมเกษตร แต่ประชาชนเกือบทั้งหมด ทำได้ไม่ยากกับ มีที่ดิน ตกขาว เขียว วัฒนธรรมคง เดิมที่ แยกรวมกลุ่มกัน หนึ่งบ้าน หนึ่งถิ่น ทำมาหากิน แบ่งหน้าที่ใช้ รวบรวมกัน เกี่ยว เกี่ยว แลกผลผลิตกับหมู่บ้านอื่นหมดไปมากแล้ว ต่างคนต่างอยู่มากขึ้น ข้อขายแรงงานกับแทนการรวมแรง ทำมาหากินได้โชติ เพื่อ ตรงวิถี เป็นหนึ่งคือ ชายลูก ข้อหนึ่ง หลายกรณีหมกกรรมสิทธิ์ในที่ดิน กลายเป็นผู้ชาย แรงงาน หมกหมกไรนาในท้องถิ่น เขามาขายแรงงานใน เมืองใหญ่ หรือต่าง ดินที่มี งานว่าง แวะ คัดควย กรีดยาง เป็นงานก่อสร้าง วิชาชีพตามงานในกรุง ทำงาน ตามป้าหน้ามัน ถึงที่สำหรับลูกหญิงก็เป็นโสเภณี (เอกวิทย์ ๓ ๑๑๖ : 18)

ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มชนเมืองมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ภายในปี พ.ศ. 2540 สังคมไทยจะเป็นสังคมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก การอพยพย้ายถิ่น ไปทำงานและตั้งถิ่นฐานที่บริเวณโรงงานอุตสาหกรรมจะมีมากขึ้น การว่างงานจะเป็นขึ้น อย่าง เกษัด โดยจะมีการแก่งแย่งในปัจจัยการผลิตและประกอบอาชีพ จำนวนเกษตรกร ผู้ที่ทำการและปัจจัยการผลิตอื่น ๆ จะเพิ่มมากขึ้น และจะมีการอพยพเร่ร่อน เมือง ในลักษณะของแรงงานไร้ฝีมือ ความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมจะมีมากขึ้น ทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ

กลุ่มผู้ เขียวชาตังมีความ เห็นสอดคล้องทงกันว่า เนื่องจากภาวะความกดดัน ในการดำรงชีพและความกดดันทางจิตใจ จะทำให้คนไทยของ สังคม เอง และบุคคลที่หา ความสะดวก เป็นส่วนใหญ่ของความสบายและอนุเคราะห์เอื้ออาทรทาง เห็นจากหลัก ทางศีลธรรมและ วัชรธรรม คุณสมบัติทางจิตระ เกียบบของสังคมจะถูกละเลย การค้าเป็น ชีวิตเป็นสังคมจะรับรอนรุนแรง ถัดผลประโยชน์เป็นใหญ่ มีความเห็นแก่ตัวสูง ถักกันใจเร็ว และยึดแยงรุนแรง

3. ผลการวิจัย ปรากฏว่า กลุ่มผู้ เขียวชาตังมีความ เห็นสอดคล้องกันว่า ครอบครัวไทยในอนาคตจะ เป็นครอบครัว เล็ก สมาชิกและภรรยาต้อง ออกไปประกอบอาชีพ นอกบ้านนอกบ้าน รายได้ของครอบครัวจะสูงขึ้น ความรักและความอบอุ่นในครอบครัว จะมีลดลง ความสัมพันธ์ระหว่าง เภระชาติจะมีความกระชับแน่นน้อยลง ซึ่งกลุ่ม ผู้เขียวชาตัง เห็นว่า เป็นอนาคตภาพที่ไม่พึงประสงค์ เพราะ เป็นการทำลายสถาบันครอบครัว ของสังคมไทยแต่อดีต แต่กลุ่มผู้ เขียวชาตังก็ยัง เห็นว่ายังมีความเป็นไปได้สูง เพราะ สถานะสังคมที่เปลี่ยนไป และความที่รักทาง เศรษฐกิจ

คำที่รับการยอมรับ เล็งดูเด็กในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ของสมาชิกในครอบครัวและสมาชิกในสังคมนั้น เป็น เรื่องที่ทางรัฐบาล เห็นว่า เป็น เรื่อง ของวัฒนธรรมที่ควร จะได้รับการพัฒนาอย่าง เร่งด่วน และ เหมะหนัก เป็นพิเศษ (ว่านถึงงาน คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2529 : 7) สำนักรายในปี พ.ศ. 2540 นั้น กลุ่มผู้ เขียวชาตังมีความ เห็นสอดคล้องกันว่าการยอมรับ เล็งดูบุตรของคนไทยนั้น จะมี ทั้ง 2 ลักษณะ ถัดทั้งที่มุ่งแต่ให้ความสะดวกสบายทางวัตถุ จึง เป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ และยึดหลักของ เบลูเอล ประสิทธิภาพ การรับผิดชอบและการพึ่งตนเองมากขึ้น

4. ประเวศ วะสี (2530 : 1) ได้ ระบุไว้ว่า สังคมปัจจุบันประสบ กับความขัดแย้งและความรุนแรง ประเภทต่าง ๆ มากขึ้น เพราะการพัฒนาที่ยังไม่ถูกต้อง อันเป็นการพัฒนาแบบไปโดยบุคคลระหว่างบิดิต่าง ๆ แนน ระหว่าง เภระชาติกับจิตใจ และระหว่าง เมืองกับชนบท การพัฒนาจะ เป็นส่วนสำคัญที่ขาดหายไปในการพัฒนา สมัยใหม่ ในกาลเวลาที่ผ่านไป ได้เกิดความเอื้อนต่างและผิดเพี้ยน ทั้งในทางหลักธรรม และวัชรปฏิบัติ จนสภาพธรรมหมดความสำคัญในการรักษาสันวัชรณในปัจจุบัน การศึกษา

ให้รู้ถึงแก่นของศาสนธรรมประการหนึ่ง และการศึกษาให้เข้าใจสิ่งลึกลับปัจจุบัน
อีกประการหนึ่ง มีความสำคัญในการที่จะสื่อให้คนเข้าใจเขาใจและสามารถเข้าใจ
หลักธรรมมาเป็น การพัฒนาชีวิตประสังคโลก

นอกจากนี้ ประเทศ รัสเซีย (2530 : 106) ซึ่งโลกกล่าวว่า ในวง 100 มี
ที่ยานพา ประเทศไทยได้ละทิ้งระบอบศาสนาหันไปจับแนวทางตะวันตก แลจับได้
เอะอะส่วนที่เป็นวัตถุ เขา เข้มหนักในการพัฒนาประเทศ บนประเทศจะมีวัตถุมากขึ้น
แต่ปรากฏถึงความเสื่อมโทรมทั้งทางจิตใจ ชีวิตครอบครัว ชีวิตชุมชน เศรษฐกิจของ
ชาวชนบทซึ่งหลายทั้งประเทศ วัฒนธรรมชุมชนอันเป็นระบบวิถีการดำรงชีพทั้งทาง
เศรษฐกิจและจิตใจ แตกสลาย ชีวิตชุมชนระดระเหิดเห็นความล้มเหลวของพ่อแม่ลูกแปรผัน
ไปทางที่เบี่ยงโหลอันร้ายแรงของชุมชนจิต

ในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องให้รับแนวทางในการรักษา ส่งเสริม
และพัฒนาวัฒนธรรม พุทธจักร 2529 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2529 ในหมวดที่ 3
ข้อ 3.3 กล่าวว่า "ในการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมระดับ ๖ นี้ขอว่า ภาวการณ์ธรรม
เป็นขอ เกิดสำคัญของการประจักษ์ปฏิวัติและการกำ เนินชีวิตของประชาชน เป็นเรื่อง
สำคัญยิ่งในฐานะที่เป็นพื้นฐานและ เป็นแนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ "

ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มผู้เฒ่าเฒ่า มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ภายใน
ปี พ.ศ. 2540 นี้ มีความเป็นไปได้มากที่จะมีการศึกษาศาสนาธรรมและยึดปฏิบัติธรรม
กันอย่างกว้างขวางโดยจะมีการเผยแผ่ และประยุกต์ศาสนธรรมให้เข้ากับวิถีการ
ของสังคม เพื่อโน้มน้าวศาสนาให้ เป็นที่พึ่งทางจิตใจของประชาชน โดยผู้เฒ่าเฒ่า
บางท่านได้เหตุผลว่า เป็นเพราะวัดหาและการมีถิ่นทางสังคม จะทำให้คนไทยคงหา
ที่ตั้ง คือ ศาสนา มากขึ้น นอกจากนั้นยัง เห็นว่า ธรรมะจะมีความบูรณาการขึ้น และสามารถ
เป็นที่พึ่งของประชาชนได้ แต่ผู้เฒ่าเฒ่าบางท่านเกรงว่า จะไม่ปรากฏการณ์
ในศาสนา เป็นเรื่องมีอในทางที่พอได้

5. การศึกษา เป็นระบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงอย่าง เดียวแน่นกับระบบสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศ การศึกษาได้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ที่เป็นสาระที่คนรุ่นก่อน ๆ ได้ตรวจสอบถกเถียงกันไว้ เป็นมรดกทางวิชาการและวัฒนธรรม ตลอดจนยังอบรมบ่มนิสัยคนให้เข้ากับสังคม (พจน. สะเพียรชัย 2528 ; 1) และเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่า การศึกษา เป็น เครื่องมือสำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพของสมาชิกในสังคม รวมทั้งพัฒนากำลังคนและแรงงานซึ่ง เชื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ 2528 : 3)

สำหรับบทบาทของการศึกษาในงานด้านวัฒนธรรมนั้น อาจพิจารณาได้ 3 ลักษณะ (เดลีว มดีเลิศ ; 2529 ; 26) คือ

1. บทบาทในการอนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรม บทบาทของการศึกษาในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม จะประกอบด้วยการทำความเข้าใจประชาชนในเหตุผลของการอนุรักษ์ การมอง เห็นอุปสรรคและอันตรายต่อมรดกวัฒนธรรม การชี้แจงองค์ประกอบที่ เกื้อกูลการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการดำเนินการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ในปัจจุบันบทบาทของการศึกษา ในการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม จะปรากฏเด่นชัดอยู่ในรูปการสอนวิชาหลัก วิชาเอก ภาษา ศาสนา และประวัติศาสตร์
2. บทบาทในการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม บทบาทสำคัญของการศึกษาในการส่งเสริมและ เผยแพร่วัฒนธรรมที่ส่งผ่านการศึกษานั้น ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน คือ การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น การจัดพิธีประเพณี การประกวด การเก็บข้อมูลวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เป็นต้น
3. บทบาทในการพัฒนาวัฒนธรรม คือการฝึกหัดให้คนรู้จักเลือกและวินิจฉัยว่าสิ่งใด เป็นสิ่งดีและควรที่จะรับไว้ในสังคมไทยและสิ่งใดที่ควรที่จะแก้ไขปรับปรุงหรือรับไว้ในใดอีกต่อไปในสังคม

จากบทบาทของการศึกษาในงานวัฒนธรรม ทั้ง 3 ประการนี้ ดังนั้นในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ระยะเวลาที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ของกระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไว้ คือ

"ส่งเสริมเยาวชนและประชาชนให้ศึกษานวัตกรรม ความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น และวัฒนธรรมของชาติ โดยเฉพาะความสามัคคีในวัฒนธรรมของชาติ โดยเฉพาะ ความสามัคคีในความเป็นไทย นิยมไทย ประพฤติ ปฏิบัติตามแนวทางวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ ทำนุบำรุง รักษา ส่งเสริมและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของชาติ"

(สำนักงานเลขาธิการกระทรวงศึกษาธิการ 2529 : 34)

ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มผู้วิจัย มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ภายในปี พ.ศ. 2540 การจัดการศึกษาทุกระดับ ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน จะมีการ สอดแทรก เรื่องการอนุรักษ์ ส่งเสริมและ เผยแพร่ วัฒนธรรมที่งดงามของไทย รวมทั้ง ปลุกฝัง และสร้าง เสริมจริยธรรมและคุณธรรมทางศาสนา แต่มีผู้วิจัยชาวต่างจังหวัด เป็นห่วงว่า การจัดการศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรมนี้ เรานิยม "กรอบ" คุณธรรมให้แคบเขว้า ไม่นิยมการใฝ่อย่างแบบกาย โนมนำโดยไม่ถึงกับ ให้ความสำคัญอย่าง ที่ดี สิ่งแวดล้อมที่ดี และการกตัญญูคุณบิดาของ เด็ก เองตามระดับวุฒิภาวะ

6. บทบาทสำคัญของการศึกษาอีกประการหนึ่ง ที่สถาบันทางการศึกษาทั้งใน และนอกโรงเรียน ควรจะทำได้คือ การปลุกฝัง และสร้าง เสริมค่านิยมที่งดงามให้แก่ เยาวชน โดยเริ่มจากหลักการที่ว่า ผลงานจะ เกิดขึ้นจากความนิยมในเรื่องใด เรื่องหนึ่ง จากประสบการณ์ที่ได้รับจากความเข้าใจจากการปฏิบัติ ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการที่จำเป็น สำหรับการพัฒนาประเทศและสำนักนายกรัฐมนตรีได้ประกาศไว้ คือค่านิยมในเรื่องของ

1. การพึ่งตนเองขยันหมั่นเพียร และความรับผิดชอบ
2. การประหยัดและออม
3. การมีระเบียบวินัยและ การผูกพันตาย
4. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
5. การมีกामรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเอกลักษณ์ ของความเป็นไทย

ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มผู้เยาว์อาจมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ภายในปี พ.ศ. 2540 ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ จะมีการปลูกฝังและสร้างเสริมการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ นี้ นอกจากนี้ยังจะมีการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมทั้งประเภททั้ง 5 ประการ นี้ อย่างจริงจัง

7. ในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้ริ่จัดสรรงบประมาณ จำนวน 27,042.5 ล้านบาท 31,120.9 ล้านบาท 32,783.8 ล้านบาท 33,375.8 ล้านบาท และ 34,094.3 ล้านบาท ในจำนวนนี้แบ่งเป็นงบประมาณเพื่อการพัฒนาศาสนาและศิลปวัฒนธรรม จำนวน 500.6 ล้านบาท 489.5 ล้านบาท 515.6 ล้านบาท 529.2 ล้านบาท และ 569.5 ล้านบาท ตามลำดับ สำหรับในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ได้กำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาศาสนาและศิลปวัฒนธรรม (เฉพาะ 3 กรม คือ กรมการศาสนา กรมศิลปากร และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ) ได้ร้อยละ 1.69 ของวงเงินค่าใช้จ่ายรวมของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2529 : 77) ซึ่ง เป็นจำนวนที่น้อยมาก

ผลจากการวิจัย ปรากฏว่า กลุ่มผู้เยาว์อาจมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ภายในปีพ.ศ. 2540 รัฐบาลจะให้ความสำคัญการอนุรักษ์ และประยุกต์ศิลปวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น และจะจัดสรรงบประมาณ โครงการนี้เพิ่มขึ้น ซึ่งในประเด็นนี้ผู้เยาว์ชาติหลายท่าน มีความเห็นตรงกันว่า รัฐบาลจัดสรรงบประมาณ เพื่องานวัฒนธรรม นี้น้อยเกินไป และถ้าไม่ได้รับการหนุนช่วยจากภาคเอกชนทางแล้ว จะทำให้การดำเนินงานด้านนี้ เป็นไปอย่างยากลำบาก

8. เทคโนโลยี เป็นสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมา เมื่อแก้ปัญหาการดำรงชีวิตประจำวัน วิทยาศาสตร์ เป็นระบบการ เรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยกรรมวิธีแบบวิทยาศาสตร์ และระบบความรู้ เทคโนโลยี เป็นของที่มีมาแต่เกิดคำบรรยายรอบ ๆ การมีมนุษย์คนแรก ความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์ ทำให้การพัฒนา เทคโนโลยี เป็นไปอย่างรวดเร็วและสนองความต้องการของมนุษย์ได้มาก ในทุกวันนี้ เป็นสิ่งสมิได้ที่จะปฏิเสธความสำคัญของ

เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ในแผนการพัฒนาประเทศไทย ภาคสังคมศึกษา
เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ สังคมนั้นจะตกอยู่ในอันตรายอย่างใหญ่หลวง ประเทศ
ที่กำลังพัฒนาทุกประเทศ จำเป็นจะต้องรับเอา เทคโนโลยีสมัยใหม่และวิทยาศาสตร์
ใหม่เป็นความหนึ่งของวัฒนธรรมของตนให้ได้ การรับ เทคโนโลยีสมัยใหม่และวิทยาศาสตร์
เข้าไว้ในวัฒนธรรมไทย เกี่ยวพันกับการรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศ เข้ามาไว้ใน
ประเทศไทย จริงอยู่คนไทยควรจะมีใจในวัฒนธรรมของไทยและรักษาสิ่งมาจาก
รากฐานของวัฒนธรรมไทย แต่ในขณะเดียวกันคนไทยจำเป็นต้องรู้จักดัดแปลงและปรับ
รับ เกี่ยวที่จะเรียนรู้จากผู้อื่นหรือรับสิ่งที่ดีจากนอกสังคมไทย (เฉลียว ฑีเชษฐ
2529 : 35)

จากผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า
ภายในปี พ.ศ. 2540 ความเจริญทางวิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยีของประเทศไทย
จะเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นจะมีการ เปลี่ยนแบบถ่านนิยม ประเทศและวัฒนธรรม
จากต่างประเทศอย่างขาดสมคณย์ อาจจะมีการ ละทิ้ง ถ่านนิยมเดิมและ เลือักนิยม
ของไทยที่สืบเนื่องกันมานาน ซึ่ง เรื่องนี้ผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่ง ได้ให้ความคิดว่า การรับ
วัฒนธรรมต่างชาติที่ไม่ใช่ของทงระรับไ้คงาย ๆ การจะรับวัฒนธรรมต่างชาติมานั้น
ต้อง เป็นสิ่ง ที่เขาคิดว่า มีประโยชน์แก่มไทยใด เพียง แต่ไม่ พึงต้องคอยแนะนำ เขาควร
ประธานให้เขาใจและเกิดการ เลือักสรรที่ สิ่งที่ดีงามนั้น ๆ

๑. การวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมเป็นภารกิจต่อเนื่องกับการวางแผนนโยบาย
วัฒนธรรม และเป็นงานของรัฐ โดยเฉพาะ ถึงแนวองการจาก เอกชนจะ ได้รับ ผลิต ให้
เขามามีส่วนรวมในการวางแผน เป็นแรง กระตุ้นก็ตาม แต่ความรับผิดชอบในการวางแผน
ก็เป็นงานของรัฐ ซึ่ง มีองการทางวัฒนธรรมเป็นผู้รับผิดชอบ (กอ สวัสดิ์ศักดิ์ชัย
2529 : 41) ในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ำ เ้ในแนวทางในการรักษา
ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมพหุศักราช 2529 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2529 นั้น
กำหนดว่า การกำ เ้เนงานด้านวัฒนธรรมเมื่อ วัฒนธรรมเจริญก้าวหน้าอย่าง มีส่บคณ นั้น
ควรส่งเสริมให้มีการวางแผนวัฒนธรรม ทั้ง เป็นแผนระยะยาว แผนระยะสั้น แผนระดับชาติ
และแผนระดับท้องถิ่น เมื่อมีโยงกัน้อย่าง เป็นระบบ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการ

ประชาชนและระดมสรรพกำลัง คำแพร่ขยาย การพัฒนาวัฒนธรรมและ แผนว่า
ในการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมนั้น ไม่จำกัดขอบเขต เฉพาะการทุ่มเทบำรุงรักษาหรือ
วัฒนธรรมเดิมอย่าง เดียว การพัฒนาใหม่ มีความรุกรวมเข้า 7 ความตระหนัก
ในทางของวัฒนธรรมมีความถี่ถี่ เริ่ม สร้างสรรค์ และมีคุณภาพชีวิตที่ใหม่เหมาะสมแก่
ยุคสมัย ก็ เป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง

ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า
ภายในปี พ.ศ. 2540 จะมีแผนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ทั้งในแผนระยะยาว
แผนเฉพาะหน้า แผนระดับชาติ และระดับท้องถิ่นเชื่อมโยงกันอย่าง เป็นระบบ
โดยการพัฒนาวัฒนธรรมนั้น จะ เน้นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะ
การหางาน การประกอบอาชีพและการแก้ปัญหาต่าง ๆ นอกจากนี้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
ยังมีความเห็นสอดคล้องกันว่า จะมีการนำวิธีการทางอุตสาหกรรมและการศึกษา
ไปในการ เผยแพร่วัฒนธรรมอย่างแพร่หลาย เช่น การพิมพ์หนังสือ การโฆษณา
บันทึกเสียง เป็นต้น ในประเด็น เกี่ยวกับการนำวิธีการทางอุตสาหกรรมและการกา
รนำใช้ในการ เผยแพร่วัฒนธรรมนี้ มีผู้เห็นตรงว่า อาจจะทำให้ประชาชนเกิดความ
เข้าใจใจ ขวเขว เกี่ยวกับศิลปะวัฒนธรรมของชาติได้ แต่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญยัง เห็นว่า
การนำวิธีการทางอุตสาหกรรมและการกาในการ เผยแพร่วัฒนธรรมนี้ เป็นสิ่งที่
พึงประสงค์ เพราะว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพสูงในการ เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม
และในอนาคตเกี่ยวกับควรจะมีการหาทางป้องกันมิให้หอการค้าหรือนักอุตสาหกรรมนำเอา
ศิลปะวัฒนธรรมของชาติไปแปร เปลี่ยนจนทำให้ เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนใน
วัฒนธรรมอัน เป็นสมบัติส่วนรวมได้

10. นี้ตั้งแต่การขยาย เล็กกระทรวงวัฒนธรรมเป็นต้นมา งานวัฒนธรรม
ส่วนนี้ใหญ่ตก เป็นภาระหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวคือ เป็นงานเป็นความ
รับผิดชอบของกรมศิลปากรและกรมการศาสนา ประกอบกับ เนื่องจากระยะเวลา
ที่ยาวนานในระยะแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 - 4 นั้น
งานวัฒนธรรมไม่ได้อยู่ในขอบข่ายของการพัฒนา จึงทำให้ การดำเนินงานวัฒนธรรม
ในระยะนั้น เป็นลักษณะงานประจำ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
2529 : 494)

สำหรับการศึกษาความเป็นงานด้านวัฒนธรรมในปัจจุบันนี้ นั้น ได้มีประกาศ
 สำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2529 ระบุว่า องค์การของรัฐมีหน้าที่
 รับผิดชอบงานวัฒนธรรมของชาติโดยตรงใน ระดับกระทรวงคือ กระทรวงศึกษาธิการ
 สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย และทบวงมหาวิทยาลัย ในระดับกรมคือ
 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรมศิลปากร และกรมการศาสนา
 ส่วยหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ นั้น ถือว่างานวัฒนธรรม เป็นหน้าที่โดยอ้อมอีกส่วนหนึ่ง
 โดยที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานกลางในการประสานงาน
 กำหนดนโยบาย แผนงาน และโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาติ
 (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2528 : 5)

จากผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญ เห็นสอดคล้องกันว่า ภายในปี
 พ.ศ. 2540 นี้ มีความเป็นไปได้มากที่การบริหารงานวัฒนธรรมจะเป็น เอกภาวะ
 มากขึ้น โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จะปฏิบัติหน้าที่ในจนะ
 หน่วยงานกลาง ด้านวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น หรืออาจจะมีการรวม
 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานวัฒนธรรม เช่น กรมการศาสนา กรมศิลปากร สำนักงาน
 ส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติและอื่น ๆ เป็นกระทรวงวัฒนธรรมนำหน้าที่
 กำหนดนโยบายวัฒนธรรมและคำ เนิบการวิ หเป็นไปตามนโยบายนั้น นอกจากนี้กลุ่ม
 ผู้เชี่ยวชาญยัง เห็นสอดคล้องกันว่าอาจจะ เป็นไปได้ที่รัฐบาลจะ เห็นความสำคัญองงาน
 วัฒนธรรมโดยจะกำหนดให้คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับชาติ
 มีนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน เป็นผู้กำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ และมีกระทรวง
 วัฒนธรรม เป็นหน่วยงานที่ระดำ เนิบการวิ หเป็นไปตามนโยบายนี้

สำหรับ เรื่องการรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นกระทรวงวัฒนธรรมนี้ ได้มี
 การ เคลื่อนไหวอย่างค่อ เนื่องมาโดยตลอด โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2526 ได้มีการ
 เสนอร่าง พระราชบัญญัติโอนกิจการบริหารบางส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็น
 ของทบวงการกีฬาและวัฒนธรรม พ.ศ..... โดยนายประเวทย์ คอนโพธิ์งาม
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สุจิตต์ วงษ์เทศ 2528 : 54)

ความความเห็นของคณะผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า การรวมหน่วยงานที่
เกี่ยวข้อง เป็นกระทรวงวัฒนธรรม นั้น เป็นสิ่งพึงประสงค์ เพราะจะทำให้การ
บริหารงานวัฒนธรรม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ เอื้ออำนวยต่อการประสาน
ความร่วมมือของ หน่วยงานราชการ และหน่วยงานภาค เอกชนได้อย่างดี นอกจากนี้
ยังจะช่วยลดปัญหาซ้ำซ้อนของงานลงด้วย

11. หลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2522 ขึ้นแล้ว กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศูนย์วัฒนธรรม พ.ศ. 2526 และแก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2529 ขึ้น โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัด
ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนงานด้านวัฒนธรรมระดับจังหวัด ตลอดจนกับ
นโยบายหลักของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ นอกจากนี้ยังกำหนดให้มี
ศูนย์วัฒนธรรม เพื่อทำหน้าที่ศึกษาค้นคว้าและวิจัยด้านวัฒนธรรม อนุรักษ์ ส่ง เสริม
และ เผยแพร่วัฒนธรรม ตลอดจนฝึกอบรมวิद्यากรและบุคลากรด้านวัฒนธรรม โดย
ในแต่ละจังหวัดจะมีศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด อย่างน้อย 1 แห่ง และศูนย์วัฒนธรรมอำเภอ
กระจายอยู่โดยทั่วไปซึ่งในการพิจารณาจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมนี้ แลตามขั้นตอนทางการศึกษา
ที่มีความพร้อม ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ทั้งสิ้น 96 ศูนย์

ในคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัดนี้ ประกอบด้วยคณะกรรมการจาก
บุคคลหลายฝ่าย ทั้งจากภาครัฐและเอกชน ดังนั้น วัตถุประสงค์จึง เป็นวัตถุประสงค์แบบ
สมัครกำลังของแต่ละจังหวัดที่ อันนี้ที่จะดำเนินงานวัฒนธรรมของจังหวัดนั้น ๆ โดยมี
ศูนย์วัฒนธรรม เป็นแม่ข่ายบริการและสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็น
ประสานงานและอำนวยความสะดวกดำเนินงาน

จากผลการวิจัย ปรากฏว่า คณะผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า
การบริหารงานวัฒนธรรมมีส่วนมีบทบาท ภายในปี พ.ศ. 2540 นั้น มีความเป็นไปได้
ที่จะยังใช้รูปแบบ เดียวกันกับปัจจุบัน หรือถ้าหากว่ามีการรวมหน่วยงาน เป็นกระทรวง
วัฒนธรรมก็จะมีวัฒนธรรมจังหวัด เป็นตัวแทนของกระทรวงวัฒนธรรมในจังหวัดนั้น ๆ

ซึ่งผู้เขี้ยวราดย่าง ท่าน เห็นว่าการ มีวัฒนธรรม จึง ทั่วคแยกออกทาง หากนั้นจะทำใ้
การกำ เนิงงานด้านวัฒนธรรม ในจังหวัด โลก เกี่ยวและภาคกำลัง ทั้งนี้เพราะโดย
ธรรมชาติการ บริหารงานวัฒนธรรมนั้น เป็นงานที่ยุ่งยาก เพราะต้อง เกี่ยวข้องกับ
สถาบันองค์การ และบุคคลหลายฝ่าย

นอกจากนั้น กลุ่ม เขี้ยวราดยังมีความ เห็นสอดคล้องกันว่า มีความเป็นไปได้
ที่ในระดับของ ติประชาชนจะมีการ กังกลุมทางวัฒนธรรมขึ้น เช่น กลุ่มเขี้ยวราด
กลุ่มเขี้ยวราด เพื่อทำงาน และปฏิบัติกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกัน ซึ่งความคิดเห็น
ของกลุ่ม เขี้ยวราดในประเด็นนี้ มีความเป็นไปได้สูงมาก ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันนี้
หน่วยงานทั้งภาครัฐ และ เอกชนให้ความสำคัญในเรื่อง นี้อย่างยิ่ง โดยเฉพาะกรม
การปกครองนั้น เห็นว่า บทบาทในการกำ เนิงงานด้านวัฒนธรรม เป็นหน้าที่ของ
ทุกคน โดยเฉพาะหน่วยงานปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชน
(ฉลง กัลยาณมิตร 2525 : 23) ประกอบกับรัฐบาลปัจจุบันถือ เป็นนโยบายที่จะให้
ประชาชนในท้องถิ่น รวมกลุ่มกัน เพื่อแก้ไขปัญหาของตนเองและชุมชน สนับสนุนการ
ระดมทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อการศึกษานานาชาติของกองทุนพัฒนาทาง ๆ (สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2530 : 2)

12. ในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ิให้รแนวทางในการรักษา
ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรม พุทธศักราช 2529 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2529 นี้
ระบุว่า การกำ เนิงงานวัฒนธรรม เป็นภาระหน้าที่ของ ประชาชนทุกคน รวมทั้งองค์กร
ของรัฐและองค์กรของ เอกชน โดยระบุต่อไปว่า องค์กรของ เอกชนที่มีหน้าที่รับผิดชอบ
งานของชาติ คือ มอนิธี สมาคม ศาสตราจารย์ และบริษัททาง รานทั้งหลาย ซึ่งองค์กร
ของ เอกชนเหล่านี้ควรมีโอกาส ให้ความร่วมมือสนับสนุนงานวัฒนธรรมตามกำลัง
ความสามารถ

ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่ม เขี้ยวราดมีความ เห็นสอดคล้องกันว่า ภายใน
ปี พ.ศ. 2540 นี้ การกำ เนิงงานด้านวัฒนธรรมของชาติ นั้น จะ เน้นการนำ ไปสู่
ประชาชนเป็นหลัก โดยรัฐบาลจะ เร่ง เฝ้าให้ประชาชน เห็นประโยชน์และความสำคัญ

ของงานวัฒนธรรม โดยจะกระตุ้นให้ประชาชนมีพลังใจ ภูมิใจและศึกษาวัฒนธรรม
 ของตนเอง และบรรพบุรุษ เพื่อจะใคร่และ เกิดความภาคภูมิใจและดวงมณวัฒนธรรม
 ของตนเอง ซึ่ง เป็นสิ่ง ที่พึงประสงค์ตามมี เรียกว่าคุณภาพหนึ่งใจของสัง เกทว่า ถ้า
 ปล่อยให้ประชาชนถกและทำกับ เองนั้น อาจจะไม่ใคร่ไปแบบที่คิดทางวัฒนธรรม
 ทั้งนี้ รัฐบาลอาจวางแนวทางที่ เหมาะสมไว้ โดยผู้ เกี่ยวขาดตกทาน เข็ม ...
 สอดคล้องกันว่า การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมนี้ จะไม่มีทางสำเร็จได้เลย ถ้าหาก
 ประชาชนไม่สนใจให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง จึงจำเป็นต้อง เร่ง เร้าให้ประชาชน
 เห็นความสำคัญ และมีส่วนรวบปี ติมากที่สุด

ผลการวิจัยยังปรากฏว่า กลุ่มผู้ เกี่ยวขาดยัง เห็นสอดคล้องกันว่า การ
 จัดตั้งองกรทางวัฒนธรรม เช่น สมาคม มูลนิธิ และอื่น ๆ เป็นอิสระ เป็นการดี
 นอกจากนั้น กลุ่มผู้ เกี่ยวขาดยัง เห็นว่ามีความเป็นไปไ้ไกลมากที่หน่วยงานและองกร
 ภาค เอกชนจะ ี ติความร่วมมือกับรัฐบาลี ในการ รักษาวัฒนธรรมที่ดั้งงามของ ภาคไว้
 นอกจากนั้นวัดและศาสนสถานจะ เป็นสถานที่ที่พบพบาคำคัญทางวัฒนธรรม โดยจะ
 เป็นศูนย์กลางบารยัคตือและ เป็นหลักยึดถือ ในการดำเนินชีวิตของคนไทย

กลุ่มผู้ เกี่ยวขาดยังมีความ เห็นสอดคล้องกันว่า สื่อมวลชน ทั้งหนังสือพิมพ์
 และวิทยุ โทรทัศน์ จะมีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ ส่ง เสริมและ เผยแพร่วัฒนธรรม
 ที่ดั้งงามของไทย โดยการ เสนอผลงานและบทวิเคราะห์วิจารณ์ที่ เกิดประโยชน์มากขึ้น
 โดยกลุ่มผู้ เกี่ยวขาด เห็นว่า เป็นสิ่ง ที่พึงประสงค์ และมีความเป็นไปไ้สูงมาก ทั้งนี้
 อาจจะ เห็นได้จากใ้ในปัจจุบันหนังสือพิมพ์ เกือบทุกฉบับจะมีพื้นที่สำหรับ การ เสนอข่าวสาร
 ทางการศึกษา ศิลปะ สังคมและวัฒนธรรม และยังมี การ เสนอบทความที่ เกี่ยวข้องกับ
 เรื่องของวัฒนธรรมและการดำเนินงานวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนั้นการ
 จัดรายการวิทยุและโทรทัศน์ก็จะมี การ เสนอรายการ ที่ เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมด้วย

นอกจากนั้น ผลการวิจัยยังปรากฏว่า จะมีการขยายอง ุณภูมิและประกาศ
 เกี่ยวกับคุณค่าและองกรที่มีผลงานดี เคนด้านวัฒนธรรม ซึ่ง เป็นสิ่ง ที่พึงประสงค์
 และจะ เห็นว่าใ้ในปัจจุบันนี้กับหน่วยงานทั้ง ภาครัฐและ เอกชน เข็มและประกาศ
 เกี่ยวกับคุณค่าและองกรที่มีผลงานดี เคนด้านวัฒนธรรมแล้ว เป็นประจำและต่อเนื่อง

เช่น ไทยตัวอย่างของสหประชาชาติ เพราะทั้งนี้ประเทศไทย โครงการศึกษา
แห่งชาติและโครงการประกาศ เกี่ยวรัศมีสหประชาชาติและมูลนิธิ เคนของสำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นต้น

13. ทรัพย์สินของคนนั้นย่อมมีผลต่อการกระทำและการปฏิบัติของเขา
อย่างสำคัญ ดังนั้น รัฐบาลลงนามนาประเทศจึง เพียรพยายามที่จะสร้างภาพพจน์
ที่ดีให้แก่ตนเองทั้งในทางภายในและภายนอกประเทศ โดยเริ่มจากการทูตที่ไป
ในทางที่ถูกต้องและส่งเสริมความสามัคคีและความเข้าใจโดยการ
สร้างความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกับภายนอก ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ซึ่งอาจถือว่า
เป็นสงครามทางความคิดมีโครงการทางด้านการประชาสัมพันธ์ การโฆษณาชวนเชื่อ
และความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมเป็นสาระสำคัญ ทั้งในทางการ เมืองถือว่า เป็น
เครื่องมือของรัฐทางงานจิตวิทยา (สุนทร นิยมญาติ 2524 : 169)

หลายประเทศได้ดำเนินการส่งเสริมความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมอย่าง
เป็นทางการกับประเทศอื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยนทัศนะที่จำเป็น
การแลกเปลี่ยนทางความคิดและข่าวสาร การจัดตั้งสถาบัน เมื่อส่งเสริมความ
สัมพันธ์ไปทางดี ตลอดจนการส่งเสริมที่มีประสิทธิภาพที่กระหว่างประเทศของ
ประเทศที่เกี่ยวข้อง โครงการทางงานวัฒนธรรมโดยทั่วไปได้แก่ การแลกเปลี่ยน
นักศึกษา อาจารย์ จิตรกร นานาชาติ คนตรี นักกีฬา ตลอดจนความร่วมมือทางงาน
วิทยาคารต่าง ๆ เป็นต้น

รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมและแลกเปลี่ยน
วัฒนธรรมกับต่างประเทศเป็นอย่างดี จึงจะเห็นได้ว่า เมื่อตั้งแต่วันที่ ๒๓.๓. ๒๔๙๘
จนถึงปี ๒๕๒๘ ประเทศไทยได้มีการติดต่อทางงานวัฒนธรรมกับต่างประเทศ
จนถึงขั้นจัดทำเป็นความตกลงทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศแล้วจำนวน ๑๓ ฉบับ
เรียงตามลำดับดังนี้ คือ ญี่ปุ่น คู่มือเขียน ออสเตรเลีย ญี่ปุ่นอินโดนีเซีย
อินโดนีเซีย อิหร่าน อินโดนีเซีย ฝรั่งเศส บังกลาเทศ ศรีลังกา สเปนอินโดนีเซีย
และโปรตุเกส แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า ประเทศไทยจะมีกิจกรรมการติดต่อ
แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมเฉพาะกับประเทศที่ลงนามในความตกลงทางวัฒนธรรม
ควยเท่านั้น ในทางตรงกันข้าม ก็ยังมีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนกับประเทศอื่น ๆ
ที่มิได้เป็นภาคีความตกลงควย (จักรี ศรีวณะ ๒๕๒๙ ; ๔๗)

ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับโครงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ที่กำลังไหลมาจากประเทศต่าง ๆ อย่างไม่หยุดยั้ง โดยเฉพาะในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2527 - 2528 ได้มีหลายประเทศพยายามติดต่อขอแลกเปลี่ยนกิจกรรมทาง วัฒนธรรมกับประเทศไทย เช่น โปแลนด์ ฮังการี ไนจีเรีย มุคาณ ยูโกสลาเวีย เป็นต้น ประเด็นที่น่าสนใจคือประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ ไม่เคยมีความสัมพันธ์ทาง วัฒนธรรมกับประเทศไทยมาก่อนเลย หรือหากมีก็อยู่ในระดับที่น้อยมาก (กรมวัฒนธรรม และกรมทนาย กระทรวงการต่างประเทศ 2528)

ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่น่าพิจารณาว่า ประเทศเหล่านี้จะนำวัฒนธรรมมา เป็น เครื่องมือ เพื่อนำไปสู่ความสัมพันธ์ทางคานอื่น ๆ ไต่หรือไม่วางจะเป็นไปได้บ้าง นอกถ กก็มีโครงการติดต่อแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมจะคงมีการขยายกว้างออกไปและ สัมพันธ์ค่อนข้างมาก

ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ภายใน ปี พ.ศ. 2540 นี้ วัฒนธรรมจะกลายเป็นเครื่องมือในทางการเมืองระหว่างประเทศ เป็นสื่อในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จะมีการแลกเปลี่ยนและรวมตัวของ วัฒนธรรมกันมากขึ้น ทั้งในระดับทวีปและระดับโลก โดยการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมนั้น จะดำเนินการคล้ายรูปแบบ ในรูปของสหภาพวัฒนธรรม เช่น การกีฬา คณะนาฏศิลป์ และอื่น ๆ และจะเห็นที่เยาวชนเป็นหลัก ซึ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสิ่งเหล่านี้เป็น สิ่งที่มีประสิทธิผลมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทางเลือกที่นอกเหนือสำหรับการดำเนินงานด้าน วัฒนธรรมภายในปี พ.ศ. 2540

1.1 การอบรมเลี้ยงดูเด็กในครอบครัว การให้การศึกษา สำหรับ เยาวชนเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในการเตรียมการสร้างความสัมพันธ์กับ ในอนาคต เพราะเด็กวันนี้คืออนาคตของชาติในวันหน้า ดังนั้นการจะสร้างชาติ ในอนาคตให้เป็นไปได้ในทางที่ถ่วงการนั้น ต้องเริ่มจากการเลี้ยงดู การปลูกฝังและ

โศกการศึกษายกเล็กและเขาวรรณเป็นสิ่งที่ยังคงดำรง นอกจากนั้นควรจะมีการศึกษา
และหาแนวทางให้ควาในอนาคตนั้น เราคงการวิเทศนิทานเมืองมีสถานอะไร
ของทหารกองอย่างไว้ในสังคม แดงจึงหาทางวาง เขาวรรณของชาติให้สอดคล้องและ
เป็นไปงามที่คงการนั้น

1.2 จากผลการวิจัยปรากฏว่า สังคมไทยในอนาคตนี้จะต้อง เป็น
สังคมอุตสาหกรรม รวมเรื่องการส่งออก และในขณะเดียวกัน ประชาชนส่วนใหญ่ยังคง
ประกอบอาชีพทางคานเกษตรกรรมอยู่จำนวนหนึ่ง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้อง
มีการศึกษานอกระเตรียมคนให้พร้อมสำหรับการดำรงชีพในสังคมเกษตรกรรมและสังคม
อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกนั้น เริ่มตั้งแต่การเตรียมคน สำหรับอาชีพและการงาน
ใหม่ ๆ ที่อาจจะยังไม่คุ้นเคยกับคนไทย เช่น การจัดการ การบริหาร งาน เทคนิค
เป็นต้น การเตรียมคนให้พร้อมสำหรับการค้าเป็นชีวิตในสังคมที่ห่างไกลจากญาติพี่น้อง
ของซึ่งตนเองเคยมีญาติและศรัทธาใจยกตนเอง ต้องตั้งใจอย่างรวดเร็วจึงและชักเยอ
รุนแรง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถ้าจะคงฝึกฝนหรือเตรียมการให้ความรู้อยู่ทั้งในระบบและนอกระบบ
โรงเรียน ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมต่าง ๆ

1.3 เนื่องจากในอนาคตภาวะการมีถิ่นทาง เศรษฐกิจและสังคม
จะทำให้การดำเนินชีวิต มีลักษณะต่างคนต่างอยู่ ทำให้แต่ละบุคคลไม่สนใจลักษณะ
ชีวิตการงานและความเป็นอยู่ของผู้อื่น ทำให้สังคมไม่มีวัฒนธรรมเป็นเนื้อเดียวกัน
ยกเว้นอย่างเดียวกันใดสนิท ดังนั้น การสร้างค่านิยมพื้นฐานของสังคมไทย หรือสิ่ง
ที่เป็นเอกลักษณ์ในสังคมไทย เพื่อจะให้คนไทยในสังคมโลกเป็นเครื่องมีในการอยู่ร่วมกัน
ได้ในสังคม จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น จึงเห็นหน้าที่ขององค์กรที่รับผิดชอบ
งานวัฒนธรรม จะต้องศึกษาและหาจตุรวิธีใหม่ใดและคงหาทางที่จะปลูกฝัง
สร้างเสริมให้คนไทยได้ถือเป็นแบบอย่างการประพฤติ ปฏิบัติร่วมกันได้อย่างกลมกลืน
และเหมาะสมไว้ได้กับสภาพการของสังคมในขณะนั้น ๆ

1.4 นายกรัฐมนตรี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ โองการขยายพิเศษ
เรื่องนโยบายของภาครัฐบาลออกสู่สาธารณะการทอง เทียวปี 2531 ต่อที่ประชุม
สถาบันธุรกิจที่เกี่ยวข้องของกัยการทอง เทียวต่าง ๆ ณ โรงแรมดุสิตธานี เมื่อวันที่ 16
มีนาคม 2531 มีสาระสำคัญตอนหนึ่งว่า "เนื้อแท้แห่งความสำเร็จความสำเร็จการทอง เทียวมาจาก

สิ่งที่ักควคนไทยมาแต่เกิดผนวกกับสิ่งที่บรรพบุรุษไทยสั่งสอนไว้ ก็คือความเป็นมนุษย์
 อูปลิสิยิ จากอออนหวานเออนอน เบนวอล อะบนละไม และประเพณีวัฒนธรรมอัน
 คิงามของชาติไทย คิงั้นคองถือว่า เรามีสิ่งที่คักหัดแล้ว ซึ่งถ้าหากสิ่งคิงามเหล่านี้
 ไปเสียแล้ว ไม่วาจะลงทลงแรงหรือประธาสัมพันธ์กันขนาดไหนก็ยากที่จะบรรลุ
 ผลสำเร็จใด" ซึ่งจากชกความนี้จะเห็นว่า การอนุรักษ์ ส่ง เสริม แฝบพร และ
 พัฒนวัฒนธรรม อันเป็นสัญลักษณ์ ในการแสดงออกถึงความเป็นไทยอย่าง เคนรัก
 วัฒนธรรมและประเพณีที่กงามสวยงาม อูปลิสิยิ เอื้อ เผื่อ เผื่อแผ่ โอบอ้อมอารีและ
 มีน้ำใจของคนไทย จะคองได้รับการรักษาไว้อย่าง เหนียวแน่น ถอดถอนส่ง เสริม
 แฝบพรให้เป็นที่รักและ เหวาใจของบุคคลทั่วไป นอกจากนั้นยังคองเกทางพัฒนา
 สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ให้เหมาะสมและใช้ได้กับสังคมและยอมรับของคนไทยโดยทั่วไป

1.5 ในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมอัน มักจะมองกันแต่ใน
 เรื่องของการอนุรักษ์ เฝบกัน เฝบว วัฒนธรรมที่ดีที่เคยมีหรือมีมาแต่โบราณเช่น
 การจะอนุรักษ์ไว้ทั้งหมดนั้น เป็นการเฟ้นสรรมาคองวัฒนธรรมที่สามารถ เปลี่ยนแปลง
 ได้ตามสภาวะสังคมที่เหมาะสม คิงั้นการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมจึงจำ เป็นคอง
 กำหนดการนำ ทรบกระบวนการ คือ เริ่มจากการศึกษาใน เหวาใจวัฒนธรรมนั้น ๆ
 แล้วพิจารณาว่า วัฒนธรรมใดที่หมดคุณค่าที่หมดทว่า เป็น และไม่เหมาะสมกับ
 สภาวะสังคมปัจจุบันก็อนุรักษ์หรือ เก็บไว้ หลกหลานได้รู้จักได้ เหวาใจและศึกษากัน
 วัฒนธรรมใดที่เป็นสิ่งคิงามและยังสามารถใช้ ได้กับสังคมปัจจุบันก็กำหนดการส่ง เสริม
 และ แฝบพรให้ เป็นที่ เหวาใจและยอมรับปฏิบัติกันต่อไป นอกจากนั้นถ้าพิจารณาว่า
 วัฒนธรรมใด ที่ควรจะได้รับพัฒนา ให้สามารถใช้ได้กับสภาวะสังคมปัจจุบัน ก็ควร
 จะได้รับการวิจัยและพัฒนาศึกษาค้นคว้าต่อไป คิงั้นการดำเนินงานด้านวัฒน
 ธรรมจึงมีผลในทางปฏิบัติแล้วจะคองทำ ทรบทั้งกระบวนการดังกล่าว ส่วนจะทำใน
 ขั้นตอนใด คมภาคใดขนาดไหนนั้น เป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณา เฉพาะ เรื่องต่อไป

1.6 การปลูกฝังและสร้าง เสริมค่านิยมที่ส่ง ประสงค์ร่วมกันของสังคม
 โดย เฉพาะค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการนั้น เป็น เรื่องที่ต้องทำด้วยความแยบคาย
 เช่น เกี่ยวกับการปลูกฝังจริยธรรมและคฤธรรมทางศาสนา ก็จะต้องไม่ "กรอบ"

ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่คณะกรรมการกึ่งหลักในเรื่องของการกำหนดนโยบาย วางแผน ส่งเสริม ประสานงาน และติดตามการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของทั้งประเทศ ซึ่งเปรียบเสมือนหน่วยเสนาธิการด้านวัฒนธรรม จะต้องแสวงหาทิศทางหน้าที่นี้อย่างจริงจังและโดยคอบางเต็มหัวใจเป็นที่ยอมรับ เป็นการนำในการกำหนดนโยบายวางแผน และประสานการดำเนินงาน สร้างเอกภาพในการดำเนินงานให้สามารถดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกับความต้องการของชาติได้

นอกจากนี้การรวมหน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมให้อยู่ในหน่วยงานเดียวกัน โดยอาจจะตั้งเป็นทบวง หรือกระทรวงขึ้นมาใหม่ เพื่อให้ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมโดยเฉพาะ ก็จะเป็นประโยชน์มากขึ้น

๑.๑ การใช้ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมเป็นพื้นฐานในการหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อเป็นเครื่องมือนำไปสู่ความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ มีข้อเสนอถึงเกณฑ์ประเทศเล็ก ๆ โดยเฉพาะประเทศในโลกที่สามารถรวมทั้งประเทศไทยนั้น ในการดำเนินความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม มักจะเป็นไปในทางรับมากกว่า (สุนทร ภิรมญาภิ 2524 : 16๕) ดังนั้นจึงสมควรที่เราหาข้อดีเกี่ยวกับจะพิจารณาความรอบคอบถึงผลดี ผลเสีย และผลกระทบที่จะเกิดตามมา ทั้งเรื่องนี้มีเหตุผลหลายข้อ จากกรณีของสหภาพโซเวียตที่เสนอโครงการในลักษณะต่าง ๆ กัน ภายใต้อาณัติของสหภาพโซเวียตเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่จะออกมาในรูปของการแลกเปลี่ยนทางด้านศิลปะ เยาวชน และกีฬา นอกจากนี้ก็ยังมีกรณีโดยตรงกับบรรดา เยาวชนของไทยในรูปของการไปทัศนศึกษาไปเรียนที่สหภาพโซเวียตซึ่งที่เราได้เคยทราบข่าวกันมาบ้างแล้วนั้น

นอกจากนี้ เพื่อให้การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งในการเมือง เศรษฐกิจ การทหารและอื่น ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลที่ต้องการ การเรียนรู้วัฒนธรรมของกันในประเทศนั้น ๆ เป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นการมีทิวทัศน์ของไทยประจำประเทศต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องที่รัฐบาลควรจะได้ให้ความสนใจและดำเนินการในเรื่องนี้อย่างจริงจัง โดยอาจจะเริ่มทดลองในบางประเทศ

เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป หรือรัฐบาลอาจจะกำหนดเป็นนโยบาย มอบหมายให้สถานเอกอัครราชทูตในประเทศต่าง ๆ ดำเนินการในเรื่องนี้ เป็นพิเศษก็ได้

2. ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการวิจัยอนาคต

2.1 เนื่องจากสังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทุก ๆ ด้าน สังคมย่อยทั้งหลายจึงต้องปรับตัวอย่างเหมาะสมตามไปเลย มิฉะนั้นแล้ว ความขัดแย้ง รุนแรง และปัญหาต่างๆ ประการจะบังเกิดขึ้นในปริมาณที่แก้ไขได้โดยยาก ทั้งนี้ การศึกษา เพื่อ เตรียมการสำหรับอนาคต จึง เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง มิเช่นนั้นบางคน อาจจะ เกิดอาการ "ช็อก" ดังที่ อัลวิน ทอเฟอร์ (Alvin Tofler) นักเขียน และนักอนาคตนิยมที่มีชื่อ เรียกว่า "Future Shock" จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องมี การศึกษา เพื่อ เตรียมการสำหรับอนาคตในเรื่องต่าง ๆ ในเมืองไทยอย่าง กว้างขวางและจริงจัง

บรรณานุกรม

หนังสือ

- กอ สวัสดิ์พานิชย์. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และท่าปกเจริญผล, 2529.
- คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. การศึกษากับการสืบทอดและเสริมสร้างวัฒนธรรม.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2527.
- จรัส พรหมอัญ. สังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครสันต์,
2522.
- นิพนธ์ สุขสวัสดิ์. วรรณคดีไทยเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม. วิทยุโลก : แผนกเอกสาร
การพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยุโลก, 2520.
- บรรพต วีระชัย. สังคมวิทยามนุษยวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2522.
- ประเวศ วะสี. 3 ส่วนนักปฏิบัติธรรมที่สันตะเพื่อนพื้นฐานเดิมสังคมไทย ส่วนโมกข์
ธรรมกาย สันติอโศก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พุทธทาสภวนาน, 2530.
- ประสิทธิ์ กาหย็กลอน. แบบเรียนวิชาภาษาไทย ท 301 "ภาษากับวัฒนธรรม".
กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2513.
- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. การศึกษากับวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร :
บริษัทประชาชน จำกัด, 2527.
- _____. แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6
(พ.ศ. 2530 - 2534) ของกระทรวงศึกษาธิการ.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สวนพิมพ์, 2529.

- ____. แผนพัฒนาวิทยศึกษาระหว่างทศวรรษการศึกษา. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา, 2527.
- ผจงวิทย์ อธิกษนิเทศ. การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ :
กิจจันทร์การพิมพ์, 2526.
- กันฐกริช คตาวุธ, ม.ล. และคณะ. ทางเลือกในอนาคตของสังคมไทย :
ในทัศนะนักวิชาการ. เชียงใหม่. คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับมูลนิธิอาเซีย เอ็ม, 2527.
- นันทยา สายบุญ. ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- สุนธิสมัย จิตกุล, ม.จ. สารคดีน่ารู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วันกาลสารณ์, 2518.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และศักดิ์ ทองจิ๋ว. การวิจัยทางการศึกษา : หลักและวิธีการ
สำหรับนักวิจัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- วัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ. กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับ
วัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรสุภา, 2528.
- ____. ประเมินผลการดำเนินงานศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดทั่วประเทศ.
กรุงเทพฯ : เอกสารโรเนียว, 2528.
- ____. ปัญหาการบริหารงานวัฒนธรรมและแนวทางวัฒนธรรมบริหาร.
เอกสารอัครสำเนา, 2527.
- ____. ปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไขโดยการพัฒนาวัฒนธรรม เล่มที่ 1.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรสุภาลาดพร้าว, 2529.
- ____. ปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไข โดยการพัฒนาวัฒนธรรม เล่มที่ 2.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรสุภาลาดพร้าว, 2529.
- ____. สรุปผลการดำเนินงานที่สำคัญ ในรอบปี 2528.
เอกสารอัครสำเนา, 2528.

กีลากร, กรม. มรดกทางวัฒนธรรมบนแผ่นดินไทยก่อนพุทธศตวรรษที่ 19.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2513.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. 93 ปี กระทรวงศึกษาธิการ 1 เมษายน 2528.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2528.

ศูนย์ประสานการเจ้าหน้าที่ชนบทแห่งชาติ. แผนพัฒนาชนบทที่ ๖ (พ.ศ. 2530 - 2534).

กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์, 2529.

สมหวัง นิธิยานันท์. การวิจัยเชิงการบรรยาย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และ

ท่าปกเจริญผล, 2524.

สุโขทัยธรรมภิกษา, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาวิจัยศึกษา หน่วยที่

6 - 10 พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ทางด่วนส่วนจำกัดบางกอกน้อย, 2528.

_____. เอกสารการสอนชุดวิชาไทยศึกษา : อารยธรรม หน่วยที่ 12 - 15).

กรุงเทพฯ : ป.สัมพันธ์พาณิชย์, 2526.

สุนัทร สุกภาพ. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2514.

อคุย คันประยูร. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, 2520.

อนุชานราชชน, พระยา. ความรู้อะไรเรื่องวัฒนธรรม. งานวัฒนธรรมของคณะกรรมการ

วัฒนธรรมแห่งชาติ : กรุงเทพฯ, 2515.

_____. วิวัฒนาการแห่งวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ, 2496.

อานนท์ อากาภิม. สังคมวัฒนธรรมไทยและประเทศไทย. กรุงเทพฯ :

เพชรพิทยา, 2519.

วารสาร

เกียรติศักดิ์ อิชยานันท์. "การรักษาและส่งเสริมชนบทริมเขื่อนประเพณีและ

วัฒนธรรมที่คงาม". วัฒนธรรมไทย. 23 (มีนาคม 2529) :

"ถนนยาว 01" (นามแฝง) "กองทุนสัจจะและคุณธรรมช่วยคนเองแบบชาวบ้าน",
ไทยรัฐ. (ม.ร. 16 มีนาคม 2531) 3.

จักรี ศรีชวนะ. "ความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมระหว่างไทยกับต่างประเทศ".
ศิลปวัฒนธรรม. 7, 7 (พ.ค. 29) : 47 - 49.

จุมนล ภูมภัทรรัตน์. "การวิจัยอนาคต". วิจัยวิทยาการวิจัย. 1,
1 (มกราคม - เมษายน 2529) 22 - 24.

_____. "เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ ____". วารสารวิจัยการศึกษา.
10 (มิถุนายน - กรกฎาคม 2530) : 23 - 30.

เจื้อจันท์ จงสถิตอยู่. "บทนำ". วารสารการศึกษาแห่งชาติ.
19 (มิถุนายน - กรกฎาคม 2528) : 3 - 4.

จ่านงค์ ทองประเสริฐ. "พัฒนาการทางวัฒนธรรม". วารสารวัฒนธรรมไทย.
22, 2 (กุมภาพันธ์ 2526) 60 - 67.

เจื้อยว บุรีศักดิ์. "ปัญหาของวัฒนธรรมไทยปัจจุบัน". วารสารวัฒนธรรมไทย.
22, 8 (สิงหาคม 2526) 59 - 77.

เจื้อยว นทีเลิศ. "บทบาทของการศึกษาในการพัฒนาวัฒนธรรม".
วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 20 (สิงหาคม - กันยายน 2529) :
17 - 35.

จอลอง กัลยาณมิตร. "บทบาทของท้องถิ่นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและชนมรรพเนียม
ประเทศไทย". นิตยสารท้องถิ่น : 23 - 28.

เดโช สวานนท์. "เอกอักษรวัฒนธรรมไทย". การศึกษาและวัฒนธรรม :
ประมวลบทความทางวิชาการ. 103 - 119 กรุงเทพฯ :
บริษัทประชาชน จำกัด, 2526.

ทรงวิทย์ คลประสิทธิ์. "สัมภาษณ์พิเศษ นายรงค์ วงษ์จันทร์". ศิลปวัฒนธรรม.
2 (กุมภาพันธ์ 2524) : 60 - 64.

- มีทรง ชูบุกุลวาทิ. "ความหมายของวัฒนธรรม". วารสารวัฒนธรรมไทย.
22 - 2 (กุมภาพันธ์ 2526) 55 - 59.
- _____. "วัฒนธรรมจะมีควมช่วยในการพัฒนาชาติอย่างไร".
วารสารวัฒนธรรมไทย. 22, 1 (มกราคม 2526) 54 - 6.
- ประสิทธิ์ ศรีธรรม. "การปลงกันตัวควมวัฒนธรรม". วารสารวัฒนธรรมไทย.
25, 3 (มีนาคม 2529) 27 - 30.
- ประสิทธิ์ จำปา. "การบำรุงส่งเสริมวัฒนธรรม". เอกอภิมภักดี.
เนื่องในงานนิทรรศการวัฒนธรรมที่เขานภักดี, 4 - 6
(สิงหาคม 2520) 4.
- เป็รวง เป็ลัยนสายสืบ. "ปัญหาในสังคมไทยกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม".
วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 20 (สิงหาคม - กันยายน 2529) :
46 - 60.
- พิชพรธ นทองฟ้า. "การปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีแก่เยาวชน". วิทยาราย.
84 (มีนาคม 2529) : 16 - 17.
- พจน์ สะเหียรชัย. "มองการศึกษา". วารสารการศึกษาแห่งชาติ.
19 (มิถุนายน - กรกฎาคม 2528) : 1 - 2.
- ไพฑูริย์ สันลาภัน. "บทบาทของมหาวิทยาลัยในการสร้างเสริมวัฒนธรรมไทย".
กुरुปริทัศน์. 9 (มิถุนายน 2527) : 18 - 29.
- เย็นใจ เลาทนิต และนันทิกา แยมสรวล. "อุดมการณ์ของชาติและความดีของ
เยาวชน". วารสารวิจัยการศึกษา. 8 (สิงหาคม - กันยายน
2528) : 22 - 29.
- รวีธ ภา.ถว. "บทบาท". วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 20 (สิงหาคม -
กันยายน 2529) : 1 - 3.

- เรือง เจริญชัย. "มองการศึกษา". วารสารการศึกษาแห่งชาติ.
20 (สิงหาคม - กันยายน 2529) : 5 - 7.
- วัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ. "ความเป็นมาของงานส่งเสริม
วัฒนธรรมไทยโดยสังเขป". วารสารวัฒนธรรมไทย.
ฉบับพิเศษ ๒๒๒. 1 - 7.
- _____. "การดำเนินงานวัฒนธรรมของชาติ". วารสารวัฒนธรรมไทย.
25, 1 (มกราคม 2529) 40 - 46.
- สุลักษณ์ ศิวรักษ์. "นโยบายการท่องเที่ยวกับศิลปวัฒนธรรม". ศิลปวัฒนธรรม.
8 (พฤศจิกายน 2529) 42 - 51.
- สุนทร นิยมญาติ. "ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทางด้านวัฒนธรรม มีที่ใดใน
ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ". 160 - 175.
- สมจิตต์ สิริชัย. "ภารกิจของมหาวิทยาลัย ด้านการพัฒนารุ่งและสร้างสรรค์
ศิลปวัฒนธรรม". ภาคกิจมหาวิทยาลัยที่สังคมนานาชาติ.
โครงการพัฒนามหาวิทยาลัย, 2517.
- เอกวิทย์ ๓ ฉกลาง. "ทิศทางวัฒนธรรมไทยวัฒนธรรมแห่งชาติ". มติชนสุดสัปดาห์.
5 (31 ตุลาคม - 6 พฤศจิกายน 2525) : 14 - 15.
- _____. "สามทศวรรษของการพัฒนาการศึกษาไทย : ความสำเร็จ - ความล้มเหลว
และภารกิจสืบเนื่อง". มติชนสุดสัปดาห์. 8 (10 มกราคม 2531) :
18 - 20.
- เอก นาววิมล. "อยู่สูงอายุกับการถ่ายทอดวัฒนธรรม". วารสารการศึกษาแห่งชาติ.
20 (สิงหาคม - กันยายน 2529) : 36 - 45.
- _____. "นโยบายการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ
ตามนโยบายของคณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 27 สิงหาคม 2529".
ศึกษาสัมพันธ์. 12 (กันยายน 2529) : 16 - 21.

- "สรุปผลการพัฒนาการศึกษาในวงแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 5 และ
 ศาสตร์ศาสตร์ของการพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 6".
วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 16 (มิถุนายน - กรกฎาคม 2528) :
 24 - 37.

รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และอื่น ๆ

- ธีธัญญา สรรพศรี. "แนวโน้มนโยบายการวิจัยการศึกษาในอนาคต". วิทยานิพนธ์
 ปรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524.
- ปารุณ สุพรรณศรี. "บทบาทและผลของการปฏิบัติงานของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนา
 วัฒนธรรมในการเผยแพร่ สันติวัฒนธรรมทางภาคใต้ จิตใจ และส่งเสริม
 วัฒนธรรมท้องถิ่นต่อประชาชนในชนบท" รายงานการวิจัย, 2525.
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องให้ชื่อแนวทางในการรักษา ส่งเสริมและพัฒนา
 วัฒนธรรม พุทธศักราช 2529 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2529.
- มหาสารคาม, วิทยาลัยครู. "การประเมินโครงการและกิจกรรม ศูนย์วัฒนธรรม
 จังหวัดในเขตการศึกษา 10". รายงานการวิจัย, 2525.
- ศรีวิภา จันทรย์วงศ์. "อนาคตภาพของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ใน พ.ศ. 2540" วิทยานิพนธ์ ปรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาวิจัยการศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2530.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เรื่อง นโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ หนังสือที่ สร.
 0203/ว 256 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2524 และประกาศ
 สำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ ประกาศ ลงวันที่
 23 พฤศจิกายน 2524.

Books

1. Glass, Gene V. and Stanley, Julian C. Statistical Methods in Education and Psychology. Englewood Cliffs, N.J.
2. Toffler, Alvin. Future shock. London, Pan Books c 1970.
3. _____. The third wave. Toronto Bantam Books c 1981.
4. Webster's New Collegiate Dictionary Massachusetts G & C Merrian Company, 1977.

Journal

Poolpatarachesin, Chumpol "Ethnographic Delphi Futures Research : Thai University Pilot Project" Cultural and Education Futures Vol. 2 No. 4, 1982.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

1. กลุ่มผู้แทนนโยบายวัฒนธรรม

1. ศาสตราจารย์ เว็ อารีมาน	<u>อดีต</u>	- อธิบดีกรมการศาสนา - อธิบดีกรมศิลปากร - รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
	<u>ปัจจุบัน</u>	- กรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
2. พันเอกอมรชัย ธีรฤทธิกิจ	<u>อดีต</u>	- ผู้อำนวยการกองเที่ยว แห่งประเทศไทย - กรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
3. ศาสตราจารย์สุระปะนิย นาคพรพรพ		- ประธานอนุกรรมการ เฉพาะกิจ ยกร่างแผนอย่างำ นการปฏิบัติ ทางวัฒนธรรมของประเทศไทย
4. นายมงคล วงษ์จันทร์	<u>อดีต</u>	- เลขาธิการคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ - รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
	<u>ปัจจุบัน</u>	- ประธานอนุกรรมการพิเศษ วัฒนธรรมไทย
5. นายสุวัฒน์ วัฒนประคิมร์	<u>อดีต</u>	- ศึกษาธิการ เขต เขตการศึกษา 3 - ศึกษาธิการ เขต เขตการศึกษา 6
	<u>ปัจจุบัน</u>	- รองอธิบดีกรมพลศึกษา

6. ดร. วีระ บำรุงรัมย์

อดีต - ผู้อำนวยการกองวิจัยและวางแผนงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
ปัจจุบัน - ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนกระทรวงศึกษาธิการ

2. กลุ่มผู้บริหารงานวัฒนธรรม

1. ดร. เฉื่อยม ตรีเลิศ

ผู้อำนวยการกองวัฒนธรรมสัมพันธ์
 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
ดร. เกียรติศักดิ์ อธิยานันท์
 ผู้อำนวยการกองเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม
 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
ดร. นันทพร กิติสัมพันธ์
 หัวหน้างานวัฒนธรรมสัมพันธ์

4. นายสุรพล ไชยเสนา

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
 หัวหน้างานเอกชนสัมพันธ์

5. นายบุญเลี้ยง พิศดารุท

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
 ศึกษาดูงานจังหวัดศรีสะเกษ

6. ดร. จรินทร์ ชาติรุ่ง

อธิการวิทยาลัยครูจันทรา
 ประธานศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดจันทรา

7. นายสมชาติ รักนถาวร

ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีวิฑูยาภุม
 ประธานศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดศรีวิฑูยาภุม

8. นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
 ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

3. กลุ่มนักวิชาการและ/หรือผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม

1. ศาสตราจารย์ ดร. พัทธา ภายหุ	คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์ ศักดิ์สิงห์ กุศลสิงห์ ผะอบ โปษะกฤษณะ	สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
3. ศาสตราจารย์อุษิวงค์ ทองคำใหญ่ชัย	สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒสงขลา
4. ศาสตราจารย์อำไพ สุจริตกุล	คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ ฉายแสง	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒมจรุโลก
6. นายสมศักดิ์ ปลายน้อย	นักเขียนเจ้าของนามปากกา ส. ปลายน้อย ผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม ที่เป็นที่ยอมรับมากมาย
7. นายอำนาจ จัมเงิน	บรรณาธิการวารสารวัฒนธรรมไทย

ภาคผนวก ข.

ที่ ทม 0309/๑๒๓๘๑

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท 10500

ธันวาคม 2529

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน

เนื่องด้วย นายศาสก์ เตชะชินห์มาก นิสิตชั้นปริญญาโท บัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา
กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง "อนาคตภาพและทางเลือกในอนาคตสำหรับการ
การดำเนินงานด้านวัฒนธรรม" โดยมี อาจารย์ ดร. จุมพล พูลภัทรชีวิน และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร. สุวิธนา สุวรรณเชตนิคม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้องโดยการสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถามแก่ท่าน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้ นายศาสก์ เตชะชินห์มาก
ได้เข้าพบเพื่อเรียนชี้แจงรายละเอียดด้วยตนเอง และได้เก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์
ทางวิชาการด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.ฉวาร์ วัชรภักย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

แผนกมาตรฐานการศึกษา

โทร. 2150895-9

อนาคตทางและทางเลือกในอนาคตสำหรับการค้าเก็บงานด้านวัฒนธรรม
ปี พ.ศ. 2540

คำนำ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อต้องการระดมความคิดให้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรมในประเทศไทย ในเรื่องอนาคตทางและทางเลือกในอนาคตสำหรับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของประเทศไทย ทั้งนี้ เพื่อจะได้ไปมาซึ่งความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านทางด้านอนาคตทางและทางเลือกต่าง ๆ ในอนาคตสำหรับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาวางแผนและตัดสินใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมไทยโดยส่วนรวม

การวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิค EDR (Ethnographic Delphi Futures Research) ซึ่งจะช่วยในการรวบรวมความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทราบหรือคาดการณ์ล่วงหน้า เกี่ยวกับสภาพในอนาคต และทางเลือกในอนาคตต่าง ๆ สำหรับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมให้เป็นอย่างดี โดยระดมความคิดเห็นจากท่าน 3 ครั้งด้วยกัน ครั้งแรกเป็นการสอบถามโดยมีจุดมุ่งหมายที่ศึกษากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยตั้งคำถามที่เห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในอนาคตในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งอาจต้องใช้เวลาสองสัปดาห์ แต่ในครั้งที่ 2 และ 3 จะเป็นการหอบหิ้วคำถาม โดยการนำหน้าหัวข้อคำถามที่คิดเห็นเท่านั้น ซึ่งจะใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามไปเล็กน้อย และเพื่อความเที่ยงตรงของการวิจัย ช่วงระยะเวลาในการให้สัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ควรเป็นระยะเวลาที่ห่างกันเล็กน้อย

ผู้วิจัยขอความกรุณาจากท่านผู้เป็นมิตรไมตรีการ เสนอข้อคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ขอโอกาสแห่งความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในอนาคต ในปี พ.ศ. 2540 ทางลัดเห็นของ ท่านจะได้นำไปเปิดเผย

เป็นส่วนตัว แต่จะใช้ เป็นข้อมูลที่ใช้พิจารณา รวมทั้งความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
ท่านอื่น ๆ เพื่อหาความสอดคล้องกันและแปลผล เป็นความเห็นสอดคล้องกันของ
กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ภายหลังที่ได้มีการตรวจความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น
ของข้อมูลในรอบที่ 3 ซึ่ง เป็นครั้งสุดท้าย

ผู้วิจัยหวัง เป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความร่วมมือจากท่านในการให้สัมภาษณ์
และขอแบบสอบถามทั้ง 2 ครั้ง การมีส่วนร่วมในการให้สัมภาษณ์ และตอบ
แบบสอบถามทั้ง 2 ครั้ง มีความสำคัญ เป็นที่สุด และมีความหมายอย่างยิ่ง ผู้วิจัย
ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของการวิจัยครั้งนี้ เมื่อเสร็จสิ้นการวิจัยแล้ว ผู้วิจัย
จะส่งรายงานผลการวิจัยที่ท่านกรุณาให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ หาคำนวณ

ผู้วิจัยขอกราบขอพระคุณเป็นดั่งน้ำมนต์ เพราะห้วงของท่าน เป็นอย่างสูงมา
ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายถาวร เศรษฐ์หมาก)

นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ผู้วิจัย

อักษรณวก ค.

อนาคตภาพและทางเลือกในอนาคตสำหรับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

ในปี พ.ศ. 2540

กราบเรียน

กระผม นายกา สัก เตชะขันหมาก ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของท่าน สำหรับแบบสอบถามในรอบที่ 1 นี้ เป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 21 คน ที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยพยายามอย่างยิ่ง ในการกรรรูปภาษาและสำนวนเดิมของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ในขณะที่เดียวกันก็ได้ลดความซ้ำซ้อนของข้อความลงด้วย จุดมุ่งหมายของแบบสอบถามในรอบที่ 1 นี้ ก็เพื่อที่จะให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาเลือกว่า ขอความแนวโน้มซึ่งได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่าจะเป็นไปได้ในปี พ.ศ. 2540 นั้น เป็นสิ่งที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ ถ้าหากแนวโน้มนั้นเกิดขึ้นจริง และให้จัดระดับความเป็นไปได้ของแนวโน้มแต่ละขอว่ามีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นภายในปี พ.ศ. 2540 มากน้อยเพียงใด

เพื่อความเที่ยงตรงของการวิจัย ช่วงระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 กับแบบสอบถามรอบที่ 2 ควรเป็นระยะเวลาที่ไม่ห่างกันมากนัก ดังนั้น จึงขอความกรุณาจากท่าน โปรดตอบแบบสอบถามนี้ภายในระยะเวลา 1 สัปดาห์

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามครบทั้ง 2 รอบ และขอกราบขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายกา สัก เตชะขันหมาก)

นิสิตภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัย

แบบสอบถามรอบที่ 1

อนาคตภาพและทางเลือกในอนาคตสำหรับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

ในปี พ.ศ. 2540

คำชี้แจง

1. กรุณาพิจารณาว่า ถ้าข้อความนี้เกิดขึ้นจริง ท่านเห็นว่าเป็นสิ่งที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ โดยการทำเครื่องหมาย ในช่องที่ท่านเลือก

2. กรุณาพิจารณาระดับความเป็นไปได้ที่แนวโน้มแต่ละแนวโน้มจะเกิดขึ้นจริงภายในปี พ.ศ. 2540 โดยลำดับคะแนนที่ใช้มีความหมายดังนี้

5 หมายถึง เป็นไปได้มากที่สุด

4 หมายถึง เป็นไปได้มาก

3 หมายถึง เป็นไปได้พอควร

2 หมายถึง เป็นไปได้น้อย

1 หมายถึง เป็นไปได้น้อยมาก

แนวโน้มที่เป็นไปได้ ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับความเป็นไปได้ ระดับความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540				
	พึงประสงค์	ไม่ พึงประสงค์	5	4	3	2	1
1. สภาพสังคมและวัฒนธรรม							
1.1 ประชากรและระบบครอบครัว							
1.1.1 การวางแผนครอบครัวและการ คุมกำเนิด จะเป็นที่เข้าใจและยอมรับกัน อย่างกว้างขวาง							

แนวโน้มที่เป็นไปได้ ของการดำเนินงานตามวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540				
	พึงประสงค์	ไม่ พึงประสงค์	5	4	3	2	1
1.1.2 ความสัมพันธ์ในระหว่างเครือญาติ จะมีความกระชับแน่นดลลง จะดำรงชีวิต ในลักษณะต่างคนต่างอยู่							
1.1.3 สามีและภรรยาจะออกไปประกอบ อาชีพนอกบ้านมากขึ้น							
1.1.4 ครอบครัวไทยจะเป็นครอบครัวเล็ก							
1.1.5 รายได้ของครอบครัวจะสูงขึ้น							
1.1.6 ประชาชนจะมีการศึกษาและมีความนิยม สมัยใหม่มากขึ้น							
1.1.7 ความรักและความอบอุ่นในครอบครัว จะน้อยลง							
1.1.8 การอบรมเลี้ยงดูบุตรจะมุ่งแต่ให้ ความสะดวกสบายทางวัตถุ							
1.1.9 การอบรมเลี้ยงดูบุตร จะยึดหลักของ เหตุผล ประสิทธิภาพ การรับผิดชอบ และ การพึ่งตนเองมากขึ้น							
1.1.10 จำนวนเกษตรกรผู้ไรที่ดินทำกิน และ ปัจจัยการผลิตอื่น ๆ จะเพิ่มมากขึ้น							

แนวโน้มที่เป็นไปได้ ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540				
	พึงประสงค์	ไม่ พึงประสงค์	5	4	3	2	1
1.1.11 จะมีการอพยพเข้าสู่เมืองในลักษณะ ของแรงงานไร้ฝีมือ							
1.1.12 การว่างงานจะเพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัด โดยจะมีการแก่งแย่งในปัจจัยการผลิต และ การประกอบอาชีพ							
1.1.13 จะมีการใช้ทรัพยากร และทำลาย สิ่งแวดล้อมขนาดใหญ่							
1.2 สังคมและโครงสร้างของสังคม							
1.2.1 สภาพสังคมจะเป็นสังคมอุตสาหกรรม เพื่อการส่งออก							
1.2.2 จะมีการอพยพย้ายถิ่นไปทำงาน และ ตั้งถิ่นฐานบริเวณโรงงานอุตสาหกรรม							
1.2.3 คนจะต้องพึ่งตนเองและแก้ปัญหา ด้วยตนเอง เป็นส่วนใหญ่							
1.2.4 ภาวะของความกดดันในการดำรงชีพ และความกดดันทางจิตใจจะเพิ่มสูงขึ้น							
1.2.5 ประเทศไทยจะมีความเหลื่อมล้ำทาง เศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น							

แนวโน้มที่เป็นไปได้ ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540				
	พึงประสงค์	ไม่ พึงประสงค์	5	4	3	2	1
1.2.5 สภาพสังคมจะมีลักษณะขุนวายขาด ระเบียบ เต็มไปด้วยความเห็นแก่ตัว ขาด ความรับผิดชอบ ไร้เหตุผล และฟุ่มเฟือย							
1.2.7 สังคมไทยจะเป็นลักษณะที่ลุ่มหลง ทางวัตถุ							
1.2.8 คนจะห่างเหินจากหลักทางศีลธรรม และจริยธรรม							
1.2.9 คนไทยจะขาดความภูมิใจในความ เป็นไทย ละทิ้งความเป็นอยู่อย่างไทย							
1.2.10 การดำเนินชีวิตในสังคมจะรับรอน รุนแรง ถูกลบประโยชน์เป็นใหญ่ มีความเห็น แก่ตัวสูง ตัดสินใจเร็ว และขัดแย้งรุนแรง							
1.2.11 ความไม่เป็้ธรรมในสังคมจะเพิ่ม มากขึ้น ทั้งในทางกฎหมาย และทางปฏิบัติ							
1.2.12 ระเบียบและกฎเกณฑ์ของสังคมจะ ถูกละเลย							
1.2.13 ผู้คนจะชอบความสบายและความ สนุกสนานเฉพาะหน้า							

แนวโน้มที่เป็นไปได้ ของการดำเนินงานตามวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพ		ระดับความเห็นในใจ ในปี พ.ศ. 2540				
	พึงประสงค์	ไม่ พึงประสงค์	5	4	3	2	1
1.2.14 สังคมจะยกย่องคนมีเงิน คนมีอำนาจ และอิทธิพลในสังคม โดยไม่คำนึงถึงภูมิหลัง และความประพฤติของบุคคลผู้นั้น							
1.2.15 จะมีการยกย่องและส่งเสริมบุคคล ผู้กระทำความดี และบำเพ็ญประโยชน์แก่ ประเทศชาติ เพื่อเป็นแบบอย่างในการทำดี							
1.2.16 ระบบสังคมไทยจะเพิ่มความสลับ ซับซ้อน มีความทันสมัยและความหลากหลาย มากขึ้น							
1.2.17 จะมีการขยายตัวของอาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะอาชีพที่ไม่เกี่ยวกับการรับราชการ มากขึ้น							
1.2.18 ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และวิทยาการต่าง ๆ จะมี มากขึ้น							
1.2.19 ผู้ค้อยโอกาสในสังคมจะได้รับการ เหลียวแลเอาใจใส่จากรัฐบาลมากขึ้น ทั้งใน แง่สวัสดิการ หางสังคม โอกาสทางการศึกษา โอกาสในทางเศรษฐกิจและการเมือง							

แนวโน้มที่เป็นไปได้ ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540				
	พึงประสงค์	ไม่ พึงประสงค์	5	4	3	2	1
1.3 ค่านิยมในสังคม							
1.3.1 คนไทยจะมุ่งมั่นทำงานเพื่อความ ก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ							
1.3.2 คนไทยจะยึดถือความสามารถและ ความเท่าเทียมกันของบุคคล							
1.3.3 คนไทยจะละเลยในเรื่องของความ กตัญญู							
1.3.4 คนไทยจะเป็นคนที่เห็นเหตุผล และ ความคิดทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น							
1.3.5 คนไทยจะเห็นความสำคัญของการ รับผิดชอบต่อส่วนรวมและสังคม							
1.3.6 คนไทยจะเห็นความสำคัญของงาน และยึดถือผลสำเร็จของงานเป็นใหญ่							
1.3.7 จะมีการรับค่านิยมใหม่อย่างขาด สมดุล โดยเฉพาะการเน้นหนักด้านวัตถุ							
1.3.8 จะมีการเลียนแบบค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรม จากต่างประเทศ ละทิ้ง ค่านิยมเดิมและเอกลักษณ์ของไทยที่สืบทอด กันมานาน							

แนวโน้มน่าเป็นไปได้ ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540				
	พึงประสงค์	ไม่ พึงประสงค์	5	4	3	2	1
1.3.9 จะมีการสร้างค่านิยมพื้นฐานของ สังคมไทย เพื่อให้คนไทยได้ใช้เป็นเครื่อง มือ ในการอยู่ร่วมกันในสังคม							
1.3.10 ค่านิยมและวัฒนธรรมที่เข้าไม่ได้กับ ความทันสมัยและความสลับซับซ้อนของสังคม เช่น ความหลงงมงายในสิ่งที่พิสูจน์ไม่ได้ ความลุ่มหลงในอบายมุขทั้งหลายจะลดน้อยลง ..							
1.4 ศาสนา							
1.4.1 จะมีการศึกษาศาสนาธรรมและฝึก ปฏิบัติธรรมกันอย่างกว้างขวาง							
1.4.2 จะมีการศึกษาคณควา และประยุกต์ ธรรมให้เข้ากับสภาพการณของสังคม เพื่อ โน้มนำให้ศาสนาเป็นที่พึ่งทางจิตใจของ ประชาชน							
1.4.3 คนจะห่างเหินจากหลักของศีลธรรม และคุณธรรมทางศาสนา							
1.4.4 สถาบันศาสนาจะทำหน้าที่เป็นผู้ให้ ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพและ มีความสุข เป็นศูนย์กลางจริยธรรมให้กับ ประชาชนโดยทั่วไป							

แนวใหม่ที่เป็นไปได้ ของการดำเนินงานตามวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540	ขนาดภาพที่		ระดับความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540				
	พึงประสงค์	ไม่ พึงประสงค์	5	4	3	2	1
1.4.5 ศาสนาจะได้รับการยอมรับในฐานะ ที่เป็นเครื่องมือในการบรรเทาปัญหาของ สังคมที่เกิดจากผลกระทบในการพัฒนา เศรษฐกิจ							
1.4.6 คุณธรรมของศาสนาจะเป็นกรอบใน การดำเนินชีวิตของคนในสังคมให้สามารถ ปรับตัวและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมี ความสุข							
1.4.7 ศาสนาจะเป็นที่พึ่งในการหาคำตอบ เชิงเหตุผล และเป็นวิธีการที่จะนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความสุขทางใจอย่างแท้จริง							
1.5 วัฒนธรรมนิยม ประเพณี และเอกลักษณ์ ของความเป็นไทย							
1.5.1 อุบาสัยเอื้อเพื่อแด่ โอบอ้อมอารี และเมตตาใจของคนไทยจะยังคงอยู่							
1.5.2 สถาบันที่เป็นสัญลักษณ์ในการแสดง ออกถึงความเป็นไทยอย่างเด่นชัด เช่น สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันพุทธศาสนา จะยังคงอยู่ และเป็นหลักยึดของคนไทยทั้งชาติ							

แนวโน้มที่เป็นไปได้ ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540				
	พึงประสงค์	ไม่ พึงประสงค์	5	4	3	2	1
1.5.3 วัฒนธรรมและประเพณีที่มีความ สวยงาม แสดงออกถึงลักษณะประจำชาติไทย อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับสภาพสังคม จะได้รับการรักษาไว้ ส่วนประเพณีเก่าที่ ล้าสมัย และไม่สอดคล้องกับสภาพสังคม จะ ไม่ได้รับการรักษาไว้							
1.5.4 วัฒนธรรมและประเพณีไทย จะมีบทบาท สำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว							
1.5.5 ภาษาไทยจะยังคงใช้กันอยู่ตลอดไป แต่จะมีการยอมรับคำศัพท์บางคำจากภาษา ต่างชาติมาใช้บ้าง							
1.6 ศิลปะและวัฒนธรรม							
1.6.1 จะมีการค้นคว้า วิจัย เพื่อหาความ หมาย และความสำคัญอย่างแท้จริง ของ วัฒนธรรมด้านต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางในการ ประยุกต์ อนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่ต่อไป							
1.6.2 จะมีการปฏิรูปทางศาสนา และ วัฒนธรรม เพื่อผสมผสานกับค่านิยมที่ยึดถือ ความรู้และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี							

แนวโน้มที่เป็นไปได้ ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540				
	พึงประสงค์	ไม่ พึงประสงค์	5	4	3	2	1
1.6.3 ประเทศไทยจะพบกับความเลื่อมของ ศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของความเป็นไทย อันสืบเนื่องมาจากภาวะการขาดระเบียบ ทางสังคมและรัฐบาลที่ไร้ประสิทธิภาพ							
1.6.4 จะมีการรักษา ฟื้นฟู และพัฒนา โบราณสถานที่สำคัญ อนุรักษ์นิยม ศิลป- วัฒนธรรมอันดีงาม ตลอดจนเอกลักษณ์ที่แสดง ความเป็นไทยทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น							
1.6.5 จะมีการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม ของกลุ่มคนในท้องถิ่น เพื่อความเข้าใจกันของ คนในชาติ							
2. องค์กรในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม							
2.1 องค์กรบริหารในส่วนกลาง							
2.1.1 รัฐบาลจะเห็นความสำคัญของงานด้าน วัฒนธรรม โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับชาติ มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เป็นผู้กำหนด นโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ และมีกระทรวง วัฒนธรรมเป็นหน่วยงานที่จะดำเนินการให้เป็น ไปตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาตินั้น							

แนวโน้มนที่ เป็นไปได้ ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540	ขนาดภาพที่		ระดับความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540				
	พึงประสงค์	ไม่ พึงประสงค์	5	4	3	2	1
2.1.2 จะมีกระทรวงวัฒนธรรมซึ่งรวมหน่วย งานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการศาสนา กรม ศิลปากร การท่องเที่ยว สำนักงานส่งเสริม และประสานงานเยาวชนแห่งชาติ และอื่น ๆ เป็นผู้กำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ และ ดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายนั้น							
2.1.3 จะมีทบวงวัฒนธรรมในกระทรวงศึกษา- ธิการ โดยรวมเอาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมศิลปากร กรมการศาสนา เป็นต้น เป็นผู้ กำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ และดำเนิน การ ให้เป็นไปตามนโยบายนั้น							
2.1.4 จะมีการกำหนดคำว่า "วัฒนธรรม" ในชื่อของกระทรวงศึกษาธิการ โดยตั้งชื่อเป็น กระทรวงศึกษาธิการ ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม เพื่อเน้นให้เห็นความสำคัญของงานวัฒนธรรม ของชาติ							

แนวโน้มที่เป็นไปได้ ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540	ขนาดภาพที่		ระดับความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540				
	พึงประสงค์	ไม่ พึงประสงค์	5	4	3	2	1
2.1.5 จะมีคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ในกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้เสนอแนะนโยบาย วัฒนธรรมแห่งชาติ ทอคณะรัฐมนตรี และมี สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานระดับกรมในกระทรวงศึกษาธิการ							
2.1.6 จะมีหน่วยงานทางวัฒนธรรมกระจายอยู่ ในกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักนายกรัฐมนตรี เช่น คณะกรรมการส่งเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ เป็นต้น							
2.2 องคกรปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค							
2.2.1 จะมีคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัด เป็นผู้กำหนดแผนงานตามนโยบายวัฒนธรรม แห่งชาติของจังหวัด โดยมีศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนงานนั้น ๆ							
2.2.2 จะมีคณะกรรมการการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมในจังหวัดเป็นผู้กำหนดแผนงาน ตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติของจังหวัด							

แนวโน้มน่าเป็นไปได้ ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540				
	พึงประสงค์	ไม่ พึงประสงค์	5	4	3	2	1
2.2.3 จะมีวัฒนธรรมจังหวัด เป็นตัวแทนของ กระทรวงวัฒนธรรมในระดับจังหวัด เพื่อรับ นโยบายสู่การปฏิบัติในจังหวัดนั้น ๆ							
2.2.4 ในระดับอำเภอจะมีศูนย์วัฒนธรรม อำเภอ เป็นผู้ปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนงานด้าน วัฒนธรรมของจังหวัดในอำเภอนั้น ๆ							
2.2.5 จะมีวัฒนธรรมอำเภอเป็นตัวแทนของ กระทรวงวัฒนธรรมในระดับอำเภอ เพื่อปฏิบัติ งานด้านวัฒนธรรมในอำเภอ							
2.2.6 ในระดับตำบล จะมีคณะกรรมการด้าน วัฒนธรรมในสภาตำบล เพื่อปฏิบัติงานด้าน วัฒนธรรมของตำบลให้เป็นไปตามแผนงานของ จังหวัด							
2.2.7 ในระดับหมู่บ้าน จะมีกรรมการฝ่ายการ ศึกษา และศิลปวัฒนธรรม เป็นผู้ปฏิบัติงานให้ เป็นไปตามแผนงานของจังหวัด							
2.2.8 จะมีการตั้งกลุ่มทางวัฒนธรรม เช่น กลุ่มหมู่บ้าน กลุ่มเยาวชน เป็นต้น เพื่อร่วมกัน ทำงานและปฏิบัติกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกัน							

แนวโน้มนที่เป็นไปได ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540				
	พึงประสงค์	ไม่ พึงประสงค์	5	4	3	2	1
2.2.9 วัดและศาสนสถานจะเป็นสถานที่ สำคัญทางวัฒนธรรม โดยจะเป็นศูนย์กลางของ การยึดถือ และเป็นหลักยึดในการดำเนินชีวิต ของคนไทย							
2.2.10 วัดและศาสนสถานจะมีบทบาทสำคัญ ในการอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม ประเพณีที่งดงามของไทย							
2.3 องค์กรภาคเอกชน							
2.3.1 หน่วยงานและองค์กรภาคเอกชนจะให้ ความร่วมมือกับรัฐบาลในการรักษาวัฒนธรรม ที่งดงามของชาติไว้							
2.3.2 รัฐบาลจะเร่งเร้าให้ประชาชนเห็น ความสำคัญและประโยชน์ของวัฒนธรรมไทย							
2.3.3 ประชาชนจะเห็นความสำคัญองงาน ด้านวัฒนธรรม และจะร่วมมือกันอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่โดยมีหน่วยราชการคอยให้การ ช่วยเหลือ และสนับสนุน							
2.3.4 ประชาชนจะมีความรู้สึกทำงานด้าน วัฒนธรรมนี้ เป็นหน้าที่ของรัฐบาล							

แนวโน้มที่เป็นไปได้ ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540				
	พึงประสงค์	ไม่ พึงประสงค์	5	4	3	2	1
2.3.5 การประกอบกิจกรรมทางวัฒนธรรม จะเริ่มจากความคิดของประชาชน โดยทาง ราชการจะมีบทบาทเพียงให้การช่วยเหลือ สนับสนุนเท่านั้น							
2.3.6 ภาคเอกชนจะมีบทบาทในการดำเนิน งานด้านวัฒนธรรมของชาติมากขึ้น โดยจะมี การตั้งหน่วยงานทางวัฒนธรรม เช่น สภาสตรี แห่งชาติ สมาคมและมูลนิธิเพิ่มมากขึ้น							
2.3.7 การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของชาติ จะเน้นการนำไปสู่ประชาชนเป็นหลัก โดยการ เร่งเราให้ประชาชนเห็นความสำคัญ และมี ส่วนร่วมมากที่สุด							
2.3.8 จะมีการกระตุ้นและเร่งเราให้ประชาชน ในท้องถิ่น สนใจและศึกษาวัฒนธรรมของตนเอง บรรพบุรุษ เพื่อจะได้รู้และเกิดความภาคภูมิใจ และหวง และหวงแหนวัฒนธรรมนี้ ๆ							

แนวโน้มนที่ เป็นไปได้ ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540	ขนาดภาพที่		ระดับความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540				
	พึงประสงค์	ไม่ พึงประสงค์	5	4	3	2	1
2.3.9 สื่อมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์ และวิทยุ โทรทัศน์ จะให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ สิ่งเสริม และเผยแพร่วัฒนธรรมที่คั่งงานของไทย มากขึ้น โดยการเสนอผลงานและบทวิเคราะห์ วิจารณ์ที่ เกิดประโยชน์มากขึ้น							
2.3.10 จะมีการยกย่องเชิดชูและประกาศ เกียรติคุณของบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรม เช่น การยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ เป็นต้น							
3. งบประมาณและแหล่งสนับสนุนการดำเนินงานด้าน วัฒนธรรม							
3.1 รัฐบาลจะเห็นความสำคัญและให้ความสนใจการ พัฒนาคนและจิตใจ โดยจะเร่งรัดให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม ดำเนินการทางด้านนี้							
3.2 รัฐบาลจะให้ความสนใจแก่การอนุรักษ์และ ประยุกต์ศิลปวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นโดยการจัดสรรงบประมาณ เพื่อการนี้เพิ่มขึ้น							
3.3 จะมีการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมไทย							

แนวโน้มนโยบาย ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540	ขนาดภาพที่		ระดับความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540				
	พึงประสงค์	ไม่ พึงประสงค์	5	4	3	2	1
3.4 รัฐจะเห็นความสำคัญของการปลูกฝัง สร้างเสริม และปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ และคุณธรรม ทางศาสนา โดยจะมีการบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษา ทุกระดับ							
3.5 ในการจัดการศึกษาทุกระดับทั้งในและนอกระบบ โรงเรียนจะมีการสอดแทรกเรื่องการอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่วัฒนธรรมที่งดงามของไทย							
3.6 จะมีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยการสอดแทรกการพัฒนาจิตใจ คุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ไว้ในหลักสูตรการศึกษาและการอบรมทั้ง							
3.7 จะมีการส่งเสริมบทบาทของศาสนสถานใหม่เป็น ศูนย์กลางการพัฒนาจิตใจ คุณธรรม และศิลป วัฒนธรรมของชุมชน							
3.8 สถาบันทางการศึกษาจะมีการจัดกิจกรรมเพื่อ ปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ คุณธรรมทางศาสนาและ การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม							

แนวโน้มที่เป็นไปได้ ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540				
	พึงประสงค์	ไม่ พึงประสงค์	5	4	3	2	1
3.9 จะมีการวางแผนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ซึ่งเป็นแผนระยะยาว แผนเฉพาะหน้า แผนระดับชาติ และระดับท้องถิ่น เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ							
3.10 จะมีการพัฒนาองค์กรและบุคลากรผู้ดำเนินงาน ด้านวัฒนธรรมให้มีคุณธรรมและประสิทธิภาพเหมาะสม กับกาลสมัย และสภาวะสังคม							
3.11 การพัฒนาวัฒนธรรมจะเน้นในเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการทำงาน การประกอบ อาชีพ การแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นต้น %.....							
3.12 จะมีการนำเนื้อหาทางวัฒนธรรมไปสอนใน ระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนอย่างกว้างขวาง และในสถาบันการศึกษาระดับสูงจะมีการศึกษาวิจัยและ เผยแพร่วัฒนธรรมด้วย							
3.13 จะมีการนำวิธีการทางการอุตสาหกรรมและ การนำมาใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรมกันอย่างแพร่ หลาย เช่น การพิมพ์หนังสือ การใช้แถบบันทึกเสียง เป็นต้น							

แนวโน้มนที่ เป็นไปได้ ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540				
	พึงประสงค์	ไม่ พึงประสงค์	5	4	3	2	1
3.14 บริษัทและห้างร้านทางเอกชนจะเห็นความ สำคัญของงานด้านวัฒนธรรมโดยจะแบ่งผลกำไรมา ช่วยงานด้านวัฒนธรรม เช่น การตั้งศูนย์ หรือแผน งานด้านวัฒนธรรมขึ้น							
4. การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม							
4.1 จะมีการใช้วัฒนธรรมเป็นสื่อในการสร้างความ สัมพันธ์ระหว่างประเทศ							
4.2 จะมีการใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในทาง การเมืองระหว่างประเทศ							
4.3 จะมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในหลายรูปแบบ เช่น การกีฬา ดนตรี นาฏศิลป์ และอื่น ๆ เพื่อความ เข้าใจอันดีระหว่างประเทศ							
4.4 จะมีการแลกเปลี่ยนและร่วมมือทางวัฒนธรรม มากขึ้น ทั้งในระดับทวีปภาคีและพหุภาคี							
4.5 การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจะเน้นเยาวชนเป็นหลัก เช่น โครงการเรือเยาวชน หรือ นักเรียนแลกเปลี่ยน เป็นต้น							

แนวโน้มที่เป็นไปได้ ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540	ขนาดภาพ		ระดับความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540				
	พึงประสงค์	ไม่ พึงประสงค์	5	4	3	2	1
4.6 จะมีการส่งทูตทางวัฒนธรรมเพื่อการแลกเปลี่ยน วัฒนธรรม ในหลายรูปแบบ เช่น นักเรียนแลกเปลี่ยน และการแสดง เป็นต้น							
4.7 จะมีการส่งทูตวัฒนธรรมไปประจำในสถานทูต ประเทศต่าง ๆ เพื่อประสานงานและศึกษาถึงความ เป็นอยู่ นิสัยใจคอ ตลอดจนความเชื่อของประชาชน ในประเทศนั้น ๆ							
4.8 องค์การระหว่างประเทศ เช่น ยูเนสโก อาเซียน และอื่น ๆ จะมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ และศึกษา คุณค่าทางวัฒนธรรม เช่น การให้ทุนการศึกษา ทุนวิจัย และให้งบประมาณในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของไทย มากขึ้น							

ภาคผนวก ง.

ขนาดภาพและหางเลือกในขนาดสำหรับการดำเนินงานคานวณวัณธรรม
ใน ปี พ.ศ. 2540

กราบเรียน

กระผม นายกาสิ๊ก เตชะขันหมาก ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่าน
ได้กรุณาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับขนาดภาพและหางเลือกในขนาดสำหรับการดำเนินงาน
คานวณวัณธรรม ใน ปี พ.ศ. 2540 ในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 ที่ผ่านมา สำหรับแบบ
สอบถามรอบที่ 2 นี้ เป็นรอบสุดท้ายของการวิจัย ซึ่งกระผมผู้วิจัยได้แสดงความสอคคลอง
ของแต่ละข้อความจากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่คำนวณได้ ดังนี้

1. ในส่วนของขนาดภาพ ได้แสดงจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เลือกตอบว่าเป็น
ขนาดภาพที่พึงประสงค์ หรือขนาดภาพที่ไม่พึงประสงค์ด้วยจำนวนตัวเลข และแสดง
ขนาดภาพที่ท่านเลือกตอบด้วยเครื่องหมายคอกจันท์สี่แดง ( )
2. ในส่วนระดับความเป็นไปได้ของแต่ละข้อความ ใน ปี พ.ศ. 2540
ได้ระบุค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ที่คำนวณได้
และได้ระบุคะแนนการตอบตรงตามในรอบที่ผ่านมาไว้ด้วย โดยที่
ค่ามัธยฐาน แสดงด้วยเครื่องหมายคอกจันท์สี่ดำ ( )
ช่วงพิสัยระหว่างควอไทล์ แสดงด้วยเครื่องหมายแสดงขอบเขต ( )

จุดมุ่งหมายของการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทราบ
ความคิดเห็นของกลุ่มและทบทวนคำตอบของตนเอง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญอาจเปลี่ยนคำตอบใหม่
หรือจะยืนยันคำตอบเดิมหลังจากการทบทวนคำตอบในรอบที่ผ่านมาแล้ว หากข้อใดมีการ
เปลี่ยนแปลงคำตอบ กรุณาเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องขนาดภาพ หรือช่องระดับความ
เป็นไปได้ที่เลือกใหม่ และหากท่านยืนยันคำตอบเดิม กรุณาให้เหตุผลในการยืนยันคำตอบเดิม
เฉพาะข้อที่คำตอบของท่านอยู่นอกเหนือขอบ เขตของพิสัยระหว่างควอไทล์

ผู้วิจัยขอความกรุณาจากท่าน โปรดตอบแบบสอบถามรอบสุดท้ายนี้
ภายในเวลา 1 สัปดาห์ การตอบแบบสอบถามทั้ง 2 รอบนี้ มีความสำคัญและมีความหมาย
อย่างยิ่งสำหรับความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของการวิจัยครั้งนี้ เมื่อเสร็จสิ้นการวิจัยแล้ว
กระผมผู้วิจัยจะส่งรายงานผลการวิจัยที่ท่านกรุณาให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ให้ท่านทราบ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายกาสิทธิ์ เตชะชั้นหมาก)

นิสิตภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัย

แบบสอบถามรอบที่ 2

อนาคตภาพและทางเลือกในอนาคตสำหรับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

ใน ปี พ.ศ. 2540

คำชี้แจง

1. กรุณาพิจารณาว่า ถ้าข้อความนั้นเกิดขึ้นจริง ท่านเห็นว่าเป็นสิ่งที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ท่านเลือก โดยตัวเลขที่แสดงนั้นเป็นจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เลือกตอบในการตอบคำถามรอบที่ 1 และ เป็นการเลือกตอบของท่านในรอบที่ 1

2. กรุณาพิจารณาระดับความเป็นไปได้ที่แนวโน้มแต่ละแนวโน้มจะเกิดขึ้นจริงภายใน ปี พ.ศ. 2540 โดยลำดับคะแนนและเครื่องหมายที่ใช้มีความหมายดังนี้

5 หมายถึง เป็นไปได้มากที่สุด

4 หมายถึง เป็นไปได้มาก

3 หมายถึง เป็นไปได้พอสมควร

2 หมายถึง เป็นไปได้น้อย

1 หมายถึง เป็นไปได้น้อยมาก

* หมายถึง ความถี่ฐานของน้ำหนักข้อความจากคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

หมายถึง ระดับความเป็นไปได้ของข้อความที่ท่านตอบในรอบที่ 1

หมายถึง พิสัยระหว่างจวอไทล์ (Interquartile Range) ของคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ

แนวโน้มที่เป็นไปได้ ของการดำเนินงานตามวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับ ความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540					เหตุผล
	พึง ประสงค์	ไม่พึง ประสงค์	5	4	3	2	1	
1. สภาพสังคมและวัฒนธรรม								
1.1 ประชากรและระบบครอบครัว								
1.1.1 การวางแผนครอบครัวและการ คุมกำเนิด จะเป็นที่เข้าใจและยอมรับกัน อย่างกว้างขวาง	20	00		*				
1.1.2 ความสัมพันธ์ในระหว่างเครือญาติ จะมีความกระชับแน่นน้อยลง จะดำรงชีวิต ในลักษณะต่างคนต่างอยู่	2	18		*				
1.1.3 สามีและภรรยาจะออกไปประกอบ อาชีพนอกบ้านมากขึ้น	13	7		*				
1.1.4 ครอบครัวไทยจะเป็นครอบครัวเล็ก ..	13	6		*				
1.1.5 รายได้ของครอบครัวจะสูงขึ้น	20	0		*				
1.1.6 ประชาชนจะมีการศึกษาและมีความนิยม สมัยใหม่มากขึ้น	18	2		*				
1.1.7 ความรักและความอบอุ่นในครอบครัว จะน้อยลง	1	19		*				

แนวโน้ที่เป็นไปได ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ใน ปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับ ความเป็นไปได ในปี พ.ศ. 2540					เหตุผล
	พืง ประสงค์	ไมพืง ประสงค์	5	4	3	2	1	
1.1.8 การอบรมเลี้ยงดูบุตรจะมุ่งแต่ให้ ความสะอาดสบายทางวัตถุ	0	20						
1.1.9 การอบรมเลี้ยงดูบุตร จะยึดหลักของ เหตุผล ประสพการณ์ การรับผิดชอบ และ การพึ่งตนเองมากขึ้น	19	1						
1.1.10 จำนวนเกษตรกรผู้ไรที่กินทำกิน และปัจจัยการผลิตอื่น ๆ จะเพิ่มมากขึ้น	2	17						
1.1.11 จะมีการอพยพเข้าสู่เมืองในลักษณะ ของแรงงานไร้ฝีมือ	1	19						
1.1.12 การว่างงานจะเพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัด โดยจะมีการแย่งแย่งในปัจจัยการผลิต และ การประกอบอาชีพ	1	19						
1.1.13 จะมีการใช้ทรัพยากร และทำลาย สิ่งแวดล้อมขนาดใหญ่	1	19						
1.2 สังคมและโครงสร้างของสังคม								
1.2.1 สภาพสังคมจะเป็นสังคมอุตสาหกรรม เพื่อการส่งออก	16	4						

แนวโน้มที่เป็นไปได้ ของสารดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ใน ปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับ ความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540					เหตุผล
	พึง ประสงค์	ไม่พึง ประสงค์	5	4	3	2	1	
1.2.2 จะมีการอพยพย้ายถิ่นไปทำงาน และ ตั้งถิ่นฐานบริเวณโรงงานอุตสาหกรรม	11	9						
1.2.3 คนจะต้องพึ่งตนเองและแก้ปัญหา ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่	20	0						
1.2.4 ภาวะของความกดดันในการดำรงชีพ และความกดดันทางจิตใจจะเพิ่มสูงขึ้น	2	18						
1.2.5 ประเทศไทยจะมีความเหลื่อมล้ำทาง เศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น	2	18						
1.2.6 สภาพสังคมจะมีลักษณะวุ่นวายขาด ระเบียบ เต็มไปด้วยความเห็นแก่ตัว ขาด ความรับผิดชอบ ไร้เหตุผล และฟุ้งเฟ้อ	1	19						
1.2.7 สังคมไทยจะเป็นลักษณะที่ลุ่มหลง ทางวัตถุ	1	19						
1.2.8 คนจะห่างเหินจากหลักทางศีลธรรม และจริยธรรม	1	19						

แนวโน้มนโยบาย ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ใน ปี พ.ศ. 2540	ขนาดค่าเฉลี่ย		ระดับ ความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540					เหตุผล
	พึง ประสงค์	ไม่พึง ประสงค์	5	4	3	2	1	
1.2.9 คนไทยจะขาดความภูมิใจในความ เป็นไทย ละทิ้งความเป็นอยู่อย่างไทย	1	19						
1.2.10 การดำเนินชีวิตในสังคมจะรีบร้อน รุนแรง ได้อผลประโยชน์เป็นใหญ่ มีความเห็น แก่ตัวสูง ตัดสินใจเร็ว และขัดแย้งรุนแรง	1	19						
1.2.11 ความไม่เป็นธรรมในสังคมจะเพิ่ม มากขึ้น ทั้งในทางกฎหมาย และทางปฏิบัติ	1	19						
1.2.12 ระเบียบและกฎเกณฑ์ของสังคมจะ ถูกละเลย	1	19						
1.2.13 ผู้คนจะชอบความสบายและความ สนุกสนานเฉพาะหน้า	1	19						
1.2.14 สังคมจะยกย่องคนมีเงิน คนมีอำนาจ และอิทธิพลในสังคม โดยไม่คำนึงถึงภูมิหลัง และความประพฤติกของบุคคลผู้นั้น	1	19						

แนวโน้มที่เป็นไปได้ ของการดำเนินงานตามวัฒนธรรม ใน ปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับ ความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540					เหตุผล
	พึง ประสงค์	ไม่พึง ประสงค์	5	4	3	2	1	
1.2.15 จะมีการยกย่องและส่งเสริมบุคคล ผู้กระทำความดี และบำเพ็ญประโยชน์แก่ ประเทศชาติ เพื่อเป็นแบบอย่างในการทำดี	19	1		*				
1.2.16 ระบบสังคมไทยจะเพิ่มความสลับ ซับซ้อน มีความทันสมัยและความหลากหลาย มากขึ้น	13	6		*				
1.2.17 จะมีการขยายตัวของอาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะอาชีพที่ไม่เกี่ยวกับการราชการ มากขึ้น	20	0		*				
1.2.18 ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และวิทยาการต่าง ๆ จะมี มากขึ้น	20	0		*				
1.2.19 ผู้ด้อยโอกาสในสังคมจะได้รับการ เหลียวแลเอาใจใส่จากรัฐบาลมากขึ้น ทั้งใน แง่สวัสดิการ ทางสังคม โอกาสทางการศึกษา โอกาสในทางเศรษฐกิจและการเมือง	20	0		*				

แนวโน้มนโยบายที่ ของการดำเนินงานความวัฒนธรรม ใน ปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับ ความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540					เหตุผล
	สูง ประสงค์	ไม่สูง ประสงค์	5	4	3	2	1	
1.3 ค่านิยมในสังคม								
1.3.1 คนไทยจะมุ่งมั่นทำงานเพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ	20	0						
1.3.2 คนไทยจะยึดถือความสามารถและความเท่าเทียมกันของบุคคล	20	0						
1.3.3 คนไทยจะละเลยในเรื่องของวาทกรรม	0	20						
1.3.4 คนไทยจะเป็นคนที่เห็นเหตุผล และความคิดทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น	20	0						
1.3.5 คนไทยจะเห็นความสำคัญของการรับผิดชอบต่อส่วนรวมและสังคม	20	0						
1.3.6 คนไทยจะเห็นความสำคัญของงานและยึดถือผลสำเร็จของงานเป็นใหญ่	20	0						
1.3.7 จะมีการรับค่านิยมใหม่อย่างขาดสมดุลง โดยเฉพาะการเน้นหนักด้านวัตถุ	2	18						

แนวโน้มนที่เห็นไว้เท ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ใน ปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับ ความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540					เหตุผล
	พึง ประสงค์	ไม่พึง ประสงค์	5	4	3	2	1	
1.3.8 จะมีการเปลี่ยนแปลงค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรม จากต่างประเทศ ละทิ้งค่านิยม เดิม และเอกลักษณ์ของไทยที่สืบทอดกันมานาน	1	19			*			
1.3.9 จะมีการสร้างค่านิยมพื้นฐานของ สังคมไทย เพื่อให้คนไทยได้ใช้เป็นเครื่องมือ ในการอยู่ร่วมกันในสังคม	20	00		*				
1.3.10 ค่านิยมและวัฒนธรรมที่เข้าไม่ได้กับ ความทันสมัยและความสัจจวัตรของสังคม เช่น ความหลงงมงายในสิ่งที่พิสูจน์ไม่ได้ ความลุ่มหลงในอบายมุขทั้งหลายจะลดน้อยลง	15	5			*			
1.4 ศาสนา								
1.4.1 จะมีการศึกษาศาสนาธรรมและฝึก ปฏิบัติธรรมกันอย่างกว้างขวาง	20	0		*				
1.4.2 จะมีการศึกษาคุณค่า และประยูกต์ ธรรม ให้เข้ากับสภาพการของสังคม เพื่อ โน้มนำให้ศาสนาเป็นที่พึ่งทางจิตใจของ ประชาชน	20	0		*				

แนวโน้มนที่เป็นไปไ้ ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ใน ปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับ ความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540					เหตุผล
	ฟัง	ไม่ฟัง	5	4	3	2	1	
	ประสงค์	ประสงค์						
1.4.3 คนจะห่างเหินจากหลักของศีลธรรม และคุณธรรมทางศาสนา	1	19			*			
1.4.4 สถาบันศาสนาจะทำหน้าที่เป็นผู้ให้ ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพและ มีความสุข และเป็นศูนย์กลางจริยธรรมให้กับ ประชาชนโดยทั่วไป	19	1			*			
1.4.5 ศาสนาจะได้รับการยอมรับในฐานะ ที่เป็นเครื่องมือในการบรรเทาปัญหาของสังคม ที่เกิดจากผลกระทบในการพัฒนาเศรษฐกิจ	20	0			*			
1.4.6 คุณธรรมของศาสนาจะเป็นกรอบใน การดำเนินชีวิตของคนในสังคมให้สามารถ ปรับตัวและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมี ความสุข	20	0			*			
1.4.7 ศาสนาจะเป็นที่พึ่งในการหาคำตอบ เชิงเหตุผล และเป็นวิธีการที่จะนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความสุขทางใจอย่างแท้จริง	20	0			*			

แนวโน้มที่เห็นไว้ ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ใน ปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับ ความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540					เหตุผล
	พึง ประสงค์	ไม่พึง ประสงค์	5	4	3	2	1	
1.5 ขนบธรรมเนียม ประเพณี และเอกลักษณ์ ของความเป็นไทย								
1.5.1 อุบิสัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โอบอ้อมอารี และมีน้ำใจของคนไทยจะยังคงอยู่	20	0			*			
1.5.2 สถาบันที่เป็นสัญลักษณ์ในการแสดง ออกถึงความ เป็นไทยอย่างเด่นชัด เช่น สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันพุทธศาสนา จะยังคงอยู่ และเป็นหลักยึดของคนไทยทั้งชาติ	20	0			*			
1.5.3 วัฒนธรรมและประเพณีที่มีความ สวยงาม แสดงออกถึงลักษณะประจำชาติไทย อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับสภาพสังคม จะได้รับการรักษาไว้ ส่วนประเพณีเก่าที่ล้า สมัย และไม่สอดคล้องกับสภาพสังคม จะไม่ได้ รับการรักษาไว้	18	2			*			
1.5.4 วัฒนธรรมและประเพณีไทย จะมี บทบาท สำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	20	0			*			

แนวโน้มที่เป็นไปได้ ของการดำเนินงานตามวัฒนธรรม ใน ปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับ ความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540					เหตุผล
	พึง ประสงค์	ไม่พึง ประสงค์	5	4	3	2	1	
1.5.5 ภาษาไทยจะยังคงใช้กันอยู่ตลอดไป แต่จะมีการยอมรับคำศัพท์จากภาษา ต่างชาติมาใช้บ้าง	19	1	/					
1.6 ศิลปะและวัฒนธรรม								
1.6.1 จะมีการค้นคว้า วิจัย เพื่อหาความ หมาย และความสำคัญอย่างแท้จริง ของ วัฒนธรรมด้านต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางในการ ประยุกต์ อนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่ต่อไป	20	0		x				
1.6.2 จะมีการปฏิรูปทางศาสนา และ วัฒนธรรม เพื่อผสมผสานกับค่านิยมที่ยึดถือ ความรู้และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	17	3			x			
1.6.3 ประเทศไทยจะพบกับความเสื่อมของ ศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของความเป็นไทย อันสืบเนื่องมาจากภาวะการขาดระเบียบ ทางสังคมและรัฐบาลที่ไร้ประสิทธิภาพ	1	19			/			

แนวโน้มนที่เป็นไปได ของกรคำเนึนงานคานวัฒนธรรน ใน ปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับ ความเป็นไปได ในปี พ.ศ. 2540					เหตุผล
	พืง ประสงค	ไมพืง ประสงค	5	4	3	2	1	
1.6.4 จะมีการรักษา ฟื้นฟู และพัฒนา โบราณสถานที่สำคัญ ขนบธรรมเนียม ศิลป- วัฒนธรรมอันดีงาม ตลอดจนเอกลักษณ์ที่ แสดงความเป็นไทยทั้งในระดับชาติ และ ระดับท้องถิ่น	20	0			*			
1.6.5 จะมีการส่งเสริมและเผยแพร่ วัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น เพื่อความ เข้าใจกันของคนในชาติ	19	1			*			
2. องคกรในการคำเนึนงานคานวัฒนธรรน								
2.1 องคกรบริหารในส่วกลาง								
2.1.1 รัฐบาลจะเห็นความสำคัญของงาน คานวัฒนธรรน โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการ วัฒนธรรนแหงชาติ ซึงเป็นหนวยงานระดับชาติ มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เป็นผู้กำหนด นโยบายวัฒนธรรนแหงชาติ และมีกระทรวง วัฒนธรรนเป็นหนวยงานที่จะอำเนึนการ ให้เนึนไปตามนโยบายวัฒนธรรนแหงชาติ นั้น	19	1			*			

แนวโน้มนที่เป็นไปใ้ ของการดำเนินงานคานวัฒนธรรม ใน ปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับ ความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540					เหตุผล
	ฟัง ประสงค์	ไม่ฟัง ประสงค์	5	4	3	2	1	
	2.1.2 จะมีกระทรวงวัฒนธรรมซึ่งรวมหน่วย งานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการศาสนา กรม ศิลปากร การท่องเที่ยว สำนักงานส่งเสริม และประสานงานเยาวชนแห่งชาติ และอื่น ๆ เป็นผู้กำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ และ ดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายนั้น	17	2		*			
2.1.3 จะให้ทบวงวัฒนธรรมในกระทรวง ศึกษาธิการ โดยรวมเอาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมศิลปากร กรมการศาสนา เป็นต้น เป็นผู้กำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ และ ดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายนั้น	14	6		*				
2.1.4 จะมีการกำหนดว่า "วัฒนธรรม" ในชื่อของกระทรวงศึกษาธิการ โดยตั้งชื่อเป็น กระทรวงศึกษาธิการ ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม วัฒนธรรมเพื่อเน้นให้เห็นความสำคัญของงาน วัฒนธรรมของชาติ	13	7			*			

แนวโน้มที่เป็นไปได้ ของการดำเนินงานตามวัฒนธรรม ใน ปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับ ความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540					เหตุผล
	สูง ประสงค์	ไม่สูง ประสงค์	5	4	3	2	1	
2.1.5 จะมีคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ในกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้เสนอแนะ นโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ ต่อคณะรัฐมนตรี และมีสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม แห่งชาติ เป็นหน่วยงานระดับกรมในกระทรวง ศึกษาธิการ	11	9		*				
2.1.6 จะมีหน่วยงานทางวัฒนธรรมกระจาย อยู่ในกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักนาย กรัฐมนตรี เช่น คณะกรรมการส่งเสริมสร้าง เอกลักษณ์ของชาติ คณะกรรมการส่งเสริมสร้าง วินัยและศีลธรรมแห่งชาติ เป็นต้น	4	16			*			
2.2 องคกรปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค								
2.2.1 จะมีคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัด เป็นผู้กำหนดแผนงานตามนโยบายวัฒนธรรม แห่งชาติของจังหวัด โดยมีศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนงานนั้น ๆ	17	3			*			

แนวเนื้ที่เป็้เนื้ ของการดำเนินงานคว้วัฒนธรรม ใน ปี พ.ศ. 2540	อนาคคภาพที่		ระดับ ความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540					เหตุผล
	พืง ประสงค	ไมพืง ประสงค	5	4	3	2	1	
2.2.2 จะม่คณะกรรมการการศึษา ศ้าสนา และศึลปวัฒนธรรมในจ้งหวัดเป็้ผู้กำหนดแผน งาน ตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ ของ จ้งหวัด	15	5		*				
2.2.3 จะม่วัฒนธรรมจ้งหวัด เป็้ตัวแทน ของกระทรวงวัฒนธรรมในระดับจ้งหวัด เพื่ รับนโยบายสู่การปฏิบัติในจ้งหวัดนั้ ๆ	19	1		*				
2.2.4 ในระดับอำเภอจะมีศูนย์วัฒนธรรม อำเภอ เป็้ผู้ปฏิบัติให้เป็้ไปตามแผนงาน คว้วัฒนธรรมของจ้งหวัดในอำเภอนั้ ๆ	19	1		*				
2.2.5 จะม่วัฒนธรรมอำเภอเป็้ตัวแทนของ กระทรวงวัฒนธรรมในระดับอำเภอ เพื่ปฏิบัติ งานคว้วัฒนธรรมในอำเภอ	17	3						
2.2.6 ในระดับตำบล จะมีคณะกรรมการ คว้วัฒนธรรมในสภาตำบล เพื่ปฏิบัติงาน คว้วัฒนธรรมของตำบลให้เป็้ไปตามแผนงาน ของจ้งหวัด	18	2			*			

แนวโน้มนโยบาย ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ใน ปี พ.ศ. 2540	ขนาดภาพที่		ระดับ ความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540					เหตุผล
	พึง ประสงค์	ไม่พึง ประสงค์	5	4	3	2	1	
	2.2.7	18	2			*		
2.2.8	20	0			*			
2.2.9	20	0			*			
2.2.10	19	0			*			
2.3								
2.3.1	20	0			*			

แนวโน้ตที่เป็นไปได้ ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ใน ปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับ ความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540					เหตุผล
	พึง ประสงค์	ไม่พึง ประสงค์	5	4	3	2	1	
2.3.2 รัฐบาลจะเร่งเร้าให้ประชาชนเห็น ความสำคัญและประโยชน์ของวัฒนธรรมไทย	20	0		*				
2.3.3 ประชาชนจะเห็นความสำคัญของงาน ด้านวัฒนธรรม และจะร่วมมือกันอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่ โดยมีหน่วยราชการ คอยให้การช่วยเหลือ และสนับสนุน	20	0		*				
2.3.4 ประชาชนจะมีความรู้สึกถึงงานด้าน วัฒนธรรมนี้ เป็นหน้าที่ของรัฐบาล	4	16			*			
2.3.5 การประกอบกิจกรรมทางวัฒนธรรม จะเริ่มจากความคิดของประชาชน โดยทาง ราชการจะมีบทบาทเพียงให้การช่วยเหลือ สนับสนุนเท่านั้น	15	4			*			
2.3.6 ภาคเอกชนจะมีบทบาทในการดำเนิน งาน ด้านวัฒนธรรมของชาติมากขึ้น โดยจะมี การตั้งหน่วยงานทางวัฒนธรรม เช่น สภาสตรี แห่งชาติ สมาคมและมูลนิธิเพิ่มมากขึ้น	18	1			*			

<p>ความจำเป็นที่พึงประสงค์</p> <p>ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม</p> <p>ใน ปี พ.ศ. 2540</p>	ขนาดความพึงประสงค์		ระดับความเป็นไปได้					เหตุผล
	พึงประสงค์	ไม่พึงประสงค์	ในปี พ.ศ. 2540					
			5	4	3	2	1	
<p>2.3.7 การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของชาติ จะเน้นการนำไปสู่ประชาชนเป็นหลัก โดยการเร่งเร้าให้ประชาชนเห็นความสำคัญ และมีส่วนร่วมมากที่สุด .....</p>	20	0						
<p>2.3.8 จะมีการกระตุ้นและเร่งเร้าให้ประชาชนในห้องถิ่น สนใจและศึกษาวัฒนธรรมของตนเอง และบรรพบุรุษ เพื่อจะใคร่และเกิดความภาคภูมิใจ และห่วงแหนวัฒนธรรมนั้น ๆ .....</p>	20	0						
<p>2.3.9 สื่อมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์ และวิทยุโทรทัศน์ จะให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่วัฒนธรรมที่สั่งงามของไทยมากขึ้น โดยการเสนอผลงานและบทวิเคราะห์วิจารณ์ที่เกิดประโยชน์มากขึ้น .....</p>	19	1						
<p>2.3.10 จะมีการยกย่องเชิดชูและประกาศเกียรติคุณของบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรม เช่น การยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ เป็นต้น .....</p>	20	0						

แนวโน้มนที่เป็นใช้เท ของการดำเนินงานตามวัฒนธรรม ใน ปี พ.ศ. 2540	ขนาดภาพที่		ระดับ ความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540					เหตุผล
	พืง	ไม่พืง	5	4	3	2	1	
	ประสงค์	ประสงค์						
2. งบประมาณและแหล่งสับสนุนการดำเนินงานตามวัฒนธรรม								
3.1 รัฐบาลจะเห็นความสำคัญและให้ความสนใจการพัฒนาคนและจิตใจ โดยจะเร่งรัดให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม ดำเนินการทางด้านนี้	20	0						
3.2 รัฐบาลจะให้ความสนใจแก่การอนุรักษ์และประยุกต์ศิลปวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นโดยการจัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้เพิ่มขึ้น	20	0						
3.3 จะมีการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย	19	1						
3.4 รัฐบาลจะเห็นความสำคัญของการปลูกฝัง สร้างเสริม และปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ และคุณธรรมทางศาสนา โดยจะมีการบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ	20	0						
3.5 ในการจัดการศึกษาทุกระดับทั้งในและนอกระบบโรงเรียนจะมีการสอดแทรกเรื่องการอนุรักษ์ส่งเสริม และเผยแพร่วัฒนธรรมที่สั่งงามของไทย	20	0						

แนวโน้มที่เป็นไปได้ ของการดำเนินงานตามวัฒนธรรม ใน ปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับ ความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540					เหตุผล
	พึง ประสงค์	ไม่พึง ประสงค์	5	4	3	2	1	
3.6 จะมีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยการสอด แทรกการพัฒนาจิตใจ คุณธรรม และค่านิยมที่พึง ประสงค์ไว้ในหลักสูตรการศึกษาและการอบรมนั้น	20	0		*				
3.7 จะมีการส่งเสริมบทบาทของศาสนสถานให้ เป็นศูนย์กลางการพัฒนาจิตใจ คุณธรรม และศิลป วัฒนธรรมของชุมชน	20	0		*				
3.8 สถาบันทางการศึกษาจะมีการจัดกิจกรรมเพื่อ ปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ คุณธรรมทางศาสนา และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม	20	0		*				
3.9 จะมีการวางแผนการดำเนินงานตามวัฒนธรรม ทั้งเป็นแผนระยะยาว แผนเฉพาะหน้า แผนระดับชาติ และระดับท้องถิ่น เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ	20	0		*				
3.10 จะมีการพัฒนาองค์กรและบุคลากรผู้ทำเนิ งานตามวัฒนธรรมให้มีคุณธรรมและประสิทธิภาพ เหมาะสมกับกาลสมัย และสภาพสังคม	20	0		*				

แนวโน้มที่เป็นไปได้ ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ใน ปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับ ความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540					เหตุผล
	พึง ประสงค์	ไม่พึง ประสงค์	5	4	3	2	1	
3.11 การพัฒนาวัฒนธรรมจะเน้นในเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการทำงาน การ ประกอบอาชีพ การแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นต้น	20	0			*			
3.12 จะมีการนำเนื้อหาทางวัฒนธรรมไปสอนใน ระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนอย่าง กว้างขวาง และในสถาบันการศึกษาชั้นสูงจะมีการ ศึกษาวิจัยและเผยแพร่วัฒนธรรมด้วย	20	0						
3.13 จะมีการนำวิธีการทางการอุตสาหกรรมและ การนำมาใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรมกันอย่าง แพร่หลาย เช่น การพิมพ์หนังสือ การใช้แถบบันทึก เสียง เป็นต้น	20	0		*				
3.14 บริษัทและห้างร้านทางเอกชนจะเห็นความ สำคัญของงานด้านวัฒนธรรมโดยจะเม่งผลกำไรมา ช่วยงานด้านวัฒนธรรม เช่น การตั้งศูนย์ หรือแผน งานด้านวัฒนธรรมขึ้น	19	1			*			
4. การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม								
4.1 จะมีการใช้วัฒนธรรมเป็นสื่อในการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	20	0		*				

แนวโน้มนที่เป็นไปทั้ ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ใน ปี พ.ศ. 2540	อนาคตภาพที่		ระดับ ความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540					เหตุผล
	ฟัง ประสงค์	ไม่ฟัง ประสงค์	5	4	3	2	1	
4.2 จะมีการใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในทาง การเมืองระหว่งจังหวัดประเศร... ..	20	0		X				
4.3 จะมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในหลายรูป แบบ เช่นการร้กที่ทาศะนาภูติลป่าและอื่น ๆ เพื่อ ความเข้าใจอันดีระหว่งประเทศร... ..	20	0		X				
4.4 จะมีการแลกเปลี่ยนและร่วมมือทางวัฒนธรรม มากขึ้น ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี	20	0		X				
4.5 การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจะเน้นเยาวชนเป็น หลัก เช่น โครงการเรือเยาวชน หรือนักเรียน แลกเปลี่ยน เป็นต้น	20	0		X				
4.6 จะมีการส่งทูตทางวัฒนธรรมเพื่อการแลกเปลี่ยน วัฒนธรรม ในหลายรูปแบบ เช่น นักเรียน ทุนแลกเปลี่ยน คณะการแสดง เป็นต้น	19	0		X				

แนวโน้มนที่เห็น เบื้อง ของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ใน ปี พ.ศ. 2540	ขนาดภาพที่		ระดับ ความเป็นไปได้ ในปี พ.ศ. 2540					เหตุผล
	ฟัง ประสงค์	ไม่ฟัง ประสงค์	5	4	3	2	1	
4.7 จะมีการส่งทูตวัฒนธรรมไปประจำในสถานทูต ประเทศต่าง ๆ เพื่อประสานงานและศึกษาชีวิต ความเป็นอยู่ นิสัยใจคอ ตลอดจนความเชื่อของ ประชาชนในประเทศนั้น ๆ	19	0			*			
4.8 องค์การระหว่างประเทศ เช่น ยูเนสโก อาเซียน และอื่น ๆ จะมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ และศึกษาค้นคว้าทางวัฒนธรรม เช่น การให้ทุน การศึกษา ทุนวิจัย และให้งบประมาณในการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมของไทยมากขึ้น	19	0			*			

ภาคผนวก จ.

สูตรสถิติที่ใช้และตัวอย่างการคำนวณ

1. มัชฌิมฐาน

สูตรที่ใช้ในการคำนวณหาค่ามัชฌิมฐานของแต่ละข้อมความมีดังนี้

$$\text{มัชฌิมฐาน} = L + I \frac{\frac{N}{2} - F_1}{F_2}$$

(Glass and Others 1970 : 58 - 59)

เมื่อ L คือขีดจำกัดกลางของอันดับคะแนนที่มีค่ามัชฌิมฐานอยู่

I คืออันตรภาคชั้นคะแนน

N คือจำนวนความถี่

F_1 คือความถี่สะสมจากชั้นคะแนนต่ำสุดถึงชั้นคะแนนที่ต่ำกว่าชั้นคะแนนที่มีค่ามัชฌิมฐานอยู่

F_2 คือความถี่ของชั้นที่มีค่ามัชฌิมฐานตกอยู่

ตัวอย่างการคำนวณ

คะแนน	ความถี่	ความถี่สะสม
6	5	21
5	10	16
4	5	6
3	1	1
2	0	0
1	0	0

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad \text{ร้อยละ} &= 4.5 + 1 \left[\frac{21}{2} - 6 \right] \\ \text{มัธยฐาน} &= 4.95 \end{aligned}$$

2. การหาพิสัยระหว่างควอไทล์

พิสัยระหว่างควอไทล์ คือค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1 โดยใช้สูตรการคำนวณเช่นเดียวกับสูตรการหามัธยฐาน แต่แทนค่า $\frac{n}{2}$ ด้วย $\frac{n}{4}$ ในการหาควอไทล์ที่ 1 และแทนค่า $\frac{n}{2}$ ด้วย $\frac{3n}{4}$ ในการหาควอไทล์ที่ 3

(Glass and Others 1970 : 77)

ตัวอย่างการคำนวณ

$$\begin{aligned} \text{ควอไทล์ที่ 1} &= 3.5 + 1 \left[\frac{21/4 - 1}{5} \right] \\ \text{ควอไทล์ที่ 1} &= 4.35 \\ \text{ควอไทล์ที่ 3} &= 4.5 + 1 \left[\frac{21 \times 3/4 - 6}{10} \right] \\ \text{ควอไทล์ที่ 3} &= 5.475 \\ \text{พิสัยระหว่างควอไทล์} &= 5.475 - 4.35 = 1.125 \end{aligned}$$

3. ฐานนิยม

สูตรที่ใช้ในการคำนวณหาฐานนิยมของแต่ละข้อมความมีดังนี้

$$\text{ฐานนิยม} = L_{mo} + \left[\frac{d_1}{d_1 + d_2} \right] \quad (iv)$$

(Edward Ostle, 1974 : 50)

เมื่อ L_{mo} คือขีดจำกัดกลางของชั้นคะแนนที่มีค่ามัธยฐาน
 d_1 คือผลต่างระหว่างความถี่ของชั้นที่มีค่าฐานนิยมกับความถี่ของชั้นที่มีคะแนนน้อยกว่าซึ่งอยู่ติดกับชั้นที่มีค่าฐานนิยมอยู่
 d_2 คือผลต่างระหว่างความถี่ของชั้นที่มีค่าฐานนิยมกับความถี่ของชั้นที่มีคะแนนมากกว่าซึ่งอยู่ติดกับชั้นที่มีค่าฐานนิยม
 w คือขนาดอันตรภาคชั้น

ตัวอย่างการคำนวณ

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad \text{ฐานนิยม} &= 4.5 - \frac{(55)}{5-5} \cdot 1 \\ \text{ฐานนิยม} &= 5 \end{aligned}$$

ประวัติผู้เขียน

นายกาสัก เตชะขันหมาก เกิดในครอบครัวชาวนา เมื่อปี พ.ศ. 2501 ที่จังหวัดลพบุรี สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (คป.) จากวิทยาลัยครูเทพสตรี ลพบุรี เมื่อปีการศึกษา 2525 เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ภาควิชาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2528 เริ่มรับราชการครั้งแรก เป็นครูคณิตศาสตร์ โรงเรียนท่าม่วงวิทยาคาร อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี ปัจจุบันรับราชการอยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ